

**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Επιβλέπων Καθηγητής : κ. Α. Παπαδασκαλόπουλος

ΘΕΜΑ :

**ΧΩΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ
ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ**

Επιμέλεια Εργασίας :

Ψωμαδέλλης Δημήτρης

A/M : 0805M025

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να παρουσιάσει, να αναλύσει και να αξιολογήσει τις οικονομικές αλλά κυρίως τις χωρικές και οικολογικές επιπτώσεις των μεγάλων αθλητικών διοργανώσεων καθώς και των εγκαταστάσεών τους. Επίσης έγινε μια προσπάθεια να προταθούν κάποιες λύσεις για όλες τις αρνητικές συνέπειες που παρατηρούνται πριν, κατά την διάρκεια και μετά το τέλος των διοργανώσεων αυτών. Η παρουσίαση των λύσεων και η μέτρηση του βαθμού διάχυσης των αποτελεσμάτων αυτών αποτέλεσε σημαντικό τμήμα της εργασίας αυτής.

Η έρευνα και κατανόηση των στοιχείων που ανευρέθηκαν διήρκησε περίπου 5 μήνες ενώ η συγγραφή και ανάλυση των στοιχείων αυτών σχεδόν 3. Η βοήθεια του επιβλέποντα καθηγητή κύριου Παπαδασκαλόπουλου υπήρξε ιδιαίτερος σημαντική και καίρια στην διάρθρωση και ανάπτυξη αυτής της έρευνας, καθώς και στον τρόπο της τελικής μας τοποθέτησης.

Οι βασικές πηγές της έρευνας αυτής προέρχονται κυρίως από τον διαδικτυακό χώρο, ενώ κατά πολύ μικρότερη ήταν η συμβολή της κλασσικής έρευνας μέσω βιβλιοθηκών και άλλων βιβλίων που ήταν στη διάθεσή μου. Πρέπει να σημειωθεί ότι πολλά από τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν ή στα οποία βασιστήκαμε για την εκπόνηση αυτής της εργασίας, περιέχονταν σε παλιότερες έρευνες, άμεσα ή έμμεσα σχετιζόμενες με το αντικείμενο, το οποίο έχει ως στόχο η έρευνα αυτή. Τα στοιχεία αυτά δε δέχονταν περεταίρω τροποποίηση, οπότε και χρησιμοποιήθηκαν σχεδόν αυτούσια στην εργασία αυτή, κάτι που αναφέρεται σε κάθε περίπτωση και στο κυρίως θέμα. Κατά τη συλλογή και έρευνα, η έλλειψη στοιχείων, σχετικών με το θέμα, στην ελληνική γλώσσα ήταν ιδιαίτερα αισθητή. Η διερεύνηση και ανάλυση, οπότε ήταν χρονοβόρα αφού πολλές από τις πηγές ήταν στην αγγλική γλώσσα.

Πρέπει εδώ να αναφερθεί ότι η εργασία αυτή είχε διαφορετικό στόχο όταν άρχισε να δημιουργείται, αλλά με την πάροδο του χρόνου και την εμφάνιση νέων και ενδιαφέροντων στοιχείων, αποφάσισα να διευρύνω την έρευνα αυτή, συμπεριλαμβάνοντας τα στοιχεία αυτά, και οδηγώντας την σε ένα πιο γενικό, ίσως, επίπεδο δίχως να αποκλείσω την παρατήρηση, καταγραφή και παρουσίαση συγκεκριμένων γεγονότων που συνέβησαν, και αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης και άντλησης πληροφοριών, ιδιαίτερα χρήσιμων για την ολοκλήρωση της εργασίας αυτής.

Η έρευνα αυτή αποτελείται από την εισαγωγή και 4 μέρη :

Η εισαγωγή περιλαμβάνει τα βασικά στοιχεία και την περιγραφή του θεωρητικού πλαισίου μέσα στο οποίο θα εκθέσει τα συμπεράσματά της.

Στο πρώτο μέρος, κάνουμε μια γενική ανάλυση και παρουσίαση των οικονομικών, κυρίως, αποτελεσμάτων των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας 2004, βραχυχρόνια και μακροχρόνια, της δεύτερης Ολυμπιάδας των σύγχρονων χρόνων που διεξάχθηκε στα γενέτειρα πατρίδα της, την Ελλάδα. Παράλληλα, θα δώσουμε μια εικόνα της σημερινής κατάστασης και το κατά πόσο η Ελλάδα εκμεταλλεύθηκε τις ολοένα και πιο ισχυρές δυνάμεις ανάπτυξης που εμφανίζονται κατά την διάρκεια αλλά κυρίως μετά το πέρας των Αγώνων. Παρακάτω, θα δούμε εκτενώς τα συμπεράσματα τέτοιου είδους ερευνών με αντικείμενο ανάλυσης 3 πόλεις που φιλοξένησαν τους Ολυμπιακούς Αγώνες, καθώς και μια γενική ανάλυση των οικονομικών επιπτώσεων του Euro 2008 της Αυστρίας και της Ελβετίας.

Στο δεύτερο μέρος παραθέτουμε τις βασικές οικολογικές και χωρικές επιπτώσεις που παρουσιάστηκαν από την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων στο Sydney (2000) και, σαφώς, στην Αθήνα (2004). Παράλληλα, θα συγκρίνουμε τις δύο νεότερες Ολυμπιάδες, του Πεκίνου (2008) και του Λονδίνου (2012), τους στόχους και τις κινήσεις που έχουν γίνει και γίνονται από τα κράτη αυτά προς την επίτευξη του στόχου τους, μιας περιβαλλοντικά βιώσιμης Ολυμπιάδας. Επίσης γίνεται και μια εκτενής αναφορά στις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις της Ελλάδας, και ορισμένες καίριες και βασικές εγκαταστάσεις των άλλων Ολυμπιακών πόλεων, καθώς παρατίθεται και μια αναλυτική κριτική αυτών όσον αφορά στην μετέπειτα αξιοποίησή τους.

Στο τρίτο μέρος προτείνονται λύσεις μέσω των εκθέσεων των περιβαλλοντικών οργανώσεων (Greenpeace) ειδικά για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, αλλά γίνεται και μια προσπάθεια γενίκευσης των μέτρων αυτών προς την κατεύθυνση της διοργάνωσης μιας βιώσιμης διεθνούς εμβέλειας εκδήλωσης, όχι απαραίτητα αθλητικής.

Στο τέταρτο μέρος συνοψίζουμε και εκθέτουμε τα συμπεράσματά μας από όλη την έρευνα και επαληθεύουμε το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο είχαμε αναφερθεί εξ αρχής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	1
Περιεχόμενα.....	3
Εισαγωγή.....	6
Μέρος Α' – Αθλητικές Εκδηλώσεις και Ανάπτυξη	
1. Αθλητικός Τουρισμός	9
1.1 Εισαγωγή.....	9
1.2 Ποιοι Είναι Όμως Οι Τουρίστες Του Αθλητικού Τουρισμού;.....	10
1.3 Μορφές αθλητικού τουρισμού	10
1.4 Μοντέλα Αθλητικού Τουρισμού	12
1.5 Οι Ολυμπιακοί Αγώνες	13
1.6 Ο Αθλητικός Τουρισμός Στην Ελλάδα	14
1.7 Πως Θα Υλοποιηθεί Η Ανάπτυξη Του Αθλητικού Τουρισμού.....	14
1.8 Επιχειρήσεις Που Αναπτύσσουν Αθλητικό Τουρισμό Στην Ελλάδα.....	15
1.9 Έρευνα.....	19
1.10 Εκπαίδευση – Επιμόρφωση.....	19
1.11 SWOT Ανάλυση.....	20
1.12 Συμπέρασμα.....	21
2. Μελέτες Περιπτώσεων.....	23
2.1 Εισαγωγή.....	23
2.2 Οι οικονομικές επιπτώσεις του UEFA EURO 2008.....	23
2.3 Μια γενική ματιά στις οικονομικές επιπτώσεις των ΟΑ τριών Περιπτώσεων :	
Σεούλ, Βαρκελώνη και Sydney.....	25
2.3.1 Οικονομικά οφέλη από τους Αγώνες.....	25
2.3.2 Τουριστική Ανάπτυξη.....	26
2.3.3 Αξιοποίηση των Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων μετά τους Αγώνες.....	28
2.4 Οικονομικά μεγέθη για την Αθήνα των Ολυμπιακών Αγώνων 2004.....	29
2.5 Αξιοποίηση των Ευκαιριών.....	35
Μέρος Β' - Οι Οικολογικές και Χωρικές Επιπτώσεις των Ολυμπιακών Αγώνων	
1. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Sydney	38
1.1 Εισαγωγή.....	38

1.2 Η αξιολόγηση του περιβαλλοντικού αντίκτυπού τους από την Greenpeace...	39
1.3 Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις.....	45
1.3.1 Το Ολυμπιακό Πάρκο.....	45
1.3.2 Το ANZ Στάδιο του Sydney.....	46
2. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας 2004.....	48
2.1 Εισαγωγή.....	48
2.1.1 Η Αθήνα πριν και μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες	48
2.1.2 Δράσεις, Αντιδράσεις και Κριτική.....	50
2.2 Η Αξιολόγηση της WWF Ελλάς για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας.....	53
2.3 Ολυμπιακά Ακίνητα και Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις.....	64
2.3.1 Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε.....	64
2.3.2 Το Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών.....	81
2.3.3 Μεταολυμπιακή Χρήση και Κριτική.....	83
2.3.4 Σκέψεις και Βελτιώσεις των αξιοποιήσεων που προσφέρουν τα Ολυμπιακά Ακίνητα , τα Ολυμπιακά Έργα και οι προεκτάσεις τους.....	86
2.4 Το Ολυμπιακό Χωριό στην Ελλάδα.....	88
2.5 Συμπέρασμα	99
3. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Πεκίνου 2008.....	101
3.1 Εισαγωγή.....	101
3.1.2 Κάνοντας τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου 2008 πιο “πράσινους”.....	101
3.2 Η αξιολόγηση της προσπάθειας και εκτίμηση του περιβαλλοντικού αντίκτυπού της.....	104
3.3 Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις	109
3.3.1 Το Εθνικό Στάδιο του Πεκίνου.....	109
3.3.2 Το Εθνικό Κέντρο Υγρού Στίβου.....	110
4. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Λονδίνου 2012.....	112
4.1 Εισαγωγή.....	112
4.2 Ενέργειες για τον περιορισμό των οικολογικών και χωρικών επιπτώσεων των Ολυμπιακών Αγώνων	113
4.3 Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις	118
4.3.1 Το Ολυμπιακό Στάδιο του Λονδίνου.....	119
4.3.2 Το Κέντρο Υγρού Στίβου του Λονδίνου.....	121

4.4 Συμπέρασμα.....	122
5. Συγκριτική Διερεύνηση των 4 Ολυμπιάδων – Συμπεράσματα.....	123

Μέρος Γ' - Προτάσεις και Μέτρα για την Πραγματοποίηση Περιβαλλοντικά Βιώσιμων Ολυμπιακών Αγώνων και Φιλικών προς το Περιβάλλον Δημοσιών Εκδηλώσεων

1.Εισαγωγή.....	125
2. Μια γενική δέσμη μέτρων για την πραγματοποίηση μιας βιώσιμης εκδήλωσης...	126
2.1 Εισαγωγή.....	126
2.2 Ενέργειες Χωρών Προς Την Επίτευξη Μιας Βιώσιμης Εκδήλωσης.....	126
2.3 Προτεινόμενες Λύσεις	130
2.4 Στόχοι των Κοινοπολιτειακών Αγώνων της Μελβούρνης 2006.....	132
2.4.1 Γιατί Ουδέτερη Σε Άνθρακα;.....	132
2.4.2 Ουδέτερο Οικολογικό Ίχνος.....	134
3. Οι Περιβαλλοντικές Οδηγίες της Greenpeace για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα.....	138
3.1 Εισαγωγή.....	138
3.2 Περιβαλλοντική βιωσιμότητα.....	138
3.3 Αρχή της Προφύλαξης.....	139
3.3 Προληπτική προσέγγιση.....	139
3.5 Ολοκληρωμένη και ολιστική προσέγγιση.....	139
3.6 Συγκεκριμένοι και μετρήσιμοι περιβαλλοντικοί στόχοι.....	140
3.7 Συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, ΜΚΟ και πολιτών.....	140
3.8 Προτεραιότητα σε θέματα περιβαλλοντικής διαχείρισης.....	140
3.9 Περιβαλλοντικές εκτιμήσεις και ανεξάρτητοι έλεγχοι.....	140
3.10 Περιβαλλοντική εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση.....	140
3.11 Περιβαλλοντικά Κριτήρια.....	141
3.12 Περιβαλλοντικές Οδηγίες.....	141

Μέρος Δ' – Συμπεράσματα

1.1 Εισαγωγή.....	145
1.2 Οικονομικές Επιπτώσεις.....	145
1.3 Οικολογικές και Χωρικές Επιπτώσεις	148

Βιβλιογραφία.....	153
--------------------------	------------

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γενικώς αποδεκτό ότι οι μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις διεθνούς εμβέλειας αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης της περιοχής στην οποία διεξάγονται αλλά και γενικότερα της εικόνας και της μελλοντικής πορείας της οικοδέσποινας χώρας. Αναγκαίος παράγοντας για την διεξαγωγή μιας, τέτοιου είδους, αθλητικής διοργάνωσης είναι οι κτιριακές εγκαταστάσεις, οι υποδομές που διαθέτει η χώρα ή η εκάστοτε περιφέρεια που την φιλοξενεί.

Οι υποδομές, η κατασκευή νέων ή η βελτίωση και ανανέωση των παλαιών, αποτελούν ένα από τα μεγαλύτερα, και ίσως το πιο σημαντικό μέσο άσκησης της Περιφερειακής Πολιτικής.

Μπορούν να διακριθούν με τα εξής κριτήρια (Κόνσολας 1997):

- Το τομεακό κριτήριο. Σε αυτήν την κατηγορία εντάσσονται οι υποδομές τηλεπικοινωνιών, ύδρευσης και αποχέτευσης, ηλεκτρισμού, κτιριακές (εκπαίδευσης, υγείας, δημόσιας διοίκησης) καθώς και αναψυχής και αθλητισμού, δηλαδή οι υποδομές οι οποίες μας ενδιαφέρουν περισσότερο σε αυτήν την έρευνα.
- Το γεωμετρικό κριτήριο. Εδώ έχει σημασία το κατά πόσο μια υποδομή επηρεάζει την γύρω περιοχή και σε ποια κατεύθυνση. Έτσι έχουμε τις
 - Σημειακές ή κομβικές, δηλαδή υποδομές που αφορούν ένα σημείο στο χώρο όπως λιμάνια, αεροδρόμια, κτιριακές εγκαταστάσεις, στάδια
 - Ζωτικές ή γραμμικές, όπως οδικοί ή σιδηροδρομικοί άξονες που δεν επηρεάζουν ένα μόνο σημείο στο χώρο ή την γύρω περιοχή του αλλά εντάσσονται στους παράγοντες επιρροής όλης της χώρας
 - Δικτυακές υποδομές, όπως οι τηλεπικοινωνίες τα ενεργειακά δίκτυα κ.α.
- Το είδος της εξυπηρετούμενης ανάγκης. Υπάρχουν υποδομές που εξυπηρετούν εξίσου φυσικά και νομικά πρόσωπα, δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις. Ο τομέας των υποδομών που εξυπηρετεί μόνο τις επιχειρήσεις όπως ένα εμπορικό λιμάνι ή ένα δίκτυο άρδευσης ονομάζεται Υποδομή Τομέων Παραγωγής. Αντίθετα, υπάρχουν

υποδομές που εξυπηρετούν μόνο τον πολίτη όπως η υγεία ή οι εκπαιδευτικές και αθλητικές εγκαταστάσεις. Αυτό το είδος της υποδομής ονομάζεται Κοινωνική Υποδομή.

Οι νέες υποδομές αποτελούν πόλο έλξης για την γύρω για περιοχή στην οποία εγκαθίστανται και επηρεάζουν την όλη χωρική διάρθρωση και διάταξη των δραστηριοτήτων γύρω τους σε αυτήν την περιοχή. Η σημασία και το μέγεθος της εγκατάστασης παίζουν πρωτεύοντα ρόλο και ανάλογα με αυτά μεταβάλλεται η ακτίνα επιρροής της αθλητικής υποδομής και οι επιδράσεις της.

Θεωρητική Τεκμηρίωση – Η θεωρία των πόλων ανάπτυξης

Μια μεγάλη αθλητική διοργάνωση θα έχει πολλαπλάσια αποτελέσματα συγκριτικά με μια μεμονωμένη υποδομή. Βασικός λόγος για αυτό είναι ότι η διεξαγωγή της μπορεί να πραγματοποιηθεί σε πολλές εγκαταστάσεις, το οποίο σημαίνει επιμέρους πόλους ανάπτυξης και έλξης παράπλευρων δραστηριοτήτων στην διοργάνωση σε ένα μεγάλο μέρος της επικράτειας αν όχι σε όλη την επιφάνεια της.

Ένα μεγάλο αθλητικό γεγονός, από την λήψη της απόφασης του να διοργανωθεί μέχρι την πραγματοποίησή του αλλά ιδιαίτερα μετά την λήξη αυτού, είναι γενικώς αποδεκτό ότι θα προκαλέσει αλυσιδωτές οικονομικές, κατά κύριο λόγο, αλλά και χωρικές και περιβαλλοντικές επιδράσεις τόσο στην γύρω και άμεσα εξαρτωμένη περιοχή έως και σε όλη την χώρα. Η αναπτυξιακή δυναμική της διοργάνωσης θα διαχυθεί σε όλη την περιοχή με ένα συγκεκριμένο πόλο έλξης και δημιουργίας. Η εικόνα αυτή περιγράφει επακριβώς τη *θεωρία των πόλων ανάπτυξης*.

Η έννοια του «πόλου ανάπτυξης» διατυπώθηκε για πρώτη φορά από το Γάλλο οικονομολόγο Perroux ο οποίος υποστηρίζει ότι *«η ανάπτυξη δεν εμφανίζεται παντού και μονομιάς αλλά σε σημεία ή πόλους ανάπτυξης με κυμαινόμενες εντάσεις, διαχέεται μέσα από διάφορα δίκτυα και προκαλεί διαφοροποιημένα τελικά αποτελέσματα για το σύνολο της οικονομίας»* (Perroux 1955). Ο ορισμός αυτός διατυπώθηκε σε όρους οικονομικού και όχι σε όρους γεωγραφικού χώρου. *«Ο οικονομικός χώρος προσδιορίζεται ως πεδίο δυνάμεων που αποτελείται από κέντρα από τα οποία πηγάζουν κεντρόφυγες δυνάμεις και προς τα οποία έλκονται κεντρομόλες δυνάμεις»*.

Η κυρίαρχη ιδέα της θεωρίας του Perroux συνοψίζεται στη διαπίστωση ότι η χωρική συγκέντρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων σε ένα αστικό κέντρο, που περιβάλλεται από μια προβληματική ή καθυστερημένη περιοχή, θα αυξήσει το εισόδημα της περιοχής στο σύνολό της. Η αύξηση αυτή θα είναι μεγαλύτερη από

εκείνη που θα μπορούσε να προκληθεί αν οι οικονομικές δραστηριότητες δεν ήταν συγκεντρωμένες, αλλά ομοιόμορφα ή τυχαία κατανεμημένες. Αργότερα ο Boudeville διεύρυνε τη θεωρία του Perroux για να συμπεριλάβει και τη γεωγραφική διάσταση του «πόλου ανάπτυξης».

Η πρώτη θεωρητική προσέγγιση, πάντως, έγινε από τον Christaller με την διατύπωση της θεωρίας της «κεντρικής θέσης», σύμφωνα με την οποία κεντρικές λειτουργίες ενός αστικού κέντρου είναι εκείνες που εξυπηρετούν τη γύρω «συμπληρωματική περιοχή». Η πόλη, επομένως, που διαθέτει τις λειτουργίες αυτές βρίσκεται σε «κεντρική θέση» στο σύστημα των οικισμών (Κόνσολας 1997).

Η πολιτική, λοιπόν, περιφέρεια μπορεί να ορισθεί ως σύνολο ιεραρχικά διαρθρωμένων χωρικών μονάδων που έχουν λειτουργική συνεκτικότητα και αλληλεξάρτηση μεταξύ τους, με σειρά σχέσεων και ροών, και επηρεάζονται από ένα κεντρικό πόλο (Κόνσολας 1997).

Στην έρευνά μας, πάντως, ο πόλος ανάπτυξης δε θα είναι η ίδια η πόλη αλλά μια εγκατάσταση, ή η περιοχή στην οποία διεξάγεται η αθλητική διοργάνωση. Σύμφωνα με αυτές, κυρίως, τις εμπειρικές μελέτες, έχει αποδειχθεί ότι αν μια πόλη που φιλοξενεί μια μεγάλη αθλητική διοργάνωση εκμεταλλευθεί σωστά και στο έπακρο τις δυνατότητες και τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η διοργάνωση μιας αθλητικής εορτής διεθνούς εμβέλειας, αυτό θα αποτελέσει κινητήρια δύναμη ανάπτυξης και γενικής βελτίωσης του επιπέδου ζωής των κατοίκων της περιοχής. Αυτό ισχύει για τον εξής απλό λόγο : διότι η ανάληψη μιας τέτοιας ευθύνης οδηγεί στην δημιουργία αφορμών ή αιτιών για επιτάχυνση της ολοκλήρωσης όποιων υποδομών βρίσκονται σε ημιτελή κατάσταση καθώς και ταχύτερης λήψης αποφάσεων, που κάτω από φυσιολογικές συνθήκες θα λαμβάνονταν σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Στον καθένα μας, ως η πρώτη μεγάλη αθλητική διοργάνωση που θα μας ερχόταν στο μυαλό είναι **οι Ολυμπιακοί Αγώνες**. Θα επικεντρωθούμε, λοιπόν, σε αυτήν την παγκόσμιας εμβέλειας αθλητική εκδήλωση για τον εξής απλό λόγο: **οι Ολυμπιακοί Αγώνες** αδιαμφισβήτητα αποτελούν το μεγαλύτερο αθλητικό γεγονός στον κόσμο, με τα μεγαλύτερα οφέλη και γενικότερα τις πιο έντονες επιπτώσεις τόσο στην οικονομία όσο και στον χώρο αλλά και στο περιβάλλον, κυρίως για τον όγκο τους και την δυναμικότητά τους. Σαφώς, και δεν ξεχνάμε να αναφερθούμε και να συγκρίνουμε στοιχεία και αποτελέσματα άλλων, διεθνούς πάλι εμβέλειας, αθλητικών γεγονότων, όπως είναι το Παγκόσμιο και Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα και Κύπελλο Ποδοσφαίρου της FIFA και UEFA αντίστοιχα.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Αθλητικός Τουρισμός

1.1 Εισαγωγή

Ο Αθλητικός Τουρισμός είναι μια ειδική μορφή ποιοτικού τουρισμού η οποία μας δίδει την ευκαιρία να επενδύσουμε σε μία τεράστια δυναμική αγορά αλλά και ταυτόχρονα να επιτύχουμε μια προστιθέμενη αξία στο τουριστικό μας προϊόν μέσω της ανάπτυξης, της διαφοροποίησης και της αναβάθμισης του.

Στο Παγκόσμιο Συνέδριο για τον Αθλητισμό και τον Τουρισμό, το οποίο πραγματοποιήθηκε στην Βαρκελώνη τον Φεβρουάριο του 2001, αναλύθηκαν οι δραστηριότητες του Αθλητισμού και του Τουρισμού και υπήρξε η ευκαιρία να παρουσιαστεί ο τρόπος με τον οποίο αλληλεπιδρούν. Από το Συνέδριο προέκυψε, μεταξύ άλλων, ότι ο αθλητισμός και ο τουρισμός μπορούν μαζί να βοηθήσουν στην ανάπτυξη νέων τουριστικών προορισμών, στην ανάκαμψη αυτών που αντιμετωπίζουν προβλήματα και στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Σήμερα ο αθλητισμός και ο τουρισμός αποτελούν δύο μεγάλους κοινωνικούς θεσμούς, που έχουν σε πολλές περιπτώσεις άμεσες αλληλεπιδράσεις. Οι δύο αυτοί θεσμοί γιγαντώθηκαν ειδικότερα μετά το 1960 και αποτελούν σήμερα δύο κερδοφόρες βιομηχανίες που αποφέρουν τεράστια κέρδη. Ο συνδυασμός που προκύπτει από τις τουριστικές και τις αθλητικές δραστηριότητες και η ταύτιση του χρόνου των διακοπών με το χρόνο της πραγματοποίησης των μεγάλων αθλητικών γεγονότων αποτέλεσαν τη γενεσιουργό αιτία του αθλητικού τουρισμού.

Ο όρος “αθλητικός τουρισμός” χρησιμοποιείται από το 1985 και διεκδικεί σήμερα πολύ σημαντικό μερίδιο αγοράς τουρισμού διεθνώς, οπότε και μελετάται ξεχωριστά. Πρωτοπόροι στο είδος αυτό είναι σήμερα η Αυστρία, η Νέα Ζηλανδία, η Αυστραλία, η Καναδάς, η Κύπρος, η Γαλλία και η Ισπανία.

Ο επίσημος ορισμός του αθλητικού τουρισμού είναι: *“Όλες οι μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμειξης σε αθλητικές δραστηριότητες, όπου η συμμετοχή είναι τυχαία ή οργανωμένη, γίνεται για επαγγελματικούς ή μη λόγους και προϋποθέτει μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας”*.

1.2 Ποιοι Είναι Όμως Οι Τουρίστες Του Αθλητικού Τουρισμού;

Οι πρώτοι αθλητικοί τουρίστες ήταν οι αρχαίοι Έλληνες αθλητές. Μάλιστα ένα από τα περιστατικά που έχει καταγραφεί (Ηρόδοτος) αφορά έναν πατέρα που έκλεβε ένα πανδοχείο καθώς συνόδευε τους δύο γιους του στην Ολυμπία για να προετοιμαστούν και να λάβουν μέρος στους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Για να θεωρηθεί κάποιος αθλητικός τουρίστας, θα πρέπει να ταξιδεύει είτε για εργασία είτε για αναψυχή, με στόχο να συμμετάσχει παθητικά ή ενεργητικά με οργανωμένο και ανεξάρτητο τρόπο σε μεμονωμένα ή πολλαπλά αθλήματα.

Με βάση αυτό τον ορισμό, αθλητικός τουρίστας μπορεί να θεωρηθεί και ο κοινός τουρίστας του ξενοδοχείου διακοπών, που όμως επιλέγει το θέρετρο γιατί παρέχει τις απαραίτητες αθλητικές υποδομές και προγράμματα στα οποία είναι διατεθειμένος να αφιερώσει ένα σημαντικό τμήμα του χρόνου του.

Οι τουρίστες που εντάσσονται στον αθλητικό τουρισμό ανήκουν σε 7 κατηγορίες ανάλογα με τον βαθμό εμπλοκής τους στην αθλητική δραστηριότητα και είναι:

- Οι πρωταθλητές
- Οι αθλητές
- Οι νέοι αθλητές
- Οι «ερασιτέχνες» αθλητές
- Τουρίστες οι οποίοι αθλούνται συχνά
- Τουρίστες οι οποίοι αθλούνται όταν ταξιδεύουν.
- Οι θεατές.

1.3 Μορφές Αθλητικού Τουρισμού

Οι πέντε μορφές που προκύπτουν από τον ορισμό και συναντώνται στην Ελλάδα είναι:

Προπονητικός τουρισμός-επαγγελματικές ομάδες

Εδώ συγκαταλέγονται οι επαγγελματίες, ομάδες ή αθλητές και όλοι οι παράγοντες – συνοδοί κλπ. που έρχονται για εγκλιματισμό ή προπόνηση σε έναν προορισμό και δημιουργούν τουριστική κίνηση. Αυτό συμβαίνει συνήθως έναν χρόνο πριν από ένα σημαντικό αθλητικό γεγονός στον προορισμό όπου έχει

προγραμματιστεί ή σε άλλο προορισμό με παρόμοιες κλιματολογικές κυρίως συνθήκες. Η ανάπτυξη αυτής της μορφής προϋποθέτει:

- Έρευνα και εκτίμηση αναγκών
- Εξασφάλιση προδιαγραφών και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό μάρκετινγκ
- Επενδύσεις σε ειδικές υποδομές – βασικές και βοηθητικές
- Εκπαίδευση λειτουργών και διαρκή τεχνική υποστήριξη
- Επαναπροσδιορισμό αναγκών και θέσεων

Παρακολούθηση – θέαση γεγονότων

Φίλαθλοι επισκέπτες που με κεντρικό άξονα την παρακολούθηση του αθλητικού γεγονότος, δημιουργούν τουριστική δραστηριότητα.

Συμμετοχή σε μεγάλα γεγονότα

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν μικρότερης έκτασης αθλητικά γεγονότα, όπως οι μαραθώνιοι πόλεων, τα τοπικά αθλητικά τουρνουά, τα διάφορα ράλι, οι πολυήμερες εκδηλώσεις υπαίθριων δραστηριοτήτων, οι δρόμοι προσανατολισμού στα δάση, όπου η συμμετοχή είναι συνήθως ανοιχτή και μαζική, κ.α.

Υπαίθριες δραστηριότητες

Αφορά σε εκδρομείς του σαββατοκύριακου, κυρίως ανθρώπους της πόλης, που εξορμούν για πολλαπλά σπορ και οικο-πολιτιστικές δραστηριότητες. Συνήθως πηγαίνουν σε προστατευόμενες φυσικές περιοχές για σκι και ορειβασία σε χειμερινά θέρετρα το χειμώνα ή για μπάνιο, σέρφ κλπ. σε παραθαλάσσια θέρετρα το καλοκαίρι.

Άθληση – ψυχαγωγία ξενοδοχείων

Ο αθλητισμός αναψυχής ή αθλητική αναψυχή αφορά στις ειδικές δραστηριότητες που διοργανώνουν οι μεγάλες κυρίως ξενοδοχειακές μονάδες. Στην Ελλάδα συνδυάζεται σε μεγάλο ποσοστό με πολιτιστικές, επιμορφωτικές αλλά και περιβαλλοντικές δραστηριότητες. Δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν ενεργητικά άτομα διάφορων ηλικιών, των οποίων όμως η ενασχόληση δεν εμπίπτει στις κατηγορίες του επαγγελματικού και ερασιτεχνικού αθλητισμού (*Whelan, Meyers & Donovan 1995*).

1.4 Μοντέλα Αθλητικού Τουρισμού

- ✓ Το πρώτο μοντέλο είναι του Hall (1992) (*Sean Gammon & Tom Robinson 1997*), ανάλογα με τα κίνητρα που έχει ο συμμετέχων, θέτοντας σαφείς διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα σε άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Δηλαδή όταν η δραστηριότητα είναι ήπια και η συμμετοχή μη ανταγωνιστική, τότε ο αθλητικός τουρισμός τείνει προς τον τουρισμό υγείας. Όταν η δραστηριότητα είναι έντονη και ο ανταγωνισμός υψηλός, ο αθλητικός τουρισμός λαμβάνει την πιο χαρακτηριστική μορφή του, με τη συμμετοχή σε αθλητικές διοργανώσεις κορυφής.
- ✓ Ένα άλλο μοντέλο (*Standeven & Knop, Sport Tourism, Human Kinetics 1998*), που παρουσιάζει όλους τους τύπους του αθλητικού τουρίστα και τις πιθανές δραστηριότητες του, μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο μάρκετινγκ για τις ομάδες – στόχους.
- ✓ Το τρίτο μοντέλο του Kurtzmann (*Research notes and reports : Annals of Tourism Research 1992*) περιορίζεται στο ότι μπορεί να προβλέψει την επισκεψιμότητα του προορισμού ενός αθλητικού γεγονότος και βάσει της πρόβλεψης να σχεδιαστούν οι διάφορες υπηρεσίες, η διαθεσιμότητα κλινών κλπ.

Αδιαμφισβήτητο θεωρείται πλέον ότι ο αθλητικός τουρισμός είναι ένας αυτόνομος ακαδημαϊκός και επαγγελματικός χώρος, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του τριήμερου Παγκόσμιου προ-ολυμπιακού Συνεδρίου, για τον Αθλητικό Τουρισμό που έγινε στην Ρόδο.

Εξάλλου, έχει αποδειχτεί ότι ο αθλητικός τουρισμός είναι ένας ταχύτατα αναπτυσσόμενος τομέας του τουρισμού, που βοηθάει στην περαιτέρω ανάπτυξη και συνακόλουθα στην μεγαλύτερη προβολή του προορισμού, που αποτελεί τον στόχο της τουριστικής αγοράς, καθώς η τοπική αθλητική ανάπτυξη με την έννοια της αυξημένης συμμετοχής στις φυσικές και αθλητικές δραστηριότητες είναι σημαντική. Επιπρόσθετα, υπήρξε δέσμευση ότι ο αθλητικός τουρισμός θα συνεχίσει τις προσπάθειες βελτίωσης του με ακόμη ταχύτερους ρυθμούς. Ακόμη, στο Συνέδριο υπενθυμίστηκε η συμφωνία της Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού, του Πανεπιστημίου του Montpellier και των

άλλων φορέων για την έναρξη συζήτησης με σκοπό τη δημιουργία μεταπτυχιακών σπουδών με αντικείμενο τον αθλητικό τουρισμό.

Η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού (τόποι και δραστηριότητες), οι Ολυμπιακοί Αγώνες και γενικότερα οι μεγάλες αθλητικές εκδηλώσεις, οι επιδράσεις του αθλητικού τουρισμού στην οικονομία μιας χώρας, το προφίλ των τουριστών αυτού του είδους, η διοίκηση ολικής ποιότητας, ο αθλητισμός και η ψυχαγωγία των πελατών ενός ξενοδοχείου, όπως ακόμη και οι μελλοντικές τάσεις στο χώρο του αθλητικού τουρισμού ήταν τα θέματα που αναπτύχθηκαν στο συνέδριο.

1.5 Οι Ολυμπιακοί Αγώνες

Αναφερόμενοι στην προστιθέμενη αξία που δίδουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην πόλη η οποία τους διοργανώνει είναι το ότι προσδιορίζονται από το όνομα της πόλη για πάντα, για παράδειγμα λέμε Ολυμπιακοί Αγώνες του Sydney, δηλαδή αυτό που μένει στο κόσμο είναι το όνομα της πόλης, ακόμα και πάνω από το όνομα της χώρας. Βέβαια για να μεγιστοποιήσει τα οφέλη της μια πόλη μετά από την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων θα πρέπει να συνεχίσει να διοργανώνει και άλλα μεγάλα αθλητικά γεγονότα.

Θα αναφέρω για παράδειγμα την Βαρκελώνη στην οποία λίγο πριν το 1992 η πληρότητα των ξενοδοχείων κυμαινόταν στο 45%. Μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες, αλλά και μετά από μια σειρά αθλητικών διοργανώσεων, το έτος 2000 η πληρότητα έφθασε στο 86%. Σε αριθμούς αφίξεων, η Βαρκελώνη το 1990 υποδέχθηκε 4 εκατομμύρια τουρίστες, ενώ το 2000 υποδέχθηκε 8 εκατομμύρια. Η πόλη μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες έγινε προορισμός είτε για επαγγελματικό τουρισμό, συνεδριακό τουρισμό, αθλητικό τουρισμό κ.τ.λ. είτε για διακοπές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της επίδρασης του Αθλητισμού στον Τουρισμό είναι ο αγώνας Παγκοσμίου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου, που είχε γίνει πάλι στην Βαρκελώνη πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Σε ένα καταπληκτικό παιχνίδι μεταξύ της Βραζιλίας και Ιταλίας που έμεινε ιστορικό και έγινε στην Βαρκελώνη κέρδισε η Ιταλία. Την επόμενη χρονιά οι Ιταλοί που επισκέφθηκαν την Βαρκελώνη ήταν κατά 30% περισσότεροι από ότι συνήθως, διότι όλοι ήθελαν να δουν το στάδιο που έγινε ο αγώνας. (*Holger Preuss - Aspects of Olympic Games Tourism 2004*).

1.6 Ο Αθλητικός Τουρισμός Στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα υπάρχουν ελλείψεις αθλητικών υποδομών, στρατηγικής προβολής και προώθησης του τουριστικού μας προϊόντος, αλλά ως χώρα διαθέτουμε πολλά και ισχυρότατα πλεονεκτήματα, όπως οι κλιματολογικές μας συνθήκες, ο γεωφυσικός πλούτος, η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων και άλλα, τα οποία συμβάλουν στο να έχουμε μια έντονη σχετική ζήτηση.

Η Ελλάδα με την ανάληψη της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων απέκτησε μια μοναδική ευκαιρία να προβάλει και να προωθήσει στη διεθνή τουριστική αγορά τον Αθλητικό Τουρισμό ως μια ειδική μορφή ποιοτικού τουρισμού, η οποία αφορά ένα πολύ μεγάλο κομμάτι της διεθνούς τουριστικής ζήτησης.

Σε πρόσφατο άρθρο της, η άλλοτε Υπουργός Πολιτισμού Φάνη Πάλλη-Πετραλιά, αναφέρθηκε στην υπεραξία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και στο στοιχείο της αυθεντικότητας που μόνο στην Ελλάδα μπορεί να προσφέρει: *“Η αυθεντικότητα των τόπων, των τοπίων, των ιδεών, το στοιχείο της γνησιότητας που ξεκινά από το χώρο της αρχαίας Ολυμπίας και φτάνει στους αυστηρούς κανόνες κατά του doping”*. Εγώ θα συμπλήρωνα ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 αποτελούν μια μοναδική ευκαιρία προβολής αυτής της αυθεντικότητας, η οποία μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού.

1.7 Πως Θα Υλοποιηθεί Η Ανάπτυξη Του Αθλητικού Τουρισμού

Για την υλοποίηση της ανάπτυξης του Αθλητικού Τουρισμού και για να είναι τα οφέλη του μακροπρόθεσμα χρειάζονται συντονισμένες προσπάθειες μεταξύ όλων των αρμοδίων φορέων τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα και όχι μεμονωμένες πλέον ενέργειες.

Με στόχο το συντονισμό και οργάνωση του Αθλητικού Τουρισμού στην Ελλάδα είναι αναγκαία η καταγραφή όλων των αθλητικών χώρων της Ελλάδας σε έναν οδηγό μαζί με όλες τις χρήσιμες πληροφορίες τόσο για τη χώρα όσο και την παρεμφερή υποδομή. Η δημιουργία του οδηγού αυτού, θα αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο προβολής και πληροφόρησης και πρέπει να σταλεί, μεταξύ άλλων, σε Ολυμπιακές επιτροπές, διεθνείς ομοσπονδίες και σε όλα τα γραφεία του Ε.Ο.Τ. στο εξωτερικό.

Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο προώθησης και ανάπτυξης του αθλητικού τουρισμού είναι αναμφισβήτητα και η διοργάνωση διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων,

πράγμα που μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα. Οι εκδηλώσεις αυτές ευνοούν ψηλά επίπεδα οικονομικής δραστηριότητας σε διάφορους τομείς, κυρίως, μέσα από τα ποσά που ξοδεύονται από τους οπαδούς και θεατές. Επιπλέον, συμβάλλουν σημαντικά στην προβολή της διοργανώτριας χώρας σε παγκόσμιο επίπεδο.

1.8 Επιχειρήσεις Που Αναπτύσσουν Αθλητικό Τουρισμό Στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, πρόσφατα, ξεκίνησαν κάποιες προσπάθειες προώθησης ανάλογων προγραμμάτων από ταξιδιωτικά γραφεία.

Όπως ανέφερε ο κ. Γιάννης Λάππας, υπεύθυνος αθλητικών προγραμμάτων του Expedition and Travel (συνέντευξη στην *kathimerini.gr* 9/2007), σκοπός των προγραμμάτων είναι «η γνωριμία με το ευρωπαϊκό αθλητικό γίνεσθαι σε συνδυασμό με την εξοικείωση των επισκεπτών μας με τα αρχαία αθλήματα, τους αρχαίους αθλητικούς χώρους και τον τρόπο διεξαγωγής των αθλημάτων στην αρχαιότητα».

«Παράλληλα, θέλουμε να αναδείξουμε την πλούσια αρχαία Ολυμπιακή κληρονομιά, την ολοκληρωμένη συγκρότηση της Ολυμπιακής Ιδέας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και την παρουσίαση των σύγχρονων Ολυμπιακών εγκαταστάσεων που είναι εφάμιλλες των ευρωπαϊκών και αμερικάνικων» συμπληρώνει ο κ.Λάππας που πρόσφατα υποδέχθηκε στην Ελλάδα δύο αμερικανικές κολεγιακές ομάδες -μια μπάσκετ και μια βόλεϊ που έδωσαν φιλικούς αγώνες και επισκέφθηκαν τους αρχαιολογικούς χώρους της Αθήνας και της Ολυμπίας.

Κύριο παράδειγμα ιδιωτικών πρωτοβουλιών αποτελούν εταιρείες υπαίθριων δραστηριοτήτων, με μεγάλη πρόοδο και υιοθέτηση συστημάτων συνεργασίας franchising. Ιδιαιτερότητα στον τομέα αυτό αποτελεί η εταιρεία ΑΛΜΑ, που ειδικεύεται στον τουρισμό για άτομα με αναπηρίες. Επίσης εταιρείες που ειδικεύονται σε ταξίδια κινήτρων και σε εταιρικά ταξίδια για στελέχη επιχειρήσεων.

Ένα άλλο παράδειγμα επιχειρήσεων σχετικών με τον Αθλητικό Τουρισμό είναι οι εταιρείες θαλάσσιων σπορ και αθλημάτων περιπέτειες (λειτουργούν εποχικά με άδεια από το Λιμεναρχείο και εξυπηρετούν τις ανάγκες των παραθεριστών και πελατών ξενοδοχείων). Επίσης, μπορούμε να αναφέρουμε σε γενικές γραμμές τις λουτροπόλεις και ξενοδοχεία με κέντρα θαλασσοθεραπείας, όπου λειτουργούν εξοπλισμένα γυμναστήρια με ειδικευμένο προσωπικό.

Το Ινστιτούτο Ανάπτυξης & Επιχειρηματικότητας (www.inaep.org) που δημιουργήθηκε ως πρωτοβουλία επιχειρηματιών του Ρέθυμνου, του οποίου

επιστημονικός συνεργάτης είναι ο κ. Τερζάκης, προσανατολίζεται και κατευθύνει τις προσπάθειες του ώστε σε συνεργασία με τους κατάλληλους φορείς (επιστημονικούς, τουριστικούς, πανεπιστημιακούς) να διαμορφώσει τους όρους λειτουργίας και να εξασφαλίσει χρηματοδότηση εκπαιδευτικού προγράμματος πανελληνίας εμβελείας αθλητικού τουρισμού στο Ρέθυμνο Κρήτης.

Ακόμη ενόψει 2004, σχεδιάστηκαν προγράμματα φιλοξενίας ομάδων και αθλητών σε Ολυμπιακές πόλεις. Στον ιδιωτικό τομέα ένα τέτοιο πλήρες πρόγραμμα έχει ήδη ετοιμάσει η Grecotel (www.grecotel.gr) για τις περιοχές όπου υπάρχουν οι μονάδες της και στο δημόσιο τομέα ένα άλλο έχει ετοιμάσει το ΤΕΦΑΑ του Δ.Π.Θ. για τις αθλητικές εγκαταστάσεις της πόλης της Κομοτηνής με τη συνεργασία των ξενοδοχείων του νομού. Επίσης συμμετέχουν προπονητικά κέντρα, όπως του Μαραθώνα που διαθέτει εγκαταστάσεις για 20 αθλήματα.

Η βασικότερη, πάντως, πρωτοβουλία που ασχολείται με την προώθηση και την ανάπτυξη μιας περιοχής ή χώρας μέσω του Αθλητικού Τουρισμού είναι η Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος που αποτελεί μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού.

1.8.1 Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού – Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος

Τα τελευταία χρόνια δημιουργήθηκε στο ΤΕΙ Κρήτης η Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος (<http://www.sport-tourism.com>) (R.U.-GR) μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού (S.T.I.C. – Sports Tourism International Council) με κύριο σκοπό την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού. Πρόκειται για την τρίτη ερευνητική μονάδα στον κόσμο για το Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού (οι άλλες δύο βρίσκονται στον Καναδά και στην Ινδονησία).

Ο κύριος σκοπός της Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος είναι η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού ως πεδίου ερευνητικής, ακαδημαϊκής, επαγγελματικής ενασχόλησης. Επιμέρους στόχοι της Μονάδας, σύμφωνα και με τους στόχους του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού, είναι οι εξής:

- Η ενασχόληση με πάσης φύσης ερευνητικά προγράμματα και μελέτες που εμπίπτουν στο γνωστικό πεδίο του αθλητικού τουρισμού και πιθανόν να σχετίζονται με παρεμφερή γνωστικά αντικείμενα.
- Η ανάπτυξη και διεξαγωγή έργων και μελετών συμβουλευτικού χαρακτήρα.
- Η ανάπτυξη και διεξαγωγή έργων και μελετών συμβουλευτικού χαρακτήρα.

- Η ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης σε επίπεδο προπτυχιακό και μεταπτυχιακό, είτε αυτόνομα είτε σε συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού.
- Η ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης και η συνεργασία με αντίστοιχους φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού.
- Η ανάληψη και εκτέλεση προγραμμάτων που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και άπτονται του γνωστικού αντικείμενου του αθλητικού τουρισμού. Τέτοια προγράμματα μπορεί να αφορούν και στους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Επίσης η ανάληψη τέτοιων προγραμμάτων μπορεί να υλοποιηθεί σε συνεργασία με το Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού και τις άλλες ερευνητικές μονάδες του. Ο πυρήνας της Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού αποτελείται από 11 άτομα, τα οποία έχουν αξιολογηθεί από το Συμβούλιο και ως υπεύθυνος έχει ορισθεί ο καθηγητής του ΤΕΙ Κρήτης Δρ Δημήτρης Τερζάκης.

Ο δρ. Δημήτρης Τερζάκης, σε ημερίδα με θέμα τον αθλητικό τουρισμό τόνισε πως *«είναι μια κερδοφόρα επιχείρηση πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων, η οποία προσφέρει πολλές ευκαιρίες ανάπτυξης σε όλους ανεξαιρέτως τους παράγοντες που συμμετέχουν στην πραγματοποίηση μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων. Μέχρι το 2011, τα έσοδα από τα ταξίδια και τον τουρισμό αναμένεται να αποτελούν το 10% του Παγκόσμιου Εγχώριου Προϊόντος»*.

Ο κ. Τερζάκης ανέφερε ως χαρακτηριστικό παράδειγμα την Αυστραλία, τη χώρα που το 2000 διοργάνωσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες. *«Η Αυστραλία διέθεσε 1,7 δισ. δολάρια της κυβέρνησης για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2000 και σαν ανταμοιβή κέρδισε για τα επόμενα 10 χρόνια ένα τεράστιο αριθμό τουριστών»*.

Στην Αυστραλία σύμφωνα με έρευνα του γραφείου Τουρισμού, το 6% των ημερήσιων ταξιδιών και το 5% των ταξιδιών με διανυκτέρευση πραγματοποιούνται με βασικό κίνητρο τον αθλητισμό και ο αθλητικός τουρισμός αντιπροσωπεύει περίπου το 5% του συνολικού τουρισμού, ενώ τα στοιχεία της Βρετανικής Τουριστικής Αρχής αναφέρουν ένα ποσοστό της τάξης του 20% των ταξιδιών, τα οποία πραγματοποιούνται με βασικό κίνητρο τη συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες, ενώ μέχρι και 50% των πακέτων διακοπών περιλαμβάνουν και περιστασιακή συμμετοχή σε αθλητική δραστηριότητα.

Η τότε υπουργός Τουριστικής Ανάπτυξης, κα Φάνη Πάλλη Πετραλιά μιλώντας στο www.kathimerini.gr για το επίπεδο του αθλητικού τουρισμού στην Ελλάδα και την ανάπτυξή του μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες ανέφερε «Ο αθλητικός τουρισμός είναι μια από τις νέες μορφές τουρισμού. Πρόκειται για μία όψη της τουριστικής βιομηχανίας η οποία πρέπει να αναπτυχθεί περισσότερο. Αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε στο στάδιο του στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης και υλοποίησής του. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αναμφισβήτητα ήταν μια ιδανική συγκυρία προβολής για την Ελλάδα».

Η άποψη του Δρ. Μιχάλη Ατσαλάκη, επιστημονικού συνεργάτη του ΤΕΙ Κρήτης στο Τουριστικό τμήμα και εκπρόσωπο της Ελλάδας στο Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού έγκειται στο γεγονός ότι θα πρέπει να γίνουν σημαντικές προσπάθειες προκειμένου να αναπτυχθεί σε ακαδημαϊκό επίπεδο ο αθλητικός τουρισμός.

Ο κ. Ατσαλάκης, σε συνέντευξη που παραχώρησε στον έντυπο τύπο, τόνισε πως θα πρέπει να οριοθετήσουμε τον τομέα του αθλητικού τουρισμού στην Ελλάδα προτού προχωρήσουμε σε προτάσεις για ανάπτυξή του.

Όσον αφορά στις προοπτικές ανάπτυξης ο κ.Ατσαλάκης είπε: «Υπάρχουν προοπτικές, αν εκπονηθεί ένα έξυπνο σχέδιο που να λαμβάνει υπόψη τις τοπικές συνθήκες και ιδιαιτερότητες, τον ετήσιο κύκλο του κάθε αθλήματος (προετοιμασία, αγωνιστική περίοδος, περίοδος χαλάρωσης) και τις τάσεις και ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας. Ένα από τα κυριότερα θέματα είναι αυτό της δημιουργίας της «αθλητικής» εικόνας της χώρας. Αυτό βέβαια μπορεί να αποτελέσει μόνο μεσο-μακροπρόθεσμο στόχο γιατί οι Έλληνες παρουσιάζονται ως το πιο αδρανές κινητικά και ταυτόχρονα το πιο παχύσαρκο έθνος στην ΕΕ».

Για το ρόλο που έπαιξαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες συμπλήρωσε: «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες εξυπηρέτησαν ευρύτερους εθνικούς στόχους, ένας από τους οποίους ήταν και αυτός της τουριστικής ανάπτυξης. Ο αθλητικός τουρισμός σε χώρες που έχουν εργαστεί συστηματικά στον τομέα αποτελεί το 5-15% του συνολικού τουριστικού προϊόντος, ανάλογα με τους ορισμούς που χρησιμοποιούνται κάθε φορά. Ανάλογη θα είναι λογικά και η βελτίωση των μεγεθών».

Τέλος, σχετικά με τα οικονομικά οφέλη ο κ.Ατσαλάκης ήταν διστακτικός όσον αφορά τα πιθανά αποτελέσματα. «Πάλι, εξαρτάται από τους ορισμούς που χρησιμοποιούνται και τη σχετική στόχευση στο μάρκετινγκ. Η διοργάνωση μεγάλων εκδηλώσεων συνήθως αποδεικνύεται πολυδάπανη χωρίς συνήθως να υποστηρίζεται από σχετικές οικονομοτεχνικές μελέτες. Αντίθετα οι πιο χαλαρές μορφές αθλητικού

τουρισμού ίσως να είναι περισσότερο προσοδοφόρες κυρίως για την Ελληνική περιφέρεια».

Βέβαια, για να αναπτυχθεί ο Αθλητικός Τουρισμός στη χώρα μας, θα πρέπει να συνεχίσουμε την υποστήριξη και προώθηση γεγονότων παγκόσμιας εμβέλειας και σε αθλήματα που στην Ελλάδα είναι λιγότερο διαδεδομένα, όπως το kite surf, γκολφ και γιώτινγκ.

Ακόμα, θα πρέπει να δημιουργήσουμε και τις κατάλληλες προϋποθέσεις ούτως ώστε να κερδίσουμε ένα μεγάλο κομμάτι από τον αθλητικό τουρισμό που είναι οι προετοιμασίες των αθλητικών συλλόγων.

Κάθε χρόνο εκατοντάδες ομάδες υψηλού επιπέδου από όλη την Ευρώπη «μεταναστεύουν» για περίπου ένα μήνα προκειμένου να πραγματοποιήσουν την προετοιμασία τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι δικές μας ποδοσφαιρικές ομάδες που επιλέγουν κάποιο σύγχρονο αθλητικό κέντρο στην Ελβετία, στη Γερμανία ή στην Αυστρία για την καλοκαιρινή τους προετοιμασία.

1.9 Έρευνα

Όσον αφορά στον τομέα της έρευνας για την ανάπτυξη και κατάλληλη εκμετάλλευση του Αθλητικού Τουρισμού και των αποτελεσμάτων του στην Ελλάδα, πολύ αξιόλογη θεωρείται η συμβολή του ΙΤΕΠ αλλά και των πανεπιστημίων. Αρκετές διατριβές έχουν ολοκληρωθεί στα ΤΕΦΑΑ της χώρας που αφορούν στη διοίκηση των ανθρώπινων πόρων και στην ποιότητα υπηρεσιών και αναμένονται δημοσιεύσεις. Επίσης δεκάδες μικρές εργασίες βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε εξέλιξη.

1.10 Εκπαίδευση – Επιμόρφωση

Οι Ισπανοί έχουν αναπτύξει επίσης τον αθλητικό τουρισμό σε ακαδημαϊκό επίπεδο λόγω και των Ολυμπιακών Αγώνων της Βαρκελώνης (*Holger Preuss - Aspects of Olympic Games Tourism 2004*). Στην Ελλάδα ο αθλητικός τουρισμός εντάσσεται μεταπτυχιακά ακόμη στο sport management και προπτυχιακά στην εκπαίδευση που παρέχουν τα τμήματα Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού. Παρέχονται πιστοποιητικά ειδικοτήτων στις υπαίθριες δραστηριότητες, στον αθλητικό τουρισμό και στο περιβάλλον (Α.Π.Θ.) και στον μαζικό αθλητισμό και στην αναψυχή (Δ.Π.Θ.).

Στη Μεγάλη Βρετανία παρουσιάστηκε το 1998 για πρώτη φορά στο πανεπιστήμιου του Luton πρόγραμμα σπουδών αθλητικού τουρισμού, με την

καθιέρωση αντίστοιχου πανεπιστημιακού τίτλου. Αντίθετα στην Ελλάδα, ο αθλητικός τουρισμός εμφανίζεται ως μάθημα μέσα στη σχολή Τουριστικών Επιχειρήσεων και στα ΤΕΦΦΑ.

Στις υπόλοιπες γνωστές τουριστικές σχολές και τμήματα ο αθλητικός τουρισμός εμφανίζεται ως εναλλακτική μορφή τουρισμού και μόνο η άθληση – ψυχαγωγία αποτελεί ξεχωριστό μάθημα. Στα ΙΕΚ και ΚΕΚ έχουν υπάρξει κατά καιρούς τμήματα ειδικών υπαίθριων δραστηριοτήτων και συνοδών εθνικών δρυμών και προστατευμένων περιοχών.

Ο ΕΟΤ έχει μεταφράσει ένα αξιολογικό εγχειρίδιο, το “Animation in Urlaub” (*Finger K., Gayler B., Hahn H. & Hartmann K.D. – 1975*) (www.eot.gr), για την άθληση και ψυχαγωγία στα ξενοδοχεία, προερχόμενο από τη γερμανική σχολή Στάρνμπεργκ. Πηγές ενημέρωσης μπορούν να αποτελέσουν οι κρατικοί φορείς και οι ημερίδες – συνέδρια που διοργανώνονται, όπως και οι εκθέσεις και οι παράλληλες εκδηλώσεις τους, τα διάφορα περιοδικά του αθλητισμού και του τουρισμού. Επίσης ετοιμάζεται ένα σύγχρονο ακαδημαϊκό βιβλίο και περιοδικό με τη συμμετοχή του Δ.Π.Θ.

Γενική πηγή πληροφόρησης μπορεί να θεωρηθεί επίσης το Διαδίκτυο, παρόλο που υπάρχουν μόνο δύο εξειδικευμένοι δικτυακοί τόποι, αυτός του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού (<http://www.sport-tourism.com>) και της Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος για τον Αθλητικό Τουρισμό που ιδρύθηκε στο ΤΕΙ Κρήτης το 2002, με επικεφαλής τον καθηγητή Δημήτρη Τερζάκη.

1.11 SWOT Ανάλυση

Στόχος της ανάλυσης Πλεονεκτημάτων-Δυνατοτήτων-Ευκαιριών-Απειλών (SWOT) είναι να υποδείξει τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν (άμεσα και έμμεσα) την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού στην Ελλάδα και των αποτελεσμάτων του.

Προβλήματα – Απειλές

Είναι ιδιαίτερα εμφανές σε όλους μας το κατά πόσο η Ελλάδα υστερεί σε υποδομές και ειδικότερα σε αθλητικές κτιριακές εγκαταστάσεις που θα διευκόλυναν και θα δημιουργούσαν μία καλύτερη οδό μέσω της οποίας θα αναπτυχθεί ο Αθλητικός Τουρισμός.

Η έλλειψη τεχνογνωσίας αλλά και των ειδικών που θα μπορούσαν να καθοδηγήσουν σχετικές προσπάθειες για την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού είναι ένας ακόμα σοβαρός λόγος υστέρησης της χώρας μας σε αυτόν τον τομέα.

Η γραφειοκρατία που διακρίνει την οργάνωση της δημόσιας ζωής στη χώρα μας αποτελεί ένα σημαντικό εμπόδιο για την άνθιση όχι μόνο του τομέα του τουρισμού, αλλά και γενικότερα κάθε άλλου τομέα που έχει σχέση με νέες επενδύσεις και ανάπτυξη.

Αρνητική συγκυρία όλων των παραπάνω είναι τα διαφεύγοντα κέρδη που έχουμε ως χώρα, κυρίως λόγω της ολιγορίας που επιδεικνύουμε.

Ευκαιρίες - Δυνατότητες

Είναι γεγονός ότι από το 2004 και μετά αλλάζουν ριζικά οι προοπτικές ανάπτυξης του ελληνικού τουρισμού. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτέλεσαν μια μεγάλη ευκαιρία για την προβολή της χώρας μας και τα Ολυμπιακά έργα μπορούν να ανοίξουν την πόρτα στον αθλητικό τουρισμό.

Τα οφέλη που μπορούμε να αποκομίσουμε αφορούν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, στην προώθηση της συνεργασίας με άλλες χώρες, π.χ. Κύπρος, Τουρκία, στην τουριστική και οικονομική ανάπτυξη διαφορετικών περιοχών, στην αύξηση των συναλλαγματικών εισροών κ.α.

1.12 Συμπέρασμα

Ο Τελικός του Champions League στο ποδόσφαιρο, το Final Four της Euroleague στο μπάσκετ, το Παγκόσμιο Κύπελλο Στίβου και το τουρνουά Athens Champions Cup στο τένις είναι ορισμένα από τα γεγονότα που εντάσσονται στο πλαίσιο του αθλητικού τουρισμού και πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας.

Από αυτά τα γεγονότα, σε συνδυασμό με τις πολύ καλές «αναμνήσεις» των Ολυμπιακών Αγώνων, η Ελλάδα μπορεί -και πρέπει- να κερδίσει σημαντικά οφέλη τα οποία, όπως αναφέρουν οι άνθρωποι που ασχολούνται με τον αθλητικό τουρισμό, θα φανούν τα επόμενα χρόνια.

Ο αθλητικός τουρισμός, σαν όρος χρησιμοποιείται από το 1985 για να περιγράψει την ξεχωριστή μορφή τουρισμού που συνδυάζει τουρισμό και αθλητική δραστηριότητα. Στην Ελλάδα όμως, ουσιαστική ανάπτυξή αυτής της μορφής του

τουρισμού παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, σαν επακόλουθο των Ολυμπιακών Αγώνων.

Τα οφέλη, που μπορούν να προκύψουν από την εφαρμογή προγραμμάτων αθλητικού τουρισμού είναι: έσοδα από τη μετακίνηση, διαμονή, διατροφή, προπόνηση, αγορές, περιήγηση και κάθε κατανάλωση προϊόντων - υπηρεσιών, τουριστική αναβάθμιση στις περιοχές-προορισμούς, διεθνή προβολή και θετική εικόνα της περιοχής φιλοξενίας προγραμμάτων-αγώνων αθλητικού τουρισμού, παροχή δυνατοτήτων απασχόλησης, προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής και της αύξησης του τουριστικού ΑΕΠ και διεύρυνση των εκπαιδευτικών και κοινωνικών οριζόντων.

2. Μελέτες Περιπτώσεων

2.1 Εισαγωγή

Αξίζει εδώ να αναφέρουμε τα στοιχεία και τα συμπεράσματα δύο ερευνών : η μια πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό της Mastercard του επίσημου χορηγού του UEFA European Championship και αφορά το UEFA EURO 2008 που διεξάχθηκε στα εδάφη της Αυστρίας και της Ελβετίας. Η δεύτερη έρευνα πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία και για λογαριασμό της Alpha Bank και αφορά τα οικονομικά οφέλη που αποκόμισαν 3 άλλες Ολυμπιακές πόλεις : η Σεούλ, η Βαρκελώνη και Sydney. Έπειτα θα παραθέσουμε κάποια βασικά ποσοτικά στοιχεία που αφορούν την κατάσταση της οικονομίας και της κοινωνίας της Ελλάδας πριν, κατά την διάρκεια αλλά και μετά την ολοκλήρωση Ολυμπιακών Αγώνων. Τα συμπεράσματα αυτών των τριών ερευνών θα δώσουν ένα καλό μέτρο σύγκρισης των επιτευγμάτων και των ωφελειών, τα οποία θα παρουσιάσουμε έπειτα, που αποκόμισε η Αθήνα ως Ολυμπιακή πόλη και γενικότερα ως οικοδέσποινα μεγάλων αθλητικών διοργανώσεων.

2.2 Οι οικονομικές επιπτώσεις του UEFA EURO 2008

Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό της Mastercard, (www.mastercard.com/uk) εκτιμάται ότι το UEFA EURO 2008™ θα αποφέρει οικονομική ώθηση στην Ευρωπαϊκή οικονομία της τάξεως του €1.4 δις.

Η εν λόγω έρευνα, με επικεφαλής τον Καθηγητή Simon Chadwick, έναν εκ των σημαντικότερων αθλητικών οικονομικών αναλυτών στην Ευρώπη, διεξήχθει ώστε να συμπίπτει χρονικά με την κλήρωση του EURO 2008 στη Λουκέρνη της Ελβετίας. Βασικό πόρισμα της έρευνας είναι η θετική επίπτωση του EURO 2008, τόσο στην τοπική, όσο και στην εθνική και διεθνή οικονομία, συμπεριλαμβανομένης μίας αύξησης στις πωλήσεις εισιτηρίων, στον ταξιδιωτικό τουρισμό, στις πωλήσεις φαγητών και ποτών, στα έσοδα από χορηγίες, στη διαφήμιση, καθώς και στη χρήση των τηλεπικοινωνιών και των νέων υπηρεσιών media.

Ως μέρος της έρευνας της MasterCard, ο Καθηγητής Chadwick, ο οποίος είναι ιδρυτής και διευθυντής του Birkbeck Sport Business Centre και καθηγητής του Sport Business Strategy και Marketing στο Πανεπιστήμιο του Coventry, επίσης εκτίμησε πως κάθε αγώνας στον οποίο διαγωνίστηκε η Ελλάδα στο EURO 2008, θα μπορούσε

να αποφέρει κατά μέσο όρο €42 εκατομμύρια. Η εν λόγω οικονομική ώθηση μοιράζεται μεταξύ των εθνικών οικονομιών των δύο χωρών που διαγωνίζονται κάθε φορά, των οικονομιών των χωρών που φιλοξενούν τη διοργάνωση, δηλαδή της Αυστρίας και της Ελβετίας, ενώ θα παρατηρηθεί ανάλογη επίδραση και στην ευρύτερη οικονομία της Ευρώπης. Οι πιο επικερδείς αγώνες ενδεχομένως να προσδώσουν οικονομική ώθηση που αγγίζει τα €49 με €56 εκατομμύρια που θα μοιραστούν μεταξύ των εκάστοτε 2 συμμετεχόντων χωρών.

Όπως ανέφερε ο Καθηγητής Chadwick: «*Το UEFA European Championship αποτελεί την πρώτη και σημαντικότερη αθλητική διοργάνωση στην Ευρώπη και άρα το EURO 2008 θα έχει πολύ σοβαρή επίπτωση στις οικονομίες και των 12 κρατών που συμμετέχουν, η οποία κατ' επέκταση θα επιδράσει στην ευρύτερη Ευρωπαϊκή οικονομία σε βαθμό που ενδεχομένως να ξεπερνά το €1.4 δις. Ο οικονομικός αντίκτυπος θα γίνει αισθητός σε πολλές χώρες, κυρίως στους τομείς των χορηγιών και των εμπορικών εσόδων, ενώ κάθε αγώνας στο στάδιο των Ομίλων θα αποφέρει κατά μέσο όρο €42 εκατομμύρια. Ειδικά οι αγώνες προς το τέλος του πρωταθλήματος, ενδέχεται να προσδώσουν ακόμα μεγαλύτερη οικονομική ώθηση*».

Ο Paul Meulendijk, επικεφαλής του τομέα Χορηγιών της MasterCard Europe, δήλωσε: «*Το EURO 2008 θα είναι 'ανεκτίμητο' για τους οπαδούς, ειδικά για όσους θα ταξιδέψουν στην Αυστρία και την Ελβετία τον Ιούνιο του 2008. Ενώ δεν είναι δυνατό να 'τιμολογήσεις' το πάθος των οπαδών, μπορείς να υπολογίσεις το απίστευτο μέγεθος της επίδρασης που θα έχει στην οικονομία της χώρας τους, όπως αποκαλύπτεται από την έρευνα μας με τον Καθηγητή Chadwick. Επί σειρά ετών, η MasterCard βρίσκεται στην καρδιά του εμπορίου που σχετίζεται με το ποδόσφαιρο μέσω των χορηγιών της σε αθλητικές διοργανώσεις, όπως το UEFA European Championship και το UEFA Champions League, αλλά και διευκολύνοντας τις πληρωμές για τα ταξίδια προς τους αγώνες, τις αγορές των σχετικών εμπορευμάτων, των εισιτηρίων και άλλων*».

Ο απολογισμός της UEFA δεν απείχε πολύ από την εκτίμηση και το συμπέρασμα της έρευνας (www.uefa.com). Ένα συνολικό εισόδημα της τάξεως των €1,3 δις. παράχθηκε έναντι €852 εκ. το 2004. Η UEFA δήλωσε ότι τα χρήματα αυτά θα χρησιμοποιηθούν για προπονητικά προγράμματα και διαιτησίας, για να καλυφθούν διοικητικά κόστη αλλά κυρίως για την χρηματοδότηση άλλων διοργανώσεων για νέους και γυναίκες. Ο Martin Kellen, Διευθυντής της Υπηρεσίας διοργάνωσης του Euro, ανέφερε στο Reuters ότι σε σύγκριση με τον τελικό της Πορτογαλίας το 2004 η διοργάνωση είχε βελτιώσεις σχεδόν σε όλους τους τομείς,

όπως ικανοποιητική μετάδοση μέσω της τηλεόρασης, μεγάλη χρήση των μαζικών μέσων μεταφοράς, και απουσία σοβαρών γεγονότων που αφορούσαν την ασφάλεια.

2.3 Μια γενική ματιά στις οικονομικές επιπτώσεις των ΟΑ τριών Περιπτώσεων : Σεούλ, Βαρκελώνη και Sydney

Ποια θα είναι τα οφέλη που προκύπτουν από την διοργάνωση επιτυχημένων Ολυμπιακών Αγώνων; Σε τι επίπεδα θα κυμανθεί η τουριστική ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια; Με ποιους τρόπους μπορούν να αξιοποιηθούν καλύτερα οι Ολυμπιακές εγκαταστάσεις; Αυτά είναι ορισμένα από τα βασικότερα ερωτήματα που απασχολούν τους αρμόδιους φορείς κάθε χώρας που αναλαμβάνει να διοργανώσει μια μεγάλη αθλητική εκδήλωση και είναι ήδη στο επίκεντρο των ενεργειών που πρέπει να γίνουν, προκειμένου να επιτυγχάνονται τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά στις περιπτώσεις της Σεούλ, της Βαρκελώνης και του Sydney, πόλεις που διοργάνωσαν Ολυμπιακούς Αγώνες, δίνουν μια εικόνα για το τι θα μπορούσε να γίνει στην περίπτωση της Αθήνας, αλλά και τι μπορεί να επιτευχθεί σε περιπτώσεις άλλων Ολυμπιακών πόλεων, και υπάρχουν σε ενημερωτικό δελτίο της Alpha Bank, που παρουσιάζεται αναλυτικά σε πολυσέλιδη έρευνα του τμήματος μελετών της τράπεζας.

Το βασικό συμπέρασμα της μελέτης είναι ότι η χώρα που διοργανώνει επιτυχώς τους Αγώνες είναι συνήθως σημείο αναφοράς και συγκρίσεων ουσιαστικά για τις επόμενες δεκαετίες. Όσο δε μικρότερη είναι η χώρα και όσο μεγαλύτερη είναι η επένδυση που πραγματοποιεί για κάλυψη πραγματικών αναγκών στην οικονομική και κοινωνική-πολιτιστική της υποδομή και στην προβολή της στην παγκόσμια σκηνή, τόσο μεγαλύτερα είναι τα οφέλη που προκύπτουν από τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Τα συμπεράσματα για επιμέρους θέματα, που δείχνουν τι μπορεί να συμβεί και στην χώρα μας, συνοψίζονται στα παρακάτω:

2.3.1 Οικονομικά οφέλη από τους Αγώνες

Σεούλ: Οι Αγώνες συνέβαλαν στην αύξηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και των επιχειρηματιών για τη δυνατότητα της χώρας να επιτύχει υψηλούς αναπτυξιακούς ρυθμούς και σε μεγάλο βαθμό έδωσαν νέα κίνητρα για την εντατικοποίηση της προσπάθειας για ανάπτυξη. Συνέβαλαν επίσης στην ανάπτυξη βιομηχανιών που σχετίζονται με τον αθλητισμό, όπως βιομηχανίες αθλητικών ειδών,

ψυχαγωγίας, αλλά και ηλεκτρονικής και τηλεπικοινωνιακής τεχνολογίας. Επίσης, βοήθησαν να γίνουν γνωστά παγκοσμίως διάφορα εμπορικά σήματα της χώρας, δίνοντας νέα ώθηση στις εξαγωγές. Οι εξαγωγές αγαθών αυξήθηκαν από 46,6 δισ.δολάρια το 1987 σε 162,6 δισ.δολάρια το 2002 (*Kim, Jong-Gie i altres 1989*).

Βαρκελώνη: Η συνολική θετική επίπτωση των Αγώνων στο ΑΕΠ της Ισπανίας, στην χρονική περίοδο 1986-1993, ανήλθε στα 16,6δισ δολάρια, ενώ πρόσθετες ευνοϊκές επιπτώσεις προέκυψαν και μετά το 1993. Ο βασικός στόχος της ανάληψης των ΟΑ από την Βαρκελώνη ήταν η προώθηση των αναγκαίων επενδύσεων σε έργα υποδομής, τα οποία ακόμη δεν θα είχαν υλοποιηθεί, εάν δεν είχαν γίνει οι Αγώνες στην πόλη αυτή (*Ferran Brunet i Cid 2002*).

Sydney: Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είχαν σημαντικές θετικές επιπτώσεις σε πολλούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας, ιδιαίτερα στη δεκαετία του 1990, και εξακολουθούν να αποτελούν το βασικό εργαλείο για την προβολή του Sydney και της ευρύτερης περιοχής της Νότιας Νέας Ουαλίας (NNO) και για την προσπάθεια ανάπτυξης τους σε τόπους τουριστικού προορισμού υψηλού επιπέδου. Επίσης, οι επενδύσεις για την διοργάνωση των ΟΑ, σύμφωνα με μελέτη της Pricewaterhouse Coopers, δημιούργησαν κύκλο εργασιών, ύψους 3 δισ. δολαρίων, που προήλθε κατά 600 εκατ. δολάρια από τη διενέργεια νέων επιχειρηματικών επενδύσεων, κατά 288 εκατ. δολάρια από τις νέες εργασίες μέσω της Έκθεσης Τεχνολογίας της Αυστραλίας και κατά 2 δισ. δολάρια σε μετα-ολυμπιακά συμβόλαια εργασιών σε υποδομές και υπηρεσίες.

Από το σύνολο των εργασιών των 3δισ ευρώ, άνω των 500 εκατ. ευρώ αφορούν εργασίες, πωλήσεις και επενδύσεις που αναλήφθηκαν από επιχειρήσεις στην περιοχή της NNO. Οι ΟΑ συνέβαλλαν στη δημιουργία εσόδων από διοργάνωση συνεδρίων, ύψους 1,2 δισ. ευρώ στην περίοδο 1993-2007, και στην είσπραξη εσόδων από τον εισερχόμενο τουρισμό άνω των 6δισ ευρώ, μόνο το 2001. Σε διάφορες εκτιμήσεις για τα οφέλη των Ολυμπιακών Αγώνων, που είχαν γίνει πριν από τους Αγώνες από το υπουργείο Οικονομικών της NNO, το καθαρό οικονομικό αποτέλεσμα των Αγώνων σε όρους αύξησης του ΑΕΠ ανερχόταν στα 6,2 - 8,0 δισ. Δολάρια (*Jill Haynes 2001*).

2.3.2 Τουριστική Ανάπτυξη

Σεούλ: Στα δύο χρόνια πριν από τους Αγώνες, η προσφορά ξενοδοχειακών δωματίων αυξήθηκε κατά 64%, δημιουργώντας φόβους υπερπροσφοράς που αποδείχθηκαν υπερβολικοί, καθώς οι αφίξεις τουριστών αυξήθηκαν σημαντικά. Το

1986, ο αριθμός των τουριστών ήταν μόνο 1,7 εκατ., ενώ σήμερα η Κορέα δέχεται περίπου 5,5 εκατ. τουρίστες ετησίως (*Kim, Jong-Gie i altres 1989*).

Βαρκελώνη: Η προβολή της πόλης της Βαρκελώνης διεθνώς αυξήθηκε εντυπωσιακά κατά τη διάρκεια και μετά τους ΟΑ του 1992, ενώ η σημαντικά βελτιωμένη υποδομή της πόλης συνέβαλε στην ουσιαστική αύξηση της προσβασιμότητάς της από το εσωτερικό (της Ισπανίας) και από το εξωτερικό και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Βαρκελώνης, ως πόλης τουριστικού προορισμού. Έτσι, ενώ πριν τους Ολυμπιακούς του 1992, η Βαρκελώνη θεωρείτο η 16η πιο δημοφιλής τουριστική περιοχή της Ευρώπης, μέχρι το 1999, είχε φθάσει στην 3η θέση.

Ειδικότερα, το 2001, η ευρύτερη περιοχή της Καταλονίας προσέλκυσε 10,1 εκατ. ξένους τουρίστες, έναντι των 49,5 εκατ. τουριστών που ήρθαν από το εξωτερικό σε ολόκληρη την Ισπανία. Πάντως, και η Βαρκελώνη δεν απόφυγε την εμφάνιση κάποιου πλεονάσματος ξενοδοχειακών δωματίων στα πρώτα έτη μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Έτσι, το 1993, το επίπεδο πληρότητας έπεσε στα επίπεδα του 50%. Όμως, στη συνέχεια, η κατάσταση άρχισε να βελτιώνεται σταδιακά, με αποτέλεσμα το 2003-2004 τα ξενοδοχεία της πόλης να απολαμβάνουν επίπεδο πληρότητας που πλησιάζει το 75%. Εκτιμάται ότι η πόλη φιλοξενεί περί τα 700 μεγάλα συνέδρια ετησίως (*Ferran Brunet i Cid 2002*).

Sydney: Για να γίνει δυνατή η σύγκριση με την περίοδο πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες, σημειώνεται ότι το 1998 επισκέφθηκαν την Αυστραλία 3,86 εκατ. τουρίστες και το 1999 4,1 εκατ. τουρίστες, εκ των οποίων τα 2,28 εκατ. κατευθύνθηκαν στην περιοχή του Sydney (NNO). Το 2000, έτος των Ολυμπιακών Αγώνων, ο αριθμός των τουριστών της Αυστραλίας έφτασε τα 4,57 εκατ., για να υποχωρήσει ελαφρώς τα επόμενα δύο χρόνια, κυρίως λόγω των επιπτώσεων από την τρομοκρατική επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 και λόγω του πολέμου στο Αφγανιστάν και μετά στο Ιράκ και στη συνέχεια λόγω της εμφάνισης της επιδημίας SARS.

Η θετική εικόνα που εκπέμπεται από τη διοργάνωση των Αγώνων θεωρείται ως ο βασικός παράγοντας που έδωσε τη δυνατότητα στο Sydney να κερδίσει τη διοργάνωση 45 μεγάλων συνεδρίων, από το 2004 έως το 2012. Η πληρότητα των ξενοδοχείων του Sydney ήταν πολύ υψηλή το 1999 και το 2000 (76,9% και 74,8%, αντίστοιχα, κατά μέσο όρο, κατά τη διάρκεια του έτους), ενώ περιορίστηκε στο

67,7% το 2001, με ταυτόχρονη πτώση των τιμών κατά 5% περίπου (*Jill Haynes 2001*).

2.3.3 Αξιοποίηση των Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων μετά τους Αγώνες

Σεούλ: Ο υφυπουργός Αθλητισμού της Κορέας υποστήριξε πρόσφατα στην Αθήνα ότι όλες οι Ολυμπιακές εγκαταστάσεις της Κορέας χρησιμοποιούνται σήμερα στο 100%. Το υψηλό επίπεδο της αθλητικής υποδομής της Κορέας της επέτρεψε να διεκδικήσει και να επιτύχει την ανάληψη της διοργάνωσης του Παγκόσμιου Κυπέλλου στο Ποδόσφαιρο το 2002 (μαζί με την Ιαπωνία) (*Kim, Jong-Gie i altres 1989*).

Βαρκελώνη: Η εκμετάλλευση των εγκαταστάσεων των λιγότερο δημοφιλών αθλημάτων έγινε με εκχώρησή τους στις αρμόδιες Ομοσπονδίες και με θέσπιση κρατικών επιχορηγήσεων, μέσω των προγραμμάτων του υπουργείου Αθλητισμού, που συνέβαλαν στη μύηση των κατοίκων της Βαρκελώνης και της ευρύτερης περιοχής στα νέα αθλήματα. Εκθέσεις και μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις παγκόσμιου βεληνεκούς φιλοξενοούνται έκτοτε στη Βαρκελώνη, προσφέροντας μια σημαντική πηγή εσόδων για τις επιχειρήσεις της περιοχής (*Ferran Brunet i Cid 2002*).

Sydney: Μεγάλη δραστηριότητα σημειώνεται στη διοργάνωση συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων που συμβάλλουν στη διατήρηση της πληρότητας του ξενοδοχειακού συγκροτήματος του Ολυμπιακού Πάρκου του Sydney, στο 76%. Αυτό οδηγεί τη μητρική εταιρία του συγκροτήματος αυτού να ολοκληρώνει το χτίσιμο ενός τρίτου ξενοδοχείου στο συγκρότημα αυτό και να προγραμματίζει ένα τέταρτο ξενοδοχείο μέχρι το τέλος του 2006. Τα νέα ξενοδοχεία αποτελούν τα πρώτα στάδια του νέου 20ετούς επενδυτικού προγράμματος των 5 δισ. δολαρίων σε εμπορικές και οικοδομικές κατασκευές στο Ολυμπιακό Πάρκο.

Μέσα σε αυτά τα 20 χρόνια, το μέγεθος της οικοδομημένης επιφάνειας στην περιοχή του Ολυμπιακού Πάρκου αναμένεται να έχει αυξηθεί είκοσι φορές σε σχέση με το σημερινό επίπεδό του και το αναβαθμισμένο Ολυμπιακό Πάρκο αναμένεται να έχει πληθυσμό κατά τη διάρκεια της ημέρας 70.000 ατόμων (27.000 μόνιμους κατοίκους, 17.000 εργαζομένους, 9.500 φοιτητές πανεπιστημίου και έναν μεταβαλλόμενο αριθμό επισκεπτών).

Τα μεγαλύτερα προβλήματα παρουσιάζονται στις εγκαταστάσεις, που είναι διασκορπισμένες στα Προάστια του Sydney. Για παράδειγμα, οι εγκαταστάσεις για το

άθλημα της Ορεινής Ποδηλασίας (κόστους 360 χιλ δολαρίων περίπου) έκλεισαν λόγω ελάχιστης χρήσης τους. Επίσης, το Ολυμπιακό Κέντρο Σκοποβολής και το Ολυμπιακό Κέντρο Ιππασίας προσελκύουν ελάχιστους επισκέπτες και η συνέχιση της λειτουργίας τους είναι υπό εξέταση (*Jill Haynes 2001*).

2.4 Οικονομικά μεγέθη για την Αθήνα των Ολυμπιακών Αγώνων 2004

Αυτό το τμήμα εκθέτει τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα της οικονομικής διάστασης των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας. Υιοθετώντας την προσέγγιση του Παγκόσμιου Αντίκτυπου των Ολυμπιακών Αγώνων (OGGI – Olympic Games Global Impact) πλαισίου, η οικονομική σφαίρα του αντίκτυπου των Αγώνων διαμορφώνεται από το ίδιο το γεγονός και από το πλαίσιο πραγματοποίησής του. Οι οικονομικές πτυχές του Ολυμπιακού γεγονότος καλύπτονται σε αυτήν την υποενότητα, ενώ η επόμενη συζητά την εξέλιξη του οικονομικού πλαισίου των Αγώνων και υποδεικνύει πιθανές ενώσεις μεταξύ του γεγονότος και της εξέλιξης του πλαισίου του. Η πηγή για τα ακατέργαστα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων που αναφέρονται σε αυτήν την υποενότητα είναι το Γενικό Λογιστήριο της Ελλάδας καθώς και η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (ΕΣΥΕ).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 δεν αποτέλεσαν μόνον ένα παγκόσμιο αθλητικό γεγονός, αλλά και μια κορυφαία στιγμή για τη διεθνή εικόνα της χώρας μας. Συγχρόνως αποτελούν και ορόσημο μιας νέας φάσης του οικονομικού κύκλου της Ελλάδος. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες συνιστούν ένα σημαντικό ενεργητικό της χώρας που από μόνο του συνέβαλε και μπορεί να συμβάλει στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης. Κατά μία απαισιόδοξη άποψη, το πέρας των αγώνων σηματοδοτεί μια νέα φάση ύφεσης της οικονομικής δραστηριότητας και αύξησης της ανεργίας.

Εάν δε θέλουμε να εμείνουμε σε μονιστικές θεωρήσεις και σε καλλιέργεια μύθων, η εμπειρία δείχνει ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας χώρας, όχι μόνο πριν ή κατά τη φάση των αγώνων, αλλά κυρίως μετά και αποτελούν μια δραστηριότητα με καθαρά προωθητικό χαρακτήρα. Οι θετικές αναπτυξιακές μετα-ολυμπιακές επιδράσεις, εντοπίζονται στους εξής τομείς (*Παπαστάμκος Γ., Εξπρές 2005*), οι οποίοι αναλύονται παρακάτω.

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων Και Οι Δαπάνες

Η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων αποτέλεσε αφορμή – αιτία για την ανάπτυξη του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, που θα εξακολουθήσει και τα επόμενα έτη να ενισχύει την κατασκευή σύγχρονων τεχνικών, οικονομικών και κοινωνικών υποδομών, με μεγαλύτερο βαθμό χωρικής διασποράς, με συνέπεια και ο κλάδος των κατασκευών να παραμείνει ενεργός και η περιφερειακή ανάπτυξη να προωθείται.

Οι συνολικές δαπάνες των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας 2004, πάγιες και λειτουργικές, σχετικά με τις Ολυμπιακές δραστηριότητες ήταν τελικά 11.274€ δις. Μόνο το 20.1% αυτού του κόστους καλύφθηκε με την ιδιωτική χρηματοδότηση, όλο το υπόλοιπο είναι δημόσια επιχορήγηση. Σύμφωνα με την ταξινόμηση του OGGI (Olympic Games Global Impact), το συνολικό ποσό των δαπανών θα μπορούσε να αναλυθεί ως εξής: Οι δαπάνες κεφαλαίου ήταν ίσες με € 6.025 δισεκατομμυρίων, δηλαδή 53.4% του συνολικού ποσού, ενώ οι λειτουργούσες δαπάνες ήταν € 0.619 δις. Όσον αφορά τις Ολυμπιακές δραστηριότητες, οι δαπάνες κεφαλαίου φθάνουν τελικά τα 2.248€ δις. και οι λειτουργούσες δαπάνες στα 2.382€ δις. Η έκταση αυτών των εξόδων θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως μια αναμφισβήτητη απόδειξη του σημαντικού αντίκτυπου των Αγώνων στην περιφερειακή οικονομία (ΕΣΥΕ 2005).

Ο ρόλος του δημόσιου τομέα ήταν κρίσιμης σπουδαιότητας, δεδομένου ότι το δημόσιο μερίδιο κάλυψε 95.6% των δαπανών για τις δραστηριότητες πλαισίου. Το αποτέλεσμα της βιωσιμότητας των Αγώνων θα μπορούσε να τεκμηριωθεί περαιτέρω από τη μόνιμη φύση των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για την οργάνωσή τους. Από τα 1.975€ δις που ξοδευθήκανε για την ανακαίνιση ή την κατασκευή των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων, μόνο το 10.2% αφορούσε προσωρινές εγκαταστάσεις.

Απασχόληση και Θέσεις Εργασίας

Η προωθητική δραστηριότητα των Αγώνων, αφού η ενεργοποίηση πολλών δραστηριοτήτων, των οποίων η σύνδεση με τους Αγώνες είναι δύσκολο να προσδιοριστεί, μπορεί να διευκρινιστεί μέσω της παράλληλης εκτίμησης των κύριων οικονομικών δεικτών της φιλοξενούσας περιοχής και ολόκληρης της χώρας. Οι δείκτες που επισημαίνουν τις πιο ενδεικτικές απόψεις του αντίκτυπου αναφέρονται παρακάτω.

Ο όγκος του εργατικού δυναμικού είναι ο βασικότερος από όλους.. Το εργατικό δυναμικό της χώρας επεκτάθηκε από 4.526 εκ. υπαλλήλων το 1998 σε 4.844 εκ.,

δηλαδή μια αύξηση 7.0%. Αντίθετα, κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου, το εργατικό δυναμικό στο νομαρχιακό διαμέρισμα της Αττικής αυξήθηκε από 1.596εκ. σε 1.784 εκ. εργαζόμενους, μια επέκταση 11.8%. Αυτή η διαφορά στο ποσοστό αύξησης θα μπορούσε να αποδοθεί στους Αγώνες, αφού το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης στο εργατικό δυναμικό της Αττικής, δηλαδή 4.35%, παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια του έτους των Αγώνων.

Επιγραμματικά, θα ήθελα να αναφέρω το πλήθος του εργατικού δυναμικού που απασχολήθηκε για έναν μόνο τομέα της διοργάνωσης, την ασφάλεια, που αποδείχθηκε ένας ιδιαίτερα νευραλγικός τομέας. Συγκεκριμένα, προσωπικό 45.000 ατόμων απασχολήθηκε στην Ασφάλεια των Αγώνων: Από Αστυνομία 25.000, Στρατό 7.000, Λιμενικό 3.000, Πυροσβεστική 1.500, Ιδιωτικές Security 3.500, Εθελοντές 5.000 (ΕΣΥΕ 2005).

Με άλλα λόγια, οι Αγώνες ήταν ο κυριότερος λόγος για την προσέλκυση ενός πρόσθετου ποσού εργατικού δυναμικού στην Αθήνα, ένα ποσό που παρέμεινε στην περιοχή και μετά από την διεξαγωγή του γεγονότος. Η ερώτηση που, λογικά, προκύπτει αφορά το ποσοστό απασχόλησης.

Το ποσοστό των ανέργων στο νομαρχιακό διαμέρισμα της Αττικής και στην Ελλάδα ήταν περίπου 12% το 1999 (ΕΣΥΕ 1999). Αυτό το ποσοστό μειώθηκε διαδοχικά στα επόμενα έτη μέχρι το 2003. Εντούτοις, η τάση ήταν εντονότερη στη Αττική παρά σε ολόκληρη τη χώρα. Κατά συνέπεια, ο δείκτης ανεργίας από το 2003 ως το 2005 ήταν στο 9% στην περιοχή της πρωτεύουσας, ενώ περίπου στο 10% σε εθνικό επίπεδο. Οι Αγώνες ήταν η σημαντικότερη αιτία όχι μόνο για τη μεγαλύτερη εισροή των υπαλλήλων, αλλά και για μια αποδοτικότερη ενσωμάτωση αυτών των πρόσθετων υπαλλήλων στο οικονομικό σύστημα της Αττικής.

Ο οικονομικός αντίκτυπος του Ολυμπιακού γεγονότος θα μπορούσε επιπλέον να επιβεβαιωθεί στην εξέλιξη συγκεκριμένων τομέων της εθνικής οικονομίας. Για την περίοδο 1998 ως το 2002, το συνολικό όγκος των ατόμων πλήρους απασχόλησης στην εθνική οικονομία ήταν μάλλον σταθερό, σχεδόν ίσος με 4.εκ. Αντίθετα, οι πλήρους απασχόλησης στον τομέα των Αγώνων για τις κατασκευές, ξενοδοχείων και εστιατορίων αυξήθηκαν σημαντικά. Ειδικότερα, ο αριθμός πλήρους απασχόλησης υπαλλήλων στον τομέα των κατασκευών αυξήθηκε σε 7.7% από 252 χιλ. το 1996 σε 298 χιλ. το 2002, ενώ ο αριθμός ατόμων που απασχολήθηκαν στα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια αυξήθηκε κατά 6.0%, από 194 χιλ. το 1996 σε 232 χιλ. το 2002.

Με βάση τους δείκτες που προηγήθηκαν, είναι προφανές ότι το Ολυμπιακό γεγονός τροφοδότησε την οικονομική ανάπτυξη σε μια κλίμακα που κάνει την αξιολόγηση της περιβαλλοντικής επίδρασής της από την άποψη βιωσιμότητας μια σοβαρή ανάγκη.

Από την άλλη μεριά, οι δείκτες που αποτυπώνουν την κατάσταση που διαμορφώθηκε μετά το πέρας των Ολυμπιακών Αγώνων στον τομέα της απασχόλησης παρουσιάζουν επιδείνωση. Κατά κανόνα, στην περιοχή που διοργανώθηκαν οι Αγώνες περιορίζονται ως ένα βαθμό οι θέσεις στον κλάδο των κατασκευών και αυξάνονται στις υπηρεσίες (π.χ. διαχείριση και λειτουργία νέων εγκαταστάσεων, νέες μεταφορικές υπηρεσίες, τουρισμός, εμπόριο). Εξαιτίας αυτού, προβλέπεται ύφεση της οικονομικής δραστηριότητας και αύξηση της ανεργίας κατά την μετα-ολυμπιακή περίοδο

Δυστυχώς, τα επίσημα στοιχεία του ΟΑΕΔ (www.oaed.gr) για την μετα-Ολυμπιακή περίοδο Σεπτέμβριος-Οκτώβριος-Νοέμβριος 2004 δείχνουν ότι οι απολύσεις και οι οικιοθελείς αποχωρήσεις ξεπέρασαν κάθε προηγούμενο, αλλά και τον αριθμό των προσλήψεων, με αποτέλεσμα να χαθούν συνολικά 70.226 θέσεις εργασίας. Πρόκειται για το ισοζύγιο προσλήψεων-απολύσεων στον ιδιωτικό τομέα, το οποίο αποτυπώνει την πραγματική εικόνα στην αγορά εργασίας. Αν σε αυτά τα επίσημα στοιχεία του ΟΑΕΔ προστεθούν και τα στοιχεία του Δεκεμβρίου 2004, τότε μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες η μείωση της απασχόλησης πλησίασε τις 100.000 θέσεις. Στους μετα-Ολυμπιακούς μήνες, μεταξύ Σεπτεμβρίου - Δεκεμβρίου μειώθηκαν οι προσλήψεις κατά 6,56% καθώς έγιναν 366.175 αναγγελίες προσλήψεων έναντι 390.190 της αντίστοιχης περιόδου του 2003 και αυξήθηκαν κατά 5,39% οι απολύσεις (308.596 από 292.802) και κατά 6,36% οι «οικιοθελείς» αποχωρήσεις (151.421 από 142.364) - συνολική διαρροή 460.017 θέσεων. Η εξέλιξη αυτή είχε ως αποτέλεσμα να καταγραφεί επίσημα μια απώλεια 93.842 θέσεων εργασίας.(www.statistics.gr).

Βελτίωση της εικόνας και συνεπώς της ελκυστικότητας της χώρας

Η προβολή της Ελλάδος γενικά, και ειδικότερα της ευρύτερης περιοχής της Αττικής ως του με απόσταση μεγαλύτερου αναπτυξιακού πόλου της, με τη βελτίωση των αστικών λειτουργιών και των υποδομών της μπορούν να αποτελέσουν το μοχλό για την αύξηση του βαθμού της εξωστρέφειας της εθνικής οικονομίας. Αυτό είναι δυνατό μέσω της μελλοντικής αύξησης του τουρισμού, των εξαγωγών αγαθών και

υπηρεσιών, αλλά και της προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων. Σε όλες τις πόλεις που διοργάνωσαν Ολυμπιακούς Αγώνες παρατηρήθηκαν, αλλού περισσότερο και αλλού λιγότερο, οι συγκεκριμένες επιπτώσεις.

Αύξηση της παραγωγικότητας

Η συμμετοχή ενός σημαντικού μέρους εθνικών επιχειρήσεων, δημόσιων φορέων, στελεχών, εργαζομένων και πολιτών τόσο στη φάση προετοιμασίας, όσο και κατά τη διάρκεια των Αγώνων, αύξησε το απόθεμα τεχνογνωσίας, εμπειρίας, αυτοπεποίθησης και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας και κατ' επέκταση αύξησε και την παραγωγικότητα της εργασίας. Έμμεσες θετικές επιδράσεις στην παραγωγή προέκυψαν και από τη βελτίωση σε μια σειρά από τομείς, όπως είναι η ποιότητα ζωής, η μείωση των απωλειών παραγωγικού χρόνου και του κόστους στις μετακινήσεις και στις μεταφορές κ.ά.

Προσφορά νέων τουριστικών προϊόντων

Ειδικότερα, σε όλες τις προηγούμενες Ολυμπιακές πόλεις παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση των επισκεπτών αμέσως μετά τους Αγώνες και για ένα διάστημα 4-5 ετών. Και αυτό όχι μόνο λόγω της προβολής, αλλά και γιατί οι πόλεις ανέπτυξαν νέες σύγχρονες υποδομές, νέα αστικά τουριστικά προϊόντα, όπως π.χ. ο αθλητικός, πολιτιστικός και συνεδριακός τουρισμός.

Η τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων στην χώρα μας, δημιούργησε σημαντικές αλλαγές στον τομέα της φιλοξενίας. Μεγάλες ανακαινίσεις, αναβάθμιση υπηρεσιών είναι μερικά μόνο από τα στοιχεία που άλλαξαν. Η Αθήνα μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες εισέπραξε πολύ θετικά σχόλια σχετικά με την εικόνα της έτσι ώστε να χαρακτηριστεί ως "καινούργια πόλη". Αυτό είχε ως αποτέλεσμα αφενός να πραγματοποιηθούν εδώ, πολλά διεθνή συνέδρια, αφετέρου να αποτελέσει πόλο έλξης μεγάλου αριθμού τουριστών. Στόχος όλων των εμπλεκομένων στην Αθηναϊκή τουριστική οικογένεια, είναι η προβολή της Αθήνας ως ελκυστικού προορισμού, να είναι αντάξια της Ιστορίας της και να προσδίδει τα πλεονεκτήματά της ως μια σύγχρονη Ευρωπαϊκή πρωτεύουσα. Ταυτόχρονα, πρέπει να επιδιωχθεί η ενίσχυση της επικοινωνιακής της παρουσίας, τόσο στις σημαντικές εκθέσεις του εξωτερικού, όσο και η εντατικοποίηση της διαφημιστικής της παρουσίας, σε χώρες από όπου υπάρχει δυναμική έλξης επισκεπτών. Είναι εντονότερη από κάθε άλλη εποχή η ανάγκη

ένταξης στο τουριστικό μας προϊόν, του συνεδριακού τουρισμού. Όμως, αυτό δεν μπορεί να συμβεί αφού η Αθήνα δεν διαθέτει Μητροπολιτικό Συνεδριακό Κέντρο.

Πρέπει να γίνουν κάποιες ενέργειες τόσο από την πολιτεία όσο και από τους ιδιώτες, ώστε να καθιερωθεί η Αθήνα ως ένας city break προορισμός. Η προβολή πρέπει να αφορά όλες τις μορφές και πλευρές της πόλης, με ισόρροπη προβολή μνημείων και σύγχρονης υποδομής, πρέπει να είναι συνεχής και να σχεδιάζεται στρατηγικά από το Υπουργείο Τουρισμού και το Δήμο Αθηναίων. Πιο συγκεκριμένα, για να καθιερωθεί η Αθήνα ως city break, θα πρέπει αφενός η πολιτική τιμών σε υπηρεσίες και προϊόντα άμεσα απευθυνόμενα στους επισκέπτες να είναι ανταγωνιστική άλλων χωρών, αφετέρου να υπάρξει στήριξη δημιουργίας ευρύτερων συμφωνιών μεταξύ μεγάλων τουριστικών μονάδων και ξένων τουριστικών πρακτόρων. Επίσης στα προηγούμενα πρέπει οπωσδήποτε να τονιστεί η ανάγκη λειτουργίας των καταστημάτων σύμφωνα με τα πρότυπα ωραρίων άλλων μεγάλων Ευρωπαϊκών πόλεων, όπως και η ανάγκη θεσμοθέτησης μεγάλων events και οπωσδήποτε η δημιουργία Μητροπολιτικού Συνεδριακού κέντρου.

Η χώρα μας εισήλθε στη μετα-ολυμπιακή φάση με ορισμένες θετικές προϋποθέσεις, δηλαδή αναβαθμισμένες υποδομές σε μια πόλη με ξεχωριστό ιστορικό συμβολισμό, με ιδιαίτερα πετυχημένους Αγώνες και διθυραμβική αξιολόγηση από ξένους επισκέπτες, παράγοντες, αθλητές και διεθνή ΜΜΕ. Αναμένεται, λοιπόν, βάσιμα ότι οι παραπάνω προϋποθέσεις, πληρούμενες, θα έχουν θετική επίδραση στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας. Απαραίτητος όρος όμως είναι η διασφάλιση της διατηρησιμότητας της θετικής εικόνας της χώρας και η εφαρμογή μιας επιθετικής στρατηγικής για τη μεγιστοποίηση των αποκτηθέντων πλεονεκτημάτων. Όπως δείχνουν νεότερες προσεγγίσεις του χωρικού μάρκετινγκ, κρίνεται απαραίτητη η συνεπής συνέχιση της προσπάθειας για τη βελτίωση των συνθηκών υποδοχής επισκεπτών και επενδύσεων.

Η συμβολή των “καθαρών” Ολυμπιακών έργων

Η συμβολή των “καθαρών” Ολυμπιακών έργων (π.χ. γήπεδα και ειδικές εγκαταστάσεις) στην αύξηση του ΑΕΠ υπήρξε υπέρ εκτιμημένη. Πάντως αποτελούν ένα αξιόλογο μέσο και τρόπο για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Επιπλέον, το σχέδιο της Κυβέρνησης για την αξιοποίηση και βιωσιμότητα των εν λόγω εγκαταστάσεων, χωρίς να αίρει τον αθλητικό τους χαρακτήρα και την πρόσβαση των πολιτών σε αυτά, προβλέπει την παράλληλη ανάδειξή τους σε μονάδες παροχής

διαφόρων υπηρεσιών και στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας και απασχόλησης. Μείζονος σημασίας είναι, λοιπόν, το ζήτημα την κατάλληλης αξιοποίησής τους.

2.5 Αξιοποίηση των Ευκαιριών

Η εμπειρία έως τώρα μας έχει αποδείξει ότι πριν και κατά την διάρκεια ενός μεγάλου αθλητικού γεγονότος η αναπτυξιακή πορεία της περιοχής και γενικότερα της διοργανώτριας χώρας είναι ιδιαίτερα υψηλή αλλά ακολουθείται από μια περίοδο ύφεσης και χαμηλής παραγωγικότητας. Θα ήθελα συνεπώς να τονίσω ότι στόχος είναι η μεγιστοποίηση των αναπτυξιακών επιπτώσεων των Ολυμπιακών Αγώνων και η ελαχιστοποίηση των όποιων τάσεων ύφεσης. Η επίτευξη του στόχου αυτού μεταξύ άλλων προϋποθέτει:

- Την εφαρμογή σχεδίου για μια νέα συνεχή επιθετική προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της χώρας, των «τυπικά» ελληνικών αγαθών, υπηρεσιών, τόπων προορισμού αλλά και των «νέων» πλεονεκτημάτων, όπως η οργανωτική ικανότητα, η ασφάλεια, η φιλοξενία, και ο τρόπος ζωής.
- Λειτουργική ένταξη των τριών δυνητικών επιπτώσεων (τουρισμός, εξαγωγές, άμεσες ξένες επενδύσεις) σε μια νέα ολοκληρωμένη και συνεκτική αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας η οποία θα έχει σαφή εξωστρεφή προσανατολισμό.
- Συνεχή προσπάθεια για βελτίωση των συνθηκών υποδοχής ξένων οικονομικών δραστηριοτήτων. Ως τέτοιες συνθήκες θεωρώ τις παραγωγικές υποδομές, την φορολογία, την απλοποίηση των διαδικασιών, την παροχή κινήτρων, την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, και την εργασιακή ειρήνη.
- Ανάδειξη των στοιχείων της επιτυχούς διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων ως πρότυπο για μελλοντική συλλογική δράση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη συνεργασία του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, την αξιοποίηση ικανών στελεχών, την οργάνωση και αποφασιστικότητα, την εργατικότητα, την ενεργοποίηση των πολιτών, την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά και με τη ζώσα πολιτιστική πραγματικότητα.

Η επίτευξη υψηλών αναπτυξιακών επιδόσεων κατά την μετα-ολυμπιακή εποχή δυσχεραίνεται από ένα πλέγμα παραγόντων και προκλήσεων τα οποία σωρεύτηκαν τις τελευταίες δεκαετίες και είναι γνωστά σε όλους είτε μέσω του έντυπου τύπου, και των οικονομικών εφημερίδων ειδικότερα, είτε αντιμετωπίζοντας τα προβλήματα της καθημερινότητας. Ενδεικτικά αναφέρω: το υψηλό δημόσιο χρέος και τα υψηλά ελλείμματα, τις χαμηλές ιδιωτικές επενδύσεις, την οικονομική δυσλειτουργία του δημόσιου τομέα και της δημόσιας διοίκησης, την πτώση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών, τα έντονα διαρθρωτικά προβλήματα σε όλους σχεδόν τους τομείς της οικονομίας, τις δυσκαμψίες στις αγορές των συντελεστών παραγωγής αλλά και στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών, την αύξηση των περιφερειακών ανισοτήτων, τους χαμηλούς ρυθμούς απασχόλησης, τη μειωμένη κοινωνική ευελιξία και τη συντηρητική στάση των ομάδων συμφερόντων.

Η αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων, σε εθνικό πλαίσιο, δυσχεραίνεται και από τις νέες αντικειμενικές συνθήκες άσκησης εθνικής οικονομικής πολιτικής. Αυτές επηρεάζονται από τη διεθνοποίηση της οικονομίας σε συνδυασμό με μια σειρά από εκχωρήσεις εθνικών αρμοδιοτήτων στο υπερεθνικό ευρωπαϊκό επίπεδο.

Τις μεγάλες προκλήσεις της μετα-ολυμπιακής εποχής αποτελούν: η συνεχής αύξηση του βαθμού εισαγωγικής διείσδυσης με παράλληλη τελμάτωση των εξαγωγών, η συγκριτικά υψηλή ακρίβεια και ανεργία, η υστέρηση της παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών αιχμής καθώς και ποιοτικών προϊόντων, η ουδέτερη θέση μας στη διεθνή κατανομή των επενδύσεων, η εκροή δραστηριοτήτων έντασης εργασίας στην αλλοδαπή, η παραγωγή μη ανταγωνιστικών γεωργικών προϊόντων.

Εύκολες ή μαγικές συνταγές δεν υπάρχουν. Η Κυβέρνηση ήδη μέσα από πρωτοβουλίες, όπως η προσπάθεια της δημοσιονομικής εξυγίανσης και η διατήρηση υψηλών ρυθμών οικονομικής μεγέθυνσης, δείχνει ότι έχει τη γνώση, τη βούληση και τη δυνατότητα να θέσει τη χώρα σε μια τροχιά δυναμικής ανάπτυξης. Το βασικό ζητούμενο στη χώρα μας είναι μια νέου τύπου ανάπτυξη, η οποία θα εμφανίζει μεγαλύτερη τομεακή, χωρική και κοινωνική διάχυση. Αυτό προϋποθέτει την όσο γίνεται μεγαλύτερη κατεύθυνση των περιορισμένων εθνικών δημόσιων και ιδιωτικών πόρων σε παραγωγικές επενδύσεις, σε μεγαλύτερη εθνική προστιθέμενη αξία και σε μεγαλύτερη απασχόληση.

Η προσπάθεια αυτή διευρύνεται και εντατικοποιείται. Σαφώς η αναστροφή των σωρευθέντων στρεβλώσεων και η απόδοση της νέας αναπτυξιακής πολιτικής θα απαιτήσει χρόνο και ενδεχομένως θα προκαλέσει συγκρούσεις με αμυντικογενή συμφέροντα. Το γενικό συμφέρον, αλλά και το ειδικό συμφέρον, που συνίσταται στη διασφάλιση της ανταγωνιστικής κοινωνικής και οικολογικής οικονομίας της αγοράς, υπαγορεύει την αποδόμηση διεθυνουσών ολιγαρχιών που διαμορφώθηκαν την τελευταία εικοσιπενταετία.

Το βασικότερο και, ίσως, το σημαντικότερο αποτέλεσμα των Ολυμπιακών Αγώνων, και γενικότερα ενός μεγάλου αθλητικού γεγονότος, σε μια διοργανώτρια χώρα είναι αδιαμφισβήτητα η ανάπτυξη του τουρισμού της και κυρίως του αθλητικού τουρισμού της. Είναι ένα αποτέλεσμα του οποίου ο αντίκτυπος έχει διαχρονικές τάσεις, μιας και η διοργάνωση μιας μεγάλης αθλητικής εορτής θα επηρεάσει όχι μόνο το πριν ή την περίοδο της διεξαγωγής της διοργάνωσης αλλά και το μετά, την περίοδο αφού τα φώτα και οι προβολείς σβήσουν και αφού γίνει ο απολογισμός των ζημιών και των ωφελειών σε κάθε τομέα.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΟΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

1. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Sydney

1.1 Εισαγωγή

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Sydney χαρακτηρίστηκαν από τους πιο επιτυχημένους, τόσο από πλευράς διοργάνωσης όσο και από πλευράς προστασίας και σεβασμού του περιβάλλοντος κατά την διάρκεια προετοιμασίας τους αλλά και διεξαγωγής τους. Η Greenpeace, σε μια προσπάθεια αποτίμησης όλων όσων πραγματοποιήθηκαν όσον αφορά τα θέματα περιβάλλοντος για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Sydney έφθασε σε κάποια συγκεκριμένα συμπεράσματα, τα οποία παρατίθενται επιγραμματικά παρακάτω. Θα αναλύσουμε και θα αξιολογήσουμε τα γεγονότα και τα συμπεράσματα στους εξής τομείς που συσχετίζονται με το περιβάλλον :

- Ενέργεια
- Διαχείριση Υδάτινων Πόρων
- Ξυλεία και Προϊόντα Ξύλου
- Μεταφορές
- Προστασία του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου
- Μάρκετινγκ, επικοινωνία και κοινωνική συμμετοχή.

Το κείμενο που ακολουθεί, έχει ως βάση την ίδια την έρευνα της Greenpeace «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Sydney και η Αξιολόγησή τους» (2002). Θα παρουσιαστεί μια συνοπτική εικόνα των συμπερασμάτων εστιάζοντας στις κινήσεις και ενέργειες που έκανε η πόλη του Sydney για την επίτευξη των βιώσιμων Ολυμπιακών Αγώνων, καθώς και σε ο,τι παρέλειψε ή θα μπορούσε να κάνει παραπάνω.

Η αξιολόγηση του περιβαλλοντικού αντίκτυπού τους από την Greenpeace

1.2.1 Παρουσίαση περιβαλλοντικών δεικτών

Ενέργεια

Τα κυριότερα επιτεύγματα της Ολυμπιακής Οργανωτικής Επιτροπής του Sydney για την ενέργεια συνοψίζονται στα παρακάτω γεγονότα:

Κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, όλα τα αθλητικά γεγονότα χρησιμοποίησαν αποκλειστικά “πράσινη” ενέργεια. Περίπου το 50% των συνολικών ηλιακών φωτοβολταϊκών συστημάτων της Νέας Νότιας Ουαλίας, που είναι διασυνδεδεμένα με το δίκτυο ηλεκτροδότησης, βρίσκονται εγκατεστημένα στο Ολυμπιακό Πάρκο ενώ παράλληλα 800 ηλιακά φωτοβολταϊκά πάνελς τροφοδοτούν με ενέργεια τις αντλίες νερού στο Millennium Parkland. Ο παθητικός φυσικός εξαερισμός στο Κέντρο Εκδηλώσεων του Ολυμπιακού Πάρκου οδήγησε σε μείωση της ενεργειακής ζήτησης κατά 20%.

Στο Ολυμπιακό Αθλητικό Χωριό, 665 κατοικίες είναι εφοδιασμένες με ηλιακά φωτοβολταϊκά συστήματα που συνδέονται με το δίκτυο ηλεκτροδότησης και με ηλιακούς συλλέκτες για παραγωγή ζεστού νερού. Η ενεργειακή κατανάλωση στο Ολυμπιακό Χωριό ήταν μειωμένη κατά 50% σε σχέση με ένα αντίστοιχο συμβατικό οικισμό, γεγονός που οδηγεί σε ετήσια μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) κατά 7.000 τόνους.

Στην οροφή του SuperDome, του κυριότερου σταδίου των Αγώνων, είναι εγκατεστημένα 1.176 ηλιακά φωτοβολταϊκά πάνελς που παρέχουν το 10% της ημερήσιας ενέργειας, ενώ 19 πύργοι φωτισμού, που παίρνουν ηλεκτρισμό από ηλιακά φωτοβολταϊκά συστήματα, φωτίζουν την Ολυμπιακή Λεωφόρο. Μια μονάδα συμπαραγωγής φυσικού αερίου στο Κεντρικό Στάδιο μειώνει τη ζήτηση ηλεκτρισμού κατά 10% όταν διεξάγεται εκεί κάποιο αθλητικό (και όχι μόνο) γεγονός.

Το μεγαλύτερο κεντρικό ηλιακό σύστημα θέρμανσης νερού της Αυστραλίας εγκαταστάθηκε στις ξενοδοχειακές μονάδες που υπάρχουν στην περιοχή του Κόλπου του Homebush. Το 400 τετραγωνικών μέτρων σύστημα παρέχει το 60% των αναγκών των ξενοδοχείων σε ζεστό νερό, μειώνοντας την κατανάλωση ενέργειας κατά 15%. Η θερμότητα που επανακτάται από τα κλιματιστικά συστήματα που υπάρχουν στο Κέντρο του Χόκεϊ χρησιμοποιείται για τη θέρμανση νερού σε κατοικίες.

Πάντως, παρά όλη την προσπάθεια που έγινε και τις επιτυχίες, υπήρχε περιθώριο για περεταίρω βελτιώσεις στην ορθολογική χρήση ενέργειας. Τα σχέδια για την εγκατάσταση ενός ηλιοθερμικού σταθμού ηλεκτροπαραγωγής στο Ολυμπιακό Πάρκο εγκαταλείφθηκαν. Επίσης, δεν έγινε χρήση ηλιακής ενέργειας σε όλους τους χώρους των Ολυμπιακών Αγώνων.

Διαχείριση Υδατίνων Πόρων

Το νερό και η εξοικονόμησή του αποτελεί πρωταρχικό παράγοντα και προτεραιότητα στη διοργάνωση μιας μεγάλης αθλητικής εκδήλωσης. Το Sydney ανέπτυξε ένα ιδιαίτερα εξελιγμένο σύστημα ανακύκλωσης και εξοικονόμησης του νερού. Πέτυχε την ανακύκλωση περίπου του 50% του χρησιμοποιούμενου νερού και του 100% του μη πόσιμου νερού, ενώ ένα διπλό σύστημα διαχείρισης νερού, το οποίο διαχωρίζει το πόσιμο νερό από το ανακυκλωμένο νερό που προέρχεται από υδατικά απόβλητα (2 εκ λίτρα. επεξεργάζονταν καθημερινά), εγκαταστάθηκε στους χώρους των Ολυμπιακών Αγώνων. Το ανακυκλωμένο νερό χρησιμοποιήθηκε για άρδευση και στις τουαλέτες των κτιρίων. Τα όμβρια ύδατα συλλέχθηκαν σε ποσοστό 100% και μειώθηκε η ζήτηση νερού από το δίκτυο υδροδότησης κατά 50%. Επίσης, η κατανάλωση νερού μειώθηκε κατά 30% μέσω του συστήματος εξοικονόμησης, όπως το σύστημα φιλτραρίσματος του νερού στις πισίνες του Κέντρου Αθλημάτων Υγρού Στίβου.

Φυτά που είναι ανθεκτικά στη ξηρασία τοποθετήθηκαν στους περισσότερους χώρους, ώστε να μειωθούν οι ανάγκες για πότισμα. Ενώ ένα κεντρικά ελεγχόμενο από υπολογιστή σύστημα άρδευσης τοποθετήθηκε στους χώρους του Ολυμπιακού Πάρκου, ρυθμισμένο για να λειτουργεί αυτόματα τη νύκτα και να διακόπτεται η λειτουργία του τις περιόδους βροχών.

Παρά τις φιλότιμες προσπάθειες, υπήρξαν περιπτώσεις που θα μπορούσαν να γίνουν και άλλες ενέργειες για την περεταίρω εξοικονόμηση του νερού. Για παράδειγμα, δεν έγινε προσπάθεια αξιοποίησης των υγρών αποβλήτων για παραγωγή ηλεκτρισμού από βιοαέριο. Για την απολύμανση των υγρών αποβλήτων χρησιμοποιήθηκε χλώριο, αντί για όζον ή υπεριώδη ακτινοβολία που είχαν προταθεί αρχικά. Τέλος, οι τεχνολογίες των μεμβρανών ως εναλλακτικές της χημικής επεξεργασίας του νερού δεν εξετάστηκαν σοβαρά.

Ξυλεία Και Προϊόντα Ξύλου

Η ξυλεία που εισάχθηκε για πρώτη φορά στην Αυστραλία και που ήταν πιστοποιημένη από το Συμβούλιο Διαχείρισης Δασών (FSC - Forest Stewardship Council) χρησιμοποιήθηκε για καπλαμάδες και για κάγκελα στο Ολυμπιακό Χωριό. Στο Ολυμπιακό Αθλητικό Χωριό, επίσης, χρησιμοποιήθηκαν 288.000 κυβικά μέτρα από δοκάρια που προέρχονταν από ξυλεία φυτειών.

Τοπική ξυλεία χρησιμοποιήθηκε στο Κέντρο Ιππασίας, στο Κέντρο Σκοποβολής και στο Κέντρο Αντισφαίρισης.

Ανακυκλωμένη ξυλεία χρησιμοποιήθηκε στο περίπτερο του Carlton Clydesdale στο Κέντρο Εκδηλώσεων, στον προβλήτα του πορθμείου (Ferry Wharf), στα ξενοδοχεία των Ολυμπιακών Αγώνων, στο Διεθνές Κέντρο Σκοποβολής και στο Κέντρο Τοξοβολίας.

Πάντως η εγχώρια ξυλεία που χρησιμοποιήθηκε δεν προήλθε από δάση της Αυστραλίας που διαχειρίζονταν με βιώσιμο τρόπο (π.χ. πιστοποιημένη από το FSC - Forest Stewardship Council).

Στα Ολυμπιακά έργα χρησιμοποιήθηκε ξυλεία που προερχόταν από δάση που έχουν προταθεί να συμπεριληφθούν στις Περιοχές Παγκόσμιας Κληρονομιάς της Τασμανίας, αλλά καμία ποσότητα ξυλείας που να προερχόταν από δραστηριότητες επιλεκτικής υλοτομίας μικρής κλίμακας.

Μεταφορές

Όσον αφορά τις μεταφορές, έγιναν πολλές ενέργειες για να μειωθούν αισθητά οι μετακινήσεις παικτών και θεατών, ή να μειωθούν όσο το δυνατόν περισσότερο οι περιττές μετακινήσεις, που οδηγούν σε μεγαλύτερη εκπομπή ρύπων.

Για παράδειγμα, 21 από τα 25 Ολυμπιακά αθλητικά γεγονότα πραγματοποιήθηκαν μέσα στο Ολυμπιακό Πάρκο ή στη Ζώνη του Λιμανιού του Sydney, περιορίζοντας έτσι σημαντικά τις συνολικές μετακινήσεις.

Έγινε μια συντονισμένη προσπάθεια ώστε όλοι οι θεατές να μετακινούνται προς τις εγκαταστάσεις και τις εκδηλώσεις με τα δημόσια μέσα μεταφοράς. Τα εισιτήρια των Ολυμπιακών Αγώνων συμπεριελάμβαναν και την αξία των εισιτηρίων για τις μετακινήσεις με δημόσια μέσα μεταφοράς.

Στο Ολυμπιακό Πάρκο δεν υπήρχε κανένας χώρος στάθμευσης ιδιωτικών αυτοκινήτων, γεγονός που έμμεσα ανάγκαζε τους θεατές να μεταφερθούν με τα ποδήλατα ή τα μέσα μαζικής μεταφοράς, έχοντας 3,800 λεωφορεία στη διάθεση τους.

Το Ολυμπιακό σιδηροδρομικό δίκτυο μπορούσε να μεταφέρει 50.000 επιβάτες την ώρα, με τρένα που αναχωρούσαν από το Ολυμπιακό Πάρκο κάθε δύο λεπτά. Ένα πυκνό δίκτυο ποδηλατοδρόμων κάλυψε ολόκληρο το Ολυμπιακό Πάρκο.

Τόσο το Διεθνές Αεροδρόμιο του Sydney όσο και τα αεροδρόμια Εσωτερικών Πτήσεων απέκτησαν νέους σιδηροδρομικούς σταθμούς και συνδέθηκαν με το σιδηροδρομικό δίκτυο της πόλης.

Οι επίσημοι και οι αθλητές μεταφέρονταν στα σημαντικότερα αθλητικά γεγονότα με ένα δίκτυο επιβατικών πλοίων μέσω του λιμανιού του Sydney ή με 500 ηλιακά και ηλεκτρικά οχήματα ειδικών χρήσεων στους χώρους των Ολυμπιακών Αγώνων.

Ως χαμένες ευκαιρίες για αυτόν τον τομέα μπορούμε να αναφέρουμε ότι σε αντίθεση με τις αρχικές υποσχέσεις, κανένα από τα από τα 3.000 και πλέον αυτοκίνητα των επισήμων, που χορηγήθηκαν από την εταιρία Holden, δεν χρησιμοποιούσε εναλλακτικά καύσιμα.

Μόνο 24 από τα 3.800 λεωφορεία κινούνταν με φυσικό αέριο. Τα υπόλοιπα λεωφορεία χρησιμοποιούσαν πετρέλαιο ενώ στο Ολυμπιακό Πάρκο υπήρχε περιορισμένος μόνο αριθμός θέσεων για την ασφαλή στάθμευση των ποδηλάτων.

Προστασία Περιβάλλοντος Και Αντιμετώπιση Του Φαινομένου Του Θερμοκηπίου

Ο περιορισμός των εκπομπών ρύπων και αερίων επιβλαβών για το όζον και για το φαινόμενο του θερμοκηπίου αποτέλεσε ένα βασικό στόχο κατά την διάρκεια της διοργάνωσης των Αγώνων . Το γεγονός αυτό αποδεικνύεται από τις παρακάτω ενέργειες, κυρίως ιδιωτών, οι οποίοι παρακινήθηκαν μετά από έκκληση της πολιτείας αλλά και των περιβαλλοντικών οργανώσεων.

Μετά από μια διεθνή εκστρατεία της Greenpeace, η Coca-Cola ανακοίνωσε ότι θα σταματήσει να αγοράζει εξοπλισμό που περιέχει τους επικίνδυνους για το κλίμα υδροφθοράνθρακες (HFCs) για όλα τα νέα συστήματα ψύξης που θα χρησιμοποιηθούν στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 στην Αθήνα. Αν τελικά πραγματοποιηθεί αυτό, τότε θα γίνουν σημαντικές αλλαγές στην παγκόσμια βιομηχανία ψύξης και θα υπάρξουν θετικές επιπτώσεις στην εμπορική αξιοποίηση των εναλλακτικών συστημάτων “καθαρής” ψύξης σε διεθνές επίπεδο.

Μετά από τις συνεχείς πιέσεις της Greenpeace, η Samsung συμφώνησε τελικά να προμηθεύσει τους χώρους των Ολυμπιακών Αγώνων με 324 περιβαλλοντικά ασφαλείς καταψύκτες τεχνολογίας Greenfreeze.

Η Ζυθοποιεία Foster συμφώνησε να αλλάξει την πολιτική της στον τομέα της ψύξης και να απαγορεύσει την αγορά εξοπλισμού που περιέχει υδροφθοράνθρακες (HFCs) και υδροχλωροφθοράνθρακες (HCFCs), ώστε να μην επιδεινώνεται το φαινόμενο του θερμοκηπίου και η καταστροφή του όζοντος αντίστοιχα.

Τα “πράσινα” ψυγεία τεχνολογίας Greenfreeze (τα μόνα στα οποία έχει επιδοθεί το ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα) χρησιμοποιήθηκαν στα μισά από τα ξενοδοχεία των Ολυμπιακών Αγώνων, ενώ μικρός αριθμός τέτοιων ψυγείων χρησιμοποιήθηκε και στο SuperDome.

Πολλά από τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν στις κατασκευές, μικρού ή μεγάλου μεγέθους, δεν περιείχαν το πλαστικό PVC. Το υλικό αυτό δεν χρησιμοποιήθηκε ούτε στα έργα υποδομής των Ολυμπιακών Αγώνων, ούτε στις υδραυλικές εγκαταστάσεις του SuperDome, ενώ στο Ολυμπιακό Αθλητικό Χωριό μειώθηκε κατά βάρος η χρήση του κατά 70%. Πολλά από τα καλώδια ηλεκτροδότησης και φωτισμού, δεν περιείχαν το υλικό αυτό και χρησιμοποιήθηκαν ευρέως στο Ολυμπιακό Αθλητικό Χωριό και στους άλλους χώρους διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων, όπως το κεντρικό Στάδιο του Ολυμπιακού Πάρκου και τα γραφεία της Οργανωτικής Επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων του Sydney (SOCOG). Τα μόνα καλώδια που περιείχαν PVC ήταν των τηλεπικοινωνιών.

Πάνω από 5.000 τετραγωνικά μέτρα δαπέδων στο Κέντρο των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας και στα ξενοδοχεία των Ολυμπιακών Αγώνων καλύφθηκαν με φιλικά προς το περιβάλλον πλακίδια λινολαίου αντί για πλακίδια που περιείχαν PVC.

Στις αθλητικές εγκαταστάσεις των Ολυμπιακών Αγώνων, αντί για καθίσματα από PVC χρησιμοποιήθηκαν αντίστοιχα από πολυπροπυλένιο.

Από την άλλη πλευρά, θα μπορούσαν να γίνουν περισσότερες ενέργειες οι οποίες θα μείωναν ακόμα πιο πολύ τις εκπομπές αερίων και ρύπων.

Ούτε ένας χώρος διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων, προσωρινός ή μόνιμος, που απαιτούσε συστήματα κλιματισμού δεν έγινε με βάση τις Περιβαλλοντικές Οδηγίες του Sydney. Έτσι χρησιμοποιήθηκαν ευρέως συστήματα κλιματισμού που περιείχαν υδροφθοράνθρακες (HFCs) και υδροχλωροφθοράνθρακες (HCFCs), με αρνητικές επιπτώσεις μακροπρόθεσμα στο κλίμα και στο προστατευτικό στρώμα του όζοντος.

Η πλειονότητα των συστημάτων ψύξης που χρησιμοποιήθηκαν από την Coca-Cola, τα McDonald's, τη Samsung και τη Ζυθοποιία Foster στους χώρους των Ολυμπιακών Αγώνων δεν ήταν σύμφωνη με τις Περιβαλλοντικές Οδηγίες.

Η αυτοκινητοβιομηχανία GM Holden προμήθευσε περισσότερα από 3.000 αυτοκίνητα, τα οποία διέθεταν κλιματιστικά που χρησιμοποιούν για ψυκτικό τον υδροφθοράνθρακα R134a, ο οποίος είναι ισχυρότατο αέριο του θερμοκηπίου.

Μάρκετινγκ, Επικοινωνία Και Κοινωνική Συμμετοχή

Ο εθελοντισμός αποτέλεσε και θα συνεχίσει να αποτελεί μια βασική πηγή ενέργειας και κινητήρια δύναμη για την πραγματοποίηση επιτυχών Ολυμπιακών Αγώνων. Σύμφωνα με στοιχεία που εξέδωσε η SOCOG γύρω στους 41,000 ήταν οι εθελοντές στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Sydney το 2000. Όλες οι οργανωτικές επιτροπές παραδέχονται ότι χωρίς την πολύτιμη βοήθειά τους δεν θα παρουσιαζόταν ποτέ η σχεδόν άριστη εικόνα που έχουμε εμείς οι θεατές από τα σπίτια μας. Βέβαια, δεν πρέπει να ξεχνάμε και τα τεράστια χρηματικά ποσά που δεν ξοδεύονται χάρις στους εθελοντές.

Όσον αφορά τις μασκότ, οι Ollie, Syd και Millie σχεδιασμένοι από τον Matthew Hattan, είναι τρία αυτόχθονα ζώα της Αυστραλίας που επιλέχθηκαν ώστε να γίνουν εκείνες οι μασκότ των Ολυμπιακών Αγώνων του Sydney, το 2000. Αντιπροσωπεύουν τη γη, τον αέρα και το νερό. Ο Ollie (από τη λέξη Olympics-Ολυμπιακοί), ένα κοοκάβθρα, αντιπροσωπεύει το Ολυμπιακό πνεύμα γενναιοδωρίας. Η Syd (από τη λέξη Sydney) ένας πλατύπους, αντιπροσωπεύει το περιβάλλον και συγκεντρώνει ευρωστία και την ενέργεια της Αυστραλίας και των ανθρώπων της. Η Millie (από τη λέξη millennium-χιλιετία), μια έχιδνα, είναι η γκουρού της τεχνολογίας και των πληροφοριών. Με τον τρόπο αυτό συνδυάζονταν δύο ιδέες που θα ήθελαν να παρουσιάσουν : την αγάπη και την μοναδικότητα της φύσης σε κάθε πλευρά του πλανήτη σε συνδυασμό με την νέα εποχή και τις νέες τεχνολογίες καθώς και την ανάγκη συνύπαρξης αυτών των δύο.

1.3 Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις

Η προηγούμενη ανάλυση εξέτασε τον αντίκτυπο, τις δράσεις, τις αντιδράσεις και τις χαμένες ευκαιρίες μιας Ολυμπιακής διοργάνωσης. Στην επόμενη ενότητα θα παρουσιάσουμε και θα αναλύσουμε τις βασικές Ολυμπιακές εγκαταστάσεις του Sydney, στις οποίες διεξάχθηκαν οι τελετές έναρξης και λήξης, καθώς και μια πληθώρα άλλων αγωνισμάτων. Η χωροθέτηση αυτών των εγκαταστάσεων, ο τρόπος κατασκευής τους, οι δυνατότητές τους καθώς και η μετέπειτα χρήση τους θα μας απασχολήσουν ιδιαίτερα, μιας και αυτά είναι τα βασικά στοιχεία που επηρεάζουν τον περιβάλλοντα χώρο γύρω από τις εγκαταστάσεις. Δεν θα αναφερθούμε, πάντως, εκτενέστερα σε όλες τις κατασκευές, αλλά θα επικεντρωθούμε σε 1-2 από αυτές, που αποτέλεσαν ορόσημο της πόλης αλλά και των Ολυμπιακών Αγώνων. Είναι εγκαταστάσεις που επηρέασαν και θα επηρεάσουν περισσότερο τον γύρω χώρο τους, αναβαθμίζοντας τον και μετατρέποντας τον σε πόλο έλξης για την περιοχή και την διοργανώτρια πόλη, γενικότερα. Για το Sydney συγκεκριμένα, θα παρουσιάσουμε το Ολυμπιακό πάρκο, μια μεγάλη παρέμβαση, φιλική προς το περιβάλλον και το ANZ Στάδιο, στο οποίο διεξάχθηκαν, εκτός των άλλων αγωνισμάτων, οι φαντασμαγορικές τελετές έναρξης και λήξης.

1.3.1 Το Ολυμπιακό Πάρκο

Το Ολυμπιακό πάρκο του Sydney είναι μια περιοχή 640 εκταρίων που βρίσκεται στο προάστιο του κόλπου Homebush στο Sydney στη Νότια Νέα Ουαλία της Αυστραλίας. Χτίστηκε για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2000 και συνεχίζει να χρησιμοποιείται για αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, περιλαμβάνοντας το “Royal Easter Show” του Sydney, το φεστιβάλ του Sydney, το “Big Day Out” και διάφορα άλλα παγκόσμιας κλίμακας αθλητικά γεγονότα.

Το Ολυμπιακό πάρκο του Sydney διαχειρίζεται από την Ολυμπιακή Αρχή του Πάρκου του Sydney. Η περιοχή προοριζόταν παλιότερα για ένα μεγάλο πρόγραμμα αστικής ανανέωσης της περιοχής του κόλπου Homebush, πριν από την Ολυμπιακή υποψηφιότητα, έτσι το γενικό σχέδιο ανανέωσης άλλαξε για να φιλοξενήσει τα κέντρα διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000.

Στα τελευταία χρόνια έχουν γίνει μεγάλα βήματα ανάπτυξης. Το πρώτο εκ των τριών μεγάλων κτιρίων της Commonwealth Bank (Κοινοπολιτειακή Τράπεζα) ολοκληρώθηκε, με την μετακίνηση 3.500 ατόμων προσωπικού από τον Σεπτέμβριο

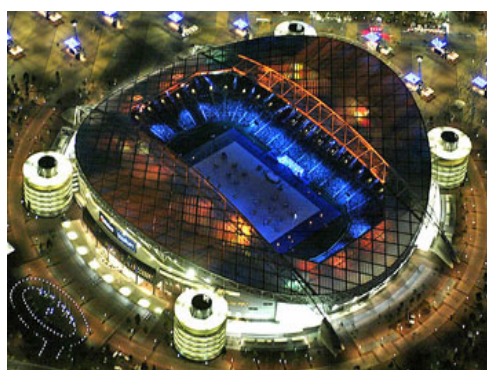
του 2007. Ένα πέντε αστέρων ξενοδοχείο Pullman και ένα δύο αστέρων Formule 1 ξενοδοχείο είναι υπό κατασκευή με την ολοκλήρωσή τους να σχεδιάζεται για τα μέσα του 2008.

Έχουν προγραμματισθεί να χτιστούν εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις στο κέντρο του Πάρκου και έχουν γίνει προσφορές για συγκροτήματα κατοικιών και για ένα αριθμό κατοικιών έχει προγραμματισθεί να αρχίσει η κατασκευή τους το 2008.

Οι πράσινες περιοχές του Ολυμπιακού πάρκου του Sydney βρίσκονται σε μια διαρκή ανάπτυξη, με το πάρκο Blaxland Riverside να μετατρέπεται σε ένα αστικό πάρκο κατά μήκος του ποταμού Parramatta. Το πάρκο άνοιξε στις 3 Μαρτίου του 2007. Επιπλέον η περιοχή Wentworth Common αναβαθμίζεται με εγκαταστάσεις παιδικών χαρών για παιδιά ηλικίας 8-13 ετών

Αυτήν την περίοδο υπάρχουν περισσότερα από 1800 γεγονότα που διοργανώνονται στο πάρκο κάθε χρόνο, περιλαμβάνοντας το “Royal Easter Show” του Sydney, το φεστιβάλ του Sydney, το εθνικό και αυστραλιανό πρωτάθλημα ράγκμπι και ποδοσφαίρου στο στάδιο ANZ, καθώς και άλλες αθλητικές εκδηλώσεις. Φιλοξενεί το “Big Day Out” και αποτελεί δωρεάν τόπο διεξαγωγής εκδηλώσεων ως μέρος του φεστιβάλ του Sydney.

1.3.2 Το ANZ Στάδιο του Sydney

Το στάδιο “Αυστραλία”, κοινώς γνωστό ως στάδιο ANZ, είναι ένα στάδιο με πολλούς σκοπούς που βρίσκεται στο Ολυμπιακό πάρκο του Sydney στον κόλπο του Homebush. Το στάδιο ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 1999 με κόστος \$690εκ Αυστραλίας για να φιλοξενήσει τους Θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2000. Εκτός των Αγώνων, στο στάδιο διοργανώθηκε και ο τελικός του Παγκόσμιου Κυπέλλου rugby του 2003.

Το στάδιο χτίστηκε αρχικά με χωρητικότητα 110.000 θεατών, κάνοντάς το μεγαλύτερο Ολυμπιακό στάδιο που κτίστηκε ποτέ, καθώς και το μεγαλύτερο στην Αυστραλία. Το 2003 η εργασία αναδιαμόρφωσης ολοκληρώθηκε για να μειώσει το μήκος του βόρειου και νότιου φτερού και να εγκαταστήσει κινητά καθίσματα. Αυτές οι αλλαγές μείωσαν τη χωρητικότητα του σε 81,500-83,500. Στέγαστρα προστέθηκαν

επίσης πάνω από τις βόρειες και νότιες θέσεις, ώστε τώρα το μεγαλύτερο μέρος των θέσεων να καλύπτεται.

Κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000, οι απογευματινοί αγώνες στίβου, την 11^η ημέρα προσέλκυσαν 112.524 θεατές, ενώ στον τελικό του ποδοσφαίρου 104.098 θεατές .

Στην τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000 τα εισιτήρια είχαν όλα πωληθεί (110,000 καθίσματα), ενώ η μεγαλύτερη συμμετοχή που καταγράφηκε ήταν 114.714 θεατές κατά τη διάρκεια της τελετής λήξης των Αγώνων.

2. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας 2004

2.1 Εισαγωγή

Οι πρώτοι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες έγιναν το 1896 στην Αθήνα. Αν και το ελληνικό κράτος αντιμετώπιζε σοβαρά οικονομικά προβλήματα, οι Έλληνες κατόρθωσαν να οργανώσουν τους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες με μεγάλη επιτυχία. Η μικρή τότε Ελλάδα έστειλε στον κόσμο μήνυμα ειρήνης, ενότητας και φιλίας των λαών. Οι Αγώνες της Αθήνας έβαλαν τα θεμέλια για μια διεθνή αθλητική εκδήλωση που έμελλε να γίνει η μεγαλύτερη αθλητική γιορτή του πλανήτη. Από τότε, οι Αγώνες διεξάγονται σε διαφορετικές χώρες της Γης.

104 χρόνια μετά την διεξαγωγή των πρώτων Σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα, το 2004 επέστρεψαν και πάλι στη γενέτειρα πατρίδα τους. «*Λαμπρούς*» χαρακτήρισε τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας ο πρόεδρος της ΔΟΕ, «*Πάντα εκφράζαμε την εμπιστοσύνη μας στους Έλληνες φίλους μας*». Κατά την Τελετή Λήξης ο Jacques Rogge έπλεξε για μία ακόμη φορά το εγκώμιο των διοργανωτών λέγοντας: «*Έλληνες κερδίσατε*». Από την πλευρά της η πρόεδρος της «Αθήνα 2004», Γιάννα Αγγελοπούλου, επισήμανε ότι υπάρχει ένα ακόμη χρυσό μετάλλιο που ανήκει σε όλους τους Έλληνες. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 συμμετείχαν αθλητές από 202 χώρες, αριθμός-ρεκόρ στην ιστορία των Αγώνων (Ατλάντα: 197, Sydney: 199). Επίσης σημειώθηκε ρεκόρ απονομών μεταλλίων (301 αγωνίσματα) (Sydney: 300).

Οι Έλληνες διοργανωτές οραματίστηκαν Ολυμπιακούς Αγώνες σε «ανθρώπινη κλίμακα», που θα επιτρέψουν να επανεμπνευστεί κανείς από τα Ολυμπιακά ιδανικά και τις αξίες της ειρήνης, της συνεργασίας και του πολιτισμού. Για πρώτη φορά διοργανώθηκε παγκόσμια λαμπαδηδρομία και η φλόγα ταξίδεψε και στις 5 ηπείρους.

2.1.1 Η Αθήνα πριν και μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες

Η κατασκευή των Ολυμπιακών έργων, αλλά και των έργων υποδομής και τα ποσά που δαπανήθηκαν για αυτόν τον σκοπό, άλλαξαν ριζικά την πρωτεύουσα. Μόνο που η ριζική αλλαγή της Αθήνας είχε παράπλευρες απώλειες. Πρωτίστως την ελληνική περιφέρεια, η οποία πλήρωσε ακριβώς το τίμημα των Ολυμπιακών Αγώνων, σε σημείο που να μιλάμε για δύο διαφορετικές χώρες: τη σύγχρονη Ελλάδα του κέντρου με τις υποδομές, τις αναπτυξιακές και εργασιακές ευκαιρίες και την Ελλάδα της περιφέρειας με την υπανάπτυξη, την υστέρηση σε υποδομές και την υποαπασχόληση.

Κοινή υπήρξε η διαπίστωση των ελληνικών περιβαλλοντικών οργανώσεων ότι, παρά τις μεγαλόστομες «πράσινες» διακηρύξεις, οι Ολυμπιακοί της Αθήνας έμειναν πιστοί στη λογική του τσιμέντου και τη μεγαλομανία των υπερ-κατασκευών.

Αντίθετα με τις Ολυμπιάδες της Βαρκελώνης και του Sydney, που είχαν να παρουσιάσουν σημαντικά επιτεύγματα στον περιβαλλοντικό τομέα, η Ολυμπιάδα της Αθήνας ζήλεψε φαίνεται την (κακή) φήμη της Atlanta ή, απλώς, εξέφρασε επάξια την τσιμεντολατρεία και μεγαλομανία που χαρακτηρίζει την Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες.

Έτσι, σε ολόκληρη την Αττική φυτεύτηκαν μόλις 27.000 δένδρα και 500.000 θάμνοι, ενώ το μνημόνιο που υπογράφηκε στα τέλη του 2001 μεταξύ του τότε υπουργού ΠΕΧΩΔΕ με την πρόεδρο του «Αθήνα 2004» ανέφερε 280.000 δένδρα και 12 εκατ. φυτά. Το 2002 μάλιστα, η Βάσω Παπανδρέου μιλούσε για 820.000 δένδρα και 14 εκατ. φυτά.

Εκτός αυτού, ένα σημαντικό ποσοστό αυτών των φυτεύσεων είναι καταδικασμένο να αποτύχει, λόγω της λανθασμένης εποχής φύτευσης και της ελλιπούς γνώσης των εργολάβων, λόγω της λανθασμένης επιλογής φυτών ή, τέλος, διότι μετά τους Αγώνες οι αρμόδιοι αδιαφορήσαν και τα κονδύλια εκλείψανε.

Επίσης, το Ολυμπιακό Πάρκο στο Φάληρο και το πρασίνισμα του περιβάλλοντος χώρου σε όλες τις εγκαταστάσεις μετατέθηκε για μετά τους Αγώνες. Δεν προωθήθηκαν τα μέτρα ανακύκλωσης, ενώ ολόκληρο το Λεκανοπέδιο συνεχίζει να εξαρτάται από το μοναδικό ΧΥΤΑ στα Άνω Λιόσια, στον οποίο μάλιστα καταλήγουν πλέον και οι μολυσματογόνες λάσπες του βιολογικού καθαρισμού της Ψυττάλειας.

Παρά τα ποσά που καταναλώθηκαν, οι μεγάλες παρεμβάσεις που θα άλλαζαν το θλιβερό περιβαλλοντικό προφίλ της Αθήνας δεν έγιναν, ούτε οι «πράσινες» τεχνολογίες χρησιμοποιήθηκαν στις κατασκευές. Έτσι, το τέλος των Αγώνων βρήκε την Αθήνα με περισσότερο τσιμέντο και λιγότερους ελεύθερους χώρους.

Φωτεινή εξαίρεση αποτέλεσε η προώθηση σύγχρονων μέσων συλλογικής μεταφοράς (τραμ, προαστιακός σιδηρόδρομος, επέκταση μετρό, ανανέωση λεωφορείων), παρά τις όποιες αμφισβητήσεις διατυπώθηκαν για προχειρότητες και ελλιπή σχεδιασμό.

Στα οφέλη των Αγώνων αναφέρεται επίσης η περίπτωση εταιρειών-χορηγών που σκοπεύουν να αποφύγουν τη χρήση επιβλαβών για το περιβάλλον ψυκτικών συσκευών. Περί τις 1.500 από τις συσκευές επαγγελματικής ψύξης που βρίσκονταν

στους χώρους τέλεσης των Αγώνων ή σε κεντρικά σημεία της πόλης, χρησιμοποιούσαν τεχνολογίες φιλικές προς το περιβάλλον.

Τέλος, στα θετικά προσμετράται η έμφαση που δόθηκε στην ανακαίνιση των όψεων πολλών κτιρίων και η αποκαθίσταση των διαφημιστικών πινακίδων στους δρόμους του ιστορικού κέντρου.

Από την άλλη, σε συνέντευξη στην εφημερίδα Ελευθεροτυπία (28/7), ο καθηγητής πολεοδομίας του ΕΜΠ Γιάννης Πολύζος εξέφρασε επιφυλάξεις ακόμα και για τις σημαντικές παρεμβάσεις που έγιναν στην παραλιακή ζώνη. Χαρακτηρίζει «άγαρμπο» το μεγάλο κόμβο δίπλα στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας καθώς και «μνημείο μεγαλομανίας» τη συνέχιση των έργων μετατροπής του Κηφισού σε δρόμο ταχείας κυκλοφορίας. Ανάλογες παρεμβάσεις, τονίζει, έχουν εγκαταλειφθεί από χρόνια στην Ευρώπη, αφού διαπιστώθηκε ότι προκαλούν σοβαρές παρενέργειες στις γύρω περιοχές, ιδιαίτερα όταν είναι οικιστικές.

«Οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν μας αφήνουν μεγάλους υπαίθριους χώρους, πρόσθεσε. Η οργανωμένη φύτευση θα δημιουργούσε νησίδες πρασίνου, που έχει αποδειχθεί ότι λειτουργούν ως ασπίδες για την αντιμετώπιση της θερμοκρασιακής αναστροφής και τη βελτίωση του μικροκλίματος, που τόσο έχει ανάγκη η πρωτεύουσα. Θα μπορούσαν να φυτευτούν οι χώροι στάθμευσης που δημιουργήθηκαν στον Ιππόδρομο και το Γουδί, που τώρα «είναι αλάνες ασφάλτου που λειτουργούν ως θερμοσυσσωρευτές, ανεβάζοντας κατά 2-3 βαθμούς τη θερμοκρασία των γύρω περιοχών».

2.1.2 Δράσεις, Αντιδράσεις και Κριτική

Τον Απρίλιο του 1998 το WWF Ελλάς σε συνεργασία με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης και την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας του Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς ξεκίνησε εκστρατεία για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της Ολυμπιάδας του 2004.

Επρόκειτο για συντονισμένη προσπάθεια διαλόγου με τους αρμόδιους φορείς και ενημέρωσης των πολιτών για την ανάγκη αλλαγής επιλεγμένων περιβαλλοντικά επιζήμιων για την Αττική χωροθετήσεων Ολυμπιακών έργων.

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας οι περιβαλλοντικές οργανώσεις πρότειναν εναλλακτικές χωροθετήσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην περίπτωση του Σχοινιά, όπου σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε το κέντρο κανό - κωπηλασίας - σλάλομ.

Ο Σχοινιάς αποτελεί ένα από τα τελευταία καταφύγια βιοποικιλότητας της Αττικής και ένα πολύτιμο ελληνικό παράκτιο οικοσύστημα το οποίο συνδυάζει σημαντικούς δασικούς, υδροτοπικούς και θαλάσσιους οικοτόπους.

Η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως Σημαντική Περιοχή για τα πουλιά και έχουν καταγραφεί 176 είδη πουλιών. Επίσης ο Σχοινιάς φιλοξενεί πολλά σπάνια και ενδημικά είδη χλωρίδας, ένα τοπικό ενδημικό είδος ψαριού και ένα από τα τρία τελευταία ελληνικά δάση κουκουναριάς σε αμμοθίνες (οικότοπος προτεραιότητας για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή). Δυστυχώς όμως παρά την ομορφιά και την ιστορικότητά του ο Σχοινιάς έχει ήδη υποστεί σοβαρή υποβάθμιση.

Μέσα από την κατασκευή και λειτουργία των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων ο Σχοινιάς κινδυνεύει με μη-αντιστρεπτή καταστροφή. Το έργο με τις τεχνητές λίμνες κωπηλασίας και τις μεγάλης κλίμακας κτιριακές εγκαταστάσεις κατασκευάστηκε σε κομμάτι του υδροτόπου. Οι εγκαταστάσεις σχεδιάστηκαν για 13.000 θεατές και λειτουργούν όλο το χρόνο αυξάνοντας τις ανθρωπογενείς πιέσεις δυσανάλογα προς την οικολογική σημασία της περιοχής.

Επιπλέον, δεν περιορίζονται οι όροι δόμησης, επιτρέπεται η κατασκευή και λειτουργία ταβερνών και αναψυκτηρίων, ενώ στην περιοχή επιτρέπονται οι αεροψεκασμοί και η στάθμευση λεωφορείων σε δασική περιοχή.

Για να αποδείξει τη συμβατότητα των Ολυμπιακών έργων με την προστασία της φύσης, το ΥΠΕΧΩΔΕ αποφάσισε να κηρύξει την περιοχή εθνικό πάρκο. Το WWF Ελλάς, η Ορνιθολογική και οι συνεργαζόμενες περιβαλλοντικές οργανώσεις θεώρησαν απαράδεκτη αυτή τη μεθόδευση και ότι πλέον δεν κινδυνεύει μόνο ο Σχοινιάς αλλά και κάθε ελληνική προστατευόμενη περιοχή.

Δυστυχώς, εξακολουθεί να απουσιάζει κάθε μέριμνα για αποφυγή καταστροφής της αττικής φύσης και για αναβάθμιση περιβαλλοντικά υποβαθμισμένων περιοχών. Έτσι τα έργα χωροθετούνται σε κάποιους από τους τελευταίους «πράσινους πνεύμονες» της Αττικής, σε περιοχές δηλαδή με οικολογική αλλά δυστυχώς και οικονομική σημασία. Επιπλέον απουσιάζει και κάθε διάθεση για δημοκρατικό διάλογο και κοινωνική συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

«Η Αθήνα είναι πολύ μακριά από το να μάθει ότι δίδαζε το Sydney. Η Ελλάδα ενήργησε σαν να μην υπήρξε καμιά εμπειρία από την οποία να μάθει» είπε ο Νίκος Χαραλαμπίδης της Greenpeace Ελλάς. *«Παρά τις καλές προθέσεις που φάνηκαν από την Οργανωτική Επιτροπή της Αθήνας 2004, υπάρχουν πολύ λίγα στοιχεία ότι η Αθήνα*

έμαθε κάτι από την όλη διοργάνωση και έτσι άφησε ένα τεράστιο κενό στην τρέχουσα διαδικασία προς τη βιώσιμη ανάπτυξη για όλους τους Ολυμπιακούς Αγώνες.»

Όταν η Αθήνα ήταν ακόμα υποψήφια πόλη, η επίσημη θέση των ελληνικών αρχών ήταν σαφής και απλή: «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι μια πρόκληση καθώς επίσης και μια ευκαιρία για την ευρεία εφαρμογή των προγραμμάτων και των ενεργειών που είναι φιλικά προς το περιβάλλον και σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης... τα έργα θα πραγματοποιηθούν με τη χρήση των φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών και των υλικών, και αυτό θα είναι μια προϋπόθεση σε όλα τα σχετικά θέματα.»

Με εξαίρεση τα μέσα των δημόσιων συγκοινωνιών, τα οποία παρουσίασαν εντυπωσιακές βελτιώσεις λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων, και την απόφαση μερικών παλιότερων και τωρινών χορηγών των Αγώνων (Coca Cola, McDonald' s, Unilever) για να δεσμευθούν στη χρήση εξοπλισμού ψύξης που χρησιμοποιεί τις φυσικές ψυκτικές ουσίες και δεν βλάπτει το κλίμα της γης, τα περιβαλλοντικά επιτεύγματα των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας είναι πολύ φτωχά.

Η “πράσινη” ενέργεια είναι ο τομέας της μεγαλύτερης αποτυχίας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας. Ήταν η πρόθεση της Ολυμπιακής Επιτροπής της Αθήνας ότι όλη η ηλεκτρική ενέργεια που θα χρησιμοποιείται από τις σχετικές εγκαταστάσεις και τους χρήστες κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 θα έπρεπε να παραχθεί από τις ανανεώσιμες πηγές. Η “πράσινη” ενέργεια που παράγεται για και που διανέμεται στις εγκαταστάσεις των Αγώνων είναι σχεδόν μηδενική. Όσον αφορά τη ηλιακή ενέργεια, τα φωτοβολταϊκά κύτταρα (PV) έχουν αποκλειστεί από το Ολυμπιακό Χωριό και άλλους Ολυμπιακές εγκαταστάσεις. Το ίδιο πράγμα ισχύει για τα ηλιακά θερμικά συστήματα, και για τον ανεφοδιασμό ζεστού νερού καθώς επίσης και για την ηλιακή ψύξη.

Σύμφωνα με τον κ. Χαραλαμπίδη *«αυτός ο κατάλογος αποτυχιών κατά την περιβαλλοντική προσπάθεια των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας 2004 δείχνει ότι όταν δεν υπάρχει καμία ισχυρή πολιτική θέληση, οι αποτυχίες θα ξεπεράσουν τις επιτυχίες. Η Αθήνα είναι πολύ πίσω σε σχέση με το Sydney σχετικά με την περιβαλλοντική απόδοση των Αγώνων. Η απόσταση από την περιβαλλοντική τελειότητα και βιωσιμότητα είναι τόσο μεγάλη που η Αθήνα αποκλείεται από αυτό τον αγώνα δρόμου».*

Η διεθνής Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων (ΔΟΕ) έχει την ευθύνη να εξασφαλίσει ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες ασκούν ελάχιστη επίδραση στο περιβάλλον

και αφήνουν μια θετική κληρονομιά για εκείνους που φιλοξενούν τους Αγώνες. Η οργανωτική επιτροπή της “Αθήνας 2004” απέφυγε οποιαδήποτε διαφωνία με την κυβέρνηση και τις δημόσιες αρχές στα περιβαλλοντολογικά θέματα. Η ελληνική κυβέρνηση είχε τη δύναμη, τα χρήματα και το χρόνο να καθορίσει τα πρότυπα και να διασφαλίσει ότι οι “πράσινοι” Ολυμπιακοί Αγώνες γίνονται μια πραγματικότητα. Εντούτοις, έχουν αποδείχθηκαν ότι στόχευαν βραχυπρόθεσμα για το ελάχιστο. Οι δημόσιες αρχές έχουν παρουσιάσει ένα υψηλό επίπεδο αδιαφορίας, ανικανότητας και της αδράνειας.

«Η ΔΟΕ πρέπει να εξασφαλίσει τους κατάλληλους πόρους και να δείξει πραγματικό ενδιαφέρον για να γίνουν απόλυτα σαφείς οι περιβαλλοντικές οδηγίες που τίθενται για κάθε υποψήφια πόλη, εκ των προτέρων, και να είναι σεβαστές. Εάν δεν είναι πρόθυμη να πράξει έτσι, πρέπει απλά να σταματήσει να ισχυρίζεται ότι το περιβάλλον είναι ο τρίτος πυλώνας των Ολυμπιακών Αγώνων επειδή ηχεί ως ένα κακό αστείο», δήλωσε τελικά ο κ. Χαραλαμπίδης.

2.2 Η Αξιολόγηση της WWF Ελλάς για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας

Σύμφωνα με έκθεση αξιολόγησης που παρουσίασε το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF), οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας έχασαν κάθε πιθανότητα να κερδίσουν κάποιο μετάλλιο στον αγώνα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Στην έκθεση αυτή, με τίτλο “*Environmental Assessment of the Athens 2004 Olympic Games*”, αξιολογείται το «κέρδος και οι απώλειες» για το περιβάλλον, σύμφωνα με την εμπειρία των αγώνων του 2000 στο Sydney για «καθαρούς και πράσινους» Αγώνες.

Με το κείμενο που ακολουθεί, η WWF Ελλάς επιχειρεί να συμβάλει στην αποτίμηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Δυστυχώς, καμία τέτοια προσπάθεια δεν έγινε από τους φορείς που έχουν αναλάβει τη διοργάνωση του μεγαλύτερου διεθνούς αθλητικού γεγονότος, καθώς ήδη από τη φάση του σχεδιασμού δεν τέθηκαν συγκεκριμένοι και μετρήσιμοι περιβαλλοντικοί στόχοι.

Η αξιολόγηση βασίστηκε σε στόχους και δείκτες που κατέδειξαν τα περιβαλλοντικά οφέλη και τις αποτυχίες της ‘πράσινης’ Ολυμπιάδας 2000 του

Sydney, αν και στην περίπτωση της Αθήνας τα κριτήρια απλουστεύθηκαν σημαντικά για να μπορέσει να υπάρξει μια συγκρισιμότητα.

Σε κλίμακα 0-4, η Αθήνα βαθμολογείται με το απογοητευτικό σκορ του 0,77, με τους χαμηλότερους βαθμούς να έχουν δοθεί σε τομείς, όπως ο περιβαλλοντικός προγραμματισμός, η προστασία σημαντικών περιβαλλοντικών και πολιτιστικών περιοχών, η διαχείριση των αποβλήτων και του νερού και η ανάπτυξη τεχνολογίας φιλικής προς το περιβάλλον.

«Δυστυχώς, το περιβάλλον ποτέ δεν αντιμετωπίστηκε ως σημαντική προτεραιότητα κατά το σχεδιασμό των αγώνων της Αθήνας. Ενώ θεωρείται το περιβάλλον ως τρίτος στυλοβάτης του Ολυμπισμού, έχουν ληφθεί πολύ λίγα μέτρα ώστε να μην καταρρεύσει υπό το βάρος άλλων προτεραιοτήτων», δήλωσε ο εκπρόσωπος του WWF Ελλάς, και τόνισε ότι *«η Ελλάδα θα πρέπει τώρα να εξετάσει τι μπορεί να γίνει ώστε να αναστραφούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις μετά το πέρας των Αγώνων».*

Θα συνοψίσουμε την έκθεση που αξιολογεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας 2004 στους εξής τομείς που συσχετίζονται με το περιβάλλον :

- Ενέργεια
- Διαχείριση Υδάτινων Πόρων
- Ξυλεία και Προϊόντα Ξύλου
- Μεταφορές
- Προστασία του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου
- Μάρκετινγκ, επικοινωνία και κοινωνική συμμετοχή.

Παρακάτω παρατίθεται εκτενώς η μεθοδολογία, η ανάλυση και η αξιολόγηση της WWF Ελλάς για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας του 2004 όπως παρουσιάστηκε στην έκθεσή της *“Environmental Assessment of the Athens 2004 Olympic Games”*.

Όπως προκύπτει από την αξιολόγηση, το συνολικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας είναι απογοητευτικό: ο μέσος όρος που προκύπτει από τη βαθμολογία ανά κατηγορία είναι 0,77 με άριστα το 4. Κάθε βαθμός αναφέρεται στις επιδόσεις, δηλαδή το περιβαλλοντικό αποτύπωμα, της επταετίας 1997 – 2004 που μεσολάβησε από την ανάληψη της Ολυμπιάδας μέχρι την διοργάνωσή της.

Η βαθμολόγηση βασίστηκε σε ποικιλία κριτηρίων, με βασικότερα την ύπαρξη ή όχι συγκεκριμένων και ουσιαστικών δεσμεύσεων, την επίτευξη ολοκληρωμένης προσέγγισης στο θέμα, την εκτίμηση της «κληρονομιάς» που θα αφήσει η Ολυμπιάδα στην Αθήνα. Παράλληλα συνυπολογίστηκε η εμπειρία από προηγούμενες διοργανώσεις, κυρίως από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Sydney και της Βαρκελώνης που, σε αντίθεση με την Ατλάντα, έχουν να επιδείξουν σημαντικά περιβαλλοντικά αποτελέσματα.

Στο διάστημα που μεσολάβησε από το 1997 μέχρι τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 έγινε πολύς λόγος για τις επιπτώσεις των Αγώνων στο αστικό και περιαστικό περιβάλλον και στην ποιότητα ζωής. Σε καμία όμως φάση του σχεδιασμού και της προετοιμασίας δεν έγινε προσπάθεια για ουσιαστική ενσωμάτωση περιβαλλοντικών παραμέτρων στη μεγαλύτερη διοργάνωση που έχει ποτέ αναλάβει η Ελλάδα.

Η περιβαλλοντική αξιολόγηση των Ολυμπιακών Αγώνων είναι απαραίτητη για την όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη εκτίμηση του περιβαλλοντικού κόστους και οφέλους που προκύπτει από τη μεγαλύτερη αθλητική διοργάνωση του κόσμου

Κατά την επταετία που μεσολάβησε από την επίσημη ανάληψη της Ολυμπιάδας από την Αθήνα, πολλές φωνές διαμαρτυρίας τόνισαν ποικίλες αρνητικές για το περιβάλλον πτυχές της διοργάνωσης. Παράλληλα, οι φορείς που έχουν επιφορτισθεί με τη διοργάνωση προβάλλουν διάφορες πτυχές των έργων ως «πράσινους Ολυμπιακούς Αγώνες».

Στόχος της αξιολόγησης είναι το μάθημα της Ολυμπιάδας του 2004 να χρησιμεύσει στις επόμενες Ολυμπιακές πόλεις, αλλά και σε επόμενες μεγάλες διοργανώσεις που πιθανώς να αναλάβει η Ελλάδα, ώστε να αποφευχθούν σοβαρές αρνητικές συνέπειες για το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής. Έτσι, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα σταλούν και στη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, με την παρότρυνση η περιβαλλοντική διάσταση των Αγώνων να αντιμετωπιστεί ειλικρινά ως *«τρίτος πυλώνας του Ολυμπισμού»*.

2.2.1 Παρουσίαση περιβαλλοντικών δεικτών

Ενέργεια

Σύμφωνα με τις Αρχές περιβαλλοντικής πολιτικής της ΟΕΟΑ Αθήνα 2004, *«Οι τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας πρέπει να βρουν ευρεία εφαρμογή στα νέα κτίρια και γενικότερα στις νέες Ολυμπιακές εγκαταστάσεις. Η παθητική ηλιακή αρχιτεκτονική,*

οι σωστές μονώσεις, η ανάκτηση θερμότητας, η συμπαραγωγή (π.χ. με βάση το φυσικό αέριο), η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η ηλεκτρονικές διατάξεις για τη ρύθμιση των λειτουργιών των κτιρίων είναι μερικές μόνον από τις εφαρμογές από μια μεγάλη γκάμα καινοτομιών που προσφέρει η νέα ενεργειακή τεχνολογία. Θεαματικά μπορεί επίσης να είναι τα αποτελέσματα από τη χρήση συστημάτων φωτισμού χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης καθώς και η μεγιστοποίηση της χρήσης του φυσικού φωτός. "Ενεργητικά" ηλιακά συστήματα μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για τη θέρμανση του νερού των κολυμβητικών δεξαμενών ενώ τα φωτοβολταϊκά συστήματα μπορούν να προσφέρουν συμπληρωματική ηλεκτρική ενέργεια σε πολλές από τις σχεδιαζόμενες κατασκευές (ενσωμάτωση στα στοιχεία του κτιριακού κελύφους) και να καλύψουν τις ηλεκτρικές ανάγκες δρόμων, πλατειών και εσωτερικών κοινοχρήστων χώρων. Πέρα από την εξοικονόμηση συμβατικών καυσίμων, οι νέες ενεργειακές τεχνολογίες μπορούν να συντελέσουν στην αύξηση της αυτονομίας των εγκαταστάσεων, στη μείωση της ρύπανσης και στην πτώση του λειτουργικού κόστους από την χρήση της ενέργειας».

Επιπλέον, σύμφωνα με σχετικό έγγραφο της ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004» προς το WWF Ελλάς με ημερομηνία 19 Μαΐου 2004, «στα νέα έργα, και ειδικά στο Ολυμπιακό Χωριό, θα συμπεριλαμβάνονται υποστηρικτικές υποδομές για τη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον ή εναλλακτικών μορφών ενέργειας (ηλιακή και αιολική ενέργεια) η οποία θα χρησιμοποιείται για τη θέρμανση του νερού και την παροχή ηλεκτροφωτισμού και κλιματισμού. Τα κτίρια του Ολυμπιακού Χωριού θα σχεδιαστούν λαμβάνοντας υπόψη παραμέτρους εξοικονόμησης ενέργειας και βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής...». Όπως αναφέρεται στο έγγραφο, οι δεσμεύσεις αυτές προκύπτουν από τον φάκελο υποψηφιότητας.

Η πραγματικότητα της Αθήνας είναι γκρίζα. Οι ανησυχίες των αρμόδιων φορέων και των συναρμόδιων υπουργών και οι συνεχείς αναφορές στον Τύπο για την πιθανότητα ενεργειακού ελλείμματος ή ακόμα και blackout κατά τη διάρκεια των αγώνων αποτελεί απόδειξη πως:

- Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι μια εξαιρετικά ενεργοβόρος υπόθεση
- Η Ολυμπιάδα της Αθήνας δεν θα αξιοποιήσει τον αττικό ήλιο για την παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας

Ιδέες και εφικτές προτάσεις και για τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας υπήρξαν έγιναν τόσο από το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, όσο και από περιβαλλοντικές οργανώσεις, όπως η Greenpeace. Έτσι, κατασκευάζοντας ένα συμβατικό και φτωχό σε κατασκευαστικές καινοτομίες Ολυμπιακό Χωριό, η Ολυμπιακή πόλη της Αθήνας έχασε την ιστορικά σημαντικότερη ίσως ευκαιρία για προώθηση εφικτών λύσεων για τη μεγάλη στροφή του ενεργειακού τομέα της χώρας από τον περιβαλλοντικά ρυπογόνο λιγνίτη προς ανανεώσιμες φυσικές πηγές.

Διαχείριση Υδάτινων Πόρων

Σύμφωνα με σχετικό έγγραφο της ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004» προς το WWF Ελλάς με ημερομηνία 19 Μαΐου 2004, «στο Ολυμπιακό Χωριό και στους Χώρους Αθλητικών Εγκαταστάσεων θα χρησιμοποιηθεί η πιο εξελιγμένη τεχνολογία για την ικανοποίηση των ενεργειακών αναγκών και των αναγκών υδροδότησης....». Όπως αναφέρεται στο έγγραφο, οι δεσμεύσεις αυτές προκύπτουν από τον φάκελο υποψηφιότητας.

Η πραγματικότητα της Αθήνας δεν συμβάλλει καθόλου στη μείωση της κατανάλωσης ή στην εξοικονόμηση νερού. Παρά τις προτάσεις και υποσχέσεις, καμία πρόβλεψη δεν έγινε ώστε στο Ολυμπιακό Χωριό να τοποθετηθούν συστήματα εξοικονόμησης νερού. Έτσι, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός πως οι ήδη ετεροχρονισμένες φυτεύσεις θα αρδεύονται με νερό της ΕΥΔΑΠ, ενώ το κωπηλατοδρόμιο του Σχοινιά σε περιόδους ξηρασίας θα υδροδοτείται επικουρικά από τη λίμνη Μαραθώνα μέσω ειδικού αγωγού μήκους 16 χιλιομέτρων.

Οι διακηρύξεις για αύξηση του πρασίνου της πόλης αναφέρουν για 820.000 δέντρα και 14 εκ. φυτά. Τα φυτά θα ήταν μεσογειακά και προσαρμοσμένα στις ιδιαίτερες κλιματικές συνθήκες, άρα ελάχιστα απαιτητικά σε νερό.

Οι μεγάλης έκτασης φυτεύσεις μεσογειακών φυτών όμως δεν έγιναν. Σε κάποιες εγκαταστάσεις έγιναν φυτεύσεις με προχειρότητα και εκτός εποχής, λόγω του περιορισμένου χρόνου που είχε απομείνει, και με αποκλειστικό στόχο τον προσωρινό εξωραϊσμό της πόλης. Επιπλέον, λόγω των καθυστερήσεων χρησιμοποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό ταχυαυξή είδη που είναι εξαιρετικά υδροβόρα. Συνυπολογίζοντας τις προειδοποιήσεις της ΕΥΔΑΠ για τον κίνδυνο λειψυδρίας και την ανάγκη χρήσης εναλλακτικών τρόπων άρδευσης των νέων φυτών, το μέλλον αυτών είναι χλωμό, καθώς ήδη ποτίζονται από το δίκτυο της ΕΥΔΑΠ. Αξιέπαινες, αλλά καθόλου ενταγμένες στον συνολικό σχεδιασμό των Αγώνων, είναι οι μεμονωμένες

προσπάθειες του Δήμου Αθηναίων για δημιουργία μικρών χώρων πρασίνου σε γειτονιές.

Ξυλεία και Προϊόντα Ξύλου

Όσον αφορά την χρησιμοποίηση ξυλείας, είναι επιβεβλημένο να είναι πιστοποιημένη από το Συμβούλιο Διαχείρισης Δασών (Forest Stewardship Council, FSC), δηλαδή πιστοποιημένη ξυλεία αειφορικής διαχείρισης. Κάτι τέτοιο, πάντως δεν ακολουθήθηκε κατά τη διάρκεια κατασκευής του Ελληνικού Ολυμπιακού Χωριού. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, υπήρξε γενικότερη χρήση μοριοσανίδων, ενώ δεν εξετάστηκαν άλλες εναλλακτικές λύσεις, όπως η χρήση ανακυκλωμένης ξυλείας.

Ένα άλλο στοιχείο που θα μπορούσαμε να αναφέρουμε εδώ είναι η χρήση ξυλείας στο ποδηλατοδρόμιο της Αθήνας. Έχει κατασκευασθεί από Αφρικανικό Ξύλο Αφθελείας, δηλαδή χρησιμοποιήθηκε ξύλο από τροπικό δάσος το οποίο, σαφώς, δεν είναι πιστοποιημένο από την FSC (Forest Stewardship Council).

Μεταφορές

Σύμφωνα με τον φάκελο υποψηφιότητας «οι Ολυμπιακές εγκαταστάσεις θα εξυπηρετηθούν από μέσα μαζικής μεταφοράς και θα ληφθούν μέτρα για τη μείωση της χρήσης του ιδιωτικού αυτοκινήτου.» και «θα ληφθούν μέτρα για την μείωση του θορύβου στον αστικό και περιαστικό ιστό της πρωτεύουσας , ιδίως κατά τη φάση διεξαγωγής των Αγώνων».

Η πραγματικότητα της Αθήνας στον τομέα των μεταφορών χαρακτηρίζεται από πολλά θετικά σημεία. Η επιτάχυνση της ολοκλήρωσης βασικών έργων μεταφορών, που δε σχετίζονται μεν άμεσα με τους Ολυμπιακούς, αλλά εξυπηρετούν σημαντικά τις μετακινήσεις στην Ολυμπιακή πόλη, είναι μια θετική εξέλιξη. Η ολοκλήρωση του μετρό της Αθήνας, η εισαγωγή στόλου λεωφορείων που κινούνται με φυσικό αέριο, η προώθηση της κατασκευής του προαστιακού σιδηρόδρομου, καθώς και η ολοκλήρωση της πρώτης φάσης του τραμ της Αθήνας αποτελούν παρεμβάσεις που συμβάλλουν θετικά στην τόνωση των προσφερόμενων υπηρεσιών από μέσα γενικής μεταφοράς προς τους κατοίκους της Αθήνας. Τέλος, θετική είναι και η εκστρατεία ευαισθητοποίησης για την προώθηση της χρήσης μέσων μαζικής μεταφοράς, αν και αυτή περιορίζεται στην ανάγκη περιορισμού της κυκλοφορίας κατά τη διάρκεια των Αγώνων. Σημαντική έλλειψη στον τομέα των μεταφορών είναι η αγνόηση της ανάγκης για προώθηση του ποδηλάτου ως μέσου κίνησης.

Με τον τρόπο αυτό και όλες αυτές τις κινήσεις επιτεύχθηκε μείωση στην εκπομπή αερίων και ρύπων και κατά συνέπεια περιορίστηκε, έστω και για λίγο χρόνο, η αρνητική επίδραση των Αγώνων στο φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Προστασία του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου

Στο κείμενο που συνέταξε η “Αθήνα 2004” το 2001 με τίτλο «*Αρχές περιβαλλοντικής πολιτικής της ΟΕΟΑ Αθήνα 2004*» η Οργανωτική Επιτροπή δεσμεύθηκε πως «*το περιβάλλον όχι μόνο θα προστατευθεί, αλλά θα βελτιωθεί*» και πως «*θα ληφθούν μέτρα έτσι ώστε το φυσικό περιβάλλον, η πανίδα και η χλωρίδα, να μη θιγούν καθόλου στο στάδιο της κατασκευής των έργων*».

Η πραγματικότητα της Αθήνας είναι θλιβερή. Η υπόθεση του Σχοινιά, που έλαβε διεθνείς διαστάσεις ως κραυγαλέο παράδειγμα υποβάθμισης σημαντικού βιοτόπου και περιοχής με ιστορική αξία, αποτελεί απόδειξη πως η Ολυμπιάδα της Αθήνας σχεδιάστηκε και υλοποιείται χωρίς πρόνοια για την προστασία των λίγων φυσικών βιοτόπων της Αττικής. Δυστυχώς, παρά τις διακηρύξεις και τις υποσχέσεις για αναβάθμιση συγκεκριμένων σημείων του Σχοινιά, η περιοχή έχει υποστεί μη-αντιστρεπτή υποβάθμιση από την κατασκευή του Ολυμπιακού Κέντρου Κανό - Κωπηλασίας.

Σύμφωνα πάλι με “Αρχές περιβαλλοντικής πολιτικής της ΟΕΟΑ Αθήνα 2004” «*θα γίνει προσπάθεια ώστε να αξιοποιηθούν στο μέγιστο οι υπάρχουσες υποδομές ώστε να μη δεσμευθούν υπάρχοντες ελεύθεροι χώροι*».

Δυστυχώς στον τομέα της προστασίας και αναβάθμισης των ήδη λιγοστών ελεύθερων χώρων της πόλης, η Ολυμπιάδα της Αθήνας μέχρι στιγμής αφήνει αρνητικό αποτύπωμα. Η χωροθέτηση Ολυμπιακών εγκαταστάσεων και υποδομών σε αδόμητους χώρους που θα μπορούσαν και θα έπρεπε να μετατραπούν σε πράσινους χώρους αναψυχής υποβαθμίζει ακόμη περισσότερο την ποιότητα ζωής στην πόλη και εντείνει την ασφυκτική έλλειψη πρασίνου στην Αθήνα.

Οι περισσότερες χωροθετήσεις δεν έγιναν με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον, δηλαδή την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά με βάση κυρίως οικονομικά κριτήρια που αφορούσαν στη μετα-ολυμπιακή αξία του έργου. Οι περισσότερες εγκαταστάσεις χωροθετήθηκαν σε ελεύθερους χώρους επιβαρύνοντας ακόμα περισσότερο μια πόλη που ασφυκτιά από έλλειψη ανοιχτών χώρων για αναψυχή. Όπως ήταν αναμενόμενο, το γεγονός αυτό προκάλεσε ισχυρές αντιδράσεις από οργανώσεις και κινήσεις πολιτών, ιδιαίτερα καθώς οι αποφάσεις ελήφθησαν πίσω

από πόρτες κλειστές για κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη, επιστημονικό ίδρυμα ή φορέα της κοινωνίας των πολιτών.

Η κατασκευή του Κέντρου Πινγκ Πονγκ στο Γαλάτσι, του Ολυμπιακού Χωριού στους πρόποδες της Πάρνηθας, του Κέντρου Ιστιοπλοΐας στο θαλάσσιο μέτωπο και κολοσσιαίων υποδομών για τη στέγαση των ΜΜΕ στο Μαρούσι είναι παραδείγματα μιας γενικότερης προσέγγισης των αρμόδιων φορέων που αντιμετώπισαν κάθε ελεύθερο χώρο σαν οικόπεδο για ολυμπιακή εκμετάλλευση. Επιπλέον, λόγω των υπερβάσεων στον τελικό προϋπολογισμό αλλά και στα χρονοδιαγράμματα, δεν υλοποιήθηκαν οι δεσμεύσεις για έργα ανάπλασης, όπως το πολυδιαφημισμένο οικολογικό πάρκο που είχε σχεδιαστεί για το φαληρικό δέλτα.

Επιπλέον, οι χωροθετήσεις δεν εντάσσονται σε κάποια στρατηγική για την ανάπτυξη της πόλης και την μελλοντική εκτόνωση των κυκλοφοριακών πιέσεων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το Ολυμπιακό χωριό, το οποίο χωροθετήθηκε στους πρόποδες τις Πάρνηθας, κοντά σε ήδη πυκνό-κατοικημένες περιοχές (Λιόσια). Άλλο κραυγαλέο παράδειγμα είναι το Κέντρο Κωπηλασίας στον Σχοινιά που τελικά υποβάθμισε ακόμα περισσότερο την οικολογικά ευαίσθητη περιοχή και την επιβάρυνε με ένα εκτεταμένο νέο οδικό δίκτυο.

Η αισθητική κυρίως αναβάθμιση του προσώπου της Αθήνας είναι σαφώς ένα από τα θετικά σημεία της Ολυμπιάδας του 2004. Η δια του νόμου 2833/2000 απομάκρυνση των διαφημίσεων από κάθε κτίριο σε κεντρική οδική αρτηρία, η βελτίωση του δικτύου πεζοδρομίων με ταυτόχρονη διευκόλυνση της κίνησης στην πόλη προσώπων με ειδικές ανάγκες, η ολοκλήρωση μέρους του σχεδίου ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων, ο καθαρισμός και το πρόγραμμα του Δήμου Αθηναίων για φρεσκάρισμα των προσώπων κτιρίων και η επιτάχυνση της ανακαίνισης διατηρητέων κτιρίων σε κεντρικούς οδικούς άξονες άλλαξαν το πρόσωπο της πόλης.

Δυστυχώς αυτή η βελτίωση, που κατά μια έννοια συνεπάγεται και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, δεν περιλαμβάνει πιο ουσιαστικές και μακροπρόθεσμες παρεμβάσεις, όπως η θεσμική θωράκιση και η αναβάθμιση των υφιστάμενων ελεύθερων χώρων. Για τους περισσότερους ελεύθερους και πράσινους χώρους η Ολυμπιάδα σημαίνει αποψιλωτικά κλαδέματα και διανοίξεις με απομάκρυνση δένδρων και θάμνων, καθώς και χαλικοστρώσεις «για λόγους ασφάλειας».

Σύμφωνα με τις “Αρχές περιβαλλοντικής πολιτικής της ΟΕΟΑ Αθήνα 2004” στον τομέα των κατασκευών τονίζεται η ανάγκη χρήσης «καθαρών» δομικών υλικών. *«Το βασικό κριτήριο για την επιλογή φιλικών προς το περιβάλλον λύσεων και*

προϊόντων στον τομέα των κτιριακών κατασκευών, είναι ο περιορισμός των αποβλήτων κατά τη φάση της παραγωγής, το χαμηλό τους ενεργειακό περιεχόμενο, η μειωμένη κατανάλωση νερού κατά το στάδιο της επεξεργασίας τους, η καλή συμπεριφορά τους στην δημιουργία του μικροκλίματος και η μη τοξικότητα μετά την ενσωμάτωσή τους στο κτιριακό κέλυφος». Στη συνέχεια συστήνεται η αποφυγή της χρήσης υλικών από PVC, PCB και άλλα χλωριωμένα προϊόντα.

Πάντως, οι υποσχέσεις αυτές δεν δεσμεύουν τις αναδόχους κατασκευάστριες εταιρείες. Στην περίπτωση του Ολυμπιακού Χωριού για παράδειγμα οι συμβατικές υποχρεώσεις του ΟΕΚ δεν περιλαμβάνουν την εγκατάσταση ηλιακών συστημάτων για ηλεκτροπαραγωγή, θέρμανση ή κλιματισμό. Επιπλέον, δεν υπάρχει συμβατική υποχρέωση για εγκατάσταση συστημάτων εξοικονόμησης νερού ή για τη χρήση περιβαλλοντικά φιλικών υλικών.

Σύμφωνα με τις “Αρχές περιβαλλοντικής πολιτικής της ΟΕΟΑ Αθήνα 2004”, «Για όλες τις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις να προβλεφθεί ένα σύστημα σωστής χωροθέτησης των χώρων υποδοχής των απορριμμάτων καθώς και έγκαιρης αποκομιδής τους κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων». Όσον αφορά στο Ολυμπιακό Χωριό, «θα πρέπει να σχεδιαστεί ένα σύστημα διαλογής των απορριμμάτων στην πηγή και να προβλεφθούν οι ανάλογοι χώροι για την τοποθέτηση των σημείων συγκέντρωσής τους με τρόπο που να διευκολύνονται οι χρήστες».

Επιπλέον, σύμφωνα με σχετικό έγγραφο της ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004» προς το WWF Ελλάς με ημερομηνία 19 Μαΐου 2004, «Το σύστημα περιβαλλοντικά βιώσιμης διαχείρισης απορριμμάτων που θα εφαρμοσθεί στους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες του 2004 διέπεται από τις ακόλουθες αρχές:

- Επίτευξη υψηλού ποσοστού ανακύκλωσης / ανάκτησης υλικών
- Έλεγχος των απορριμμάτων με τη χρήση ανακυκλώσιμων υλικών συσκευασίας»

Η πραγματικότητα πολύ απέχει από τις υποσχέσεις και ακόμα περισσότερο από την εμπειρία του Sydney. Στο σύνολό της η διοργάνωση δεν συνεισφέρει με κανέναν τρόπο στη βελτίωση του ήδη πολύ προβληματικού και κορεσμένου συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων της Αθήνας. Στο Ολυμπιακό Χωριό, παρά τις πολύ συγκεκριμένες και εφικτές προτάσεις της Οικολογικής Εταιρείας Ανακύκλωσης, δεν

εφαρμόστηκε ολοκληρωμένο πρόγραμμα διαχείρισης απορριμμάτων, αλλά το σύστημα περιορίστηκε στον απλό διαχωρισμό τους.

Επιπλέον, όσον αφορά στην ανακύκλωση απορριμμάτων, η πραγματικότητα της Αθήνας απέδειξε πως για τους Ολυμπιακούς του 2004 η ανακύκλωση είναι μια επικοινωνιακή υπόθεση που σταματάει στην τοποθέτηση κάδων ανακύκλωσης. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες δε λειτούργησαν τελικά ως καταλύτης για τη βελτίωση του συστήματος ανακύκλωσης απορριμμάτων της Αθήνας, σε αντίθεση με τις αρχικές υποσχέσεις. Επιπλέον, στον τομέα της ανακύκλωσης ηλεκτρονικών αποβλήτων δεν έχει υπάρξει καμία απολύτως πρόνοια.

Μάρκετινγκ, επικοινωνία και κοινωνική συμμετοχή

Η κοινωνική διαβούλευση κατά τον σχεδιασμό και την προετοιμασία των Αγώνων της Αθήνας δεν αποτέλεσε στόχο ούτε της ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004», αλλά ούτε και των αρμόδιων κυβερνητικών φορέων.

Η πραγματικότητα της Αθήνας αποτελεί απόδειξη πως η διοργανώτρια πόλη της Ολυμπιάδας του 2004 δεν διδάχθηκε τίποτα από την εμπειρία του Sydney. Η συνεργασία με περιβαλλοντικές οργανώσεις υπήρξε ιδιαίτερα προβληματικός τομέας για τους φορείς διοργάνωσης της Ολυμπιάδας του 2004.

Αντίθετα, η μυστικότητα που ακολουθήθηκε καθ' όλη τη διάρκεια της χωροθέτησης και κατασκευής των έργων και η έλλειψη ενημέρωσης και κοινωνικής συμμετοχής προκάλεσε σοβαρές αντιδράσεις περιβαλλοντικών και πολιτιστικών ομάδων και οργανώσεων. Ιδιαίτερα στην περίπτωση του κωπηλατοδρόμιου στον Σχοινιά, οι αντιδράσεις γρήγορα έλαβαν διεθνή διάσταση, ενώ προκλήθηκε και παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη διασφάλιση μέτρων προστασίας στοιχείων του βιοτόπου. Σημαντικές, όμως, αντιδράσεις προκάλεσαν και άλλες προβληματικές χωροθετήσεις, όπως το Κέντρο Πινγκ Πονγκ στο Γαλάτσι, το Κέντρο Ιστιοπλοΐας στον Άγιο Κοσμά, το Ολυμπιακό Χωριό στους πρόποδες της Πάρνηθας και το Χωριό Τύπου στο Μαρούσι, όπως είδαμε και πριν.

Παρουσιάστηκε, επίσης, υπέρμετρη διαφήμιση στις συνεργασίες της “Αθήνα 2004” με το Μουσείο Γουλανδρή, υπό τον τίτλο «Ολυμπιακή Περιβαλλοντική Συμμαχία», καθώς και η υπογραφή μνημονίου συνεργασίας με τη UNEP σε δράσεις ευαισθητοποίησης για το νερό και τα σκουπίδια. Όλες αυτές οι συνεργασίες, πάντως, δεν αποτέλεσαν τίποτα άλλο παρά ένα επικοινωνιακό εργαλείο για να προωθηθεί η εικόνα της ευαισθητοποιημένης πολιτείας προς το περιβάλλον.

Όσον αφορά την διαφάνεια, η πραγματικότητα της Αθήνας απέχει πολύ από την εμπειρία του Sydney. Αρχικά, η διαφάνεια στην πληροφορία για θέματα που αφορούν το περιβάλλον, κυρίως ζητήματα σχετικά με τις χωροθετήσεις, ήταν σχεδόν ανύπαρκτη. Έπειτα από πιέσεις μεγάλων περιβαλλοντικών οργανώσεων διεθνούς απήχησης, η παροχή των αναγκαίων και απαιτούμενων πληροφοριών από το ΥΠΕΧΩΔΕ προς την WWF, αλλά και άλλα μέσα πληροφόρησης βελτιώθηκε αισθητά.

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004», στόχος της περιβαλλοντικής στρατηγικής της Αθήνα 2004 είναι *«η ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης όλων όσων εμπλέκονται στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004»*.

Η έκδοση υλικού περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ενημερωτικών φυλλαδίων με στόχο την ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος είναι μια θετική εξέλιξη. Βέβαια, η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση αντιμετωπίζεται ως πάρεργο από τους φορείς διοργάνωσης της Ολυμπιάδας και εστιάζεται σε ζητήματα διατήρησης μιας ευπρόσωπης πόλης, προώθησης των μετακινήσεων με μέσα μαζικής μεταφοράς και στην εξοικονόμηση νερού, πόρου που αναμένεται να σπανίσει κατά τις μέρες των Αγώνων. Ανάλογης σημασίας θέματα πραγματευόταν και η συνεργασία της «Αθήνα 2004» με το UNEP που εστίασε στην παραγωγή υλικού ευαισθητοποίησης για την εξοικονόμηση νερού και τη μη ρίψη σκουπιδιών στους δρόμους.

Τέλος, όσον αφορά τις μασκότ των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, η επιλογή ήταν ο Φοίβος και η Αθηνά. Η μια με βαθύ κίτρινο κι η άλλη σε χρώμα βαθύ μπλε, είναι βασισμένες σε κούκλες χιλιάδων ετών που βρέθηκαν σε αρχαιολογικές τοποθεσίες στην Ελλάδα. Σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία, η Αθηνά κι ο Φοίβος ήταν αδέρφια, τα ονόματα των οποίων πήγαζαν από τα αντίστοιχα θεϊκά: του Φοίβου, θεού του φωτός και της μουσικής και της Αθηνάς, θεά της σοφίας και προστάτιδα της Αθήνας.

2.3 Ολυμπιακά Ακίνητα και Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις

Βασικό στοιχείο και μέσο για την επιτυχή διοργάνωση μιας Ολυμπιάδας, και γενικότερα μιας μεγάλης κοινωνικής διεθνούς εμβέλειας εκδήλωσης, αποτελούν οι εγκαταστάσεις στις οποίες θα διεξαχθεί. Είναι ένα χαρακτηριστικό εύκολα συγκρίσιμο με άλλες εγκαταστάσεις προγενέστερων εκδηλώσεων, κάτι που μπορεί να μας δώσει μια σαφή εικόνα για την αποτελεσματικότητα και επιτυχία της κάθε διοργάνωσης.

Στην ελληνική πραγματικότητα πριν, κατά την διάρκεια αλλά και μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες, το στοιχείο των εγκαταστάσεων έπαιξε σημαντικό ρόλο και αποτέλεσε αντικείμενο πολλών συζητήσεων τόσο για το θέμα της κατασκευής αυτών και των μεγάλων χρηματικών ποσών που δαπανήθηκαν για αυτόν τον σκοπό, όσο και για την μετέπειτα χρήση αυτών.

Στο επόμενο τμήμα της εργασίας αυτής, θα αναλύσουμε τον κύριο φορέα που ήταν και είναι υπεύθυνος για την κατασκευή και εκμετάλλευση των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων στην Ελλάδα, την “Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε.”. Έπειτα, θα παραθέσουμε και θα αναλύσουμε εγκαταστάσεις που ήδη προϋπήρχαν και αξιοποιήθηκαν για τις ανάγκες των Ολυμπιακών Αγώνων και επηρέασαν τόσο το περιβάλλον όσο και την όλη χωροταξική διάταξη στην περιοχή γύρω τους. Παράλληλα, θα εκθέσουμε τις σκέψεις, τους στόχους της πολιτείας και το τι τελικά επιτεύχθηκε από όλα αυτά για την αξιοποίηση των εγκαταστάσεων, καθώς και την τωρινή τους κατάσταση. Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε, σαφώς, και το Ολυμπιακό Χωριό, το οποίο θα αποτελέσει μεγάλο μέρος της ανάλυσης που ακολουθεί.

2.3.1 Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε.

Η Ανώνυμη εταιρεία Ολυμπιακά Ακίνητα ΑΕ είναι ένας νέος, εξειδικευμένος φορέας που ιδρύθηκε με σκοπό να αναλάβει την διοίκηση, διαχείριση και αξιοποίηση των εγκαταστάσεων που κατασκευάστηκαν με χρήματα του Ελληνικού Δημοσίου για τους σκοπούς των Ολυμπιακών Αγώνων.

Στο πλαίσιο του σχεδιασμού των αθλητικών έργων επισημαίνουμε ότι χωροθετήθηκαν ακτινωτά ως προς το κέντρο της πόλης με στόχο να συγκροτήσουν ένα δίκτυο υπερτοπικών πόλων αθλητισμού, αναψυχής και τουρισμού, μέσα στο βεβαρημένο πολεοδομικό συγκρότημα, ένα δίκτυο δηλαδή που θα λειτουργούσε

επικουρικά στην ανάπτυξη της πόλης και μετά τους Αγώνες αλλά και θα διέσωζε ελεύθερους χώρους μέσα στον αστικό ιστό.

Η Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε. διαχειρίζεται ένα μοναδικό χαρτοφυλάκιο δημοσίων ακινήτων, συμβάλλοντας αισθητά στον αναπροσδιορισμό της ελληνικής αγοράς ακινήτων και την ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας. Προωθώντας νέες επενδυτικές πρωτοβουλίες, η εταιρεία θέτει τις προϋποθέσεις για την αξιοποίηση της Ολυμπιακής ακίνητης περιουσίας και τη διεθνή ανάδειξη του πολύπλευρου και πολυσήμαντου προσώπου της Αττικής και της ελληνικής περιφέρειας.

Με την εποπτεία των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, η Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε. δίνει έμφαση:

- στην εξοικονόμηση δημοσιονομικών πόρων μέσα από την κάλυψη προϋπολογισμένων αναγκών ορισμένων υπουργείων,
- στην μεγιστοποίηση της ωφελιμότητας μέσα από διαδικασίες που μειώνουν τον κίνδυνο φθοράς ή λεηλασίας του εξοπλισμού καθώς και το λογιστικό κόστος της διαχείρισης υλικού,
- στην ικανοποίηση ορισμένων αναγκών υψηλού κοινωνικού αποτελέσματος, στα πλαίσια μιας φιλοσοφίας υπευθυνότητας και κοινωνικής αλληλεγγύης.

Γνωρίζουμε ότι η αξιοποίηση των Ολυμπιακών Ακινήτων και των Ολυμπιακών Έργων, είναι πολιτική απόφαση της Κυβερνήσεως. Το ίδιο ισχύει για την ανάπτυξη νέων προεκτάσεων που αφορούν αυτά τα έργα. Ο Πρωθυπουργός κ. Κώστας Καραμανλής μίλησε σε εκδήλωση του Υπουργείου Πολιτισμού το 2004 για την μετα-ολυμπιακή χρήση των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων (<http://www.primeminister.gr/>).

Ο κ. Καραμανλής στη ομιλία του, ανάμεσα στα άλλα, τόνισε:

“Στην κατεύθυνση αποτελεσματικής αξιοποίησης των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων καταλήξαμε σε κάποιες βασικές και θεμελιώδεις επιλογές:

1. Οι εγκαταστάσεις παραμένουν δημόσια περιουσία.
2. Διαχειριζόμαστε και αξιοποιούμε τις ολυμπιακές εγκαταστάσεις με αναπτυξιακά και όχι στενά δημοσιονομικά κριτήρια. Κατευθύνουμε την αξιοποίηση σε χρήσεις που θα αποβούν, μεσο-μακροπρόθεσμα, κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά περισσότερο επωφελείς για τους πολίτες.

3. Οι τελικές αποφάσεις θα ληφθούν μετά από ευρύ, εντατικό, ανοιχτό διάλογο με τις τοπικές κοινωνίες.
4. Οι εγκαταστάσεις αυτές έγιναν γνωστές σε όλο τον κόσμο από την τηλεοπτική μετάδοση των Αγώνων. Υπερκαλύπτουν όλες τις προδιαγραφές λειτουργικότητας, προσβασιμότητας και αισθητικής αρτιότητας. Είναι ταυτόχρονα σύμβολα της Ελλάδας στη νέα εποχή. Αυτή την υπεραξία των εγκαταστάσεων είμαστε αποφασισμένοι να την κεφαλαιοποιήσουμε προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.
5. Κεντρική επιλογή της Κυβέρνησης είναι ότι όλες οι διαδικασίες θα γίνουν με πλήρη διαφάνεια. Με ανοιχτούς, δημόσιους διεθνείς διαγωνισμούς, με ξεκάθαρους όρους και προϋποθέσεις.

Για μας οι Ολυμπιακές εγκαταστάσεις δεν είναι αποκλειστικά οικονομικό κεφάλαιο. Είναι, πρώτα και πάνω απ' όλα, κοινωνικό κεφάλαιο, κεφάλαιο πολιτισμού. Παίρνουμε τις αποφάσεις μας όχι με εισπρακτικά κριτήρια, αλλά με γνώμονα την, σε βάθος χρόνου, κοινωνική απόδοση των μεταολυμπιακών χρήσεων. Πιστεύουμε ότι η απόφασή μας αυτή είναι το ελάχιστο χρέος μας απέναντι στους πολίτες που από το υστέρημα τους στήριξαν την υπόθεση των Αγώνων. Είναι η απόφαση που επιτάσσει το πνεύμα του ολυμπισμού, το πνεύμα που, το καλοκαίρι που μας πέρασε, μεταλαμπαδεύσαμε σε ολόκληρο τον πλανήτη.”

Οι εγκαταστάσεις των Ολυμπιακών Ακινήτων εκτείνονται σε όλη την περιοχή της Αττικής. Ειδικότερα μπορούμε να παρατηρήσουμε 15 υποπεριοχές, στις οποίες οι εγκαταστάσεις και οι λειτουργίες αυτών είναι πολλαπλής χρήσης.

Ολυμπιακός Πόλος Φαλήρου

Ο Ολυμπιακός Πόλος Φαλήρου βρίσκεται σε απόσταση 6 χλμ. από το κέντρο της Αθήνας και 24 χλμ. από το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος», ο οποίος αξιοποιείται ως μέρος της παραλιακής ζώνης που εκτείνεται από το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας έως την Ολυμπιακή Μαρίνα του Αγίου Κοσμά. Η

περιοχή στην οποία εκτείνεται ο Ολυμπιακός πόλος, επιτρέπει την ουσιαστική ανάπλαση μεγάλου μέρους της παραλιακής ζώνης, μέσω των έργων ανακατασκευής των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων.

Η αξιοποίηση τους περιλαμβάνει τη δημιουργία νέου συνεδριακού κέντρου, στην εγκατάσταση του Κλειστού Φαλήρου, ναυταθλητικής μαρίνας και χώρων αθλητικών δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό με το ανοιχτό θέατρο και την πλατεία νερού.

Επιπλέον, προβλέπεται η αξιοποίηση του περιβάλλοντος χώρου με την δημιουργία οικολογικού πάρκου, ενώ στο πλαίσιο ανάπτυξης του συνόλου της περιοχής, προγραμματίζεται η κατασκευή κέντρου τεχνών, η δημιουργία νέας Εθνικής Βιβλιοθήκης καθώς και της Όπερας Αθηνών.

Με την ολοκλήρωση των παραπάνω έργων, δημιουργούνται νέοι ελεύθεροι χώροι πρασίνου, ενώ αναπτύσσεται ένα δίκτυο διαδρομών για πεζούς και ποδήλατα, που καλύπτει κατά μήκος της παραλίας 35 χιλιόμετρα μονοπατιών από την περιοχή του Νέου Φαλήρου έως τον Άγιο Κοσμά και την Βάρκιζα.

Αποτελώντας ένα από τα πλέον μεγαλεπήβολα σχέδια ανάπλασης του αστικού ιστού, η ολοκληρωμένη εικόνα του Ολυμπιακού πόλου, βελτιώνει αισθητά το βιοτικό επίπεδο στην παραλιακή ζώνη ενώ εξασφαλίζει την προσβασιμότητα στο κοινό σε πολλαπλές παράλληλες ψυχαγωγικές, αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Διεθνές Κέντρο Ραδιοτηλεόρασης

Το Διεθνές Κέντρο Ραδιοτηλεόρασης είναι το μεγαλύτερο ολυμπιακό κέντρο αυτής της λειτουργίας, που κατασκευάστηκε και λειτούργησε μέχρι σήμερα. Χρησιμοποιήθηκε επιτυχώς από την εταιρεία Athens Olympic Broadcasting για τη ραδιοτηλεοπτική κάλυψη των Ολυμπιακών Αγώνων 2004, ικανοποιώντας πλήρως τις απαιτήσεις μεγάλων τηλεοπτικών σταθμών, καθώς και ενός μεγάλου αριθμού εργαζομένων και εθελοντών.

Η εγκατάσταση βρίσκεται σε κομβικό σημείο της Λεωφόρου Κηφισίας, δίπλα στο κτίριο της HELEXPO και συνέχεια με το Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών (ΟΑΚΑ).

Τμήμα του Διεθνούς Ραδιοτηλεοπτικού Κέντρου θα στεγάσει το Μουσείο Ελληνικών Ολυμπιακών Αγώνων και το Διεθνές Μουσείο Κλασσικού Αθλητισμού, τα οποία θα προσελκύσουν τους Έλληνες και ξένους φίλους του αθλητισμού.

Για τον επιχειρηματικό κόσμο το υπολειπόμενο μέρος της εγκατάστασης έχει ήδη συγκεντρώσει το ενδιαφέρον πολυδύναμης επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Στοιχεία Δόμησης – Τεχνικά Χαρακτηριστικά:

Πραγματοποιθείσα Δόμηση	68.695 τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Κάλυψη	30.760 τ.μ.

Το κτίριο διαθέτει studios, γραφεία, εστιατόριο ενώ στο υπόγειο και στο μέσο πάτωμα, ξεκίνησαν ήδη εργασίες για την ολοκλήρωση της κατασκευής διώροφου χώρου στάθμευσης χωρητικότητας περίπου 1.600 αυτοκινήτων.

Κέντρο Γραπτού Τύπου

Το κτιριακό συγκρότημα του Κέντρου Γραπτού Τύπου, βρίσκεται σε κομβικό σημείο της λεωφόρου Κηφισίας, δίπλα στο κτίριο της HELEXPO, πλησίον του Διεθνούς Ραδιοτηλεοπτικού Κέντρου (IBC) και του Ολυμπιακού Αθλητικού Κέντρου Αθηνών (ΟΑΚΑ).

Αποτελείται από 2 κτίρια σε σχήμα Γ που επικοινωνούν μεταξύ τους. Η πρόσβαση γίνεται από δυο κεντρικές εισόδους, η πρώτη από την πλευρά του ΟΑΚΑ και η δεύτερη από την πλευρά της Λεωφόρου Κηφισίας.

Το κτιριακό αυτό συγκρότημα, στεγάζει ένα αμφιθέατρο χωρητικότητας 800 θέσεων, με υπερσύγχρονο οπτικό - ακουστικό εξοπλισμό και σύστημα ταυτόχρονης μετάφρασης, ενώ μπορεί να φιλοξενεί συνέδρια, ημερίδες και συνεντεύξεις τύπου. Διαθέτει, ακόμα, 3 μικρότερες αίθουσες, χωρητικότητας 50 θέσεων η καθεμία, με δυνατότητα ένωσης τους και δημιουργία μια μεγαλύτερης αίθουσας, χωρητικότητας 150 θέσεων.

Το κτίριο διαθέτει χώρο εστιατορίου σε δυο επίπεδα με αυτόνομη πρόσβαση τροφοδοσίας. Επίσης υπάρχουν γραφειακοί χώροι, όπου παρέχεται στο χρήστη η δυνατότητα διαχωρισμού σύμφωνα με τις ανάγκες του. Το κτιριακό συγκρότημα είναι άριστα εξοπλισμένο με κλιματισμό και σύστημα πυρανίχνευσης, ενώ για την

κατασκευή του έχουν χρησιμοποιηθεί υλικά τελευταίας τεχνολογίας. Οι μηχανολογικές εγκαταστάσεις του συγκροτήματος έχουν κατασκευαστεί, ώστε να λειτουργούν ανεξάρτητα για κάθε κτίριο.

Στοιχεία Δόμησης – Τεχνικά Χαρακτηριστικά:

Επιφάνεια Οικοπέδου	14.328,732τ.μ.
Πραγματοποιούμενη Δόμηση	28.660,13τ.μ.
Πραγματοποιούμενη Κάλυψη	4.295,84τ.μ.

Χρήση:

Στις υπάρχουσες κτιριακές εγκαταστάσεις συνεχίζονται οι χρήσεις που είχαν επιτραπεί κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων.

Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις Ελληνικού

Το Συγκρότημα του Ελληνικού εκτείνεται στο παραλιακό μέτωπο της Αττικής και αποτελεί ζωτικό κομμάτι του υπό διαμόρφωση μητροπολιτικού πάρκου της πόλης, καλύπτοντας μία έκταση 783.000τ.μ. πρασίνου.

Το Ελληνικό, ένας μοναδικός πολυμορφικός χώρος, έχει τη δυνατότητα να φιλοξενήσει εκδηλώσεις ποικίλου χαρακτήρα και να αναδείξει το Νότιο Δυτικό τμήμα της Αττικής σε έναν από τους ελκυστικούς προορισμούς ψυχαγωγικού, πολιτιστικού και επαγγελματικού τουρισμού.

Το συγκρότημα περιλαμβάνει συνολικά 2 κλειστές και 4 υπαίθριες εγκαταστάσεις, με τεχνολογικό εξοπλισμό των υψηλότερων προδιαγραφών.

Τα κλειστά συγκροτήματα φιλοξενούν συχνά εκδηλώσεις, παρουσιάσεις, συναυλίες, επιδείξεις και παραστάσεις, ενώ το γήπεδο του basketball, φιλοξενεί αγώνες ομάδας της Α' εθνικής κατηγορίας.

Οι ανοιχτές εγκαταστάσεις αποτελούν χώρους ανάπτυξης καλλιτεχνικών και πολιτιστικών δράσεων κατά την θερινή σεζόν ενώ μέρος της αξιοποίησής τους περιλαμβάνει και αθλητικές δραστηριότητες.

Ολυμπιακό Κέντρο – Γουδί

Στο συγκρότημα Γουδί, διοργανώθηκαν κατά τους Ολυμπιακούς Αγώνες τα αθλήματα του Μοντέρνου Πεντάθλου και της Αντιπέρσισης. Η εγκατάσταση περιλαμβάνει μία κλειστή αρένα μοντέρνας αρχιτεκτονικής (Αντιπέρσιση), το αναπαλαιωμένο Κέντρο Ιππασίας, καθώς και δύο ανοιχτές αρένες. Το συγκρότημα Γουδί αποτελεί ορόσημο για την προώθηση των πλέον φιλόδοξων πολιτιστικών δραστηριοτήτων της πόλης και έναν από τους σημαντικότερους πνεύμονες πρασίνου του Λεκανοπεδίου.

Στη μετα-ολυμπιακή περίοδο και στα πλαίσια ανάπτυξης του συγκροτήματος, ο πρώτος διεθνής διαγωνισμός μακρόχρονης αξιοποίησης, ολοκληρώθηκε με επιτυχία και το Ολυμπιακό Ακίνητο Αντιπέρσισης, (Badminton), πέρασε στην διαχείριση της “Athens Badminton Cultural Development AE” (ABCD).

Το παραπάνω σχήμα, προέκυψε από τη σύμπραξη τεσσάρων επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται επί σειρά ετών στον τομέα της ψυχαγωγίας. Πρόκειται για τους κ.κ. Μιχαήλ και Βανέσσα Αδάμ της Arts Dance and Music Productions (ADaM) και τους κ.κ. Γεώργιο και Παναγιώτη Γεώργα του Half Note Jazz Club. Η εταιρεία ανέλαβε τη ριζική αναμόρφωση και διαχείριση του ολυμπιακού ακινήτου στο Γουδί, δημιουργώντας μια από τις μεγαλύτερες και πλέον σύγχρονες θεατρικές σκηνές της Ευρώπης.

Ολυμπιακό Σκοπευτήριο Μαρκόπουλου

Το Ολυμπιακό Σκοπευτήριο Μαρκόπουλου, το οποίο βρίσκεται στην ανατολική Αττική και σε μικρή απόσταση από το Αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος», καλύπτει μία έκταση 305.616τ.μ. Αποτελείται από 4 κύρια κτίρια, τα οποία φιλοξένησαν τα αγωνίσματα της Σκοποβολής με κινουμένους και σταθερούς στόχους και η εγκατάσταση διαθέτει την πλέον εξελιγμένη τεχνική υποδομή για να φιλοξενήσει διεθνείς αγώνες Σκοποβολής.

Στοιχεία Δόμησης – Τεχνικά Χαρακτηριστικά:

Επιφάνεια Οικοπέδου	305.616τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Δόμηση	35.797,78τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Κάλυψη	23.562,32τ.μ.

Η εγκατάσταση αναπτύσσεται σε 4 κτιριακές ενότητες, οι οποίες διαθέτουν στεγασμένο ημι-υπαίθριο χώρο διεξαγωγής αγωνίσματος, κλειστή αρένα για όλα τα αγωνίσματα, αίθουσα υποδοχής, χώρους γραφείων και κερκίδες ποικίλης χωρητικότητας.

Χρήση:

Στην υφιστάμενη Ολυμπιακή εγκατάσταση, επιπλέον των χρήσεων που είχαν επιτραπεί κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 ενδεικτικά αναφέρονται και οι ακόλουθες επιτρεπόμενες χρήσεις και λειτουργίες:

- Πολιτιστικές Εκδηλώσεις
- Εμπορικά καταστήματα πωλήσεων ειδών που σχετίζονται με τη λειτουργία του κέντρου σκοποβολής και ειδών πρώτης ανάγκης.
- Χώροι εστίασης κοινού
- Τουριστικό Κατάλυμα

Ολυμπιακό Ιππικό Κέντρο Μαρκόπουλου

Το Ολυμπιακό Ιππικό Κέντρο, βρίσκεται στο Μαρκόπουλο – μια από τις πλέον αναπτυσσόμενες περιοχές της Ανατολικής Αττικής - φιλοξένησε κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων τα αγωνίσματα Υπερήδησης Εμποδίων, Ιππικής Δεξιοτεχνίας και το Ιππικό Τρίαθλο.

Στοιχεία Δόμησης - Τεχνικά Χαρακτηριστικά:

Επιφάνεια Οικοπέδου	288.790τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Δόμηση	33.099,60τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Κάλυψη	36.985,57τ.μ.

Η εγκατάσταση αποτελείται από τους εξής χώρους

- Αρένα Cross Country συνολικής διαδρομής 5.850μ και συνολική επιφάνεια 420 στρεμμάτων η οποία περιλαμβάνει φυσικά εμπόδια. Στον ίδιο χώρο έχει λειτουργεί τεχνητή λίμνη όγκου 10.000κ.μ. που χρησιμοποιείται για τις ανάγκες άρδευσης της εγκατάστασης
- Αρένα Jumping η οποία είναι 9.625τ.μ. με χωρητικότητα 6.000 θέσεων
- Αρένα Dressage η οποία είναι 4.050τ.μ. με χωρητικότητα 8.000 θέσεων
- Κλειστή Αρένα η οποία είναι 5.175τ.μ. με χωρητικότητα 1.116 θέσεων
- Κτίρια Στάβλων Ιππικού Κέντρου με δυνατότητα φιλοξενίας 288 ίππων συνολικά
- Υποστηρικτικές αίθουσες/Χώροι

Χρήση:

Στην υφιστάμενη Ολυμπιακή εγκατάσταση, επιπλέον των χρήσεων που είχαν επιτραπεί κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 ενδεικτικά αναφέρονται και οι ακόλουθες επιτρεπόμενες χρήσεις και λειτουργίες:

- Γήπεδο Γκολφ
- Ιππικό Μουσείο
- Πάρκο με δυνατότητα διεξαγωγής σε αυτό του αγωνίσματος του τριάθλου
- Σχολές Ιππασίας και αναβατών
- Καταστήματα πώλησης ειδών που σχετίζονται με την λειτουργία ιππικού κέντρου
- Εκθέσεις
- Χώροι Εστίασεως
- Ξενοδοχείο
- Ελικοδρόμιο
- Ψυχαγωγική Ιππασία

Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο Σχοινιά

Το Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο Σχοινιά, τμήμα του Εθνικού Πάρκου Σχοινιά – το οποίο έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα NATURA 2000 – φιλοξένησε τους αγώνες Κωπηλασίας Κανόε/Καγιάκ. Διαθέτει την πιο εξελιγμένη υποδομή διεθνών προδιαγραφών για τη διεξαγωγή των αθλημάτων κωπηλασίας Κανόε/Καγιάκ. Επίσης, η εγκατάσταση δίνει τη δυνατότητα να φιλοξενηθούν δραστηριότητες και προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και έρευνας, καθώς και λειτουργίες που σχετίζονται με τις αρχές βιώσιμης ανάπτυξης και διατήρησης της περιοχής του Σχοινιά.

Στοιχεία Δόμησης - Τεχνικά Χαρακτηριστικά:

Επιφάνεια Οικοπέδου	2.001.997,42τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Δόμηση	7.937,40τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Κάλυψη	5.803,98τ.μ.

Η κύρια λίμνη μήκους 2,2χλμ. συνδέεται με μία δεύτερη βοηθητική λίμνη, η οποία κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων χρησιμοποιήθηκε για προπόνηση και προθέρμανση των αθλητών. Η συνολική υδάτινη επιφάνεια της εγκατάστασης είναι περίπου 470 στρέμματα, ενώ το Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο Σχοινιά διαθέτει κερκίδες 1.000 θέσεων.

Χρήση:

Στις υπάρχουσες κτιριακές εγκαταστάσεις συνεχίζονται οι χρήσεις που είχαν επιτραπεί κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων

Ολυμπιακό Κέντρο Άνω Λιοσίων

Το Ολυμπιακό Κέντρο Άνω Λιοσίων, συνδυάζει εξαιρετικά την λειτουργικότητα του κτιρίου με το άρτια αισθητικά αποτέλεσμα. Η εγκατάσταση κατασκευάστηκε σύμφωνα με αυστηρά πρότυπα και υψηλές προδιαγραφές έτσι ώστε να διασφαλιστεί η άρτια διεξαγωγή των αγώνων πάλης και τζούντο κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων 2004.

Στοιχεία Δόμησης - Τεχνικά Χαρακτηριστικά:

Επιφάνεια Οικοπέδου	79.363,12τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Δόμηση	35.887,29τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Κάλυψη	14.873,76τ.μ.

Η εγκατάσταση διαθέτει και γραφειακούς χώρους, χώρους υποστήριξης αθλητών, φουαγιέ, κυλικεία και χώρους υγιεινής. Επίσης ο αγωνιστικός χώρος που διατίθεται έχει διαστάσεις 55μ * 30μ.

Χρήση:

Στην υφιστάμενη Ολυμπιακή εγκατάσταση, επιπλέον των χρήσεων που είχαν επιτραπεί κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 ενδεικτικά αναφέρονται και οι ακόλουθες επιτρεπόμενες χρήσεις και λειτουργίες:

- Σχολές και Ακαδημίες Πολιτισμού
- Εθνική αρχειοθήκη οπτικοαουστικού και ψηφιακού περιεχόμενου
- Εμπορικές χρήσεις, χώροι εστίασης και αναψυχής.

Παγκρήτιο Στάδιο

Το Παγκρήτιο Στάδιο, το οποίο επίσης φιλοξένησε τους προκριματικούς αγώνες του Ολυμπιακού τουρνουά ποδοσφαίρου αποτελεί μια σύγχρονη και άρτια εξοπλισμένη εγκατάσταση που βρίσκεται στο Ηράκλειο της Κρήτης. Μαζί με το βοηθητικό γήπεδο και τον στίβο, το κλειστό γυμναστήριο και το ανοικτό κολυμβητήριο που βρίσκονται παραπλεύρως, αποτελεί ένα πολυδύναμο αθλητικό κέντρο ικανό να φιλοξενήσει αγώνες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και ταυτόχρονα πόλο έλξης για ψυχαγωγικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Στοιχεία Δόμησης - Τεχνικά Χαρακτηριστικά:

Επιφάνεια Οικοπέδου	184.000τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Δόμηση	62.204,51τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Κάλυψη	22.614,07τ.μ.

Το Παγκρήτιο στάδιο αποτελείται από:

- Γήπεδο ποδοσφαίρου 68μ x 105μ και στίβου 400μ με 8 διαδρομές
- Βοηθητικό γήπεδο ποδοσφαίρου καθώς και αθλητικό στίβο 400μ με 6 διαδρομές
- Έχει συνολική χωρητικότητα 26.240 μονίμων θέσεων.
- Οι χώροι κάτω από τις κερκίδες στεγάζουν αίθουσες διαφόρων αθλημάτων (γυμναστικής, πινγκ-πονγκ, Τζούντο, Άρσης Βαρών, Πυγμαχίας, Πάλης κλπ.) με τους απαραίτητους βοηθητικούς χώρους (αποδυτήρια, σάουνα, εστιατόριο, κοινόχρηστους χώρους και αίθουσες διοίκησης).

Το Παγκρήτιο στάδιο είναι χωρητικότητας 26.240 θέσεων, ενώ διαθέτει 700 θέσεις στάθμευσης αυτοκινήτων.

Χρήση:

Στην υφιστάμενη Ολυμπιακή εγκατάσταση, επιπλέον των χρήσεων που είχαν επιτραπεί κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 ενδεικτικά αναφέρονται και οι ακόλουθες επιτρεπόμενες χρήσεις και λειτουργίες:

- Εμπορικά καταστήματα, χώροι εστίασης κοινού
- Γραφεία, ιατρεία, ραδιοτηλεοπτικά στούντιο
- Χώροι συνάθροισης κοινού
- Χώροι αναψυχής και διασκέδασης
- Πολιτιστικές εκδηλώσεις
- Προπονητικό κέντρο
- Τουριστικά καταλύματα
- Διοργάνωση εκθέσεων σε προσωρινές, λυόμενες κατασκευές

Παμπελοποννησιακό Στάδιο

Το πλήρως ανακαινισμένο Παμπελοποννησιακό Στάδιο, βρίσκεται στην Πάτρα και αποτελεί ένα σημαντικό περιφερειακό αθλητικό κέντρο. Προσφέροντας εγκαταστάσεις υψηλών προδιαγραφών το στάδιο φιλοξένησε κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων 2004, τους προκριματικούς αγώνες του Ολυμπιακού τουρνουά ποδοσφαίρου. Σήμερα αποτελεί ένα σύγχρονο αθλητικό κέντρο που έχει την δυνατότητα να φιλοξενήσει εγχώριες και διεθνείς διοργανώσεις καθώς και πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Στοιχεία Δόμησης - Τεχνικά Χαρακτηριστικά:

Επιφάνεια Οικοπέδου	152.019,22τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Δόμηση	36.551,19τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Κάλυψη	24.603,95τ.μ.

- Κατασκευάστηκαν επίσης έξι νέα γήπεδα Αθλοπαιδιών (γήπεδα ποδοσφαίρου 5 x 5, τένις, basketball και volley).
- Ανακαίνιση έγινε και στον βοηθητικό στίβο ο οποίος παρέχει εγκαταστάσεις προθέρμανσης για τα αθλήματα τόσο του στίβου όσο και του ποδοσφαίρου που φιλοξενούνται στο κύριο στάδιο.
- Το στάδιο είναι χωρητικότητας 20.000 θέσεων.

Χρήση:

Στην υφιστάμενη Ολυμπιακή εγκατάσταση, επιπλέον των χρήσεων που είχαν επιτραπεί κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 ενδεικτικά αναφέρονται και οι ακόλουθες επιτρεπόμενες χρήσεις και λειτουργίες:

- Εμπορικά καταστήματα, χώροι εστίασης κοινού
- Πολιτιστικές εκδηλώσεις
- Προπονητικό Κέντρο
- Διοργάνωση εκθέσεων σε προσωρινές λυόμενες κατασκευές.

Πανθεσσαλικό Στάδιο

Το Πανθεσσαλικό Στάδιο στο Βόλο, είναι ένα από τα βασικότερα περιφερειακά αθλητικά κέντρα. Το στάδιο κατά τους Ολυμπιακούς Αγώνες φιλοξένησε, τους προκριματικούς αγώνες του Ολυμπιακού τουρνουά ποδοσφαίρου.

Στοιχεία Δόμησης - Τεχνικά Χαρακτηριστικά:

Επιφάνεια Οικοπέδου	125.534,91τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Δόμηση	25.756,27τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Κάλυψη	33.892,84τ.μ.

Το Πανθεσσαλικό στάδιο αποτελείται από

- Γήπεδο ποδοσφαίρου και στίβο 8 διαδρόμων
- Βοηθητικό στάδιο με στίβο
- Βοηθητικές υπαίθριες εγκαταστάσεις (γήπεδα τένις, handball, basketball, μίνι ποδόσφαιρο)
- Οι χώροι κάτω από τις κερκίδες, στεγάζουν αίθουσες διαφόρων αθλημάτων (πάλης, τζούντο, τάε-κβο-ντο, πυγμαχίας, άρσης βαρών, γυμναστικής, κολύμβησης). Επίσης διαθέτει αίθουσες προπονήσεων πολλαπλών χρήσεων, εργομετρικό κέντρο κλπ.

Το Πανθεσσαλικό στάδιο είναι χωρητικότητας 21.000 θέσεων.

Χρήση:

Στην υφιστάμενη Ολυμπιακή εγκατάσταση, επιπλέον των χρήσεων που είχαν επιτραπεί κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 ενδεικτικά αναφέρονται και οι ακόλουθες επιτρεπόμενες χρήσεις και λειτουργίες:

- Εμπορικά Καταστήματα, Χώροι Εστίασης Κοινού
- Πολιτιστικές Εκδηλώσεις
- Προπονητικό κέντρο
- Διοργάνωση εκθέσεων σε προσωρινές λυόμενες κατασκευές

Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας Αγίου Κοσμά

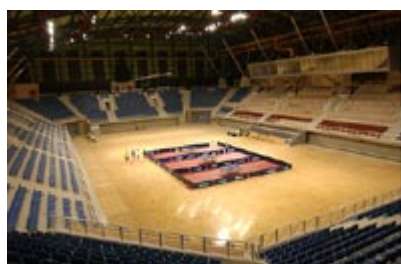
Η μαρίνα του Αγίου Κοσμά, που φιλοξένησε την εκκίνηση των ιστιοπλοϊκών αγωνισμάτων κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων 2004, αποτελείται από ένα σύνολο σύγχρονων εγκαταστάσεων, με δυνατότητα να φιλοξενήσουν πολλές και διαφορετικές εκδηλώσεις. Πρόκειται για ένα από τα πλέον φιλόδοξα έργα που πραγματοποιήθηκαν στην παραθαλάσσια ζώνη της Αθήνας και συνιστά έναν ιδιαίτερα ελκυστικό στόχο για τουριστική ανάπτυξη και εκμετάλλευση.

Στοιχεία Δόμησης - Τεχνικά Χαρακτηριστικά:

Επιφάνεια Οικοπέδου	424.868τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Δόμηση	8.945,5τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Κάλυψη	16.423τ.μ.

- Η εγκατάσταση έχει δυνατότητα ελλιμενισμού 1.000 σκαφών
- Διαθέτει χώρους γραφείων, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, εστιατόριο, αποδυτήρια, αίθουσες ιατρείων κλπ.

Ολυμπιακό Κέντρο Νίκαιας

Το Ολυμπιακό Κέντρο Νίκαιας διαθέτει πλήρη τεχνολογικό εξοπλισμό για τη διοργάνωση πολιτιστικών, αθλητικών και εμπορικών δραστηριοτήτων.

Κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων 2004, το Ολυμπιακό Κέντρο Νίκαιας φιλοξένησε το άθλημα της Άρσης Βαρών. Βασικό πλεονεκτήματα του χώρου είναι η εξαιρετική ακουστική του και η δυνατότητα προσαρμογής του γηπέδου ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε εκδήλωσης. Επίσης έχουν φιλοξενηθεί μουσικά φεστιβάλ, συνέδρια, εκθέσεις, ενώ ο χώρος έχει χρησιμοποιηθεί και για τηλεοπτικά γυρίσματα.

Στοιχεία Δόμησης - Τεχνικά Χαρακτηριστικά:

Επιφάνεια Οικοπέδου	44.175,26τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Δόμηση	24.453τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Κάλυψη	11.844τ.μ.

Η εγκατάσταση διαθέτει κεντρική αρένα 1.200τ.μ., με χωρητικότητα 5.000 θέσεις, δύο υποστηρικτικές αίθουσες που περιλαμβάνουν 2 προθερμαντήρια (12μ x 40μ), 6 αίθουσες προπόνησης [4 αίθουσες (10μ x 15μ) & 2 αίθουσες (18μ x 20μ)]. Τέλος διαθέτει 385 εξωτερικές θέσεις στάθμευσης.

Χρήση:

Στην υφιστάμενη Ολυμπιακή εγκατάσταση, επιπλέον των χρήσεων που είχαν επιτραπεί κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 ενδεικτικά αναφέρονται και οι ακόλουθες επιτρεπόμενες χρήσεις και λειτουργίες:

- Πολιτιστικές εκδηλώσεις
- Εμπορικά καταστήματα, χώροι εστίασης κοινού
- Γραφεία, Ιατρεία
- Ξενώνες, εντός του υφιστάμενου υποστηρικτικού κτιρίου
- Προπονητικό κέντρο

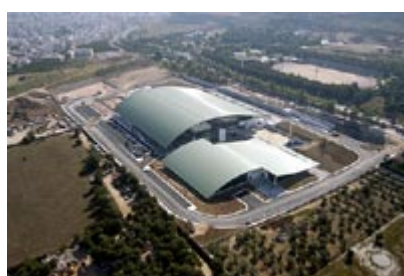
Το «Σπίτι της Άρσης Βαρών» είναι ένα υπερσύγχρονο κτιριακό συγκρότημα που στέγασε το δημοφιλές στην Ελλάδα και με μεγάλη τα τελευταία χρόνια ανάπτυξη και προβολή άθλημα της Άρσης Βαρών. Το συγκρότημα ανεγέρθει με δαπάνες της Πολιτείας στο Λόφο «Ανδρέας Παπανδρέου» της Νίκαιας Πειραιά και αποτέλεσε το Ολυμπιακό Κέντρο της Άρσης Βαρών στα πλαίσια της διεξαγωγής της 28^{ης} Ολυμπιάδας του 2004.

Μετά την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων είχε ως σκοπό να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά από την Ελληνική Ομοσπονδία της Άρσης Βαρών για την προπόνηση και την προετοιμασία των ομάδων καθώς και για τη διεξαγωγή Αγώνων Εθνικού και Διεθνούς χαρακτήρα.

Το έργο έχει μελετηθεί κατά τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται αφενός η καλύτερη εξυπηρέτηση του στόχου της ανάπτυξης και προβολής του αθλήματος και αφ' ετέρου η τέλεση αγώνων Διεθνούς Επιπέδου.

Δίνεται εντούτοις σαφής προσανατολισμός στη δυνατότητα χρήσης των χώρων του Συγκροτήματος, τόσο των αγωνιστικών όσο και των βοηθητικών για διάφορες κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες (συνέδρια, συναυλίες) που θα εξασφαλίζουν συμμετοχή στις δαπάνες λειτουργίας του Συγκροτήματος.

Ολυμπιακό Κέντρο Γαλατσίου

Στο Γαλάτσι βρίσκεται το Ολυμπιακό κλειστό γυμναστήριο επιτραπέζιας αντισφαίρισης και ρυθμικής γυμναστικής, το οποίο θα μεταμορφωθεί σε ένα ζωτικό κέντρο για αθλητικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Ο σύγχρονος και υψηλής αισθητικής σχεδιασμός όλης της εγκατάστασης αναδεικνύεται με μια σύνθεση από μεταλλικά δικτυώματα και γυαλί. Οι φυτεύσεις υψηλής και χαμηλής βλάστησης του περιβάλλοντος χώρου αποτελούν σημαντικό πλεονέκτημα της εγκατάστασης

Στοιχεία Δόμησης - Τεχνικά Χαρακτηριστικά:

Επιφάνεια Οικοπέδου	92.800τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Δόμηση	36.068,78τ.μ.
Πραγματοποιθείσα Κάλυψη	25.984,04τ.μ.

Το Ολυμπιακό Κέντρο Γαλατσίου αποτελείται από:

- Το κύριο αγωνιστικό χώρο διαστάσεων (30μ x 60μ)
- Βοηθητικούς και αποθηκευτικούς χώρους, καθώς και τους απαιτούμενους χώρους για τις διάφορες τεχνικές εγκαταστάσεις
- Το Γυμναστήριο το οποίο διαθέτει επίσης δύο χώρους προθέρμανσης, ο ένας με διαστάσεις 64μ x 28,5μ με ελεύθερο ελάχιστο ύψος 10μ και ο άλλος με διαστάσεις 63μ x 28μ με ελεύθερο ελάχιστο ύψος 12,5μ. Κάθε χώρος

προθέρμανσης μπορεί να χωριστεί σε τέσσερις επιμέρους χώρους με κινητά χωρίσματα, ενώ συνδέονται απευθείας με τον αγωνιστικό χώρο.

Το Ολυμπιακό κέντρο Γαλατσίου είναι χωρητικότητας 5.200 θέσεων, ενώ διαθέτει 400 εξωτερικές θέσεις στάθμευσης.

Χρήση:

Στην υφιστάμενη Ολυμπιακή εγκατάσταση, επιπλέον των χρήσεων που είχαν επιτραπεί κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 ενδεικτικά αναφέρονται και οι ακόλουθες επιτρεπόμενες χρήσεις και λειτουργίες:

- Εμπορικά Καταστήματα, Χώροι Εστίασης Κοινού
- Πολιτιστικές Εκδηλώσεις
- Θεματικός Χώρος Ψυχαγωγίας

2.3.2 Το Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών (Ο.Α.Κ.Α.)

Το Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών (Ο.Α.Κ.Α.) βρίσκεται στο Μαρούσι, στη βορειοανατολική Αθήνα (περιοχή Καλογρέζας). Ο Ισπανός αρχιτέκτονας Σαντιάγο Καλατράβα έχει επιμεληθεί την αισθητική αναβάθμιση του συγκροτήματος με καινοτόμες και δημιουργικές ιδέες, συμπεριλαμβανομένης της νέας στέγης του Ολυμπιακού Σταδίου, για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Αποτελείται από πέντε διαφορετικές εγκαταστάσεις:

Το **Ολυμπιακό Στάδιο** της Αθήνας "Σπύρος Λούης", χωρητικότητας 72.000 θεατών φιλοξένησε τις τελετές έναρξης και λήξης των Αγώνων, τα αγωνίσματα του στίβου και τον μεγάλο τελικό του ποδοσφαίρου. Κατασκευάστηκε το 1982 στο Μαρούσι Αττικής. Σκοπός του ήταν εξ αρχής μαζί με τις άλλες εγκαταστάσεις του ΟΑΚΑ να δώσει την δυνατότητα ανάληψης μεγάλων διοργανώσεων από την Αθήνα.

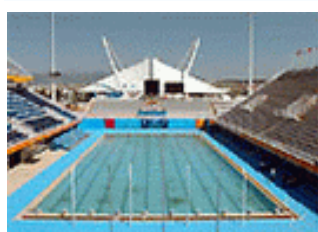
Έχει φιλοξενήσει Μεσογειακούς Αγώνες (1991), το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Ανοιχτού Στίβου (1997), τους Πανευρωπαϊκούς Αγώνες Ανοιχτού Στίβου (1982) και πολλούς αγώνες της Εθνικής Ελλάδος ποδοσφαίρου, καθώς και των αθηναϊκών συλλόγων (Ολυμπιακός, Παναθηναϊκός, ΑΕΚ). Ακόμη φιλοξένησε 4 τελικούς Ευρωπαϊκών Κυπέλλων (1983, 1987, 1994, 2007).

Όταν η Αθήνα κέρδισε την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, η Ολυμπιακή Επιτροπή αποφάσισε την κατασκευή στεγάστρου στο Ολυμπιακό Στάδιο, την οποία και ανέλαβε το γραφείο του Σαντιάγο Καλατράβα (ο οποίος έχει σχεδιάσει και μερικές από τις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις της Βαρκελώνης).

Με την σημερινή του μορφή το Στάδιο χωράει 74.767 καθημένους θεατές, ενώ το ρεκόρ εισιτηρίων του είναι 75.263, σε αγώνα ανάμεσα στον Ολυμπιακό και το Αμβούργο.

Το **Ολυμπιακό Κλειστό Γυμναστήριο** στο οποίο διεξήχθησαν η ενόργανη γυμναστική, το τραμπολίνο και οι τελικοί της καλαθοσφαίρισης. Κατασκευάστηκε το 1995 και έχει χωρητικότητα 20.000 θεατών και διεξάγονται αγώνες Καλαθοσφαίρισης και Ενόργανης Γυμναστικής. Το Κλειστό του ΟΑΚΑ είναι ένα από τα πιο μοντέρνα και σίγουρα από τα πιο μεγάλα κλειστά γυμναστήρια στην Ευρώπη. Διαθέτει μία πολύ εντυπωσιακή οροφή, η οποία στηρίζεται μόνο σε τέσσερις πυλώνες ύψους 35 μέτρων, με απόσταση 108 μέτρα ανάμεσα στα δύο ζεύγη. Λέγεται πως είναι η μεγαλύτερη κατασκευή αυτού του είδους στον κόσμο, ως προς το ελεύθερο άνοιγμα. Επιπλέον, το γήπεδο είναι κτισμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να περνάει μέσα όσο περισσότερο φυσικό φως γίνεται, καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας.

Το **Ολυμπιακό Κέντρο Υγρού Στίβου** κατασκευάστηκε το 1991 σε έκταση 70 στρεμμάτων. Περιλαμβάνει το ανοικτό κολυμβητήριο όπου διεξάγονται τα αγωνίσματα της Κολύμβησης, Υδατοσφαίρισης και το κλειστό κολυμβητήριο για τα αγωνίσματα της Συγχρονισμένης Κολύμβησης και Καταδύσεων. Στη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων φιλοξένησε τα αγωνίσματα της κολύμβησης, υδατοσφαίρισης, συγχρονισμένης κολύμβησης και καταδύσεων

Το **Ολυμπιακό Κέντρο Αντισφαίρισης** δημιουργήθηκε το 1990 σε μια έκταση 66 στρεμμάτων αλλά ανακατασκευάστηκε πλήρως για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Στους Αγώνες, φιλοξένησε το Ολυμπιακό τουρνουά απλού και διπλού.

Αποτελείται συνολικά από 16 γήπεδα. Το μεγαλύτερο είναι το Κεντρικό Γήπεδο, χωρητικότητας 8.600 θεατών. Άλλα δύο μικρότερα, 4.300 θεατών για τους ημιτελικούς και τα υπόλοιπα 13 γήπεδα, 200 θεατών το καθένα. Το Κέντρο

Αντισφαίρισης ολοκληρώθηκε το Φεβρουάριο του 2004 και άνοιξε επίσημα στις 2 Αυγούστου.

Το **Ολυμπιακό Ποδηλατοδρόμιο** κατασκευάστηκε το 1991 σε μια έκταση 40 στρεμμάτων και έχει χωρητικότητα 5.250 θέσεων. Την τελική μορφή την πήρε το 2004 όταν για τις ανάγκες των Θερινών Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 διεξήχθει η ποδηλασία πίστας και προστέθηκε στέγαστρο.

2.3.3 Μετα-ολυμπιακή Χρήση και Κριτική

Πριν ακόμα σβήσουν οι προβολείς της τελετής λήξης των Ολυμπιακών Αγώνων, η συζήτηση για την μετά-ολυμπιακή χρήση των εγκαταστάσεων είχε ήδη ξεκινήσει. Παρόμοια αναφορά για την μετά-ολυμπιακή χρήση των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων του Sydney, της Σεούλ και της Βαρκελώνης έχει γίνει ήδη στο παρόν έγγραφο. Κάποιοι εκτιμούν ότι η συζήτηση αυτή έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί πριν ακόμα ξεκινήσει η μεγάλη διοργάνωση, ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι η μετα-ολυμπιακή χρήση έχει σχεδιαστεί στις γενικές της αρχές και κατευθύνσεις και η συζήτηση είναι ποιος θα αναλάβει τι και με ποιους όρους.

Είναι αλήθεια ότι η Αυτοδιοίκηση σχετικά έγκαιρα επιχείρησε να ανοίξει τη συζήτηση, κυρίως όμως, όχι για να καταθέσει προτάσεις, αλλά για να εξασφαλίσει τη συμμετοχή της στο διάλογο για την τύχη των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων και να θέσει ένα γενικό πλαίσιο αρχών το οποίο θα διασφαλίζει ότι θα διατηρήσουν το κοινωνικό τους χαρακτήρα και ότι οι τοπικές αρχές θα είναι παρούσες είτε στο σχεδιασμό της χρήσης τους, είτε στη χρήση τους ή στη διαχείρισή τους.

Η άποψη που εκφέρουμε στο παρόν έγγραφο αφορά τη βιωσιμότητα ορισμένων τουλάχιστον από τις εγκαταστάσεις όπου απαιτούνται πρόσθετα έργα με ειδικές χρηματοδοτήσεις, με τα οποία οι τοπικές κοινωνίες θα μπορούν και θα πρέπει να ωφεληθούν, όχι μόνο ως χρήστες των εγκαταστάσεων των Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων αλλά και μέσω της ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής της Αττικής και ιδιαίτερα στις περιοχές όπου δεν έχουν δεχθεί την αξιοποίηση της προστιθεμένης αξίας που απορρέει από τα Ολυμπιακά Έργα. Όμως γνωρίζουμε ότι ακόμα δεν έχουν καθοριστεί οι τελικές μετα-ολυμπιακές λύσεις των συγκεκριμένων εγκαταστάσεων και δεν είχε προετοιμαστεί επαρκώς το έδαφος για την επόμενη ημέρα για αυτό παραθέτουμε τις σκέψεις μας. Τα Ολυμπιακά Έργα, σύμφωνα με τις τηλεοπτικές

καταγραφές, και πρόσφατο ρεπορτάζ του Sky News, έχουν αφεθεί στο έλεος του Θεού και όχι στην επιμέλεια της επιτροπής δημιουργίας Ολυμπιακών Αγώνων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι στην ιστοσελίδα των Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων, στην σύνδεση για την μετα-ολυμπιακή χρήση, ακόμα και σήμερα υπάρχει η σήμανση «Υπό κατασκευή».

Τα Ολυμπιακά Ακίνητα είναι μια επιχείρηση με μοναδικό μέτοχο το Δημόσιο της οποίας η αξία της ακίνητης περιουσίας ανέρχεται σε 2 δισ. ευρώ, ίση προς το 1,3% του Ακαθάριστου Εγχωρίου Προϊόντος και έχει ως σκοπό να συντηρήσει όλα αυτά τα περιουσιακά στοιχεία ώστε να μη μετατραπούν σε ερείπια, να τα αξιοποιήσει και να βελτιώσει την αξιοποίηση τους για όλο τον πληθυσμό της Αττικής προς όφελος όλων. Άρα στην προέκταση της αξιοποίησης των Ολυμπιακών Ακινήτων, για τα οποία μελετά η κυβέρνηση, μπορεί να είναι και *οι σκέψεις και οι βελτιώσεις των αξιοποιήσεων που προσφέρουν τα Ολυμπιακά Ακίνητα , τα Ολυμπιακά Έργα και οι προεκτάσεις τους.*

Ο κ. Χρ. Χατζηεμμανουήλ, που είναι ο πρόεδρος της εταιρείας Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε., την οποία συγκρότησε η προηγούμενη κυβέρνηση τον Οκτώβριο του 2002, δήλωσε ότι η Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε. είναι σε θέση να αξιοποιήσει τις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις με το μικρότερο δυνατό κόστος και τη μεγαλύτερη ωφέλεια, και καταρτίζει ένα αξιόπιστο επιχειρησιακό σχέδιο ανάπτυξης των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας, μέσα από την συμβολή επιστημονικών φορέων. Όμως οι πρώτες μελέτες και σκέψεις για το μέλλον των εγκαταστάσεων δεν έχουν ακόμα ολοκληρωμένη μορφή. Όπως εξήγησε ο κ. Χατζηεμμανουήλ στον Αθηναϊκό Τύπο *«Σήμερα είναι πλέον απαραίτητη η χάραξη μιας λεπτομερούς στρατηγικής, στηριγμένης στη φιλοσοφία των μεικτών χρήσεων, αλλά και στην ενδελεχή μελέτη του τρόπου εφαρμογής της»*. Το σχέδιο δράσης της διοίκησης της Ολυμπιακά Ακίνητα ΑΕ έχει 10 σημεία-κλειδιά. Αυτά είναι:

1. Η στρατηγική διαχείρισης και ανάπτυξης που αυτή τη στιγμή εκπονείται αντιμετωπίζει κάθε εγκατάσταση ως μια ξεχωριστή περίπτωση, με τις χρηματοοικονομικές, χωροταξικές και κυρίως κοινωνικές ιδιαιτερότητές της.
2. Οι εγκαταστάσεις δεν πρέπει να μείνουν αποκομμένες από την υπόλοιπη αθλητική δραστηριότητα, χωρίς σύνδεση με τον υπόλοιπο αστικό ιστό. Αντιθέτως, πρέπει να αποτελέσουν εστίες συνολικής αθλητικής, πολιτιστικής αλλά και οικονομικής κινητοποίησης.

3. Οι τοπικές κοινωνίες δεν πρέπει να ωφεληθούν μόνο ως χρήστες των εγκαταστάσεων αλλά και ως παραγωγοί προστιθεμένης αξίας: συμβάλλοντας, δηλαδή, στην οικονομική τους αξιοποίηση με εργασία και επενδύσεις.
4. Η επιχειρηματικότητα δεν μπορεί να απουσιάζει από αυτό το πλαίσιο. Το κόστος συντήρησης και λειτουργίας των εγκαταστάσεων δεν έχει αποτιμηθεί με ακρίβεια ούτε έχουν ακόμη δοθεί τελικά τεχνικά στοιχεία από τους κατασκευαστικούς φορείς. Σε κάθε περίπτωση όμως το ετήσιο κόστος θα ανέρχεται σε δεκάδες εκατομμύρια ευρώ.
5. Για την καλή διαχείριση των ακινήτων και τη συμπίεση των σχετικών εξόδων ο εξωπορισμός (outsourcing) υπηρεσιών συντήρησης και λειτουργίας από τον ιδιωτικό τομέα είναι απαραίτητος. Θέλοντας να αποφύγει το παράδειγμα της απευθείας διαχείρισης μεγάλων εγκαταστάσεων αυτού του είδους από κρατικούς φορείς, η διοίκηση της Ολυμπιακά Ακίνητα ΑΕ αποφάσισε να αναθέσει τη διαχείριση των ακινήτων σε επιχειρήσεις που ασχολούνται με αυτό ακριβώς το αντικείμενο.
6. Στη χρήση και ανάπτυξη των ακινήτων η συμβολή του ιδιωτικού τομέα μπορεί να φέρει πολύ θετικά αποτελέσματα. Και εδώ είναι βέβαιο ότι θα υπάρξουν σοβαρές επενδυτικές ευκαιρίες.
7. Πρέπει να εξετασθεί και η δυνατότητα αυτοχρηματοδότησης ορισμένων συμπληρωματικών έργων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η νομοθετημένη δυνατότητα κατασκευής ξενοδοχειακής μονάδας υψηλών προδιαγραφών στο Ιππικό Κέντρο του Μαρκόπουλου
8. Στην προσπάθεια αυτή πρέπει να συστρατευθεί η τοπική αυτοδιοίκηση. Η αυτοδιοίκηση μπορεί, μέσω προγραμματικών συμφωνιών, να καταστεί πραγματικός συμμετέχων σε μια τριμερή προσπάθεια - κράτος και εξειδικευμένοι φορείς του, όπως Ολυμπιακά Ακίνητα, ΟΤΑ και ιδιωτικός τομέας - με στόχο την ανάδειξη της αναπτυξιακής δυναμικής των εγκαταστάσεων.
9. Στην προσπάθεια μετα-ολυμπιακής αξιοποίησης πρέπει να λάβουν μέρος οι φορείς του ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού.
10. Για τη βιωσιμότητα ορισμένων τουλάχιστον από τις εγκαταστάσεις απαιτούνται πρόσθετα έργα. Απαιτούνται εκτενείς εξωτερικές διαμορφώσεις και πρόσθετες υποδομές. Απαιτείται επίλυση του προβλήματος των συγκοινωνιών.

2.3.4 Σκέψεις και Βελτιώσεις των αξιοποιήσεων που προσφέρουν τα Ολυμπιακά Ακίνητα , τα Ολυμπιακά Έργα και οι προεκτάσεις τους

Η ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής της Αττικής διαχρονικά και σε πλαίσιο ανάπτυξης και ιδιαίτερα όπου δεν έχουν δεχθεί την αξιοποίηση της προστιθεμένης αξίας που απορρέει από τα Ολυμπιακά Έργα και άλλες ελληνικές περιοχές που προσφέρονται μπορεί να γίνει αυτό με την :

- δυνατότητα αυτοχρηματοδότησης ορισμένων συμπληρωματικών έργων.
- με την ανάπτυξη σε σοβαρές επενδυτικές ευκαιρίες που είναι βέβαιο ότι θα υπάρξουν σαν προέκταση των Ολυμπιακών Έργων .
- με την αξιοποίηση με την συμβολή Οργανισμών, όπως Ολυμπιακά Ακίνητα, ΟΤΑ, προγράμματα Ε.Ε. Γ' ή Δ' πλαίσιο και ο ιδιωτικός τομέας με την Σύμπραξη των Δημοτικών Αρχών.
- με την αξιοποίηση αποφάσεων που ήδη έχουν ληφθεί όπως την νομοθετημένη δυνατότητα κατασκευής ξενοδοχειακής μονάδας υψηλών προδιαγραφών στο Ιππικό Κέντρο του Μαρκόπουλου, σε απόσταση δέκα λεπτών από το αεροδρόμιο των Σπάτων αλλά και από τα δύο θαλάσσια μέτωπα της Αττικής.
- με την σύμπραξη του Υπουργείου Τουρισμού.

Έτσι οι εγκαταστάσεις δεν θα μείνουν αποκομμένες νησίδες αθλητικής δραστηριότητας, αλλά θα συνδεθούν με τον υπόλοιπο αστικό ιστό προς όφελος των 5εκ κατοίκων της Αττικής και του Αθλητικού Τουρισμού. Επίσης τοπικές κοινωνίες θα ωφεληθούν όχι μόνο ως χρήστες των εγκαταστάσεων αλλά και θα γευθούν την οικονομική τους αξιοποίηση με εργασία προερχόμενη από τις επενδύσεις . Το μεγαλύτερο δε όλων είναι το γεγονός ότι, θα αποτελέσουν εστίες συνολικής αθλητικής, πολιτιστικής αλλά και οικονομικής κινητοποίησης για τις τοπικές κοινωνίες ακόμα και με την δυνατότητα αυτοχρηματοδότησης ορισμένων συμπληρωματικών έργων όμως όλα αυτά είναι αποφάσεις τοπικών αρχόντων.

Οι υπάρχουσες προϋποθέσεις :

Δυτική Αττική

Σύμφωνα με τα γνωστά σ' όλους, υπάρχει η μετατροπή της διεθνούς ζώνης για τις ανάγκες του νέου οικισμού που άρχισε πριν τους Αγώνες. Προβλέπεται η παραχώρηση των 240 στρεμμάτων της για διάστημα 50-70 ετών σε ιδιωτική επιχείρηση η οποία, αντί τιμήματος και με τη μέθοδο της αυτοχρηματοδότησης, θα

αναλάβει την ανάπτυξη εμπορικών και ψυχαγωγικών χρήσεων. Η ζώνη πρασίνου αποτελεί ξεχωριστή εργολαβία η οποία θα ολοκληρωθεί μετά τους Αγώνες. Αυτή περιοχή μπορεί να αναπτυχθεί όχι μόνο με τις πιο πάνω διαδικασίες αλλά και με την αξιοποίηση των γύρω περιοχών των λιμένων Πειραιώς και Ελευσίνας όπου με τις επενδύσεις που θα γίνουν η προσφορά εργασίας θα αναπτυχθεί και θα μπορέσει να απαλύνει την ανεργία των γύρω περιοχών. Μέσω της Αττικής Οδού οι αποστάσεις έχουν μειωθεί .

Ανατολική Αττική

Η επόμενη ημέρα των Ολυμπιακών Αγώνων δεν φαίνεται να βρίσκει άπρακτες τις εργοληπτικές επιχειρήσεις της χώρας. Αντιθέτως, σηματοδοτεί την έναρξη σκληρής δουλειάς, σε ρυθμούς ίσως όχι τόσο πιεστικούς όσο αυτοί των τελευταίων μηνών πριν την ημέρα ενάρξεως των Ολυμπιακών Αγώνων. Ειδικότερα οι «δουλειές» της επόμενης ημέρας κατανέμονται και βοηθούν την υπάρχουσα κατάσταση στην περιοχή αυτή μια και μπορεί να αξιοποιηθεί η Ανατολική Αττική για πολλούς λόγους διότι:

- Ο προαστιακός σιδηρόδρομος λειτούργησε κανονικά ως ντιζελοκίνητος μέχρι το διεθνές αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος». Όμως μέσα από πολιτικές αποφάνσεις ελληνικών κυβερνήσεων μπορεί να επεκταθεί μέχρι το Λαύριο (για μια περιοχή για την οποία υπήρξε ο σιδηρόδρομος Λαυρίου και λειτουργούσε όχι πριν πολλά χρόνια και η γραμμή του ακόμα υπάρχει) με σκοπό να στηρίζει την σύνδεση των νησιών των Κυκλάδων και Κρήτης με την Αθήνα και Πειραιά για την ανάπτυξη του Εξωτερικού και Εσωτερικού Τουρισμού. Μέσα από την αξιοποίηση της γραμμής αυτής με συμβολή Οργανισμών, όπως Ολυμπιακά Ακίνητα, ΟΤΑ, προγράμματα Ε.Ε. Γ' ή Δ' πλαίσιο και ο ιδιωτικός τομέας
- Το μετρό έφθασε στο διεθνές αεροδρόμιο Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» και στο Περιστέρι,. Η επέκταση της Γραμμής 3 του μετρό από Εθνική Άμυνα προς Χαλάνδρι, Δουκίσσης Πλακεντίας και μέσω του δικτύου του προαστιακού σιδηρόδρομου στα Σπάτα, μήκους 5,9 χλμ. (συν 20,7 χλμ. της γραμμής του προαστιακού σιδηροδρόμου), λειτουργεί με τρεις νέους σταθμούς στην πρώτη φάση της: Χαλάνδρι, Δουκίσσης Πλακεντίας και αεροδρόμιο. Η επέκταση εξυπηρετεί 55.000 επιβάτες σε καθημερινή βάση ενώ θα ξεπεράσει τους 100.000 επιβάτες ημερησίως στην πλήρη ανάπτυξή της. Το 2006

προγραμματίζεται να τεθούν σε λειτουργία οι ενδιάμεσοι σταθμοί Χολαργού και Νομισματοκοπείου, στους οποίους σήμερα έχουν ολοκληρωθεί κατά το μεγαλύτερο τμήμα τους. Εν τω μεταξύ δημοπρατείται η επέκταση της γραμμής του μετρό από Ηλιούπολη προς Ελληνικό.

- Πολλά Ολυμπιακά έργα, κυρίως αθλητικά, ολοκληρώθηκαν πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Στο πλαίσιο αυτό τα έργα ολοκληρώθηκαν για την Ολυμπιακή τους χρήση, αλλά όχι και για τη μετα-ολυμπιακή τους χρήση και πολλά από αυτά γειτνιάζουν στην Ανατολική Αττική και μπορούν να αξιοποιηθούν.

2.4 Το Ολυμπιακό Χωριό στην Ελλάδα

Στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες, το 1896, οι περισσότεροι από τους ξένους αθλητές και επισκέπτες έμειναν στο ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία», ενώ στον ίδιο χώρο πραγματοποιούνταν και οι συναντήσεις της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής. Για τα μέτρα της εποχής, η «Μεγάλη Βρετανία» διέθετε αναμφίβολα όλες τις προϋποθέσεις για να αποτελέσει το πρώτο «Ολυμπιακό Χωριό». Έναν και πλέον αιώνα μετά η κοιτίδα των Αγώνων απέκτησε το δικό της Ολυμπιακό Χωριό, στα Βορειοδυτικά της Αττικής, εντός των ορίων του Δήμου Αχαρνών στη θέση Πάτημα Δήμογλη. Έναν χώρο με ιδιαίτερη ιστορικότητα, άρρηκτα συνδεδεμένο με την υδροδότηση της ελληνικής πρωτεύουσας, μέσω του Αδριάνειου Υδραγωγείου. Ως δείγμα σεβασμού στην ιστορικότητα της περιοχής, επιλέχθηκε από την “Ολυμπιακό Χωριό 2004” Α.Ε. η ανάδειξη των ευρημάτων του Αδριάνειου Υδραγωγείου, που κοσμεί τον κοινόχρηστο χώρο του Ολυμπιακού Χωριού.

2.4.1 Η Ταυτότητα της Εταιρίας

Η εταιρία “Ολυμπιακό Χωριό 2004” Α.Ε. ιδρύθηκε με τον Νόμο 2819/2000 (ΦΕΚ 84Α’/ 15-3-2000). Είναι μονομέτοχος Α.Ε., θυγατρική του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας (Ο.Ε.Κ.), με Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο και διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο. Διαθέτει έμπειρο και εξειδικευμένο στελεχιακό δυναμικό με υψηλού επιπέδου τεχνικές γνώσεις στον μελετητικό και κατασκευαστικό τομέα. Στην “Ολυμπιακό Χωριό 2004” Α.Ε. απασχολούνται σήμερα 80 εργαζόμενοι, μεγάλο ποσοστό των οποίων προέρχεται από τον ιδιωτικό τομέα.

Η εταιρία ιδρύθηκε με σκοπό να αναλάβει τη μελέτη, κατασκευή και διαχείριση του Ολυμπιακού Χωριού καθώς και:

- πρώτον, τη φιλοξενία των μελών των αθλητικών αποστολών που συμμετείχαν στους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες του 2004
- δεύτερον, τη μετα-Ολυμπιακή του αξιοποίηση προς όφελος των δικαιούχων του Ο.Ε.Κ.

Η “Ολυμπιακό Χωριό 2004” Α.Ε. ανέλαβε αρχικά το διοικητικό μέρος του έργου, ολοκληρώνοντας μόλις σε τρεις μήνες τις διαδικασίες του δημόσιου διεθνούς μειοδοτικού διαγωνισμού για την ανάδειξη αναδόχων εκτέλεσης των εργασιών. Είχε την ευθύνη εφαρμογής των μελετών για τις απαλλοτριώσεις στο κτήμα Δήμογλη, καθώς και της διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου. Οι πάσης φύσεως νομικές υποθέσεις και εκκρεμότητες διεκπεραιώθηκαν από τη νομική υπηρεσία της “Ολυμπιακό Χωριό 2004” Α.Ε.

Με επίβλεψη και ευθύνη της “Ολυμπιακό Χωριό 2004” Α.Ε. κατασκευάστηκαν συγκροτήματα πρότυπων κατοικιών και το σύνολο της έκτασης του Ολυμπιακού Χωριού διαμορφώθηκε σε τρεις ζώνες: τη Ζώνη Κατοικίας, τη Ζώνη Πολεοδομικού Κέντρου και τη Ζώνη Πρασίνου.

Σήμερα, το Ολυμπιακό Χωριό αποτελεί ένα νέο πολεοδομικό συγκρότημα, με πλήρεις και άρτιες υποδομές για τις στεγαστικές και κοινωνικές ανάγκες 10.000 πολιτών.

2.4.2 Στόχος του Ολυμπιακού Χωριού και οι Θετικές Επιδράσεις του

Το Ολυμπιακό Χωριό αποτέλεσε μια πρότυπη οικιστική παρέμβαση, καθώς:

- σχεδιάστηκε με γνώμονα το όφελος που προκύπτει για την πόλη και την κοινωνία πριν και μετά τους Αγώνες
- συνδυάζει αρμονικά την αρχή της αειφορίας, την προστασία του περιβάλλοντος και την άρτια λειτουργικότητα των εγκαταστάσεων
- εναρμονίζεται, σε μια τόσο μεγάλη έκταση, η προστασία του περιβάλλοντος με τις κατάλληλες οικιστικές παρεμβάσεις για την εξυπηρέτηση των πολιτών.

Με την κατασκευή οικιστικών μονάδων και έργων κοινωνικής υποδομής το Ολυμπιακό Χωριό αποτέλεσε αφορμή, για την ουσιαστική αναζωογόνηση ενός

ξεχασμένου και υποβαθμισμένου τμήματος του αττικού τοπίου. Ειδικότερα το Ολυμπιακό Χωριό:

- αναδεικνύεται σε στοιχείο αλληλοσύνδεσης και σημείο αναφοράς όλων των γειτονικών οικισμών
- αποτελεί πόλο δραστηριοτήτων αφενός με την ανάπτυξη ιδιωτικών επιχειρήσεων, δημόσιων υπηρεσιών, δραστηριοτήτων αναψυχής και αθλητισμού και αφετέρου με τη λειτουργία μικρών μαγαζιών, που καλύπτουν τις καθημερινές ανάγκες της γειτονιάς
- συμβάλλει ουσιαστικά στην αναπτυξιακή λειτουργία των όμορων περιοχών μέσω των κοινωφελών έργων και των δικτύων υποδομής
- συντελεί στην αποκέντρωση των δημόσιων υπηρεσιών, με τη μεταφορά του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (Ι.Γ.Μ.Ε.) και του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

Στο Ολυμπιακό Χωριό υλοποιήθηκε ένα πλήρες σχέδιο για μια πρότυπη οικιστική λειτουργία, με γνωρίσματα υψηλών διεθνών προδιαγραφών. Ειδικότερα, για πρώτη φορά εφαρμόστηκαν οι προδιαγραφές ενός στρατηγικού σχεδίου σε τόσο μεγάλη κλίμακα όπως:

- πολεοδομικό σχέδιο με ισοσκελή απόσταση των περιφερειακών τμημάτων από την κεντρική πλατεία και πρόβλεψη για πολλούς ελεύθερους χώρους
- χαμηλός συντελεστής δόμησης και ρυμοτομική ισορροπία στον σχεδιασμό κεντρικών και περιφερειακών συγκροτημάτων
- αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις στα κτίρια για την ενεργειακή και περιβαλλοντική βελτιστοποίησή τους
- επίστρωση με κατάλληλα υλικά του περιβάλλοντος και των κοινόχρηστων χώρων
- κατάλληλα σχεδιασμένες νησίδες πρασίνου και χρήση στοιχείων νερού
- φυτεύσεις δέντρων και μεγάλης ποικιλίας αρωματικών θάμνων, εναρμονισμένων με το φυσικό περιβάλλον και την πανίδα της Πάρνηθας.

Τα παραπάνω είχαν σημαντικά αποτελέσματα στη βελτίωση του μικροκλίματος και στην εξοικονόμηση της ενέργειας.

2.4.3 Ολυμπιακή Χρήση

Στη διάρκεια των Ολυμπιακών και των Παραολυμπιακών Αγώνων του 2004, φιλοξενήθηκαν στους χώρους του Ολυμπιακού Χωριού οι αυστηρότεροι «κριτές»: περίπου 17.500 και 4.500 αθλητές και μέλη της Ολυμπιακής και Παραολυμπιακής Οικογένειας αντίστοιχα. Κατόρθωσε δε να αποσπάσει την παγκόσμια αναγνώριση για την υποδειγματική φιλοξενία και τον πρωτότυπο τρόπο λειτουργίας του. Με έναν δυνατό συνδυασμό σύγχρονης οικιστικής ανάπτυξης και σεβασμού στην προστασία του περιβάλλοντος, αναδείχθηκε σε έναν από τους ουσιαστικούς παράγοντες της επιτυχίας των Αγώνων.

2.4.4 Μετα-Ολυμπιακή Χρήση

Το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 αποτέλεσε το δεύτερο ορόσημο στην ιστορία του Ολυμπιακού Χωριού. Τότε ακριβώς εισήλθε στην περίοδο της αξιοποίησης των υποδομών του για νέες δραστηριότητες και χρήσεις, διαφορετικές από την αποστολή του στη διάρκεια των Αγώνων.

Μετά τους Αγώνες οι κατοικίες παραχωρήθηκαν σε όσους πραγματικά τις δικαιούνταν, σε δικαιούχους του Ο.Ε.Κ. (Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας). Πρόκειται για την πρώτη εφαρμογή σε τόσο μεγάλη κλίμακα στην Ελλάδα αλλά και πανευρωπαϊκά μιας καλώς σχεδιασμένης οικιστικής ανάπτυξης, με προκαθορισμένο κοινωνικό περιεχόμενο στη μετά τους Αγώνες εποχή. Έτσι, το Ολυμπιακό Χωριό αναδεικνύεται σε ένα σύγχρονο έργο-σύμβολο για την ελληνική κοινωνία στον 21ο αιώνα.

Πολύς λόγος έγινε για τον τρόπο διανομής των κτιρίων του Ολυμπιακού Χωριού, καθώς και για την ίδια την κατασκευή του, και ιδιαίτερα για το κόστος αυτού. Εκτιμήθηκε ότι το κόστος κατασκευής του τετραγωνικού μέτρου των κατοικιών του Ολυμπιακού Χωριού ήταν τουλάχιστον 1.510 ευρώ ή σε συνολικό επίπεδο ένα έργο που κόστισε περίπου 135 δις δραχμές.

Υπογραμμίζεται ότι στην τιμή του τετραγωνικού μέτρου, όπως αρχικά εκτιμήθηκε, δεν έχουν υπολογιστεί, όπως αναφέρεται στην εισήγηση του προέδρου του Οργανισμού Αγγ. Οικονομόπουλου προς το ΔΣ, *«η αξία του οικοπέδου που αναλογεί κατά την πράξη σύστασης οριζοντίου ιδιοκτησίας, οι δαπάνες αναθεώρησης όπως θα οριστικοποιηθούν και οι διαφορές από τους ΑΠΕ, το ποσό που αναλογεί στο ΦΠΑ 19%, στα μετα-ολυμπιακά έργα και οι αποζημιώσεις από αιτήσεις θεραπείας ή αγωγές των αναδόχων»*. Όλα τα παραπάνω εκτινάσουν την τιμή του τετραγωνικού

μέτρου στα 2.000 ευρώ. Αυτό, όταν το μέσο κόστος κατασκευής των κατοικιών του ΟΕΚ δεν ξεπερνά τα 450 ευρώ.

Πάντως, βάσει του κανονισμού παροχής κατοικιών του Ο.Ε.Κ., η αξία του διαμερίσματος που επιβαρύνει τους δικαιούχους, και είναι το άθροισμα του κόστους κατασκευής και της αξίας του αναλογούντος οικοπέδου και η εξόφληση γίνεται σε άτοκες δόσεις και σε χρόνο που μπορεί να οριστεί (με απόφαση του Δ.Σ. του Ο.Ε.Κ.), από 20 μέχρι 30 χρόνια.

Το οριστικό ύψος της αξίας αυτής καθορίζεται με την έκδοση των οριστικών παραχωρητηρίων μεταβίβασης της κυριότητας, για την οποία οι σχετικές διαδικασίες προβλέπεται να ολοκληρωθούν μετά από 2-3 χρόνια.

Μέχρι την έκδοση αυτή, το ύψος της μηνιαίας δόσης για τα διαμερίσματα του Ολυμπιακού Χωριού, έχει καθοριστεί προσωρινά με την υπ' αριθ.43/1-12-05 απόφαση του Δ.Σ.-Ο.Ε.Κ., βάσει των τελικών οικονομικών στοιχείων του έργου και για χρόνο αποπληρωμής 30 χρόνια (360 δόσεις), ανάλογα με τα εμβαδά των διαμερισμάτων, και κυμαίνεται από 196 έως 268 ευρώ.

2.4.5 Κριτική στην κατασκευή και μετα-ολυμπιακή χρήση του Ολυμπιακού Χωριού

Τον Ιούλιο του 2000, η Ομάδα Συντονισμού Έργου του Ολυμπιακού Χωριού του 2004, οριστικοποίησε τις προδιαγραφές Ολυμπιακής χρήσης για το Ολυμπιακό Χωριό. Οι κατευθύνσεις που υιοθέτησε, προέκυψαν από:

- Τις συμβατικές υποχρεώσεις της ΟΕΟΑ “Αθήνα 2004” προς τη ΔΟΕ, όπως αναφέρονται στο “Host City Contract”.
- Το έντυπο “IOC Olympic Village Guidelines”, που αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του “Host City Contract”.
- Τις συναντήσεις των αντίστοιχων ομάδων εργασίας κατά τη διάρκεια της 3ης και 4^{ης} επίσκεψης της Συντονιστικής Επιτροπής της ΔΟΕ (Οκτώβριος 1999 και Μάιος 2000).
- Τις συναντήσεις εκπροσώπων του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ), της Αθήνας 2004 και της ΔΟΕ (από τον Ιούνιο του 1999 μέχρι και τη συνάντηση της 12ης-13^{ης} Ιουνίου 2000).
- Την επεξεργασία στοιχείων του Ολυμπιακού Χωριού της Βαρκελώνης.
- Την επεξεργασία στοιχείων από το Ολυμπιακό Χωριό του Sydney, που προέκυψαν από το ΤΟΚ (Transfer Of Knowledge), τις επισκέψεις στο Sydney

και τις συναντήσεις με τους υπεύθυνους του έργου, καθώς και από την επεξεργασία των σχεδίων του Ολυμπιακού Χωριού.

Οι προδιαγραφές αυτές προσπαθούσαν να κάνουν πράξη τα όσα κατά καιρούς έχει εξαγγείλει, τόσο το διεθνές Ολυμπιακό κίνημα, όσο και η ελληνική κυβέρνηση μέσω εκπροσώπων της αλλά και δια του φακέλου υποψηφιότητας για τη διεκδίκηση των Αγώνων.

Μεταξύ άλλων μάλιστα, ο Φάκελος Υποψηφιότητας προέβλεπε ότι *“οι εργασίες θα γίνουν με τη βοήθεια τεχνολογιών και υλικών φιλικών προς το περιβάλλον, στοιχείο που θα μεταφερθεί ως υποχρέωση στους παραχωρησιούχους των έργων”*.

Έτσι λοιπόν, σε όλες τις εκθέσεις που προηγήθηκαν της δημοπράτησης του έργου του Ολυμπιακού Χωριού γινόταν λόγος, μεταξύ άλλων, για εφαρμογή του βιοκλιματικού σχεδιασμού, τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας και νερού, χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (με ιδιαίτερη μνεία στη χρήση ηλιακών θερμοσιφώνων για παραγωγή ζεστού νερού και φωτοβολταϊκών ενσωματωμένων στο κέλυφος των κτιρίων για παραγωγή ηλεκτρισμού), στην αποφυγή χρήσης τοξικών υλικών (με ιδιαίτερη μάλιστα έμφαση στην αποφυγή χρήσης πλαστικών PVC), κ.λπ.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι και στην τεχνική έκθεση που συνέταξε ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας τον Ιούνιο του 2000, με θέμα *“Πολεοδομική Μελέτη Οικισμού ‘Ολυμπιακό Χωριό’”*, τα παραπάνω κρίνονται ως προαπαιτούμενα για την κατασκευή του έργου.

Παρόλα αυτά, οι σημαντικές αυτές κατευθύνσεις και συστάσεις δεν συμπεριλήφθηκαν τελικά στις τεχνικές προδιαγραφές που συνέταξε ο ΟΕΚ τον Φεβρουάριο του 2001 και αποτελούν τις συμβατικές υποχρεώσεις των εργοληπτριών εταιριών.

Αυτές οι τεχνικές προδιαγραφές περιγράφουν ουσιαστικά ένα συμβατικό οικισμό, από το σχεδιασμό του οποίου απουσιάζουν οποιαδήποτε καινοτομικά ή μη στοιχεία θα του προσέδιδαν ένα φιλο-περιβαλλοντικό χαρακτήρα. Αναφέρουμε χαρακτηριστικά:

1. Η κατασκευή των διαμερισμάτων δεν είναι καν συμβατή με τις οδηγίες του Σχεδίου Δράσης “Ενέργεια 2001” του ΥΠΕΧΩΔΕ και τη σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση, τον Κανονισμό Ορθολογικής Χρήσης και Εξοικονόμησης Ενέργειας (Κ.Ο.Χ.Ε.Ε.) και τη νέα Κοινοτική Οδηγία για τα κτίρια.

2. Από την ανάλυση των σχεδίων και τις προσομοιώσεις της ενεργειακής συμπεριφοράς των προτεινόμενων κτιρίων που πραγματοποίησε το Πανεπιστήμιο Αθηνών (Τμήμα Φυσικής, Τομέας Εφαρμογών), προκύπτει ότι η ενεργειακή κατανάλωση των κτιρίων είναι εξαιρετικά μεγάλη. Συγκεκριμένα, ενώ η απαιτούμενη κατανάλωση ενέργειας για θέρμανση είναι λογική, η απαιτούμενη ενέργεια για δροσισμό είναι 2,7 έως 3,3 φορές μεγαλύτερη απ' αυτήν που προβλέπει η σχετική νομοθεσία (Κ.Ο.Χ.Ε.Ε) του 1998. Ο ΟΕΚ δεν εφαρμόζει στην πράξη τη σχετική νομοθεσία που ψηφίστηκε 5 χρόνια πριν, και το αρμόδιο υπουργείο (ΥΠΕΧΩΔΕ) δεν έκανε οποιαδήποτε ενέργεια προς αυτό. Αποτέλεσμα βέβαια του κακού σχεδιασμού είναι να χρειάζεται η εγκατάσταση ακριβών και ενεργοβόρων κλιματιστικών στα κτίρια αυτά, με επιβάρυνση τόσο του προϋπολογισμού όσο και του περιβάλλοντος.
3. Δεν προβλέπεται η χρήση ηλιακών συστημάτων, ούτε για παραγωγή ζεστού νερού ούτε για ηλεκτροπαραγωγή, κάτι που είχε εφαρμοστεί σε ευρεία κλίμακα στο Sydney. Η ηλιακή ενέργεια θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί επίσης για θέρμανση και κλιματισμό των διαμερισμάτων, επιλογή που δυστυχώς δεν συζητήθηκε. Ευτυχώς, λίγους μήνες πριν τους Αγώνες, διαφαίνεται τουλάχιστον η προοπτική να εγκατασταθεί μία πιλοτική μονάδα ηλιακού κλιματισμού σε ένα από τα γυμναστήρια που βρίσκονται μέσα στο χώρο του Ολυμπιακού Χωριού.
4. Οι προδιαγραφές επιβάλλουν στους προμηθευτές τη χρήση ψυκτικών μέσων που καταστρέφουν το περιβάλλον. Συγκεκριμένα, προβλέπουν τη χρήση υδροφθορανθράκων (HFCs) που συμβάλλουν στις κλιματικές αλλαγές και, παράλληλα, αποκλείουν τεχνικές ψύξης και ψυκτικά υγρά φιλικά προς το περιβάλλον. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι υδροφθοράνθρακες είναι ελεγχόμενες ουσίες με βάση το Πρωτόκολλο του Κιότο, το οποίο έχει επικυρωθεί και από το Ελληνικό Κοινοβούλιο.
5. Στις ξύλινες επιφάνειες προβλέπεται γενικά χρήση μοριοσανίδων και δεν εξετάστηκαν άλλες εναλλακτικές λύσεις (ούτε συζήτηση βέβαια για πιστοποιημένη ξυλεία αειφορικής διαχείρισης), ενώ οι προδιαγραφές προβλέπουν εκτεταμένη χρήση των επιβλαβών για το περιβάλλον πλαστικών PVC. Το PVC προκρίνεται ως αποκλειστική μάλιστα επιλογή στο υπόγειο

δίκτυο αποστράγγισης όμβριων, στις σωληνώσεις των ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων, στα καλώδια, κ.λπ.

6. Δεν χρησιμοποιούνται χρώματα που φέρουν το Οικολογικό Σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρόλο που κάτι τέτοιο προβλέπεται στις προδιαγραφές και τις συμβατικές υποχρεώσεις των εργολάβων.
7. Δεν προβλέπονται συστήματα εξοικονόμησης νερού στα κτίρια του Ολυμπιακού Χωριού.

Το καλοκαίρι του 2001 έγινε μία προσπάθεια από την τότε διοίκηση του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ), που έχει την ευθύνη κατασκευής του Ολυμπιακού Χωριού, να βελτιωθούν κάποιες από τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές του οικισμού. Ανατέθηκαν μάλιστα για το σκοπό αυτό και ειδικές μελέτες. Οι μελέτες αυτές πρότειναν, μεταξύ άλλων τα εξής:

- Παρεμβάσεις στο κέλυφος των κτιρίων.
- Χρήση υαλοπετασμάτων χαμηλού συντελεστή εκπεμπιμότητας
- Εναλλακτικές τεχνολογίες δροσισμού, όπως ο νυχτερινός αερισμός και οι ανεμιστήρες οροφής.
- Εξορθολογισμό του συστήματος αερισμού.
- Χρήση προηγμένων συστημάτων φωτισμού που επιτρέπουν την βελτιστοποίηση χρήσης του φυσικού φωτισμού και βελτιώνουν την κατανάλωση ενέργειας.
- Κεντρικό ή κεντρικά συστήματα θέρμανσης-ψύξης. Προβλέπεται γενικά η χρήση φυσικού αερίου για θέρμανση χώρων, ενώ για τη θέρμανση του νερού προτάθηκε ένα σύστημα τριπλής ενέργειας (ηλιακός θερμοσίφωνας, φυσικό αέριο, ηλεκτρικό), στο οποίο η ηλιακή ενέργεια θα παρέχει το 75-80% του συνολικού θερμού νερού.
- Ενσωμάτωση φωτοβολταϊκών στις υπάρχουσες μεταλλικές κατασκευές.

Με την εφαρμογή των παραπάνω, θα εξοικονομούνταν έως και 9,72 εκατ. Κιλοβατώρες (KW) ετησίως, θα είχαμε δηλαδή 48% συνολική εξοικονόμηση ενέργειας για θέρμανση και ψύξη.

Οι μελέτες πρότειναν ακόμη μέτρα περιορισμού των τοξικών υλικών, την αποφυγή χρήσης προϊόντων PVC και υδροφθορανθράκων, μέτρα εξοικονόμησης και

ορθολογικής διαχείρισης του νερού, διαχείριση πρασίνου συμβατή με την οικολογία της περιοχής, κ.λπ.

Δυστυχώς, οι μελέτες αυτές έμειναν στα συρτάρια, παρόλο που οι προτάσεις δεν επιβάρυναν τον προϋπολογισμό του έργου ούτε άλλαζαν το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του. Αντίθετα, οι προτάσεις αυτές συνεπάγονταν σημαντική εξοικονόμηση χρημάτων για τους μελλοντικούς χρήστες του οικισμού (δικαιούχους του ΟΕΚ), ενώ επιπλέον υπήρχε η δυνατότητα χρηματοδότησης πολλών από τα προτεινόμενα έργα από το Γ' ΚΠΣ.

Η λογική αυτή των περιβαλλοντικών εκπτώσεων δεν εξαντλείται δυστυχώς μόνο στο Ολυμπιακό Χωριό, αλλά διατρέχει λίγο πολύ όλα τα Ολυμπιακά έργα.

2.4.6 Δημιουργία του βιώσιμου Ολυμπιακού Χωριού

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Λονδίνου είναι μια μεγάλη είδηση, και θα συνεχίσει να γίνεται μεγαλύτερη καθώς το 2012 πλησιάζει. Όντας εξοικειωμένοι με την ιδέα της βιωσιμότητας, μπορούμε να πούμε ότι έχει πολλές και διαφορετικές έννοιες.

Μια μορφή βιωσιμότητας είναι η οικονομική βιωσιμότητα. Σημαίνει ότι ένα γεγονός μπορεί να αποδώσει (τουλάχιστον μερικώς) αρκεί να είναι καλά οργανωμένο. Ένας τρόπος να γίνει αυτό είναι μέσω της διαχείρισης της πνευματικής ιδιοκτησίας. Η πνευματική ιδιοκτησία είναι μια σημαντική ιδέα για τους επιστήμονες και τους μηχανικούς, δεδομένου ότι είναι ουσιαστικό ότι πληρώνονται για τις καλές ιδέες που έχουν.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι μια μεγάλη επιχείρηση, κι αυτός είναι εν μέρει ένας λόγος που υπάρχει τόσος ανταγωνισμός για το ποιος θα τους φιλοξενήσει. Η δημιουργία ενός Ολυμπιακού χωριού είναι μια ογκώδης επιχείρηση, κατά τη διάρκεια της οποίας, νέες ιδέες παράγονται και μερικές από αυτές θα συμβάλουν άμεσα στην βιωσιμότητα ολόκληρης της ανάπτυξης. Θα επικεντρωθούμε στους τρόπους με τους οποίους η πνευματική ιδιοκτησία μπορεί να συμβάλει σε αυτήν την βιωσιμότητα.

Η πνευματική ιδιοκτησία είναι μπορεί να είναι και κάτι που κατέχεται, όπως τα σπίτια ή τα αυτοκίνητα ή ένας τραπεζικός λογαριασμός. Μπορεί να είναι υπό μορφή: “τεχνογνωσίας” (τεχνάσματα του εμπορίου), πνευματικά δικαιώματα (οι άνθρωποι δεν μπορούν να επαναχρησιμοποιήσουν τα κομμάτια των δοκιμίων ή των μουσικών συνθέσεων χωρίς άδεια), δικαίωμα σχεδίου και διπλώματα ευρεσιτεχνίας

Σε κάθε περίπτωση, κάθε τι νέο πρέπει να προσδιοριστεί και να πιστοποιηθεί για την μοναδικότητα και πρωτοπορία του δημιουργού. Πρέπει συνήθως να γίνει μια

νόμιμη καταγραφή ότι ανήκει σε ένα άτομο ή μια εταιρεία από μια συγκεκριμένη ημερομηνία και μετά. Μέχρι τότε, είναι καλύτερο να κρατηθεί όσο το δυνατόν πιο μυστικό.

2.4.7 Πώς μπορεί η Πνευματική Ιδιοκτησία να βοηθήσει την βιωσιμότητα του Ολυμπιακού Χωριού;

Οι σχεδιαστές και οι αρμόδιοι για το σχεδιασμό μπορούν να προσπαθήσουν να επαναχρησιμοποιήσουν την τεχνογνωσία των ανθρώπων που ζουν με μια σχετική αρμονία με το περιβάλλον τους

Όταν κάποιος σκέφτεται έναν νέο τρόπο να θερμάνει τις εκπαιδευτικές πισίνες ή μια νέα προσέγγιση στην επαναχρησιμοποίηση μερικών εγκαταλελειμμένων κτηρίων, ή μια έξυπνη νέα τεχνική για παράδοση των τροφίμων στους αθλητές – αυτή είναι η πνευματική ιδιοκτησία που θα μπορούσε αργότερα να πωληθεί από την οργάνωση αρμόδια για τον σχεδιασμό του Ολυμπιακού Χωριού σε άλλες οργανώσεις και επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο. Η οργάνωση διαγωνισμών σχεδιασμού είναι ένας καλός τρόπος να μαζευτεί ένα πλήθος έξυπνων ιδεών που δίνει επίσης στους ιδιοκτήτες τους κάποια πολύτιμη δημοσιότητα.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες οι ίδιοι έχουν αναπόφευκτα ένα ειδικό λογότυπο κ.λπ. που μπορεί να γίνει σήμα κατατεθέν και αυτό μπορεί να πωληθεί, υπό μορφή αδειών, στους κατασκευαστές εξοπλισμού και ρουχισμού αλλά και ποτών έτσι ώστε να μπορούν να το τοποθετήσουν στα προϊόντα τους. Οι επιχειρήσεις μπορούν επίσης να υποστηρίξουν τα γεγονότα και τις εγκαταστάσεις σαν ανταπόδοση για την παραχώρηση του εμπορικού, πλέον, αυτού σήματος στα προϊόντα τους.

Η Coca Cola, παραδείγματος χάριν, μπορεί να πληρώσει για ολόκληρο το Ολυμπιακό Χωριό με αντάλλαγμα τα αποκλειστικά δικαιώματα να εμφανιστεί σε ορισμένες τηλεοπτικές μεταδόσεις. Μπορεί, άραγε, να ενθαρρυνθούν για να δημιουργήσουν ένα νέο, υγιές ολυμπιακό αθλητικό ποτό και να χρησιμοποιήσουν τις εισπράξεις για να χρηματοδοτήσουν μια τοπική εκστρατεία υγείας/άσκησης;

2.4.8 Οικολογική προστασία

Η τεχνογνωσία που αναπτύχθηκε στην κατανόηση του αντίκτυπου στο φυσικό περιβάλλον, την οποία η στιγμιαία δημιουργία μιας νέας πόλης μπορεί να έχει, μπορεί εύκολα να πωληθεί στους διοργανωτές μελλοντικών γεγονότων. Νέες, μακράς διάρκειας εγκαταστάσεις για τις κοινότητες που βοηθούν να συντηρήσουν τους

πόρους με την ανακύκλωση, για παράδειγμα, μπορούν να προκύψουν από την ανάπτυξη του Ολυμπιακού Χωριού. Επίσης, είναι δυνατό να αυξηθεί η κοινοτική συμμετοχή με να βρεθούν νέοι. άμεσης μετάδοσης, μηχανισμοί ψηφοφορίας που να επιτρέπουν στους ντόπιους να βοηθήσουν στην απόφαση τι το Ολυμπιακό Χωριό θα περιλαμβάνει.

Τα τηλεοπτικά δικαιώματα στους ίδιους τους Αγώνες είναι μια μορφή πνευματικών δικαιωμάτων και είναι ιδιαίτερα πολύτιμα: Οι τηλεοπτικές επιχειρήσεις καταβάλλουν τα τεράστια ποσά για να προβάλλουν στιγμιότυπα των γεγονότων (οι διαφημίσεις είναι ο τρόπος που παίρνουν τα χρήματά τους πίσω). Όπως τα πνευματικά δικαιώματα των στιγμιότυπων των αθλητικών διαγωνισμών είναι πολύτιμα, έτσι και ντοκιμαντέρ θα μπορούσαν να γίνουν για τους Αγώνες ή ακόμα και για τον προγραμματισμό ή τα πολιτικά επιχειρήματα και να πωληθούν έπειτα διεθνώς για να βοηθήσουν να καλυφθεί το κόστος για το Χωριό.

2.4.9 Χαμένες Ευκαιρίες για την Πραγματοποίηση Βιώσιμων Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων

Οι τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, δεν χρησιμοποιήθηκαν ως όφειλαν στις νέες Ολυμπιακές εγκαταστάσεις. Η παθητική ηλιακή αρχιτεκτονική, οι σωστές μονώσεις, η ανάκτηση θερμότητας, η συμπαραγωγή (π.χ. με βάση το φυσικό αέριο), η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και οι ηλεκτρονικές διατάξεις για τη ρύθμιση των λειτουργιών των κτιρίων είναι μερικές μόνον από τις εφαρμογές που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν.

"Ενεργητικά" ηλιακά συστήματα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν για τη θέρμανση του νερού των κολυμβητικών δεξαμενών, ενώ τα φωτοβολταϊκά συστήματα μπορούσαν να προσφέρουν συμπληρωματική ηλεκτρική ενέργεια σε πολλές από τις σχεδιαζόμενες κατασκευές (ενσωμάτωση στα στοιχεία του κτιριακού κελύφους) και να καλύψουν τις ηλεκτρικές ανάγκες δρόμων, πλατειών και εσωτερικών κοινοχρήστων χώρων.

Το ίδιο κακή ήταν και η επίδοση στην αρχή της επιλογής δομικών υλικών. Η Greenpeace είχε προτείνει, για παράδειγμα, να αποφεύγονται οι συνθέσεις από χλωριωμένα προϊόντα (PVC, PCB) και προϊόντα ξυλείας που προέρχονται από μη-αειφορική ξύλευση δασών. Να επιδιωχθεί η χρήση ανακυκλωμένων υλικών ή υλικών που προέρχονται από κατεδαφίσεις. Γενικά να επιλεγούν υλικά με χαρακτηριστικά

όπως χαμηλό ενεργειακό περιεχόμενο, μειωμένη κατανάλωση νερού κατά το στάδιο της επεξεργασίας τους, καλή συμπεριφορά στη δημιουργία του μικροκλίματος και μη τοξικότητα μετά την ενσωμάτωσή τους στο κτιριακό κέλυφος. Τίποτε από αυτά δεν έγινε.

Όλα αυτά δεν εμπόδισαν, πάντως, την “Αθήνα 2004” να υπογράψει μνημόνιο συνεργασίας με το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNEP),. Ύστερα μάλιστα εκδόθηκε και σχετική ανακοίνωση όπου αναφέρεται πως «η ΑΘΗΝΑ 2004 είναι η πρώτη Οργανωτική Επιτροπή Θερινών Ολυμπιακών Αγώνων που συνεργάζεται επίσημα με το UNEP, αναδεικνύοντας έμπρακτα τη στενή σχέση Αθλητισμού και Περιβάλλοντος».

Η διεθνής περιβαλλοντική οργάνωση Greenpeace σχολίασε πως «μόνο έκπληξη μπορεί να προκαλέσει η επαναφορά του περιβάλλοντος στην ημερήσια διάταξη της ΑΘΗΝΑ 2004», προσθέτοντας: «Μια ματιά τόσο στην υποβολή του φακέλου υποψηφιότητας της Αθήνας, όσο και στις «Αρχές Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Οργανωτικής Επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων Αθήνα 2004» (Φεβρουάριος 2000) και στη συνέχεια η σύγκριση με τη γκρίζα (περιβαλλοντική) πραγματικότητα αποδεικνύουν με τον πιο περίτρανο τρόπο ότι το περιβάλλον δεν αποτέλεσε προτεραιότητα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας».

2.5 Συμπέρασμα

Μετά από όλα αυτά, το συμπέρασμα στο οποίο φθάνουμε δεν είναι και το καλύτερο δυνατό. Το περιβάλλον φάνηκε να αποτελεί εμπόδιο τόσο στην χωροθέτηση των εγκαταστάσεων, όσο και στην συνολική διοργάνωση της εκδήλωσης, ή , σαν ευκαιρία για προβολή μιας ανύπαρκτης ευαισθησίας για την ποιότητα ζωής στην πόλη και όχι ως συγκριτικό πλεονέκτημα και πρόκληση για την Ολυμπιάδα της Αθήνας.

Τα οφέλη, πάντως, που αποκόμισε η Αθήνα από την Ολυμπιάδα αφορούν στους τομείς των μεταφορών (το τραμ και ο προαστιακός είναι σίγουρα πολύ θετικές εξελίξεις) και της αναβάθμισης του προσώπου της πόλης (δίκτυα πεζοδρόμων, πεζοδρόμια, αφαίρεση διαφημιστικών πινακίδων, κλπ.).

Σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας σε οποιαδήποτε προσπάθεια πίεσης από περιβαλλοντικές οργανώσεις για βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των

Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας ήταν η αδιαφορία της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής. Η ΔΟΕ άσκησε έντονη πίεση προς την ανάδοχο πόλη Αθήνα για υιοθέτηση δικών της απαιτήσεων σε μια σειρά από θέματα εκτός της σύμβασης ανάθεσης, όπως τα τηλεοπτικά δικαιώματα. Αρνήθηκε όμως να παρέμβει σε θέματα περιβάλλοντος, αντιμετωπίζοντας τα σαν εσωτερικό ζήτημα της χώρας. Έτσι, η ίδια η ΔΟΕ ακύρωσε τον ήδη εύθραυστο «τρίτο πυλώνα του Ολυμπισμού» και απέδειξε πως το περιβάλλον δεν συγκαταλέγεται στις προτεραιότητές της.

Δυστυχώς ήδη από την αρχή της προετοιμασίας της Ολυμπιάδας φάνηκε η προδιάθεση για περιθωριακή αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής διάστασης των Αγώνων. Η απουσία συγκεκριμένων και μετρήσιμων περιβαλλοντικών στόχων, ο σχεδιασμός των χωροθετήσεων χωρίς καμία κοινωνική συμμετοχή, η έλλειψη πληροφόρησης, η δια νόμου ρύθμιση θεμάτων που θα μπορούσαν να εγείρουν προσφυγές στη Δικαιοσύνη και η αδιαλλαξία σε εναλλακτικές προτάσεις ήταν αποδείξεις της αρνητικής προδιάθεσης των αρμόδιων φορέων στα ζητήματα περιβάλλοντος.

3. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Πεκίνου 2008

3.1 Εισαγωγή

Το 2008 το Πεκίνο φιλοξένησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες για πρώτη φορά στη μακρόχρονη ιστορία του ως κέντρου διακυβέρνησης και παράλληλα παιδείας και πολιτισμού. Σήμερα το Πεκίνο αποτελεί πολιτιστικό, επιστημονικό, διπλωματικό και πολιτικό κέντρο παγκόσμιας σημασίας. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2008 παρείχαν μια μοναδική ευκαιρία για την Κίνα να παρουσιάσει στο παγκόσμιο κοινό τον θρυλικό πολιτισμό και την ιστορία της σε συνδυασμό με τα σύγχρονα επιτεύγματά της.

Το Πεκίνο, η πρωτεύουσα της πιο πολυπληθούς χώρας στον κόσμο, αποτελεί το πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίκεντρο της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες, η πόλη αυτή, που αριθμεί περισσότερους από 14 εκατομμύρια κατοίκους, της δόθηκε η ευκαιρία να προωθήσει σημαντικά τη διεθνή θέση της. Στην Κίνα ζει το ένα πέμπτο του πληθυσμού του πλανήτη. Η οικονομία της χαρακτηρίζεται ως η ταχύτερα αναπτυσσόμενη στον κόσμο. Η χώρα καλωσορίζει ξένες επενδύσεις και έχει ήδη γίνει μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2008 εκτιμάται πως θα συνεισφέρουν στις πολλές αλλαγές που ήδη παρατηρούνται στην κινεζική κοινωνία. Με σύνθημα «Νέο Πεκίνο, Μεγαλοπρεπείς Ολυμπιακοί Αγώνες» και στοχεύοντας σε «Πράσινους Ολυμπιακούς», «Ολυμπιακούς υψηλής τεχνολογίας» και «Ολυμπιακούς του λαού», το Πεκίνο ανέδειξε το διεθνή χαρακτήρα του, συνδέοντας την ιστορία και την παράδοση με τις απαιτήσεις των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων.

3.1.2 Κάνοντας τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου 2008 πιο “πράσινους”

Σημαντικές κινήσεις πραγματοποιήθηκαν για να γίνουν πιο “πράσινοι” οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Πεκίνου 2008, σύμφωνα με την έκθεση “*Ολυμπιακοί Αγώνες Πεκίνου 2008 – Μια Περιβαλλοντική Κριτική*”, η οποία παρουσιάστηκε από το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP), πριν πραγματοποιηθούν οι Αγώνες.

Η φιλοξενία των Αγώνων δείχνει να είναι ένας καταλύτης για την επιτάχυνση των περιβαλλοντικών βελτιώσεων σε ολόκληρη την πόλη δεδομένου ότι το Πεκίνο

προσπαθεί να ισορροπήσει τη γρήγορη, συχνά διψήφια οικονομική ανάπτυξη με την προστασία του περιβάλλοντος.

Ο Achim Steiner, ο δεύτερος σε ιεραρχία, γενικός γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών και ο εκτελεστικός διευθυντής του UNEP, είπαν: *"Τα αρχικά αποτελέσματα όσον αφορά την διεξαγωγή "πράσινων" Ολυμπιακών και το Παραολυμπιακών Αγώνων το 2008 του Πεκίνου είναι θετικά. Τα περισσότερα από τα \$12 δισεκατομμύρια που ξοδεύτηκαν από τη δημοτική κυβέρνηση και την κυβέρνηση της Κίνας, δείχνουν να έχουν πετύχει τους στόχους τους, και θα είναι ακόμα πιο επιτυχημένα εάν τα παθήματα που γίνονται μαθήματα και τα μέτρα που υιοθετούνται, να εφαρμόζονται από τις αρχές σε όλη την χώρα ώστε να μείνει μια πραγματική και μόνιμη σε εθνικό επίπεδο κληρονομιά".*

Η έκθεση λέει ότι *«τα περιβαλλοντικά μέτρα θεσπίζονται καλύπτοντας τη διαχείριση των αποβλήτων, τα καθαρότερα συστήματα μεταφορών και την κατεργασία ύδατος, καθώς επίσης και τις νέες αστικές πράσινες ζώνες συμπεριλαμβανομένου ενός Ολυμπιακού δασικού πάρκου 580 εκταρίων».*

Η Επιτροπή Οργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου (BOCOG) πρέπει επίσης να δεχθεί εύσημα για την επιτάχυνση της σταδιακής κατάργησης των χημικών που μειώνουν το όζον και για την παροχή της ενεργειακής αποδοτικότητας και πράσινων ενεργειακών συσκευών στα κτήρια και τους χώρους διεξαγωγής αθλητικών γεγονότων.

Η έκθεση λέει: *«Μια ενδιαφέρουσα καινοτομία είναι η διαδεδομένη χρήση στους τόπους συναντήσεως των συστημάτων αντλιών θερμότητας επίγειας, ύδατος ή αέρα για να παρέχουν στα κτήρια τη θερμότητα το χειμώνα και τον κλιματισμό το καλοκαίρι».*

Η ηλιακή ενέργεια επίσης επεκτείνεται στα στάδια και στο Ολυμπιακό Χωριό και οι διοργανωτές έχουν καλά ανεπτυγμένα σχέδια για να επαναχρησιμοποιήσουν όλους τους χώρους μετά το τέλος των Αγώνων.

Ωστόσο, ενώ η έκθεση αναγνωρίζει τη σημαντική επένδυση και τα επιτεύγματα των διοργανωτών των Ολυμπιακών Αγώνων 2008, δίνει έμφαση επίσης σε μερικές εναπομείναντες ανησυχίες και χαμένες ευκαιρίες και ότι μπορεί ακόμα να υπάρξει χρόνος να αποκατασταθούν. Οι κυριότερες είναι :

- Ατμοσφαιρική ρύπανση
- Αντιστάθμιση των εκπομπών αερίων, που είναι υπεύθυνα για το φαινόμενο του θερμοκηπίου
- Η δημόσια ευαισθητοποίηση και

- Η ανάγκη για ώθηση της χρήσης των δημόσιων συγκοινωνιών.

Μερικές από αυτές συνδέονται με τους ίδιους τους Αγώνες, ενώ άλλες συνδέονται με τις προκλήσεις που απασχολούν την πόλη του Πεκίνου γενικά καθώς προσπαθεί να μειώσει τη ρύπανση και να οδηγήσει την ανάπτυξή του σε μια πιο βιώσιμη πορεία.

Ο κ. Steiner είπε ότι η έκθεση ήταν μια ισορροπημένη αξιολόγηση που αναγνωρίζει τα επιτεύγματα αλλά επίσης επισημαίνει όσα μπορούσαν ακόμα να γίνουν, παραδείγματος χάριν, εκμετάλλευση της νέας και υπάρχουσας υποδομής δημόσιων συγκοινωνιών της πόλης.

Η μελέτη επισημαίνει τις ανησυχίες σχετικά με τις εθελοντικές περιβαλλοντικές ρυθμίσεις μεταξύ των αναδόχων, των ξενοδοχείων, των προμηθευτών τροφίμων και μεταφορών και της οργανωτικής επιτροπής.

“Η επαγρύπνηση θα πρέπει να είναι το σύνθημα για να εξασφαλισθεί ότι δεν θα ζημιωθεί το περιβάλλον προκειμένου να τηρηθούν οι προθεσμίες. Εν τω μεταξύ, το θέμα για τις εκπομπές αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου μέσα στην Κίνα παραμένει επίσης μια ανοικτή ερώτηση. Εντούτοις, το Πεκίνο έχει καταφέρει κατά πολύ, ένα επίτευγμα που απεικονίζει τις τεράστιες προκλήσεις που απασχολούν μια από τις γρηγορότερες, παγκοσμίως, αναπτυσσόμενες οικονομίες και τις μεγάλες πόλεις του,” είπε ο κ. Steiner.

Όταν το Πεκίνο ανέλαβε να φιλοξενήσει τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες του 2008, πάρθηκε η απόφαση να επιταχυνθεί και να προστεθεί στο υπάρχον πρόγραμμα βιώσιμης ανάπτυξης του Πεκίνου, που σχεδιάστηκε για να ολοκληρωθεί το 2015.

Είκοσι βασικά προγράμματα "Greening" είναι στο κέντρο του σχεδίου παράλληλα με το πρόγραμμα "πιο πράσινοι Ολυμπιακοί" που ενσωματώνει 20 αθλητικές εγκαταστάσεις, το Ολυμπιακό Χωριό και ένα δασικό πάρκο 760 εκταρίων.

Η έκθεση του UNEP καλύπτει αυτές τις πρωτοβουλίες και απεικονίζει τις ευρύτερες επιδράσεις των Αγώνων στο Πεκίνο.

Το UNEP σημειώνει ότι έχει υπάρξει μεγάλη συνεργασία με τις σχετικές μη κυβερνητικές οργανώσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και χαρακτήρα, όπως η Greenpeace και η WWF. Αναφέρει ότι η εποικοδομητική προσέγγιση μεταξύ αυτών των δύο ομάδων, του UNEP και της οργανωτικής επιτροπής είναι ένα άλλο κύριο χαρακτηριστικό των Αγώνων του Πεκίνου.

3.3 Η αξιολόγηση της προσπάθειας και εκτίμηση του περιβαλλοντικού αντίκτυπού της

3.2.1 Παρουσίαση περιβαλλοντικών δεικτών

Ενέργεια

Η ηλιακή δύναμη χρησιμοποιείται στους ελαφριούς χορτοτάπητες, τα προαύλια και τις οδούς σε διάφορους τόπους συναντήσεως συμπεριλαμβανομένου του Ολυμπιακού Χωριού. Στο στάδιο baseball Feng tai, παραδείγματος χάριν, ένα φωτοβολταϊκό σύστημα 27 KW παρέχει την ενέργεια στο κτήριο.

Στο Εθνικό Στάδιο, όπου γεγονότα όπως ο κλασικός αθλητισμός και το ποδόσφαιρο διοργανώθηκαν, παρέχεται ενέργεια από ένα φωτοβολταϊκό σύστημα 130 KW. Η ηλιακή θέρμανση, η τεχνολογία γεωθερμικών και αντλιών θερμότητας επεκτείνονται, όπως στο Ολυμπιακό κέντρο τένις.

Στο Ολυμπιακό Χωριό των 400.000τ.μ., το νερό που έχει προέρθει από τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων Qinghe χρησιμοποιείται για συστήματα θέρμανσης και ψύξης, και έτσι αναμένεται γύρω στα 60% αύξηση στην ηλεκτρική αποταμίευση.

Άλλες τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας περιλαμβάνουν την επέκταση των διαφανών μεμβρανών στις οροφές και στους τοίχους του Εθνικού Κέντρου Υγρού Στίβου για να επιτρέψουν το φως του ήλιου να εισέλθει.

Η έκθεση λέει: «*Το UNEP θεωρεί την ποικιλία της καθαρής ενέργειας και οι λύσεις εξοικονόμησης ενέργειας που υιοθετούνται από τους σχεδιαστές των εγκαταστάσεων στο Πεκίνο παρέχουν μια θετική προθήκη και μια έμπνευση για τους μελλοντικούς διοργανωτές των Αγώνων*».

Διαχείριση Υδατίνων Πόρων

Οι ουσιαστικές επενδύσεις έχουν γίνει στην επεξεργασία ύδατος και λυμάτων, τη συγκομιδή όμβριων υδάτων και τα συστήματα άρδευσης.

Παραδείγματος χάριν, οι σωλήνες αποκομιδής ύδατος αποτελούν ένα μεγάλο μέρος της επίστρωσης στο κέντρο του softball Fengtai. Επιτρέπουν στο νερό της βροχής να διαρρέυσει κατευθείαν στα συστήματα συλλογής ύδατος που βρίσκονται υπόγεια.

Στο Ολυμπιακό Χωριό Τύπου, τουλάχιστον 3.000 κυβικά μέτρα των όμβριων υδάτων μπορούν να αποθηκευτούν χρησιμοποιώντας τους σωλήνες και τα φρεάτια ύδατος που έχουν εγκατασταθεί στις στέγες και τους δρόμους.

Οι διοργανωτές έχουν θέσει ως στόχο την ανακύκλωση κατά 50% των αποβλήτων συμπεριλαμβανομένου του χαρτιού, των μετάλλων και των πλαστικών στα κέντρα διεξαγωγής αθλημάτων. Μια δοκιμή, που πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του 11^{ου} Παγκοσμίου πρωταθλήματος softball, πέτυχε σχεδόν 90% ανακύκλωση.

Η έκθεση λέει: «Μια από τις ανησυχίες του UNEP εντούτοις είναι ότι η τρέχουσα έμφαση είναι στα απόβλητα που επεξεργάζονται παρά στην ελαχιστοποίηση αυτών. Τα προγράμματα έχουν αναπτυχθεί, όπως το “Cup of the Cup” του Παγκόσμιου Κυπέλλου της FIFA το 2006, για να ελαχιστοποιήσουν τα απορρίμματα με την προαγωγή των επαναχρησιμοποιήσιμων κυπέλων».

Ξυλεία Και Προϊόντα Ξύλου

Οι διοργανωτές έδωσαν μεγάλη προτεραιότητα στην χωροταξία και τοπογραφία για τα κέντρα διεξαγωγής των Αγώνων. Συγκεκριμένα, το Olympic Green, όπου οι πράσινες περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της φύτευσης γηγενών ειδών που αντέχουν στην ξηρασία, καλύπτουν πάνω από 900 από τα συνολικά 1.160 περίπου εκτάρια.

Επίσης, έχει γίνει εκτενής χρήση ξύλου και ανακυκλωμένου πλαστικού για τη διακόσμηση των προσόψεων, την ευθυγράμμιση των πατωμάτων και την παραγωγή των παραθυρόφυλλων και τραπεζιών για picnic προκειμένου να μειωθεί η απαίτηση για την ξυλεία.

Ένα Ολυμπιακό δασικό πάρκο, σχεδόν 580 εκταρίων, έχει δημιουργηθεί στην πόλη. Θα προστατευθεί, χρησιμεύοντας ως ένας "πράσινος πνεύμονας" για τους γύρω δήμους και το Ολυμπιακό Χωριό που θα κατοικηθεί μετά από τους Αγώνες.

Μεταφορές

Μια άλλη ανησυχία επικεντρώνεται στην χαμηλή εκμετάλλευση του συνεχώς επεκτεινόμενου δικτύου δημόσιων συγκοινωνιών της πόλης. Το Πεκίνο εγκατέστησε πρόσφατα 16χλμ. λεωφορείων Express (BRT) που δίνουν στο σύστημα μεταφορών μια συνολική χωρητικότητα 100.000 επιβατών ανά ημέρα. Δύο περισσότερες γραμμές BRT είναι υπό κατασκευή.

Το Πεκίνο επεκτείνει επίσης την επίγειες και υπόγειες σιδηροδρομικές γραμμές, τέσσερις που έχουν ολοκληρωθεί και άλλες τέσσερις ακόμα, συμπεριλαμβανομένης της Ολυμπιακής γραμμής, που είναι υπό κατασκευή. Η κινεζική κυβέρνηση λέει ότι οι οκτώ γραμμές θα έχουν χωρητικότητα σχεδόν τέσσερα εκατομμύρια ανθρώπους καθημερινά.

Η χωρητικότητα των δημόσιων επίγειων μεταφορών του Πεκίνου, συνολικά, είναι 19 εκ. επιβάτες ανά ημέρα, όμως η χρήση τους δεν γίνεται από περισσότερους από 8,5 εκ. επιβάτες καθημερινά.

Η έκθεση του UNEP πιέζει τις τοπικές αρχές για να εγκρίνουν μέτρα και κίνητρα για να γεφυρωθεί το χάσμα προκειμένου να βελτιωθεί η ατμοσφαιρική ποιότητα και άλλα περιβαλλοντικά μέτρα.

Οι διοργανωτές έχουν μια στρατηγική προσφέροντας ελεύθερη μετακίνηση με τις δημόσιες συγκοινωνίες στους θεατές που έχουν εισιτήρια για τους Αγώνες - η ελεύθερη αυτή υπηρεσία θα προσφέρεται προτού να αρχίσουν οι Αγώνες και μέχρι το κλείσιμο του Παραολυμπιακού Χωριού, μια περίοδος που ανέρχεται συνολικά σε περισσότερες από 50 ημέρες.

Συνολικά 3.060 βενζινοκίνητα αυτοκίνητα, mini vans και μικρά λεωφορεία θα υπάρχουν παντού, και οι διοργανωτές λένε ότι θα ανταποκριθούν στα σύγχρονα πρότυπα ελέγχου εκπομπής ρύπων.

Από όλο το στόλο των 2.300 σχεδόν επιβατηγών οχημάτων και λεωφορείων που λειτουργούσαν κατά τη διάρκεια των Αγώνων, οι διοργανωτές λένε ότι τα 400 κινούνταν με φυσικό αέριο και τα υπόλοιπα με diesel, και όλα είναι νέας κυκλοφορίας.

Η έκθεση λέει: «*Το UNEP επιδοκιμάζει την εισαγωγή 400 κινούμενων με φυσικό αέριο λεωφορείων στον Ολυμπιακό στόλο αλλά θεωρεί ότι υπάρχει ακόμα περιθώριο για βελτίωση στον τομέα των βενζινοκίνητων μικρών οχημάτων, λαμβάνοντας υπόψη την ευρεία διαθεσιμότητα των καθαρότερων επιλογών καυσίμων*».

Προστασία περιβάλλοντος και αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου

Η ατμοσφαιρική ποιότητα είναι μεγάλη προτεραιότητα. Το Πεκίνο και οι κινεζικές αρχές έχουν μεταφέρει μεγάλες ρυπογόνες βιομηχανίες και έχει μειωθεί κατά πολύ η παραγωγή ενέργειας με βάση τον άνθρακα, καθώς έχει αντικατασταθεί με λιγότερα ρυπογόνα καύσιμα, όπως το φυσικό αέριο.

Τα παλαιά λεωφορεία, τα ταξί και τα αυτοκίνητα έχουν μειωθεί ενώ η χρήση οχημάτων που τροφοδοτούνται με συμπιεσμένο φυσικό αέριο ή νέα οχήματα και καύσιμα που ανταποκρίνονται στα πιο σκληρά, διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα εκπομπών όπως τα EURO III, έχει αυξηθεί.

Μεταξύ του 2000 και 2006, οι συγκεντρώσεις διάφορων βασικών ατμοσφαιρικών ρύπων, συμπεριλαμβανομένου του διοξειδίου του θείου και του μονοξειδίου άνθρακα έχουν, ως αποτέλεσμα, μειωθεί.

Πάντως, με περισσότερα από 1.000 νέα αυτοκίνητα που καταχωρούνται καθημερινά και με τον άνθρακα που παραμένει ως το βασικό ενεργειακό καύσιμο, μερικές μετρήσεις ρύπων παραμένουν επίμονα υψηλές.

Παραδείγματος χάριν, τα επίπεδα μικρών σωματιδίων στην ατμόσφαιρα, ή PM10, που είναι επικίνδυνα για την υγεία, πολύ συχνά υπερβαίνουν τις οδηγίες και τα όρια που θέτει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας για την Ατμοσφαιρική Ποιότητα.

«Η γεωγραφική θέση της πόλης επιδεινώνει το πρόβλημα. Οι σειρές βουνών που περιβάλλουν το Πεκίνο, περιορίζουν την κυκλοφορία του αέρα και αποτρέπουν τη διασπορά των ρύπων. Η σύνθεση του προβλήματος είναι ο υψηλός αριθμός θυελλών γεμάτο σκόνη. Την άνοιξη του 2006 η πόλη υπόμεινε 18 τέτοιες θύελλες» λέει η έκθεση αξιολόγησης του UNEP.

Οι διοργανωτές έχουν πραγματοποιήσει, αυτό που το UNEP έχει περιγράψει ως "εξαιρετικό επίτευγμα", την αποφυγή των χημικών ουσιών που βλάπτουν το όζον στις εγκαταστάσεις και τους τόπους συνάντησεως των Αγώνων και στον εξοπλισμό όπως οι μονάδες κλιματισμού και ψύξης και ο εξοπλισμός πυρόσβεσης.

Το τετραχλωρίδιο του άνθρακα και το μεθυλικό χλωροφόρμιο, δύο από τις πιο καταστροφικές ουσίες του όζοντος, έχουν απαγορευθεί για χρήσεις όπως η πλήση ρούχων και ο καθαρισμός των πινάκων ηλεκτρονικών κυκλωμάτων.

Οι προμηθευτές, όπως η Coca Cola και τα McDonald's έχουν δεσμευθεί στο να βοηθήσουν σε φιλικότερους προς το περιβάλλον, και το όζον ειδικότερα, Αγώνες. Παραδείγματος χάριν η Coca Cola θα παράσχει 4.000 θερμός που χρησιμοποιούν φυσικές ψυκτικές ουσίες.

Ο Eric Falt, διευθυντής του UNEP στο τμήμα τηλεπικοινωνιών και αρμόδιος για το πρόγραμμα αθλητισμού και περιβάλλοντος της οργάνωσης, είπε ότι η αντιστάθμιση άνθρακα είναι *“όλο και περισσότερο ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα εκδηλώσεων υψηλού προφίλ και είναι μια πρωτοβουλία που υιοθετείται από έναν αυξανόμενο αριθμό αθλητικών οργανώσεων και του ιδιωτικού τομέα. Δεν είναι πάρα*

πολύ αργά για το BOCOG για να δηλώσει ανοιχτά μια υποχρέωση στην αλλαγή κλίματος και στην αντιστάθμιση της περιβαλλοντικής ζημιάς που θα γίνει ή πρόκειται να γίνει”.

Μάρκετινγκ, Επικοινωνία Και Κοινωνική Συμμετοχή

Οι διοργανωτές έχουν διαδώσει την έννοια των "Πράσινων Ολυμπιακών Αγώνων" μέσω ποικίλων μέτρων σε συνεργασία με τα κυβερνητικά υπουργεία, το δημοτικό συμβούλιο, τις περιβαλλοντικές ομάδες, τα σχολεία, τον ιδιωτικό τομέα και τις τοπικές κοινότητες.

Πάνω από 550 σχολεία, συμπεριλαμβανομένων 200 στο Πεκίνο, έχουν οριστεί ως Ολυμπιακά πρότυπα σχολεία όπου οι Ολυμπιακές Αρχές και Ιδεώδη, συμπεριλαμβανομένου του περιβάλλοντος, προωθούνται.

Τα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο Πεκίνο συμμετέχουν στο πρόγραμμα "*Κρατήστε ένα βαρέλι νερού αυτό το καλοκαίρι*" για να προωθήσουν την αποταμίευση νερού.

Όσον αφορά τον εθελοντισμό, η BOCOG δημοσίευσε στοιχεία και νούμερα που κανονικά θα φάνταζαν εξωπραγματικά αν δεν σκεφθούμε και το πληθυσμιακό μέγεθος αυτής της χώρας. Συγκεκριμένα ανέφερε για 500,000 εθελοντές που εργάζονται σε πολλές και διάφορες θέσεις, από εξυπηρέτηση αθλητών τόσο στο Ολυμπιακό Χωριό όσο και στο στάδιο, μέχρι και ομάδες καθαρισμού και οργάνωσης.

Η BOCOG έχει άλλες πρωτοβουλίες συνειδητοποίησης συμπεριλαμβανομένης της εκστρατείας “Πράσινη Κοινότητα” και “Πράσινο Σπίτι” για να προωθήσει την περιβαλλοντική κατανόηση στις οικογένειες και τις κοινότητες. Μια άλλη πρωτοβουλία είναι η έκθεση Fuwa "*Ταξίδι κοντά στη Φύση*" που προωθεί τη συνειδητοποίηση για το περιβάλλον και τους βιότοπους των πέντε Ολυμπιακών μασκότ, Fuwa (*σημαίνει κούκλες καλής τύχης*): Beibei το ψάρι, Jingjing το πάντα, Huanhuan η ολυμπιακή φλόγα, Yingying η θιβετιανή αντιλόπη και Nini το χελιδόνι.

Η έκθεση λέει ότι το UNEP θεωρεί ότι θα μπορεί να αυξηθεί κατά πολύ η περιβαλλοντική συνειδητοποίηση στη χώρα και για τους επισκέπτες που θα παρευρίσκονται στους Αγώνες, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης των μηνυμάτων των μασκότ στην ιστοσελίδα των Πράσινων Ολυμπιακών Αγώνων.

3.3 Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις

Όπως και στην περίπτωση του Sydney, έτσι κι εδώ θα παρουσιάσουμε μονάχα δύο από τα μεγάλα έργα-κατασκευές που πραγματοποιήθηκαν στο Πεκίνο με σκοπό να φιλοξενήσουν τα αγωνίσματα των Ολυμπιακών Αγώνων. Το ένα, σαφώς, είναι το Εθνικό Στάδιο του Πεκίνου (Bird's Nest), στο οποίο και διεξάχθηκαν εκτός των αγώνων στίβου και οι τελετές έναρξης και λήξης, ενώ για δεύτερο έργο επιλέξαμε μια κατασκευή για την οποία έγιναν πολλές αναφορές όσον αφορά τον τρόπο κατασκευής της και την όμορφη και πρωτότυπη παρουσία της, το Εθνικό Κέντρο Υγρού Στίβου (Water Cube).

Ασφαλώς και δεν θέλουμε να μειώσουμε την αξία των άλλων εγκαταστάσεων, οι οποίες αποδείχθηκαν ιδιαίτερα λειτουργικές και φιλοξένησαν τα αγωνίσματα με μεγάλη επιτυχία. Απλά θα επικεντρωθούμε στα δύο αυτά εγκαταστάσεις ως τα πιο γνωστά, που σίγουρα η εικόνα τους θα αποτελέσει σήμα κατατεθέν για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου 2008.

3.3.1 Το Εθνικό Στάδιο του Πεκίνου

Το Εθνικό Στάδιο του Πεκίνου ή αλλιώς γνωστό ως Bird's nest λόγω της αρχιτεκτονικής του είναι ένα στάδιο το οποίο κτίζεται για τους «Πράσινους» Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου στην Κίνα και η σχεδιασμένη ολοκλήρωση του έχει προγραμματισθεί για τον Μάρτιο του 2008. Το στάδιο θα φιλοξενήσει τους κύριους αγώνες στίβου καθώς και τις τελετές έναρξης και λήξης. Βρίσκεται ακριβώς δίπλα στο Εθνικό κέντρο Υδάτινης Επιστήμης του Πεκίνου.

Το 2002, κυβερνητικοί αξιωματούχοι προσέλαβαν αρχιτέκτονες και μηχανικούς από όλο τον κόσμο για να λάβουν μέρος σε έναν διαγωνισμό. Οι αρχιτέκτονες Herzog & de Meuron, κάτοχοι του βραβείου Pritzker, συνεργάστηκαν με τους ArupSport και την Κινέζικη Αρχιτεκτονική Ομάδα Σχεδίου Και Έρευνας για να κερδίσουν στον διαγωνισμό. Ο μοντέρνος Κινέζος καλλιτέχνης Ai Weiwei ήταν ο καλλιτεχνικός σύμβουλος για τον σχεδιασμό. Η κατασκευή άρχισε την παραμονή των Χριστουγέννων του 2003, αλλά σταμάτησε λόγω του υψηλού κόστους του τον Αύγουστο του 2004 και συνεχίστηκε μετά. Τον Ιανουάριο του 2008, μεγάλο

ενδιαφέρον προσέλκυσε το γεγονός που αποκάλυψε ότι 10 άτομα είχαν χάσει την ζωή τους κατά την διάρκεια της κατασκευής αυτού του σταδίου. Αμφισβήτηση επίσης περιέκλεισε τις λεγόμενες αναγκαστικές εξώσεις πολλών κατοίκων ώστε η κατασκευή του κτιρίου να συνεχισθεί.

Το στάδιο μπορεί να χωρέσει περίπου 91,000 θεατές κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Η χωρητικότητα θα μειωθεί στις 80,000 μετά την λήξη των Αγώνων. Αντικατέστησε την αρχική προτιθέμενη τοποθεσία του Ολυμπιακού Σταδίου Guangdong. Το στάδιο είναι 330μέτρα σε μήκος και 220 μέτρα σε πλάτος, ενώ το ύψος του φθάνει στα 69,2 μέτρα. Η επιφάνεια που καλύπτει είναι στα 258 m² (τετραγωνικά μέτρα) , ενώ η επιφάνεια που χρησιμοποιείται είναι στα 204 m². Στην κατασκευή του χρησιμοποιήθηκαν 35km (χιλιόμετρα) σιδήρου, το οποίο ζύγιζε 45,000 τόνους. Το κόστος του ανέρχεται περίπου στα 423εκ. αμερικανικά δολάρια. Με την ολοκλήρωσή του, το στάδιο θα έχει ένα τελευταίας τεχνολογίας ηλιακό σύστημα, προσφορά της Suntech Power.

3.3.2 Το Εθνικό Κέντρο Υγρού Στίβου

Το Εθνικό Κέντρο Υγρού Στίβου του Πεκίνου , ή καλύτερα γνωστό ως Water Cube είναι μια κατασκευή που χτίστηκε παράλληλα με το Εθνικό Στάδιο (Bird's Nest) του Πεκίνου στο Ολυμπιακό Πάρκο για τους Θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2008. Η ανοικοδόμηση ξεκίνησε στις 24 Δεκεμβρίου 2003.

Είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι, παρά το παρατσούκλι του, το κτήριο είναι ένα ορθογώνιο πρίσμα.

Τον Ιουλίου του 2003, το σχέδιο των κύβων νερού επιλέχτηκε από 10 προτάσεις σε έναν διεθνή διαγωνισμό για την κατασκευή αυτού του κέντρου. Ο κύβος νερού σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε από μια κοινοπραξία των PTW αρχιτεκτόνων (μια αυστραλιανή εταιρία αρχιτεκτονικής), την διεθνή ομάδα εφαρμοσμένης μηχανικής Arup, την CSCEC (China State Construction Engineering Corporation) και το ίδρυμα σχεδίου CSCEC Shenzhen. Περιλαμβάνοντας ένα ατσάλινο περίβλημα, είναι η μεγαλύτερη κατασκευή από ETFE (τετραφθορίδιο του αιθυλενίου) στον κόσμο με πάνω από 100.000 μ² των πλαισίων ETFE που είναι μόνο 0.2 χιλ. στο συνολικό

πάχος. Η επένδυση ETFE επιτρέπει περισσότερη διείσδυση φωτός και θερμότητας από το παραδοσιακό γυαλί, με αποτέλεσμα την μείωση 30% στο ενεργειακό κόστος.

Ο εξωτερικός τοίχος είναι βασισμένος στη Weaire-Phelan δομή, μια δομή που επινοήθηκε από το φυσικό σχηματισμό των φυσαλίδων του σαπουνιού στον αφρό. Χρησιμοποιώντας τη γεωμετρία Weaire-Phelan, το εξωτερικό του Water Cube αποτελείται από 4.000 ETFE φυσαλίδες, μερικές τόσο μεγάλες ως τα 9.14 μέτρα μήκος, με 7 διαφορετικά μεγέθη για τη στέγη και 15 για τους τοίχους.

Το οικοδόμημα έχει μια χωρητικότητα 17.000 ατόμων κατά τη διάρκεια των Αγώνων που θα μειωθούν σε 6.000 έπειτα. Έχει επίσης μια συνολική επιφάνεια 65.000 τετραγωνικών μέτρων και θα καλύψει συνολικά 32.000 τετραγωνικά μέτρα. Αν και καλείται Water Cube, το υδάτινο κέντρο είναι πραγματικά σαν ένα ορθογώνιο κιβώτιο - 178 μέτρα μήκος και 31 μέτρα ύψος

Το Water Cube φιλοξένησε την κολύμβηση, την κατάδυση και τις εκδηλώσεις συγχρονισμένης κολύμβησης κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Το πόλο προγραμματίστηκε αρχικά να φιλοξενηθεί εκεί, αλλά άλλαξε τελικά και διεξάχθηκε στο Ying Tung Natatorium. Πολλοί άνθρωποι θεωρούν το Water Cube την γρηγορότερη Ολυμπιακή πισίνα στον κόσμο. Είναι 1 μέτρο βαθύτερη από τις περισσότερες Ολυμπιακές πισίνες. Μέχρι ένα ορισμένο σημείο, πέρα από το οποίο οι κολυμβητές χάνουν την αίσθηση της όρασής τους, οι βαθύτερες πισίνες επιτρέπουν στα κύματα να διαλυθούν στον πάτο, που οδηγεί σε λιγότερη διαταραχή του νερού για τους κολυμβητές.

4. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Λονδίνου 2012

4.1 Εισαγωγή

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούσαν εξαρχής, μια αποστολή που αλλάζει τον κόσμο. Ανέρχονται από την επιθυμία πολλών, από το 1896, να δουν νέους να αφιερώνουν την ενέργειά τους στην επιδίωξη της υπεροχής παρά του πολέμου. Παρά τον «πλαστικό» πατριωτισμό που τους συνοδεύει σήμερα, παραμένουν ένα κοσμοπολίτικο γεγονός, με την αληθινή έννοια της λέξης. Το Ολυμπιακό Ιδεώδες είναι, στην πραγματικότητα, η αποδοχή ότι όλοι ζούμε στον ίδιο πλανήτη.

Σε 4 χρόνια, οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Λονδίνου του 2012, έχουν ως στόχο να διευρύνουν την κοσμοπολίτικη προοπτική και να συμπεριλάβουν ένα βαθύτερο νόημα υπευθυνότητας για τον πλανήτη, διότι το Λονδίνο “υποσχέθηκε” να πραγματοποιήσει τους πρώτους Αγώνες του «ενός πλανήτη», τους πιο οικολογικούς σε ολόκληρη την ιστορία των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων από το 1896.

Όπως ο τουρισμός, σημαντικά αποτελέσματα μιας μεγάλης διοργάνωσης είναι η επιχειρηματική κίνηση και οι αλυσιδωτές αντιδράσεις που προκαλεί. Οι επισκέπτες ξοδεύουν δεκάδες δισεκατομμύρια δολάρια, σε συνέδρια, αθλητικούς αγώνες και πολιτισμικά γεγονότα. Η εξυπηρέτηση όλου αυτού του πλήθους επισκεπτών οδηγεί σε μεγάλες οικολογικές και χωρικές επιπτώσεις : αλλαγές στην χρήση γης για να προετοιμασθούν οι περιοχές για να υποδεχθούν το κύμα αυτών των επισκεπτών, τεράστια αύξηση της χρήσης ενέργειας, πώληση τροφών και σουβενίρ (που σημαίνει περισσότερη χρήση πηγών ενέργειας και παραγωγή απορριμμάτων), στέγαση και περισσότερες αεροπορικές πτήσεις. Μια έρευνα, του Ποδοσφαιρικού Συνδέσμου Κυπέλλου, στο Cardiff's Millennium Στάδιο, βρήκε ότι το Οικολογικό Ίχνος του γεγονότος σήμαινε ότι μια περιοχή ίση με το 1/5 του Cardiff θα χρειαζότανε κάθε χρόνο για να παράγει τα οικολογικά αγαθά και τις υπηρεσίες για να διατηρήσουν τον αντίκτυπο του παιχνιδιού μιας μόνο μέρας σε βιώσιμη βάση. Παρά αυτά, ο αριθμός των μεγάλων γεγονότων συνεχίζει να αυξάνεται. Οι ΗΠΑ από μόνες τους, το 2001, διεξήγαγαν 1800 μεγάλα συνέδρια στα οποία παρευρέθησαν 12,5 εκ. άνθρωποι.

4.2 Ενέργειες για τον περιορισμό των οικολογικών και χωρικών επιπτώσεων των Ολυμπιακών Αγώνων

Το Λονδίνο έκανε την ιδέα των Ολυμπιακών Αγώνων του «ενός πλανήτη» κεντρικό τμήμα της επιτυχημένης Ολυμπιακής προσφοράς του. *“Θέλουμε τους Ολυμπιακούς Αγώνες του «ενός πλανήτη» να είναι η πληρέστερη έκφραση της βιώσιμης ανάπτυξης που παραδόθηκε σε αστικού επιπέδου κλίμακα. Το θέλουμε για να ωφελησουμε όχι μόνο το Λονδίνο και το Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά και ολόκληρο το Ολυμπιακό Κίνημα”* - Λόρδος Coe (Δηλώσεις στους *Sunday Times* 2007).

Εκτός αυτού, ο προϊστάμενος της οργανωτικής επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012 με τον άλλοτε πρωθυπουργό της Αγγλίας Tony Blair ηχογράφησαν ένα ηχητικό μήνυμα με τίτλο “Έργο σε εξέλιξη” (Work In Progress) για τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Σε αυτό το μήνυμα, ο Blair λέει ότι θα ήθελε να δει αυτούς τους Ολυμπιακούς Αγώνες ως τους πιο “πράσινους” σε ολόκληρη την ιστορία και ότι ο σκοπός των Ολυμπιακών Αγώνων πρόκειται είναι να αποτελούν ένα αποκαλυπτικό παράδειγμα σταθερής ανάπτυξης.

Τώρα, πολλοί οπαδοί της αλλαγής παρατηρούν, αναρωτώμενοι εάν μπορεί πράγματι να επιτευχθεί ένας τέτοιος στόχος. Ας δούμε μερικά από τα σχέδια που η Αρχή Παράδοσης των Ολυμπιακών Αγώνων (ODA) του 2012 έθεσε ήδη σε εφαρμογή για να μπορέσει να τηρήσει την υπόσχεση που δόθηκε. Σαφώς και τα στοιχεία που έχουμε είναι ακόμα ιδιαίτερα περιορισμένα, οπότε και θα περιοριστούμε στην αναφορά των ενεργειών και δε θα προχωρήσουμε στην ανάλυση του πιθανού αντίκτυπου τους στην πόλη του Λονδίνου.

4.2.1 Παρουσίαση περιβαλλοντικών δεικτών

Ενέργεια

Το Λονδίνο δεν είναι μια αρχαία πόλη όσον αφορά την διοργάνωση μεγάλων εκδηλώσεων. Οι υπεύθυνοι γνωρίζουν τι πρέπει να γίνει ώστε να περιορισθεί, όσο είναι δυνατόν η χρήση, ή καλύτερα η κατάχρηση, ενέργειας. Η βασική αρχή για τις ανεγέρσεις κτιρίων αθλητισμού και διαβίωσης είναι η οικονομική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας και νερού. Σύμφωνα με τον προϊστάμενο της οργανωτικής επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων θα χρησιμοποιηθούν πρότυπα και καινοτόμες τεχνολογίες στα κτίρια, ώστε να υπάρξει μια συνεχής θετική επίδραση, όσο είναι δυνατό, για ολόκληρη την πόλη.

Δύο νέα ενεργειακά κέντρα θα είναι στην καρδιά ενός νέου δικτύου εγκαταστάσεων που εγκαθίσταται στο Ολυμπιακό Πάρκο, και που θα παρέχουν βιώσιμη θέρμανση και ψύξη κατά τη διάρκεια των Αγώνων και στις τοπικές κοινότητες μετά από αυτούς.

Διαχείριση Υδάτινων Πόρων

Οι διοργανωτές των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012 έχουν απαγορεύσει στους υπαλλήλους τους να έχουν εμφιαλωμένο νερό στα γραφεία τους, και η απαγόρευση αυτή επεκτείνεται γρήγορα στο Ηνωμένο Βασίλειο

Η παρούσα απόφαση είναι απλώς το πρώτο βήμα προς την επίτευξη πιο “πράσινων”, οικολογικά καθαρότερων Ολυμπιακών Αγώνων. Επίσης, έχει προγραμματισθεί να κτισθούν εκατοντάδες μικρά σιντριβάνια με πόσιμο νερό για τους διαγωνιζομένους και τους φιλοξενούμενους των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012.

Εκατοντάδες από τα εστιατόρια της πρωτεύουσας, και άλλα ιδρύματα ακολούθησαν το παράδειγμα αυτό. Οι υποστηρικτές της απαγόρευσης ζητούν να δοθεί προσοχή στο γεγονός ότι η χρήση του νερού από τη βρύση βγάζει 300 φορές λιγότερη εκπομπή του διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) στην ατμόσφαιρα απ' ό,τι κατά τη διάρκεια της παραγωγής και της μεταφοράς του εμφιαλωμένου νερού. Και από το συνηθισμένο νερό δεν θα απομείνει καμιά πλαστική συσκευασία και σαφώς δεν θα χρειαστεί να γίνει οποιαδήποτε μεταφορά σε μεγάλες αποστάσεις μέσω τρένων ή αυτοκινήτων, μειώνοντας, έμμεσα, με αυτόν τον τρόπο και τις εκπομπές ρύπων.

Ξυλεία και Προϊόντα Ξύλου

Ένα βασικό ζήτημα που απασχολεί την ODA για την προμήθευση ξύλου είναι η πιστοποίηση. Το 2005 το Τμήμα για το Περιβάλλον, τα Τρόφιμα και τις Αγροτικές Υποθέσεις (Department for Environment, Food and Rural Affairs - DEFRA) ανακοίνωσε ότι έχει εκτιμήσει επίσημα τα επικυρωμένα προϊόντα ξυλείας από το πρόγραμμα για την επικύρωση της πιστοποίησης δασονομίας (PEFC - Programme for the Endorsement of Forestry Certification) ως νόμιμα και βιώσιμα. Η ξυλεία από τα PEFC είναι τώρα επιλέξιμη για όλες τις συμβάσεις υπό την Βρετανική πολιτική προμήθειας ξυλείας και θα λαμβάνει εξέχουσα θέση στις διαδικασίες προκηρύξεων για παροχή ξυλείας, μαζί με την ξυλεία που πιστοποιείται από το Δασικό Συμβούλιο διαχείρισης (Forest Stewardship Council - FSC), την Canadian Standards Association (CSA) και τη Sustainable Forest Initiative (SFI).

Το Λονδίνο του 2012 δεν είναι ευαπόδεικτα ένας αυτοσκοπός και ολόκληρη η βιομηχανία ξύλου πρέπει να επιδοκιμαστεί για την ομαδική προσπάθεια να συνεχιστεί η ενσωμάτωση και επιρροή στην χρήση ξύλου σε όλα τα επίπεδα και στην καθιέρωση του ξύλου ως ένα βιώσιμο οικοδομικό υλικό του μέλλοντος, για σχεδόν κάθε τομέα της βρετανικής Οικοδομικής Βιομηχανίας.

Μεταφορές

Οι μεταφορές είναι μια πρόκληση. Καθώς το Λονδίνο βρίσκεται ήδη στα πρώτα στάδια αυτού που μπορεί να γίνει μια από τις πιο φιλόδοξες προσπάθειες να μετασκευαστεί μια πόλη για την βιωσιμότητα, από την ενθάρρυνση των πολιτών να μην χρησιμοποιούν ιδιωτικά κυρίως μέσα μεταφοράς ως και την οικοδόμηση οικολογικών κατασκευών, θα φαινόταν λογικό η πραγματοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του «ενός πλανήτη», να μετατραπεί σε ένα εργαλείο για την μείωση του Οικολογικού Ίχνους σε αστικό επίπεδο.

Καθώς οι αθλητές και οι ανώτεροι υπάλληλοι ταξιδεύουν στους Αγώνες, το Λονδίνο θα αντισταθμίσει όλα τα αποτελέσματα θερμοκηπίου που η κίνηση αυτή θα εκπέμψει. Νέες επενδύσεις πραγματοποιούνται στις δημόσιες μεταφορές και το ταξίδι στους Αγώνες με το ιδιωτικό αυτοκίνητο θα περιοριστεί σημαντικά.

Στο Ολυμπιακό πάρκο και γύρω από αυτό έχει προγραμματισθεί να κατασκευασθεί ποδηλατοδρόμος και πεζόδρομος μήκους 80χλμ. Τα μισά, τουλάχιστον, από όλα τα υλικά για την κατασκευή των κτιρίων και των υποδομών των Ολυμπιακών Αγώνων θα μεταφερθούν με τα σκάφη ή με το σιδηρόδρομο.

Εκτός αυτού, προγραμματίζεται να χτιστούν νέες εθνικές οδοί και επίσης συνέχιση της περιφερειακής οδού γύρω από το Ολυμπιακό Πάρκο. Τα οικοδομικά υλικά θα παραδοθούν μέσω αυτών των δρόμων και κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων θα συνδέσουν τις εγκαταστάσεις όπου θα πραγματοποιούνται τα διάφορα αγωνίσματα.

Οι κατασκευές έχουν αρχίσει με την οικοδόμηση πάνω από 30 νέων σταθερών γεφυρών και 20km δρόμων. Οι συνδέσεις μεταφορών θα βελτιωθούν επίσης για να δημιουργήσουν μια από τις καλύτερα συνδεδεμένες περιοχές της πρωτεύουσας.

Προστασία του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση του φαινόμενου του θερμοκηπίου

Οι αρμόδιοι για το σχεδιασμό εργάζονται για τη μείωση των εκπομπών του CO₂ με τη χρησιμοποίηση των πράσινων τεχνικών οικοδόμησης και των ανανεώσιμων

πηγών ενέργειας. Πράγματι, σχεδόν όλες οι νέες εγκαταστάσεις θα είναι υψηλής απόδοσης πράσινη αρχιτεκτονική.

Οι αρμόδιοι για το σχεδιασμό ελπίζουν ότι ολόκληρο το Ολυμπιακό Πάρκο, θα αποκαταστήσει κάποια βιολογική λειτουργία στην περιοχή και θα βοηθήσει στην βελτίωση των περιβαλλόμενων κοινοτήτων μετά το τέλος των Αγώνων. Η κοιλάδα Lea θα γίνει ένα από τα μεγαλύτερα αστικά πάρκα που δημιουργούνται στην Ευρώπη εδώ και έναν αιώνα. Το Ολυμπιακό Πάρκο θα τροφοδοτηθεί από μία γιγαντιαία αιολική τουρμπίνα.

Σύμφωνα με τη στρατηγική και τους στόχους που έχουν αποφασισθεί, κατά τη διάρκεια της οικοδόμησης των εγκαταστάσεων και γενικότερα όλων των υποδομών των Ολυμπιακών Αγώνων στο Λονδίνο θα χρησιμοποιηθούν τα νεότερα πρότυπα με σκοπό να αντιμετωπίσουν τις αλλαγές του κλίματος, να χρησιμοποιήσουν στο μέγιστο τα οικολογικά μέσα μεταφοράς καθώς και την ανακύκλωση των αποβλήτων.

Πάντως, αποθαρρυντικό είναι τα απόβλητα που παράγονται από την κατασκευή εγκαταστάσεων μιας χρήσης, και η ενέργεια που ενσωματώνεται σε πολλές κατασκευές που θα χρησιμοποιηθούν μια φορά και έπειτα θα αναδιαμορφωθούν, στην καλύτερη των περιπτώσεων. Δεδομένου ότι ένα τόσο μεγάλο μέρος του αντίκτυπου των Αγώνων εμφανίζεται σε αυτές τις προσωρινές κατασκευές, πολλή προσπάθεια θα πρέπει να καταβληθεί αλλού για να μετριασθεί ο αντίκτυπος αυτός. Αλλά πολύ Λονδρέζοι φαίνονται πρόθυμοι να δεχθούν αυτήν την πρόκληση.

Το Ολυμπιακό στάδιο αποφασίσθηκε να χτιστεί στην ανατολική πλευρά του Λονδίνου, εξυπηρετώντας έτσι την προσπάθεια που γίνεται ώστε να αναπτυχθεί και να ανανεωθεί η πλευρά αυτή.

Μάρκετινγκ, επικοινωνία και κοινωνική συμμετοχή

Η μεγαλύτερη ανάγκη, προς το παρόν, είναι η πληροφόρηση. Τα δημόσια διαθέσιμα έγγραφα είναι λιτά σε λεπτομέρειες, και αρκετοί Βρετανοί θεωρούν ότι η ODA δεν έχει διαφάνεια στα έργα της. Είναι δύσκολο να πει εάν οι Αγώνες θα είναι αληθινά βιώσιμοι, κυρίως επειδή δεν είναι εξ ολοκλήρου σαφές τι η ODA έχει προγραμματίσει. Επιπλέον, άλλοι επισημαίνουν, η μέτρηση του Οικολογικού Ίχνους είναι ακόμα μια τραχιά και ανακριβής επιστήμη, και χρειάζεται ακόμα πολλή δουλειά στην αξιολόγηση των αξιών και των ζημιών των διάφορων προϊόντων, των υλικών και των πρακτικών.

Το 1961 το Ηνωμένο Βασίλειο χρησιμοποιούσε πάνω από το διπλάσιο της βιοχωρητικότητας του. Το 2001 η χρήση αυτή ξεπερνά το τριπλάσιό της βιοχωρητικότητας του. Μολονότι την ίδια περίοδο, ο πληθυσμός του αυξήθηκε κατά 13,5%, το κατά κεφαλήν Οικολογικό Ίχνος του Ηνωμένου Βασιλείου ανέβηκε κατά 40%, ενώ η κατά κεφαλήν βιοχωρητικότητα του έπεσε σχεδόν κατά 22%. Όπως είναι αναμενόμενο, το Οικολογικό Ίχνος του Λονδίνου, και κατ' επέκταση του Ηνωμένου Βασιλείου, όσο ανακριβής και αν είναι η επιστήμη αυτή, θα εκτιναχθεί σε πολύ υψηλά επίπεδα με την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012.

Η ODA έχει, πάντως, μερικές εντυπωσιακές συνεργασίες, συμπεριλαμβανομένης της WWF, της London Sustainability Exchange και της BioRegional, με στόχο την βιώσιμη διοργάνωση και διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, γεγονός που θα αποτελέσει πρότυπο ή μέτρο σύγκρισης για τις μετέπειτα διοργανώσεις.

4.3 Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις

Οι διοργανωτές των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012 στο Λονδίνο έχουν ως στόχο να ανεγείρουν ένα μεγάλο αριθμό νέων εγκαταστάσεων και υποδομών, πλατειών, δρόμων και πάρκων. Επίσης αναφέρονται ιδέες και τρόποι για την μετέπειτα χρήση των εγκαταστάσεων και υποδομών αυτών.

Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας του φακέλου υποψηφιότητας, για την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012 η οργανωτική επιτροπή είχε παρουσιάσει σχέδια για την ανάπτυξη και την εκμετάλλευση της περιοχής όπου οι Ολυμπιακοί Αγώνες θα διεξάγονταν. Αλλά μετά από το 2005 όταν το Λονδίνο επιλέχθηκε ως η Ολυμπιακή πόλη του 2012, αυτά τα σχέδια υπέστησαν μια ουσιαστική αναπροσαρμογή.

Έτσι, τώρα προγραμματίζεται να τοποθετηθεί το κέντρο Τύπου στο Ολυμπιακό Πάρκο. Επίσης προγραμματίζεται να συνδεθεί το πρόγραμμα ανέγερσης του Ολυμπιακού χωριού με τα σχέδια της ανάπτυξης της περιοχής που περιβάλλει το Λονδίνο και το Stratford.

Ο πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012 του Λονδίνου μίλησε για ένα αναπτυξιακό σχέδιο πολύ μεγάλης κλίμακας. Συγκεκριμένα ανέφερε : *«Είναι ένα από τα μεγαλύτερα και πιο περίπλοκα αναπτυξιακά σχέδια από όλα όσα έχουν γίνει στο Ηνωμένο Βασίλειο. Για μας αυτό αποτελεί ένα ορόσημο στον δρόμο για το 2012»* (Δηλώσεις στους *Sunday Times* 2007).

Στο πρώτο στάδιο κατασκευών προγραμματίζεται να πραγματοποιηθούν σημαντικές βελτιώσεις στις μεταφορές μέσω του ποταμού Τάμεση, όπως βελτίωση των όχθων του Τάμεση και δημιουργία ενός νέου συστήματος ασφαλείας από πλημμύρες.

Στο δεύτερο στάδιο θα χτιστούν 5 αθλητικά συγκροτήματα, μεταξύ των οποίων το Ολυμπιακό στάδιο, το Εθνικό Κέντρο Υγρού Στίβου και το ποδηλατοδρόμιο. Προγραμματίζεται, επίσης να χτιστούν σπίτια, εκ των οποίων, περισσότερα από τα μισά θα δοθούν για διαμερίσματα σε ανθρώπους με χαμηλά εισοδήματα και για γραφεία.

Ένας από τους αντιπροσώπους της οργανωτικής επιτροπής, ο David Hittings, απόφυγε να αναφέρει ένα κατά προσέγγιση χρηματικό ποσό κόστους των Ολυμπιακών Αγώνων. Υπάρχει, πάντως, η πιθανότητα και η άποψη ότι το κόστος θα τριπλασιαστεί, συγκριτικά με το αναμενόμενο.

«Έχουμε βελτιώσει τα αρχικά σχέδια, επειδή έπρεπε να σκεφτούμε καλύτερα πώς οι υποδομές θα χρησιμοποιηθούν μετά από τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Και αυτό δεν επηρεάζει τις δαπάνες» ανέφερε ο Hittings.

4.3.1 Το Ολυμπιακό Στάδιο του Λονδίνου

Το Ολυμπιακό στάδιο του Λονδίνου θα είναι το κέντρο των Θερινών Ολυμπιακών Αγώνων του 2012. Το στάδιο θα κτισθεί στην περιοχή Stratford, στην κοιλάδα Lea Valley του ανατολικού Λονδίνου και θα έχει χωρητικότητα ειδικά για τους Αγώνες περίπου 80.000 ατόμων. Η προετοιμασία του εδάφους για το στάδιο άρχισε στα μέσα του 2007, συγκεκριμένα στις 22 Μαΐου 2008, αν και οι εργασίες ανέγερσης άρχισαν ανεπίσημα 4 εβδομάδες πριν από εκείνη την ημερομηνία.

Το στάδιο θα έχει μια διακριτική εμφάνιση λόγω της εξωτερικής επένδυσης και της στέγης του, όπου θα διαμορφωθεί μια μεγάλη τοιχογραφία από ιστορικούς Ολυμπιακούς πρωταθλητές, τις σημαίες των συμμετεχόντων χωρών, και τα λογότυπα των χορηγών. Το σχέδιο του σταδίου θα είναι επαναστατικό, δεδομένου ότι θα είναι κατά ένα μεγάλο μέρος μια προσωρινή δομή, που θα μειωθεί από 80.000 σε 25.000 καθίσματα μετά από τους Αγώνες, αφήνοντας την ελπίδα που έχουν οι διοργανωτές ότι θα είναι ένα βιώσιμο στάδιο που θα ενωθεί με την υπόλοιπη περιοχή.

Το σχέδιο του σταδίου άρχισε στις 7 Νοεμβρίου 2007, ως το μοναδικό στάδιο 80.000 καθισμάτων, το οποίο θα αποτελέσει το κέντρο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012 φιλοξενώντας τις τελετές έναρξης και λήξης καθώς και άλλα αθλητικά γεγονότα, και θα μετατραπεί σε ένα στάδιο κάτω των 25.000 καθισμάτων μετά από τους Αγώνες, όταν θα γίνει ένα νέο σπίτι για τον αθλητισμό, συνδυάζοντας και άλλες αθλητικές, κοινοτικές και εκπαιδευτικές χρήσεις, σύμφωνα με την London Organizing Committee of the Olympic Games (LOCOG).

Σύμφωνα με τις εκθέσεις από τους Sunday Times, η περιοχή των αγώνων στίβου του σταδίου, θα κατασκευασθεί από τον μαλακό άργιλο που υπάρχει στην περιοχή, γύρω από την οποία θα υπάρξουν τα καθίσματα των 25.000 ατόμων. Μια χαλύβδινη κατασκευή θα ενισχύσει αυτήν την περιοχή προσθέτοντας περαιτέρω 55.000 καθίσματα.

Πλαστικό, ή ίσως ένα περιβαλλοντικά βιώσιμο ύφασμα, όπως η κάνναβη, θα τυλίξει το εξωτερικό του σταδίου. Το περικόλυμμα θα είναι 20 μέτρα ψηλό και θα μήκους 900 μέτρων (περιφέρεια του σταδίου). Τα πιο πρόσφατα σχέδια που υποβάλλονται για έγκριση στην Ολυμπιακή Αρχή Παράδοσης (ODA) προτείνουν ότι παρά μια συνεχή λουρίδα, θα υπάρξουν ήταν προτιμότερο να υπάρχουν γιγαντιαίες σχισμές στο περικόλυμμα ώστε το κοινό να περπατά μέσα από αυτές και μέσα στο στάδιο.

Δεν θα υπάρξουν σημεία πώλησης τροφίμων μέσα στο χώρο των 80.000 καθισμάτων, κάτι που μειώνει την ανάγκη για κουζίνες και για τα υψηλότερα επίπεδα πυροπροστασίας που είναι αναγκαία. Αντί αυτού, οι αρχιτέκτονες έχουν προγραμματίσει να υπάρξουν περιοχές και μικρά καταστήματα πώλησης τροφών και ποτών έξω από το στάδιο, μια ιδέα εμπνευσμένη από τις επιτυχείς ζώνες φιλάθλων στο Παγκόσμιο Κύπελλο του 2006 στη Γερμανία, όπου οι θεατές μαζεύονταν για να φάνε, να πιούν και να δουν τους αγώνες από τις μεγάλες οθόνες. Επίσης έχει προταθεί οι περιοχές τουαλετών, γνωστές ως “pods”, να κατασκευασθούν από ανακυκλωμένα εμπορευματοκιβώτια σκαφών.

Το σχέδιο του Ολυμπιακού σταδίου προωθήθηκε ως παράδειγμα “βιώσιμης ανάπτυξης”, αλλά μερικοί κριτικοί αρχιτεκτονικής έχουν αμφισβητήσει και την αισθητική αξία του και την καταλληλότητα ως εθνικό σύμβολο για τους Αγώνες - ειδικά όταν συγκρίνεται με το Εθνικό στάδιο του Πεκίνου.

Η Amanda Baillieu (περιοδικό Building Design) αντιτίθεται στους ισχυρισμούς του σχεδιαστή (Buro Happold) του σταδίου ότι είναι περιβαλλοντικά βιώσιμο και οικονομικό. Αντίθετα, βεβαιώνεται ότι στην πραγματικότητα θα είναι το αντίθετο. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι:

- η προσωρινή στέγη δεν θα μπορούσε να επαναχρησιμοποιηθεί για να καλύψει τις μόνιμες 25 000 θέσεις,
- είναι μάλλον απίθανο ότι το τμήμα αφαιρούμενων καθισμάτων θα χρησιμοποιηθεί για οποιοδήποτε άλλο γεγονός π.χ. τους Κοινοπολιτειακούς Αγώνες της Γλασκόβης και
- οι δαπάνες που περιλαμβάνονται στην αποσυναρμολόγηση του σταδίου, καθώς και τα "pods", δεν ήταν στο εκτιμώμενο κόστος.

Όσον αφορά την μετά-ολυμπιακή χρήση του σταδίου, υπάρχουν αρκετές προσφορές από γνωστούς αθλητικούς συλλόγους της Αγγλίας για να το

χρησιμοποιήσουν ως έδρα, όπως η Leyton Orient F.C., η West Ham United και η Chelsea F.C. Επίσης, η ομάδα του rugby, London Skolars έδειξε ενδιαφέρον για το στάδιο. Ο πρόσφατα εκλεγμένος δήμαρχος του Λονδίνου, Boris Johnson, δήλωσε ότι όλα τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να εξετάσουν προσεκτικά τα σχέδια για το στάδιο και δεν απέκλεισε τη χρήση του από ένα επαγγελματικό σύλλογο ποδοσφαίρου ή rugby.

4.3.2 Το Κέντρο Υγρού Στίβου του Λονδίνου

Το Κέντρο Υγρού Στίβου του Λονδίνου είναι μια κλειστή εγκατάσταση με δύο πισίνες 50 μέτρων και μια πισίνα καταδύσεων 25 μέτρων, και θα αποτελέσει μια από τις βασικές εγκαταστάσεις των Θερινών Ολυμπιακών Αγώνων του Λονδίνου το 2012. Σχεδιασμένο από την βραβευμένη με το Pritzker Prize, αρχιτέκτονα Zaha Hadid, το κέντρο βρίσκεται στο Ολυμπιακό πάρκο του Stratford στο ανατολικό Λονδίνο. Η διακριτική αρχιτεκτονική και η κυρτή στέγη του θα είναι το πρώτο πράγμα που θα αντικρύσουν οι πρώτοι επισκέπτες κατά την είσοδό τους στο Ολυμπιακό Πάρκο, και βρίσκεται κοντά στο Ολυμπιακό στάδιο.

Το κέντρο θα χρησιμοποιηθεί για τα αγωνίσματα κολύμβησης, πόλο, κατάδυσης και συγχρονισμένης κολύμβησης. Κατά τη διάρκεια των Αγώνων θα έχει χωρητικότητα 17.500 ατόμων, η οποία θα μειωθεί σε 2.500 μετά από αυτούς. Η κατασκευή άρχισε στις 17 Ιουλίου 2008, 2 μήνες μπροστά από το πρόγραμμα και πρόκειται να ολοκληρωθεί το 2011.

Η Hadid, 1 Δεκεμβρίου 2005, της ζητήθηκε να αναθεωρήσει τα σχέδιά της μετά από μια αλλαγή που οδήγησε στον διπλασιασμό του εκτιμώμενου κόστους (£75 εκ). Τα αναθεωρημένα σχέδια παρουσιάστηκαν στις 27 Νοεμβρίου 2006. Αν και το αρχικό σχέδιο διατηρήθηκε και το στάδιο θα μπορεί να φιλοξενήσει 17.500 θεατές, το Κέντρο Υγρού Στίβου θα είναι πολύ μικρότερο και θα κοστίσει πολύ λιγότερο απ' ότι πριν. Στις 8 Απριλίου 2008 αναφέρθηκε ότι το κέντρο θα κοστίσει περίπου τρεις φορές περισσότερο από το αναμενόμενο, δηλαδή £242m. Οι αυξήσεις των δαπανών περιλαμβάνουν επίσης το εκτιμώμενο κόστος για τη μετατροπή τους για δημόσια χρήση μετά από τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

4.4 Συμπέρασμα

Ο Δήμαρχος του Λονδίνου, Ken Livingstone ανέφερε τα εξής: *“Έχω πεισθεί ότι οι Ολυμπιακοί και οι Παραολυμπιακοί Αγώνες θα βοηθήσουν να γίνει το Λονδίνο μια πιο βιώσιμη πόλη. Όσον αφορά το μελλοντικό Λονδίνο, τα ίχνη μιας παραγωγής προσφέρουν μια διορατική ματιά στο κατά πόσο μπορούμε να κάνουμε τον τρόπο ζωής μας και την πόλη πιο “πράσινη”. Με ενημέρωση μπορούμε να επιλέξουμε πώς να ζήσουμε την ζωή μας και να αντιστρέψουμε την καταστροφική κλιματική αλλαγή. Το Λονδίνο έχει ήδη εγκαθιδρυθεί ως μια κορυφαία “πράσινη” πόλη. Όλοι πρέπει να στηριχτούμε σε αυτήν την επιτυχία για να χτίσουμε ένα καλύτερο μέλλον για όλους μας.”* (Δηλώσεις στην Daily Mirror 2006).

Μιλώντας σε ένα ίδρυμα για την Επιστήμη και Τεχνολογία σχετικά με αυτό που θα συμβεί στην περιοχή μετά από τους Αγώνες, ο πρόεδρος της ODA, John Armitt εξήγησε ότι η ODA εργάζεται στενά με τον Οργανισμό Ανάπτυξης του Λονδίνου (London Development Agency - LDA) για να δημιουργήσει ένα πάρκο που θα ωφελήσει τις τοπικές κοινότητες μετά το 2012.

Ο John Armitt επίσης επιβεβαίωσε ότι η πρόοδος πραγματοποιείται για να βελτιώσει μια παραμελημένη και μολυσμένη περιοχή και για να δημιουργήσει το μεγαλύτερο αστικό πάρκο στην Ευρώπη.

Το πρόγραμμα του Λονδίνου 2012 παρέχει επίσης κατάρτιση, απασχόληση και ανάπτυξη σταδιοδρομίας στους ντόπιους και μέχρι πρότινος άνεργους, καθώς επίσης παρέχει ευκαιρίες για τις τοπικές επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με τον John Armitt : «Η επένδυση στην αναγέννηση αυτής της περιοχής δεν προέρχεται μόνο από τον δημόσιο τομέα. Το Λονδίνο του 2012 ενεργεί επίσης ως καταλύτης για την κίνηση ιδιωτικών επενδύσεων, όπως η Westfield που ανήγγειλε το πράσινο φως σε £1.5 δις να πάνε στην ανάπτυξη της περιοχής Stratford δίπλα στο Ολυμπιακό Πάρκο»

Το καλύτερο που η ODA μπορεί να κάνει είναι να δοθεί ολόκληρη η διαδικασία στην διεθνή και δημόσια διερεύνηση. Εάν είναι αρκετά “γενναία” ώστε να βάλει τις δεσμεύσεις της σε δοκιμή στο κοινό, οι Αγώνες θα βελτιωθούν -- και η καμπύλη εκμάθησης στην προσπάθεια να επιτευχθούν οι στόχοι της μπορεί να αποδειχθεί πολυτιμότερη από την ίδια την πραγματική οικολογική αποταμίευση. Οι Αγώνες του 2012 μπορούν να γίνουν μια ογκώδης τάξη για την εκμάθηση του τρόπου ζωής μέσα στα όρια που μας δίνεται από τον πλανήτη.

5. Συγκριτική Διερεύνηση των 4 Ολυμπιάδων – Συμπεράσματα

Από την ανάλυση που προηγήθηκε, φθάσαμε σε πολλά και ενδιαφέροντα συμπεράσματα. Οι Αγώνες τις Αθήνας αποτέλεσαν μια έκπληξη για την παγκόσμια κοινότητα όσον αφορά την επιτυχία στην διοργάνωσή τους.

Ήταν η πρώτη φορά που μια μικρή χώρα ανέλαβε και έφερε εις πέρας με επιτυχία μια τόσο μεγάλη και πολύπλοκη διοργάνωση. Σαφώς, δεν ήταν όλα τέλεια οργανωμένα όπως είδαμε, και σε αυτό συντέλεσε το γεγονός ότι οι περισσότερες προετοιμασίες πραγματοποιήθηκαν κυριολεκτικά την τελευταία στιγμή, χαρακτηριστικό στοιχείο την ελληνικής φιλοσοφίας. Κύριο θύμα σε αυτόν τον «αγώνα δρόμου» ήταν το περιβάλλον που υπέστη τεράστια υποβάθμιση. Εκτός αυτού, η προσπάθεια των υπευθύνων να ολοκληρώσουν το πρόγραμμα προετοιμασίας των Αγώνων στην ώρα τους, οδήγησε τον προϋπολογισμό του εγχειρήματος στα ύψη και άφησε πίσω του ένα μεγάλο έλλειμμα. Πάντως, οι Αγώνες άφησαν πίσω τους και μια μεγάλη κληρονομιά από αθλητικές εγκαταστάσεις, που δυστυχώς η Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε. και η πολιτεία δεν κατάφερε μέχρι τώρα να αξιοποιήσει κατάλληλα. Αντίθετα, άφησε τις εγκαταστάσεις αυτές να φθείρονται στο πέραςμα του χρόνου και των ασυνειδήτων. Μόνο το γήπεδο badminton αξιοποιήθηκε, με την μετατροπή του σε θέατρο που φιλοξένησε καλλιτεχνικές παραστάσεις, όπως το “Jesus Christ Super Star” και το “Swan Lake On Ice.”

Σε εντελώς διαφορετική πορεία βρίσκονται οι ενέργειες και οι προσπάθειες του Λονδίνου, καθώς πλησιάζουν οι Ολυμπιακοί του 2012. Όπως είδαμε από την παρουσίαση της προετοιμασίας του Λονδίνου, η Οργανωτική Επιτροπή βρίσκεται ήδη σε καλό δρόμο όσον αφορά τον σχεδιασμό και την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων. Συγκεκριμένα, οι διεργασίες ανέγερσης πολλών από τις εγκαταστάσεις, άρχισαν μέχρι και ένα μήνα πριν από τις επίσημες ημερομηνίες, και η συνέχισή τους παραμένει μέσα στο πρόγραμμα. Βέβαια, ήδη έχουν εμφανισθεί προβλήματα, κυρίως όσον αφορά την τήρηση των προϋπολογισμών των κατασκευών. Πάντως, το Λονδίνο έχει ήδη αποδείξει ότι ο παράγοντας περιβάλλον λαμβάνει σημαντική θέση στην διοργάνωση, είτε μέσω των συνεργασιών που έχουν πραγματοποιηθεί είτε μέσω διαφόρων κινήσεων και ιδεών που προγραμματίζεται να υλοποιηθούν, κάνοντας τους Αγώνες βιώσιμους.

Ο στόχος της πόλης του Sydney να διοργανώσει τους πλέον βιώσιμους Ολυμπιακούς Αγώνες, μπορεί να θεωρηθεί ο πιο επιτυχημένος. Πράγματι,

βασιζόμενοι σε συμπεράσματα και αποτελέσματα ερευνών των διεθνών περιβαλλοντικών οργανώσεων, οι Αγώνες του Sydney αποτέλεσαν και συνεχίζουν να αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση όσον αφορά την βιωσιμότητα τους και την σωστή διοργάνωσή τους με γνώμονα και σεβασμό προς το περιβάλλον, παρόλο που έλαβαν απλώς την βάση κατά την αξιολόγησή τους. Τα χρονοδιαγράμματα τηρηθήκαν κανονικά και η διοργάνωση των Αγώνων πραγματοποιήθηκε ως είχε σχεδιαστεί.

Το Πεκίνο, παρά της προσπάθειας της τελευταίας στιγμής, κατάφερε τελικά να διοργανώσει αξιόλογους Αγώνες, για μια χώρα που δεν έχει ιδιαίτερη εμπειρία στην διεξαγωγή μεγάλων αθλητικών δραστηριοτήτων. Βασικό αρνητικό στοιχείο στην περίπτωση αυτή, είναι η μάλλον αποτυχημένη προσπάθεια των Κινέζων διοργανωτών να εξαλείψουν, ή έστω να μειώσουν τα υψηλά επίπεδα ρύπανσης που αντιμετωπίζει η χώρα. Προσπάθειες έγιναν για την αντιμετώπιση του φαινομένου, αλλά αυτό είτε δεν πραγματοποιήθηκε έγκαιρα, είτε υπήρχε πολύ περιθώριο ακόμα για περεταίρω ενέργειες. Δεν πρέπει να ξεχνάμε, σαφώς, τις ανθρώπινες ζωές που χάθηκαν κατά την διάρκεια της κατασκευής ορισμένων Ολυμπιακών εγκαταστάσεων, και την απολυτότητα και, σε ορισμένες περιπτώσεις αυταρχικότητα, που επέδειξε η κινεζική πολιτεία ως τρόπο επίλυσης πολλών εμποδίων που εμφανίζονταν στην προσπάθεια να οργανωθούν οι Αγώνες.

Καθαρό συμπέρασμα όλων αυτών είναι ότι όσον αφορά την επιτυχημένη διοργάνωση της βιώσιμης Ολυμπιάδας, η επίτευξη αυτού είναι αληθινή στους Ολυμπιακούς του Sydney. Πάντως, προς το παρόν, διαφαίνεται ότι το Λονδίνο έχει θέσει ως στόχο να αποτελέσει κι αυτό με την σειρά του παράδειγμα προς μίμηση προς την παγκόσμια κοινότητα όσον αφορά την διοργάνωση επιτυχημένων οικονομικά, αλλά κυρίως, βιώσιμων Ολυμπιακών Αγώνων.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΙΚΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

1. Εισαγωγή

Στην απονομή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012 στο Λονδίνο, η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ) επέστησε την προσοχή στον κεντρικό περιβαλλοντικό στόχο που έθεσε το Λονδίνο ότι "θα δημιουργούσε ένα μεγάλο νέο αστικό πάρκο, με υδροβιότοπους, περιβαλλοντικές λύσεις στους φυσικούς πόρους, στο νερό, τη διαχείριση των αποβλήτων και της ενέργειας, και στην ανάπτυξη βιώσιμων οικοδομών".

Σύμφωνα με τον Paul King, διευθυντή του World Wild Fund-UK (<http://www.wwf.org.uk>), οι Ολυμπιακοί Αγώνες με χαμηλή χρήση άνθρακα "θα φέρουν τα μακροπρόθεσμα περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη στο Λονδίνο ακόμα και μετά το τέλος των Αγώνων." Το Ολυμπιακό πάρκο του Λονδίνου θα είναι μια χαμηλή ζώνη εκπομπής ρύπων, με χρήση οχημάτων με μικρή ή καθόλου εκπομπή ρύπων. Επιπλέον, το Ηνωμένο Βασίλειο θα προωθήσει επενδύσεις στα ανανεώσιμα ενεργειακά προγράμματα αναπτυσσόμενων χωρών, για να αντισταθμίσει τις εκπομπές άνθρακα που θα είναι αποτέλεσμα των διεθνών μετακινήσεων των αθλητών, των ανώτερων υπαλλήλων, και όλων των θεατών που θα πάνε στο Λονδίνο για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2012.

Και οι πέντε από τους τελικούς υποψήφιους για τους 2012 Ολυμπιακούς Αγώνες δέσμευσαν τις πόλεις τους στην πραγματοποίηση των περιβαλλοντικών προτύπων. Το Παρίσι πρότεινε ένα ειδικά διαμορφωμένο οικολογικό – οικονομικό πακέτο για να εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση των καινοτόμων περιβαλλοντικών πρωτοβουλιών βασισμένο στο 1% όλων των Ολυμπιακών εισοδημάτων, μαζί με τα κεφάλαια από την Ολυμπιακή Επιτροπή του Παρισιού του 2012, και τις δημόσιες/ιδιωτικές περιβαλλοντικές επενδύσεις συνεργασίας. Το "Solar Stadium" στο Παρίσι θα είχε τριπλασιάσει τον αριθμό ηλιακών πινάκων στη Γαλλία.

2. Μια γενική δέσμη μέτρων για την πραγματοποίηση μιας βιώσιμης εκδήλωσης

2.1 Εισαγωγή

Στο παγκόσμιο συνέδριο των μητροπόλεων το 2002 στη Σεούλ της Κορέας, ο αντίκτυπος των μεγάλων και σημαντικών γεγονότων στην ανάπτυξη πόλεων τονίστηκε σε μια έκθεση βασισμένη σε οκτώ αστικές περιπτώσιολογικές μελέτες που παρουσιάστηκαν από το Ile de France, την αστική περιοχή που περιβάλλει την πόλη του Παρισιού.

Τα τέσσερα βασικά στοιχεία ήταν:

- η σημασία της εικόνας των πόλεων και της διεθνούς αναγνώρισης
- ο αντίκτυπος στην εθνική ανάπτυξη και τον τουρισμό
- η συμβολή στην αστική ανάπτυξη και
- το ζήτημα της περιβαλλοντικής βελτίωσης.

Σε αυτό το τμήμα θα επικεντρωθούμε στα συν και τα πλην των μεγάλων γεγονότων συμπεριλαμβανομένου του αθλητισμού, της ψυχαγωγίας, των συνεδριάσεων και διασκέψεων. Ειδικότερα, εστιάζουμε στην προσπάθεια που γίνεται για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, την μείωση χρήσης άνθρακα, και τη μείωση των ενδεχομένως επιβλαβών οικολογικών επιδράσεων μεγάλων γεγονότων.

2.2 Ενέργειες Χωρών Προς Την Επίτευξη Μιας Βιώσιμης Εκδήλωσης

Ο αθλητισμός είναι ένας φορέας για την προσέλκυση της προσοχής του κοινού, και επομένως μπορεί να είναι σημαντικός για να βοηθήσει να αλλάξει η γενική νοοτροπία. Η κληρονομιά και η γνώση που αποκτιέται από ένα μεγάλο γεγονός μπορεί να αποτελέσει το ελάχιστο επίπεδο για μελλοντικά γεγονότα έτσι ώστε οι καμπύλες εκμάθησης να μπορούν να γίνουν λιγότερο απότομες, και ακόμη και η περαιτέρω πρόοδος μπορεί να πραγματοποιηθεί. Η αναπαραγωγή, η προσαρμογή, και η καινοτομία είναι οι ακρογωνιαίοι λίθοι για την έναρξη ενός μακροπρόθεσμου κύκλου της συνεχούς περιβαλλοντικής βελτίωσης. Δεν υπάρχει κανένας λόγος για τον οποίο οποιαδήποτε σημαντική δημόσια εκδήλωση, από τον προγραμματισμό της ως την εκτέλεσή της, δεν πρέπει να είναι βιώσιμη.

Οι χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες του 1994 στο Lillehammer της Νορβηγίας, τοποθέτησαν το περιβάλλον στην ημερήσια διάταξη του αθλητικού κόσμου. Για πρώτη φορά η ευρύτερη περιβαλλοντική δράση προγραμματίστηκε και εφαρμόστηκε σε μια μεγάλης κλίμακας αθλητική εκδήλωση.

Το Sydney της Αυστραλίας έθεσε υψηλότερους στόχους κατά τη διάρκεια των θερινών Ολυμπιακών Αγώνων το 2000 με τους εξαιρετικά επιτυχείς “Πράσινους” Αγώνες του. Ο Klaus Toepfer, διευθυντής του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP), υποστήριξε τις προσπάθειες του Sydney: *“Κανένα άλλο γεγονός δεν «συλλαμβάνει» τη φαντασία των ανθρώπων περισσότερο από τους Ολυμπιακούς Αγώνες .. είναι απολύτως αναγκαίο να δώσουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Sydney προτεραιότητα στο περιβάλλον.”*

Το Πεκίνο, δεσμεύθηκε να επιτύχει τα πρότυπα της ατμοσφαιρικής ποιότητας που θέτει η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2008, και έλαβε βοήθεια από εμπειρογνώμονες από το Αμερικανικό Τμήμα Ενέργειας (Department of Energy - DOE). Η στρατηγική του Πεκίνου εξαρτάται από τις μειώσεις της χρήσης του άνθρακα, καθώς επίσης και τα πιο δύσκολα πρότυπα για την ποιότητα καυσίμων και εκπομπών. Ως μέρος μιας δημόσιας και ιδιωτικής συνεργασίας, το DOE θα βοηθήσει στη διαχείριση ενός πάρκου υδρογόνου στο Ολυμπιακό Χωριό με την εισαγωγή λεωφορείων που κινούνται με υδρογόνο ή φυσικό αέριο. Η General Motors θα δώσει λεωφορεία με μηδενικές εκπομπές, και οι ηλιακοί πίνακες θα παράγουν την ηλεκτρική ενέργεια (περιλαμβάνοντας και την θέρμανση στις πισίνες). Περισσότερη προσπάθεια θα τεθεί στην ανάπτυξη μιας προστατευτικής πράσινης ζώνης, στη φύτευση των δέντρων στην πόλη, και στην ανανέωση 40 χιλιομέτρων σε ποταμούς μέσα και γύρω από το Πεκίνο.

Μπορεί εδώ να αναφερόμαστε κυρίως στους Ολυμπιακούς Αγώνες και τους διαγωνισμούς Παγκοσμίου Κυπέλλου, αλλά δεν πρέπει να ξεχνάμε ένα μεγάλο αριθμό άλλων δραστηριοτήτων που συμβάλλει στην αστική ανάπτυξη και τον τουρισμό με διεθνείς συνεδριάσεις και πολλά άλλα γεγονότα που πραγματοποιούνται κάθε έτος σε όλο τον κόσμο. Κατά τη διάρκεια του 2001, μονάχα οι ΗΠΑ είχαν 11.800 σημαντικά συνέδρια που παρακολουθήθηκαν από 12,5εκ άτομα.

Μεταξύ πολλών αρνητικών αποτελεσμάτων, τα μεγάλα γεγονότα μπορούν να βλάψουν το περιβάλλον μέσω:

- Της αλλαγής στη χρήση του εδάφους και την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος μέσω της οικοδόμησης κτηρίων, των μεταφορών, και άλλων μορφών φυσικής ανάπτυξης
- Της χρήσης και κατανάλωσης μη ανανεώσιμων πόρων
- Των εκπομπές στο έδαφος, τον αέρα, και το νερό, και την παραγωγή των μεγάλου όγκου αποβλήτων και απορριμμάτων
- Συμβάλλοντας στη μείωση του όζοντος, την παγκόσμια αύξηση της θερμοκρασίας λόγω του φαινομένου του θερμοκηπίου, και την ατμοσφαιρική ρύπανση και μειώνοντας την βιοποικιλότητα.

Η Κορέα προσπάθησε να κάνει τα παιχνίδια του Παγκόσμιου Κυπέλλου ποδοσφαίρου το 2002 ένα πιο περιβαλλοντικά βιώσιμο γεγονός μέσω της κατασκευής “οικολογικών” σταδίων, εξοικονόμησης της ενέργειας και του νερού, της βελτίωσης της ποιότητας του νερού, και της μείωσης απορριμμάτων. Μεταξύ των παραπάνω ήταν η αντικατάσταση των ρυπογόνων βενζινοκίνητων λεωφορείων, η χαμηλή χρήση καυσίμων θείου, η φύτευση 10εκ δέντρων, και η δημιουργία πολλών νέων αστικών πάρκων. Το στάδιο της Σεούλ και το Οικολογικό Πάρκο του Παγκόσμιου Κυπέλλου κατασκευάστηκαν σε μια ήδη κτισμένη περιοχή, και το μεθάνιο που παρήχθη από τις κατασκευές ανακυκλώθηκε για να βοηθήσει να παραχθεί βιώσιμη και ανανεώσιμη ηλεκτρική ενέργεια.

Η Royal and Ancient Golf Club του Saint Andrews στη Σκωτία, έχει εκμεταλλευθεί την παγκόσμια φήμη της στην προώθηση περιβαλλοντικών ζητημάτων, όπως η χρήση του νερού, οι χημικές ουσίες και η αλλαγή του κλίματος που εξετάζονται από ολόκληρη την βιομηχανία golf. Κατά τη διάρκεια του 2002 δύο οργανώσεις, η UK Sports και η Committed to Green Foundation, συνέθεσαν οδηγίες για να βοηθήσουν τους διευθυντές των κέντρων συναντήσεων και τους διοργανωτές των εκδηλώσεων στον προγραμματισμό των περιβαλλοντικά βιώσιμων πρωταθλημάτων γκολφ και παρόμοιων αθλητικών διαγωνισμών.

Οι πόλεις έχουν χρησιμοποιήσει ακόμη και μια “φιλική προς το περιβάλλον” εικόνα για λόγους μάρκετινγκ. Το Πίτσμπουργκ της Πενσυλβανία, έχτισε το πρώτο, επικυρωμένα “πράσινο” παγκόσμιο κέντρο συνεδριάσεων που πέτυχε να προσελκύσει πρόσθετες συνεδριάσεις και σχετικές επιχειρησιακές δραστηριότητες. Το νέο συνεδριακό κέντρο του Πίτσμπουργκ στηρίχτηκε σε μια καλή περιοχή στο κέντρο της πόλης, με εύκολη πρόσβαση είτε με τα πόδια είτε με αστικές συγκοινωνίες. Επιπλέον,

η κατασκευή του συνεδριακού κέντρου περιλαμβάνει ειδικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα όπως ο φυσικός εξαερισμός και φωτισμός, η αυξανόμενη ενεργειακή αποτελεσματικότητα, ο καθαρός αέρας μέσα στον κέντρο, η ελαχιστοποίηση απορριμμάτων και η προμήθεια των αγαθών και των υπηρεσιών από τις τοπικές, φιλικές προς το περιβάλλον, επιχειρήσεις.

Το Αμερικανικό Συμβούλιο “Πράσινων” Κτιρίων οργάνωσε δύο πρόσφατες ετήσιες Διεθνείς Διασκέψεις σε αυτού του είδους συνεδριακά κέντρα (στο Πίτσμπουργκ το 2003, και στο Πόρτλαντ του Όρεγκον το 2004). Στον προγραμματισμό και σχεδιασμό αυτών των διασκέψεων, το Αμερικανικό Συμβούλιο “Πράσινων” Κτιρίων επέλεξε ξενοδοχεία και τις υπηρεσίες τροφοδοσίας που χρησιμοποιούν τις καλές και φιλικές περιβαλλοντικές πρακτικές. Ελαχιστοποίησε επίσης τα απορρίμματα των τροφίμων και ποτών, χρησιμοποίησε τεχνικές διατήρησης στην κατασκευή και τη διαχείριση των εκθεμάτων και των προγραμμάτων, χρησιμοποίησε ανακυκλωμένο χαρτί και τάπητα για τα περίπτερα των εκθεμάτων.

Στο ετήσιο διεθνές συνέδριο του Αμερικανικού Συμβουλίου “Πράσινων” Κτιρίων και το EXPO στο Πόρτλαντ, με 7.700 συμμετέχοντες, καταναλώθηκαν 600.000 κιλοβατώρες ηλεκτρικής ενέργειας και προκλήθηκαν αεροπορικά ταξίδια 11,6εκ μιλίων και οδικά 478.000 μιλίων. Το ειρωνικό της υπόθεσης είναι ότι ένα συνέδριο για την βελτίωση της βιώσιμης ανάπτυξης και διεξαγωγής μεγάλων γεγονότων με μειωμένη αρνητική επίδραση στο περιβάλλον προκάλεσε ρύπανση 8εκ λιβρών (pounds) διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) , κάτι αντίθετο από τις επιχειρησιακές και ατομικές δεσμεύσεις, όπως και για το διοξείδιο του θείου, το οξείδιο του αζώτου, τα μικρά σωματίδια (P10), και τις εκπομπές υδραργύρου.

Η Συμμαχία για περιβαλλοντικά υπεύθυνα συνέδρια προώθησε έξυπνες περιβαλλοντικές πρακτικές το 2004 στο συνέδριο του Δημοκρατικού Κόμματος στη Βοστώνη. Το πρόσφατο «Ηλιακό» Συνέδριο (Solar Convention) ενθάρρυνε τους συμμετέχοντες να κάνουν πιο φιλικά προς το περιβάλλον το ταξίδι τους ως μέρος της εγγραφής τους, και η εναρκτήρια συνεδρίαση της Παγκόσμιας Πρωτοβουλίας Clinton που πραγματοποιήθηκε στην πόλη της Νέας Υόρκης κατά τη διάρκεια του Σεπτεμβρίου του 2005 αντιστάθμισε τις εκπομπές άνθρακα της με τη χρηματοδότηση τριών χωριών στη Νιγηρία μέσω του Ταμείου Ηλεκτρικού Ηλιακού Φωτός (Solar Electric Light Fund - SELF).

Ο διαγωνισμός του Παγκόσμιου Κυπέλλου ποδοσφαίρου το 2006 στη Γερμανία έθεσε έναν “πράσινο” στόχο για να μειώσει τη χρησιμοποίηση των πόρων κατά 20% συμπεριλαμβανομένων των σχεδίων για ανάπτυξη ανανεώσιμων ενεργειακών προγραμμάτων στο Tamil Nadu της Ινδίας, και αλλού για να αντισταθμίσει τους 100.000 τόνους των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα ως αποτέλεσμα του αυξημένου όγκου κυκλοφορίας. Όλα τα στάδια του Παγκόσμιου Κυπέλλου 2006 στη Γερμανία εστίασαν ιδιαίτερα στην αποθήκευση όμβριων υδάτων, την ανακύκλωση υγρών αποβλήτων και τη μείωση των απορριμμάτων. Ο Υπουργός περιβάλλοντος της Γερμανίας, Jurgen Trittin, δήλωσε ότι «ο “πράσινος” στόχος είναι μια φανταστική πρωτοβουλία...αληθινά καινοτόμο με την εισαγωγή της περιβαλλοντικής έννοιας στο Παγκόσμιο Κύπελλο.»

2.3 Προτεινόμενες Λύσεις

Οι οικοδεσπότες των μεγάλων γεγονότων επιδιώκουν όλο και περισσότερο να ελαχιστοποιήσουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και να μεγιστοποιήσουν τις θετικές επιδράσεις. Ο αυξανόμενος αριθμός επιτυχημένων προσπαθειών του παρελθόντος έχει οδηγήσει στη μείωση των δαπανών των καλύτερων πρακτικών και την ενίσχυση των μακροπρόθεσμων κερδών. Τα μεγάλα γεγονότα, το σχέδιο και η κατασκευή των εγκαταστάσεών τους αντιπροσωπεύουν μια βασική ευκαιρία να προαχθεί το επίπεδο ολοκλήρωσης και συνειδητοποίησης για το αστικό περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Μια καλή πηγή κατανοητών συμβουλών είναι η δημοσίευση με τίτλο *“Αφήνοντας Μια «Πράσινη» Κληρονομιά: Οδηγίες Για Ένα Φιλικό Προς Το Περιβάλλον (Πράσινο) Γεγονός”* (*Leaving a Greening Legacy: Guidelines for Event Greening - 2003*) που προετοιμάστηκε από την World Conservation Union (IUCN), την Επιτροπή Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη, σε συνεργασία με διάφορες άλλες οργανώσεις. Το χρήσιμο αυτό έγγραφο δίνει έμφαση στην εμπειρία που προέρχεται από την Παγκόσμια Σύνοδο Κορυφής του 2002 για τη βιώσιμη ανάπτυξη (WSSD) στο Γιοχάνεσμπουργκ, στη Νότια Αφρική, και τους 22.000 εκπροσώπους του WSSD. Η έκθεση προσφέρει γενικές οδηγίες για περιβαλλοντικά βιώσιμα μεγάλα γεγονότα, που συμπληρώνονται από πολλές πρακτικές πληροφορίες και πολυάριθμα παραδείγματα.

Οι βασικές αρχές για περιβαλλοντικά βιώσιμα μεγάλα γεγονότα που πρέπει να ενσωματωθούν από τον οργανισμό που θα το φιλοξενεί, περιλαμβάνουν:

- Καλύτερες περιβαλλοντικές πρακτικές – μείωση των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων με την υιοθέτηση τεχνολογιών και πρακτικών που ελαχιστοποιούν τα απόβλητα, την ενεργειακή χρήση, και την μόλυνση του αέρα και του νερού, με χρήση βιώσιμων πόρων και με συντήρηση της βιολογικής ποικιλομορφίας
- Κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη - επιλογές που βελτιώνουν τη δημόσια πληροφόρηση για περιβαλλοντικά ζητήματα, οι κοινότητες να παίρνουν μέρος σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων, δημιουργία θέσεων εργασίας στην τοπική αγορά, και παρακίνηση των αστικών οικονομιών
- Εκπαίδευση και συνειδητοποίηση – επικοινωνία και επεξήγηση των σχεδίων για βιώσιμη ανάπτυξη και οργάνωση των γεγονότων και των ωφελειών τους με το στόχο την μεταβολή της συμπεριφοράς του κοινού και των μελλοντικών ενεργειών
- Έλεγχος, αξιολόγηση, και αναφορά – αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων για βιώσιμη και φιλική προς το περιβάλλον οργάνωση και διεξαγωγή του γεγονότος, πριν, κατά την διάρκεια και μετά από αυτό.
- Μια θετική κληρονομιά - εξασφάλιση ότι και οι βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιδράσεις των αποφάσεων και των ενεργειών στην παραγωγή ενός σημαντικού γεγονότος οδηγούν σε μια ουσιαστική βελτίωση στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Η έκθεση υπογραμμίζει επίσης έξι βασικές τομεακές στρατηγικές που ενσωματώνονται στον προγραμματισμό και στην εφαρμογή των μεγάλων γεγονότων:

- ελαχιστοποίηση απορριμμάτων
- αποδοτικότητα και εξοικονόμηση του νερού
- ενεργειακή αποδοτικότητα
- μείωση της μόλυνσης σε αέρα, νερό και έδαφος
- διατήρηση της βιοποικιλότητας και
- μέτρα κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης.

Η υψηλού επιπέδου οικονομική και οικονομική ενίσχυση μαζί με την ισχυρή πολιτική δέσμευση είναι το ουσιαστικό πρώτο βήμα για τη δημιουργία βιώσιμων και φιλικών προς το περιβάλλον γεγονότων. Αυτή η αρχική ώθηση πρέπει να ενισχυθεί γρήγορα από την υιοθέτηση των ουσιαστικών πολιτικών και σχεδίων που θα

γνωστοποιούνται το ευρύ κοινό, τους συμμετέχοντες στο γεγονός, και τους επισκέπτες. Πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω από την κατανομή των επαρκών κεφαλαίων και από την ανάπτυξη των συνεργασιών στρατηγικής δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.

2.4 Στόχοι των Κοινοπολιτειακών Αγώνων της Μελβούρνης 2006

Οι Κοινοπολιτειακοί Αγώνες της Μελβούρνης το 2006 δεσμεύτηκαν στον καθορισμό των νέων ορίων για τη μείωση των αρνητικών επιδράσεων στους φυσικούς πόρους κατά την οργάνωση μιας αθλητικής εκδήλωσης παγκόσμιας εμβέλειας. Οι βιώσιμες πρωτοβουλίες της Μελβούρνης περιλαμβάνουν:

- **Εξοικονόμηση νερού.** Μεγάλα κέντρα με την ικανότητα συλλογής και ανακύκλωσης νερού και χρήση αποτελεσματικών μεθόδων συλλογής
- **Μειωμένος όγκος απορριμμάτων.** Ελαχιστοποίηση της παραγωγής απορριμμάτων από τα κτήρια και τις διαδικασίες, προωθώντας εκστρατείες για την ανακύκλωση και ενάντια στην ρύπανση.
- **Εκδήλωση ουδέτερη σε άνθρακα.** Εγκατάσταση ενεργειακά αποδοτικών συσκευών στα κέντρα συναντήσεων, ενθάρρυνση της ελεύθερης χρήσης των δημοσίων συγκοινωνιών με την εξάλειψη των τιμών για τους ανθρώπους που θα παρευρίσκονται στις αθλητικές εκδηλώσεις και φύτευση ενός εκατομμυρίου δέντρων για να αντισταθμιστούν οι εκπομπές των συμμετεχόντων και των θεατών. Κάθε σπίτι στο Αθλητικό Χωριό θα έχει 6 αστέρια στην βαθμολογία όσον αφορά την περιβαλλοντική και ενεργειακή πολιτική και θα μπορεί να χρησιμοποιήσει την δική του ανανεώσιμη ενέργεια (ζεστό νερό μέσω της ηλιακής ενέργειας και φωτοβολταϊκές πλάκες).
- **Ουδέτερο Οικολογικό Ίχνος.** Βασικός στόχος είναι οι όποιες επιδράσεις που προκαλούνται στο περιβάλλον από μια μεγάλη εκδήλωση να ελαχιστοποιούνται ή να αντισταθμίζονται με χρηματοδοτήσεις βιώσιμων πρακτικών σε τρίτες χώρες.

2.4.1 Γιατί Ουδέτερη Σε Άνθρακα;

Η επιστημονική κοινότητα ομόφωνα συμφωνεί ότι η ανθρώπινη δραστηριότητα, ιδιαίτερα η καύση φυσικών καυσίμων, αλλάζει το κλίμα μας - οι θερμοκρασίες και οι στάθμη της θάλασσας έχουν αυξηθεί ήδη. Τα μεγάλα γεγονότα μπορούν να

βοηθήσουν στην εξέταση του προβλήματος του θερμοκηπίου με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους, συμπεριλαμβανομένου του βελτιωμένου σχεδιασμού και οικοδόμησης των εγκαταστάσεων, της προώθησης των μη ρυπαντικών δημόσιων οχημάτων μεταφοράς, της μείωσης των απορριμμάτων, και την ενθάρρυνση των συμμετεχόντων και των επισκεπτών για να αντισταθμίσουν τις εκπομπές που προκαλούν τα ταξίδια και η στέγασή τους. Ο βασικός τρόπος αντιστάθμισης εκπομπών, σχετικός με τα μεγάλα γεγονότα, είναι η φύτευση δέντρων για να απορροφήσουν το διοξείδιο του άνθρακα και η επένδυση στην ενεργειακή αποταμίευση και στα προγράμματα παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας που είτε μειώνουν τις εκπομπές είτε αντικαθιστούν τη ρυπογόνο παραγωγή ενέργειας μέσω των φυσικών καυσίμων.

Είναι δυνατό για τα άτομα, τις επιχειρήσεις, και τις κυβερνήσεις που ασχολούνται με τα μεγάλα γεγονότα να αντισταθμίσουν είτε το μέρος είτε όλες τις επιβλαβείς εκπομπές που προκαλούνται. Υπάρχουν πολλές μέθοδοι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, και πολυάριθμες οργανώσεις που παρέχουν καλές συμβουλές μαζί με τεχνική και οικονομική βοήθεια. Ο οργανισμός “*Φροντίδα του Κλίματος*” έχει τα εργαλεία και τις μεθόδους που καθορίζουν τις εκπομπές, υπολογίζουν τα κόστη, και προωθούν επενδύσεις στη δασοκομία, και στην παραγωγή ηλιακής και αιολικής ενέργειας. Παραδείγματος χάριν, μια αεροπορική πτήση από το Βερολίνο στη Νέα Υόρκη παράγει κατ’ εκτίμηση 1,79 τόνους εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα ανά άτομο, οι οποίοι κοστίζουν περίπου 11,62 βρετανικές λίρες για να αντισταθμιστούν.

Ένα μεγάλο γεγονός στο οποίο πρέπει να εξεταστεί το πρόβλημα των εκπομπών ρύπων είναι οι Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες του Salt Lake City (Utah), οι οποίοι ενθάρρυναν τις αμερικανικές επιχειρήσεις για να δώσουν πιστώσεις ίσες με την αξία της δαπάνης αντιστάθμισης των 180.000 τόνων του διοξειδίου του άνθρακα που εκπέμφθηκαν.

Ομοίως, η Γερμανική Διάσκεψη Ανανεώσιμης Ενέργειας το 2004 έγινε επιτυχώς μια από τις πρώτες παγκοσμίως διασκέψεις με “ουδέτερη προς το κλίμα επίπτωση” με την αντιστάθμιση των εκπομπών άνθρακα μέσω της χρηματοδότησης 12 ηλιακά τροφοδοτούμενων κουζινών σε αναπτυσσόμενες χώρες για να παρέχουν γεύματα για 30.000 ανθρώπους, και να αντικαταστήσουν τη χαρακτηριστική χρήση του ξυλάνθρακα για το μαγείρεμα σε αυτές τις κοινότητες.

Η βρετανική κυβέρνηση αποφάσισε να αντισταθμίσει τις εκπομπές που προκύπτουν από την πρόσφατη συνεδρίαση των G8 στο Gleneagles της Σκωτίας,

καθώς και από άλλα διεθνή ταξίδια Υπουργών και τους ανώτερων υπαλλήλων. Οι 4.000 τόνοι εκπομπών CO₂, από την συνάντηση των G8 θα αντισταθμιστούν μέσω ενός μικρής κλίμακας προγράμματος στο Cape Town της Νότιας Αφρικής. Η αναβάθμιση της, χαμηλού κόστους, αστικής ενεργειακής πολιτικής της περιοχής Kygasa περιλαμβάνει την εγκατάσταση ηλιακών θερμοσιφώνων, μόνωση οροφών και αποδοτικές λάμπες φθορισμού.

2.4.2 Ουδέτερο Οικολογικό Ίχνος

Μια άλλη εξελισσόμενη έννοια είναι το Οικολογικό Ίχνος (αποτύπωμα) που μετράει τις απαιτήσεις ενός πληθυσμού, μιας επιχείρησης ή ενός γεγονότος για φυσικούς πόρους. Ο όρος Οικολογικό Ίχνος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τον καθηγητή οικολογίας στο Πανεπιστήμιο της Βρετανικής Κολομβίας του Καναδά William Rees το 1996. Σύμφωνα με τους Wackernagel και Rees, η ανάλυση του Οικολογικού Ίχνους είναι ένα εργαλείο μέτρησης που μας επιτρέπει να υπολογίσουμε τις απαιτήσεις φθίσης των πόρων και αφομοίωσης αποβλήτων ενός καθορισμένου πληθυσμού ανθρώπων ή οικονομίας σε όρους μιας αντίστοιχης περιοχής παραγωγικού εδάφους. Ένας πιο απλός και ευνόητος ορισμός του Οικολογικού Ίχνους δίνεται από την σχετική Ευρωπαϊκή Έκθεση του 2005 : *“Το Οικολογικό Ίχνος είναι ένα μέτρο το οποίο μας δηλώνει πόση βιολογικά παραγωγική περιοχή, θαλάσσια ή ξηρή, χρησιμοποιεί ένα άτομο, μια πόλη, μια χώρα, μια περιοχή ή ο κόσμος όλος για να παράγει τους πόρους που καταναλώνει και να απορροφήσει τα απόβλητα που δημιουργεί, με την χρήση της υπάρχουσας τεχνολογίας και τα κατάλληλα σχέδια διαχείρισης πόρων. Αυτή η περιοχή μπορεί να βρίσκεται οπουδήποτε στον κόσμο.”*

Το Οικολογικό Ίχνος είναι ένα αθροιστικό μέτρο που αποτελείται από έξι κατηγορίες:

- καλλιεργούμενο έδαφος
- έδαφος για βοσκή
- δασικές εκτάσεις
- περιοχές αλιείας
- οικοδομημένες περιοχές και
- ενεργειακό ίχνος.

Το Ίχνος, για μια κατηγορία, αντιπροσωπεύει την περιοχή που χρησιμοποιείται για να παραχθούν τα αγαθά από αυτή τη περιοχή. Οι απαιτήσεις της περιοχής για αυτές τις κατηγορίες προστίθενται για να εκτιμηθεί το συνολικό ίχνος. Μια τέτοια απλή εκτίμηση έχει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Βασικό πλεονέκτημα είναι ότι περιλαμβάνει πολλές από τις ανάγκες του ανθρώπου και τις προσθέτει σε ένα μέτρο. Ένα τέτοιο μέτρο όμως, είναι σχετικό. Έχει υπολογιστεί ότι τα βιολογικά αποθέματα της γης είναι περίπου 11.4 δις εκτάρια (δηλ. το ¼ της επιφάνειας της γης). Η έκταση αυτή είναι γνωστή ως βιοχωρητικότητα ή προσφορά της Γης.

Η προσοχή μας ωστόσο θα εστιαστεί κυρίως στο Ενεργειακό Ίχνος καθώς και στις οικοδομημένες περιοχές, μιας και αυτά τα τμήματα του Οικολογικού Ίχνους επηρεάζονται περισσότερο από την διοργάνωση μιας μεγάλης και διεθνούς εμβέλειας αθλητικής διοργάνωσης.

Οικοδομημένες Περιοχές

Αυτή η κατηγορία ίχνους περιλαμβάνει την υποδομή για την κατοικία, μεταφορά, εγκαταστάσεις βιομηχανικής παραγωγής καθώς επίσης και υδροηλεκτρικής δύναμης. Το παγκόσμιο οικοδομημένο έδαφος είναι η λιγότερο τεκμηριωμένη κατηγορία, αφού η χαμηλή ανάλυση των δορυφορικών εικόνων δεν συλλαμβάνει τις διάσπαρτες υποδομές και τους δρόμους.

Ενεργειακό Ίχνος

Το συνολικό ενεργειακό ίχνος είναι η περιοχή που απαιτείται για να στηρίξει την κατανάλωση παγκόσμιας ενέργειας. Καλύπτει τέσσερις τύπους ενέργειας: φυσικά καύσιμα (άνθρακας, πετρέλαιο και φυσικό αέριο), βιομάζα (καύσιμο ξύλο και ξυλάνθρακας), πυρηνική ενέργεια και την ενέργεια του νερού. Το ίχνος της καύσης φυσικών καυσίμων υπολογίζεται ως η περιοχή του δάσους που θα απαιτούταν για να απορροφήσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, αποκλείοντας το τμήμα που απορροφάται από τους ωκεανούς (που υπολογίζεται σε 35%). Το ίχνος της καύσιμης βιομάζας υπολογίζεται ως η περιοχή του δάσους που απαιτείται για να αναπτυχθεί η βιομάζα. Αυτοί οι δύο υπολογισμοί οδηγούν περίπου στην ίδια απαίτηση έκτασης ανά μονάδα της ενέργειας που καταναλώνεται. Η πυρηνική ενέργεια συμπεριλαμβάνεται στο ενεργειακό ίχνος και υπολογίζεται ως ισοδύναμη με τα φυσικά καύσιμα ανά μονάδα ενέργειας, αν και οι σταθμοί πυρηνικής ενέργειας δεν εκπέμπουν διοξείδιο του άνθρακα. Ο αποκλεισμός της πυρηνικής ενέργειας θα μείωνε το ενεργειακό ίχνος

που έχει υπολογίσει το WWF περισσότερο από 7%, κάτι που αντιστοιχεί σε 0.5 δισεκατομμύρια εκτάρια ή σχεδόν στο ίχνος οικοδομημένου εδάφους (0.6 δισεκατομμύρια εκτάρια). Το ίχνος της ενέργειας του νερού είναι η περιοχή που καταλαμβάνεται από τα υδροηλεκτρικά φράγματα και τις δεξαμενές. Τα εθνικά και περιφερειακά ενεργειακά ίχνη ρυθμίζονται για την ενέργεια που ενσωματώνεται στα εμπορεύσιμα αγαθά. Αυτό σημαίνει ότι η ενέργεια που χρησιμοποιείται για να κατασκευαστεί ένα προϊόν σε μια χώρα αλλά που καταναλώνεται σε μία άλλη, αφαιρείται από το ίχνος της χώρας παραγωγού και προστίθεται σε αυτό της χώρας κατανάλωσης.

Το 1961 το Ενεργειακό Ίχνος ήταν 2.5 δισεκατομμύρια εκτάρια, και το 1999 ήταν 6.7 δισεκατομμύρια εκτάρια. Είναι το συστατικό στοιχείο του παγκόσμιου Οικολογικού Ίχνους που αυξήθηκε περισσότερο την περίοδο αυτή. Από όλα τα συστατικά του Οικολογικού Ίχνους, το κατά κεφαλήν ενεργειακό ίχνος χαρακτηρίζει τη μέγιστη διαφορά μεταξύ πλούσιων και φτωχών, με το κατά κεφαλήν ενεργειακό ίχνος των πλούσιων χωρών να είναι 16 φορές μεγαλύτερο από εκείνο των φτωχών χωρών.

Ένας συνασπισμός μεταξύ του προγράμματος ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, της Conservation International, της The Nature Conservancy, και της επιχείρησης Swiss Re αναπτύσσει ένα σύστημα για εταιρίες και οικοδοσπότες μεγάλων γεγονότων για να αντισταθμιστούν οι επιβλαβείς εκπομπές με την υποστήριξη έργων που προστατεύουν τη βιοποικιλότητα, βελτιώνουν την ποιότητα του νερού, και προωθούν την τοπική οικονομική ανάπτυξη. Το πρωτάθλημα Παγκόσμιου Κυπέλλου ποδοσφαίρου το 2006 στη Γερμανία και οι Κοινοπολιτειακοί Αγώνες στην Αυστραλία χρησιμοποίησαν το Οικολογικό Ίχνος ως εργαλείο μέτρησης.

Η καθηγήτρια Andrea Collins του πανεπιστημίου του Κάρντιφ στην Ουαλία υπολόγισε το Οικολογικό Ίχνος της βρετανικής πόλης του Κάρντιφ, του διεθνούς Αθλητικού Χωριού του, και του αγώνα ποδοσφαίρου του πρωταθλήματος του 2004 μεταξύ της Manchester και της Millwall. Οι 73.000 άνθρωποι που παρακολούθησαν τον αγώνα, το ταξίδι τους, τα τρόφιμα, η κατανάλωση ποτών, τα απορρίμματά τους, και ένα ποσοστό της υποδομής του σταδίου, οδήγησαν σε ένα Οικολογικό Ίχνος 3000 εκταρίων. Το ταξίδι είχε τη μεγαλύτερη συμβολή: 43εκ χιλιόμετρα, ένας μέσος όρος 591 χιλιομέτρων ανά άτομο, σχεδόν τα μισά από τα οποία ήταν με τα ιδιωτικά τους

αυτοκίνητα. Μεγαλύτερη χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς θα μειώσει αισθητά αυτές τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιδράσεις.

Από τους χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 1994 στο Lillehammer, οι οικοδεσπότες και οι διοργανωτές των μεγάλων γεγονότων έχουν ως στόχο την μείωση των επιβλαβών περιβαλλοντικών επιπτώσεων των εκδηλώσεών τους. Υπάρχουν τώρα συντριπτικά στοιχεία και λόγος για την ανάγκη να εξετασθούν όλες αυτές οι αρνητικές επιδράσεις και είτε να εξαλειφθούν είτε να μειωθούν, είτε να αντισταθμιστούν, σε σχέση με τις εκπομπές άνθρακα. Παραδείγματα των καλών και άριστων πρακτικών είναι τώρα άφθονα. Τα αναπτυσσόμενα έθνη για τα οποία η τεχνολογία ή η χρηματοδότηση μπορεί να είναι ένα εμπόδιο, όπως το Παγκόσμιο Κύπελλο ποδοσφαίρου το 2010 στη Νότια Αφρική, πρέπει να λάβουν την απαραίτητη χρηματοδοτική συνδρομή από τους παγκόσμιους δημόσιους και ιδιωτικούς χορηγούς.

3. Οι Περιβαλλοντικές Οδηγίες της Greenpeace για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τα Μεγάλα Αθλητικά Γεγονότα

3.1 Εισαγωγή

Η Greenpeace, σε συνεργασία με επιστήμονες και βασιζόμενη στα στοιχεία και τις μετρήσεις που πραγματοποιούνται συχνά γύρω από περιοχές που έχουν φιλοξενήσει μεγάλα αθλητικά γεγονότα και εκδηλώσεις έχει συντάξει μια γενική δέσμη μέτρων – οδηγιών τις οποίες ζητά να ακολουθούνται ώστε η επίτευξη μιας βιώσιμης διοργάνωσης και η αποτροπή της υπερβάλλουσας ρύπανσης του περιβάλλοντος να επιτευχθούν. Το κείμενο που ακολουθεί περιλαμβάνει όλες της οδηγίες της Greenpeace, οι οποίες δημοσιεύθηκαν στην έκθεση *«Οι Περιβαλλοντικές Οδηγίες της Greenpeace για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα»* τον Οκτώβριο του 2002. Παρακάτω, θα παρουσιαστεί μια συνοπτική εικόνα της έκθεσης αυτής.

Οι Περιβαλλοντικές Οδηγίες της Greenpeace θέτουν τις ελάχιστες δυνατές απαιτήσεις για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα. Οι πόλεις που αναλαμβάνουν τη διοργάνωση Ολυμπιακών Αγώνων πρέπει να καθορίζουν τις περιβαλλοντικές οδηγίες που θα διέπουν τους Αγώνες, με βάση τα σημαντικότερα περιβαλλοντικά προβλήματα που υπάρχουν σε τοπικό και εθνικό επίπεδο που υπάρχουν στην περιοχή και πρέπει να αντιμετωπισθούν. Επιπλέον, οι οδηγίες αυτές πρέπει να απευθύνονται στους χορηγούς που συνεργάζονται, εταίρους, προμηθευτές και φορείς. Με αυτόν τον τρόπο, θα διασφαλισθεί η πραγματοποίηση βιώσιμων Ολυμπιακών Αγώνων και γενικότερα διεθνών, αθλητικών και μη, εκδηλώσεων.

3.2 Περιβαλλοντική βιωσιμότητα

Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η εκμετάλλευση των πόρων των οικοσυστημάτων δεν θα δεσμεύει τόσο τη βιωσιμότητα των μελλοντικών γενεών όσο και την πρόσβασή τους στους φυσικούς πόρους και τα οικοσυστήματα. Ένα πραγματικά βιώσιμο πρόγραμμα πρέπει να διασφαλίζει τα ακόλουθα:

- Να μην αυξάνεται η χρήση ορυκτών καυσίμων, άρα και η έκλυση βλαβερών καυσαερίων.
- Δεν αυξάνονται οι συνθετικές ουσίες στο περιβάλλον.

- Δεν καταστρατηγούνται οι αρχές της παραγωγικότητας των οικοσυστημάτων και δεν απειλείται η βιοποικιλότητα.
- Οι φυσικοί πόροι χρησιμοποιούνται με σύνεση και αποτελεσματικότητα για την κάλυψη των ανθρώπινων αναγκών.

3.3 Αρχή της Προφύλαξης

Η αρχή αυτή πρέπει να κυριαρχεί στη λήψη όλων των αποφάσεων, ακόμα και στις περιπτώσεις που δεν υπάρχει απόλυτη βεβαιότητα για τις πιθανές επιπτώσεις από τις διαδικασίες, τα υλικά και τα συστήματα που χρησιμοποιούνται στις χώρες που φιλοξενούν Ολυμπιακούς Αγώνες ή άλλα αθλητικά γεγονότα. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι:

- Πρέπει να υπάρχουν προληπτικές δράσεις αποφυγής των πιθανών βλαβών στο περιβάλλον πριν αυτές.
- Χρήση υψηλής ποιότητας επιστημονικών στοιχείων για την έγκαιρη διάγνωση των περιβαλλοντικών κινδύνων.
- Υιοθέτηση μιας προοδευτικής και διαρκώς βελτιωμένης προσέγγισης που θα περιορίζει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

3.4 Προληπτική Προσέγγιση

Η πρόληψη των περιβαλλοντικών καταστροφών είναι αναμφίβολα οικονομικότερη και αποτελεσματικότερη σε σύγκριση με την προσπάθεια διαχείρισής τους. Η πρόληψη απαιτεί να λαμβάνονται υπόψη σε όλη τη διάρκεια της αναπτυξιακής διαδικασίας τρόποι για να αποφεύγονται οι πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Ο έγκαιρος σχεδιασμός και προγραμματισμός είναι απαραίτητος για την επιτυχημένη εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής προσέγγισης.

3.5 Ολοκληρωμένη Και Ολιστική Προσέγγιση

Ο σχεδιασμός μιας προσέγγισης που θα επικεντρώνεται σε όλες τις πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι απαραίτητο να γίνεται από την αρχή. Απαραίτητη είναι η υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης στη χρησιμοποίηση και την κατανάλωση των περιβαλλοντικών πόρων, λαμβάνοντας υπόψη όλο τον κύκλο της ζωής του συγκεκριμένου αναπτυξιακού προγράμματος. Έτσι πρέπει να λαμβάνονται

υπόψη θέματα όπως τα χρησιμοποιούμενα υλικά, το νερό, η ενέργεια και οι πιθανές οικονομικές επιπτώσεις.

3.6 Συγκεκριμένοι Και Μετρήσιμοι Περιβαλλοντικοί Στόχοι

Απαραίτητη είναι η ύπαρξη συγκεκριμένων περιβαλλοντικών στόχων τόσο για τους Ολυμπιακούς Αγώνες όσο και για άλλα αθλητικά γεγονότα. Επιπλέον, πρέπει να διασφαλίζεται ότι αυτοί οι στόχοι είναι ρεαλιστικοί, μετρήσιμοι και επιτεύξιμοι.

3.7 Συμμετοχή Της Τοπικής Κοινωνίας, ΜΚΟ Και Πολιτών.

Είναι εξαιρετικά σημαντική η συνεπής και η υψηλού επιπέδου συνεννόηση με την τοπική κοινωνία, τις περιβαλλοντικές οργανώσεις, τις κοινωνικές ομάδες και τους πολίτες από την αρχή υλοποίησης του αναπτυξιακού προγράμματος.

3.8 Προτεραιότητα Σε Θέματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

Η διαχείριση των περιβαλλοντικών προβλημάτων πρέπει να αποτελέσει κυρίαρχο στόχο της συνολικής διαχειριστικής δομής του συγκεκριμένου προγράμματος. Τα περιβαλλοντικά θέματα πρέπει να αποτελέσουν δομικά στοιχεία στην υλοποίηση κάθε αθλητικού γεγονότος μεγάλης κλίμακας.

3.9 Περιβαλλοντικές Εκτιμήσεις Και Ανεξάρτητοι Έλεγχοι

Για τη διασφάλιση της απαιτούμενης αξιοπιστίας είναι αναγκαίο να πραγματοποιούνται ανεξάρτητοι έλεγχοι των περιβαλλοντικών δεδομένων σε όλα τα επίπεδα του αναπτυξιακού προγράμματος.

3.10 Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Και Ευαισθητοποίηση

Απαραίτητος κρίνεται ο έγκαιρος σχεδιασμός και προϋπολογισμός της παροχής ενημερωτικού και εκπαιδευτικού υλικού στους πολίτες, το προσωπικό, τους προμηθευτές, τους χορηγούς και τα ΜΜΕ σχετικά με τις περιβαλλοντικές θέσεις του προγράμματος.

3.11 Περιβαλλοντικά Κριτήρια

Τα περιβαλλοντικά συστήματα, υλικά και προϊόντα που είναι απαραίτητα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες ή για άλλα αθλητικά γεγονότα πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Να μην είναι τοξικά.
- Να είναι ενεργειακά αποδοτικά.
- Να είναι ανακυκλώσιμα ή επαναχρησιμοποιήσιμα και ανθεκτικά.
- Να προέρχονται από βιώσιμες πλουτοπαραγωγικές πηγές.
- Να υπάρχει ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης των φυσικών πόρων.

3.12 Περιβαλλοντικές Οδηγίες

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Greenpeace, τα περιβαλλοντικά θέματα και οι σχετικές οδηγίες που αναφέρονται στη συνέχεια, αν και δεν είναι εξαντλητικά, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα των προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε αυτή την περίοδο και είναι αναγκαίο να ακολουθηθούν από τις πόλεις που φιλοξενούν Ολυμπιακούς Αγώνες και άλλα αθλητικά γεγονότα.

Κατανάλωση ενέργειας

Πρέπει να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης ενέργειας σε ολόκληρο τον οικολογικό κύκλο όλων των σταδίων του αναπτυξιακού προγράμματος. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στη χρήση παθητικών ηλιακών συστημάτων, στη μόνωση, στον φυσικό εξαερισμό, στα υλικά και στις τεχνικές εξοικονόμησης ενέργειας ενώ να περιοριστεί η χρήση ενεργειακών πηγών από ορυκτά καύσιμα, καθώς και να απαγορευτεί η ρήση πυρηνικής ενέργειας.

Μεταφορές

Έμφαση πρέπει να δοθεί στη μείωση της ανάγκης χρήσης ιδιωτικών μέσων μεταφοράς που βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα, τόσο κατά τη διάρκεια της κατασκευαστικής περιόδου όσο και κατά τη διάρκεια της χρήσης των κτιρίων.

Απαραίτητη θεωρείται η μεγιστοποίηση της χρήσης μέσων μαζικής μεταφοράς που δεν χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα και η προαγωγή των ιδιωτικών μέσων μεταφοράς που δεν ρυπαίνουν το περιβάλλον.

Σημαντικά μέτρα θεωρούνται η ενημέρωση των πολιτών και η παροχή κινήτρων για τη χρήση των προαναφερόμενων μέσων μεταφοράς. Επιπλέον, απαραίτητο είναι ο σχετικός σχεδιασμός να έχει γίνει από την αρχή.

Το φαινόμενο του θερμοκηπίου και προστασία του όζοντος

Οι κατασκευαστικές εργασίες, τα προϊόντα, οι υπηρεσίες, καθώς και τα συστήματα μόνωσης, ψύξης και κλιματισμού που χρησιμοποιούν αέρια του θερμοκηπίου όπως υδροφθοράνθρακες (HFCs) ή αέρια που καταστρέφουν το όζον όπως υδροχλωροφθοράνθρακες (HCFCs), χλωροφθοράνθρακες (CFCs) και αλογονούχες ενώσεις (halons) πρέπει να απαγορευθούν. Αντί για αυτά, πρέπει να χρησιμοποιούνται φυσικά ψυκτικά και διογκωτικά μέσα.

Χρήση ξυλείας

Πρέπει να επιδιώκεται η χρησιμοποίηση ξυλείας που είναι πιστοποιημένη από το Συμβούλιο Διαχείρισης Δασών (Forest Stewardship Council, FSC). Επιπλέον, προτεραιότητα πρέπει να δίνεται στη μεγιστοποίηση της χρήσης ανακυκλωμένης ξυλείας.

Προστασία οικοσυστημάτων

Έμφαση πρέπει να δίνεται στην προστασία της παγκόσμιας, περιφερειακής και τοπικής βιοποικιλότητας καθώς και των άγριων ειδών, και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πριν αρχίσει ο σχεδιασμός και οι σχετικές κατασκευές. Επιπλέον, είναι εξαιρετικά σημαντική η διατήρηση και η προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων που περιβάλλουν τους χώρους που θα πραγματοποιηθούν κατασκευαστικά έργα.

Ρύπανση αέρα, υδάτων και εδάφους

Απορρύπανση περιοχών που θα χρησιμοποιηθούν για Ολυμπιακά ή άλλα αθλητικά γεγονότα με την βοήθεια και την συμμετοχή των πολιτών. Μετά την απορρύπανση, η ασφάλεια των τοποθεσιών πρέπει να πιστοποιείται από ανεξάρτητους ελεγκτές περιβάλλοντος.

Πρέπει να απαγορεύεται η ταφή ή αποτέφρωση επικίνδυνων αποβλήτων ως μέρος οποιασδήποτε κατασκευής ή αναπτυξιακού έργου που σχετίζεται με τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Είναι επιβεβλημένη η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος για τον περιορισμό, την αποφυγή δημιουργίας ή ακόμα και την ανακύκλωση όπου είναι δυνατό, των αποβλήτων.

Είναι επίσης σημαντική η εφαρμογή προγραμμάτων ανακύκλωσης για τις συσκευασίες, τις προσωρινές κατασκευές και για τα υπόλοιπα βραχύβια προϊόντα.

Θα πρέπει να αποφευχθούν, όσο γίνεται, οι εκπομπές ρύπων στον αέρα, στα νερά και το έδαφος κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών ή του κύκλου ζωής των κτιρίων.

Απαραίτητη κρίνεται η χρησιμοποίηση μόνο περιβαλλοντικά ασφαλών οικοδομικών υλικών και προϊόντων, που περιορίζουν τη ρύπανση του περιβάλλοντος σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Επιβεβλημένη είναι η απαγόρευση των υλικών που περιέχουν PVC και άλλες οργανοχλωριωμένες ενώσεις, ενώ πρέπει να προάγεται η χρήση υλικών που είναι φιλικά για το περιβάλλον.

Προστασία και ορθολογική διαχείριση υδάτινων πόρων

Προτεραιότητα πρέπει να δίνεται στη χρησιμοποίηση βιώσιμων τεχνικών, πρακτικών και προϊόντων για τη διαχείριση του νερού, καθώς και στην αποκατάσταση του φυσικού υδατικού κύκλου και στον περιορισμό της απώλειας των νερών από φυσικά φαινόμενα ώστε να αποφεύγεται η εκμετάλλευση νέων υδατικών πόρων. Η ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων, η επιλογή ενδημικών φυτών και η εφαρμογή τεχνικών ανακύκλωσης, πρέπει να εφαρμόζονται όπου αυτό είναι δυνατό. Το ίδιο πρέπει να ισχύσει και με την κατανάλωση των φυσικών πόρων.

Ποιότητα αέρα στο εσωτερικό των κτιρίων

Είναι εξαιρετικά σημαντική η διασφάλιση υγιεινού περιβάλλοντος στους εσωτερικούς χώρους των κτιρίων διατηρώντας ένα υψηλό επίπεδο διαβίωσης, καθώς επίσης και τα υλικά να μην εκπέμπουν ή περιέχουν τοξικές ουσίες και αέρια στην ατμόσφαιρα των εσωτερικών χώρων.

Γενετικά μεταλλαγμένοι οργανισμοί

Πρέπει να αποφευχθεί η χρήση τροφίμων και προϊόντων που περιέχουν γενετικά μεταλλαγμένους οργανισμούς ή προέρχονται από ζώα που έχουν τραφεί με μεταλλαγμένους οργανισμούς.

Ποιότητα ζωής

Προτεραιότητα πρέπει να δίνεται στην προστασία των ελεύθερων χώρων όπως και βελτίωση του φυσικού τοπίου γύρω και μέσα σε αυτούς. Οι υποδομές και τα κτίρια πρέπει να σχεδιάζονται ώστε να είναι ελκυστικά

Διαφάνεια και έλεγχος της εφαρμογής των οδηγιών

Είναι επιβεβλημένος ο πλήρης, ευρύς και δημόσιος ανεξάρτητος έλεγχος όλων των περιβαλλοντικών στοιχείων για όλες τις πλευρές των Ολυμπιακών Αγώνων ή άλλων αθλητικών γεγονότων και η δημοσίευση όλων των ελέγχων και των αποτελεσμάτων τους για κάθε τομέα της οργάνωσης της εκδήλωσης.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1.1 Εισαγωγή

Μετά από όλα αυτά, είναι ιδιαίτερα εμφανές ότι η διοργάνωση μιας μεγάλης αθλητικής εκδήλωσης, και γενικότερα ενός κοινωνικού γεγονότος διεθνούς εμβέλειας, θα προκαλέσει ποικίλες και αλυσιδωτές αντιδράσεις τόσο στην οικονομία, όσο και στο περιβάλλον αλλά και στην χωροταξική διάταξη της περιοχής που το φιλοξενεί, αν όχι και σε ολόκληρη την οικοδέσποινα χώρα. Ο αντίκτυπος των εκδηλώσεων αυτών αποτελεί αντικείμενο μελέτης και έρευνας πολλών ινστιτούτων και οργανώσεων, με πορίσματα και συμπεράσματα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και χρήσιμα. Τα συμπεράσματα αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν σαν μέσα επίτευξης των στόχων που έχουν τεθεί εδώ και αρκετά χρόνια από την πλειοψηφία της παγκόσμιας κοινότητας, στην επίτευξη, δηλαδή, βιώσιμων κοινωνικών διεθνούς εμβέλειας εκδηλώσεων, και σε γενικότερη εικόνα, στην επίτευξη ενός καθαρότερου περιβάλλοντος, μιας βιώσιμης κοινωνίας, με λιγότερους ρύπους και μόλυνση, ενός βιώσιμου μέλλοντος.

Η εργασία που πραγματοποιήθηκε δεν απομακρύνθηκε ούτε από τις γενικές γραμμές ανάλυσης των άλλων σχετικών ερευνών, ούτε από τις λύσεις που προτάθηκαν κατά περιόδους. Βασικός λόγος που δεν προτείναμε κάτι νέο, για την αντιμετώπιση των δυσμενών συνεπειών των μεγάλων αθλητικών διοργανώσεων που διεξάγονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα σε όλο τον κόσμο, είναι η έλλειψη ειδικών τεχνικών γνώσεων που περιορίζουν την παραγωγή συγκεκριμένων προτάσεων και λύσεων ικανών να συνοδέψουν τις ήδη υπάρχουσες δέσμες μέτρων των περιβαλλοντικών, κυρίως, οργανώσεων. Παρόλα αυτά, έγινε μια γενική ανάλυση και παρουσίαση των στοιχείων και των συμπερασμάτων πολλών ερευνών και δόθηκε η δυνατότητα να συγκριθούν πολλές και διαφορετικές καταστάσεις και γεγονότα, ώστε να φθάσουμε και εμείς στα δικά μας συμπεράσματα.

1.2 Οικονομικές Επιπτώσεις

Το Λονδίνο κέρδισε την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2012. Αλλά θα υπάρξουν πολλά περισσότερα δύσκολα έργα. Ο κύριος ανταγωνισμός των Αγώνων δεν είναι ένας αγώνας ταχύτητας, αλλά μια πάλη με τις περιστάσεις. Πώς να

γίνουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες πιο κερδοφόροι για τους οικοδεσπότες τους; Οι προηγούμενες εμπειρίες δείχνουν ότι είναι αδύνατο να προβλεφθούν είτε οι δαπάνες είτε ένα πιθανό κέρδος. Καταρχάς είναι ανάγκη να πεισθούν οι φορολογούμενοι ότι η υποδοχή των Αγώνων θα είναι ακριβότερη από αυτή που προγραμματίστηκε κατά την διάρκεια της υποβολής της πρότασης. Όταν το Μόντρεαλ ετοιμαζόταν για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1976, ο δήμαρχος της πόλης ηρέμησε τους φορολογούμενους, λέγοντας ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες θα ήταν σίγουρα επικερδής για την πόλη. Παρά τις διαβεβαιώσεις του, πάντως, 23 χρόνια μετά, τα τσιγάρα φορολογούνται με έναν πρόσθετο φόρο για την κάλυψη της οργάνωσης των Ολυμπιακών αυτών Αγώνων.

Η περίπτωση των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας δεν διαφέρει και πολύ από εκείνη των Καναδών. Επτά έτη πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αθήνα, είχε προβλεφθεί ότι η δαπάνη θα είναι περίπου 1.3 δις δολάρια. Όταν ήρθε ο χρόνος να γίνει η τελική εκτίμηση, η δαπάνη έφθασε στα 5.3 δις δολάρια. Και όταν ο Ολυμπιακή δάδα άρχισε το καίει, το ύψος της δαπάνης πήγε στα 14 δις δολάρια, και προκάλεσε μια μεγάλη τρύπα στο εθνικό προϋπολογισμό.

Το παράδειγμα των, σχεδόν, πιο κερδοφόρων Ολυμπιακών Αγώνων είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 1984 στο Λος Άντζελες. Η τοποθεσία ήταν πολύ άνετη για τις αμερικανικές τηλεοπτικές επιχειρήσεις και δεν τους ένοιαζε να πληρώσουν για τα δικαιώματα της αναμετάδοσης.

Οι εταιρικοί χορηγοί ήταν έτοιμοι να πληρώσουν τα πολλά χρήματα για να προβληθούν τα ρεκόρ με το λογότυπο τους στο background. Αλλά εκείνοι ήταν άλλοι καιροί με τις δαπάνες να είναι χαμηλότερες και το κέρδος υψηλότερο. Στη σημερινή εποχή, οι τηλεοπτικές επιχειρήσεις δεν είναι τόσο πρόθυμες να δώσουν τέτοια κολοσσιαία χρηματικά ποσά για τα δικαιώματα αναμετάδοσης.

Το Ολυμπιακό Κίνημα άρχισε μια μάχη με την εμπορική πλευρά των Αγώνων, η οποία έχει μειώσει το κέρδος από τις διαφημίσεις και την υποστήριξη. Αλλά οι δαπάνες για την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων αυξήθηκαν, κυρίως στα τελευταία 4 έτη. Υπήρξαν 1.5 δις δολάρια που ξοδεύτηκαν για την εγγύηση της ασφάλειας στους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αθήνα, σχεδόν το ίδιο ποσό ξοδεύτηκε για τους τελευταίους Ολυμπιακούς Αγώνες. Έτσι οι δαπάνες της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων αυξάνονται χρόνο με το χρόνο, αλλά το κέρδος όχι πάντα. Η Βαρκελώνη του 1992 μας δίνει έναν λόγο για μια πιο αισιόδοξη σκέψη.

Όπως είδαμε, στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1992 στην Βαρκελώνη, βασικός στόχος των οργανωτών με την ανάληψη των Αγώνων ήταν η ανοικοδόμηση και η ανανέωση της πόλης, και οι οποίοι αποτέλεσαν την αφορμή για να επιτευχθούν οι εξελίξεις αυτές γρηγορότερα, ειδάλως θα είχαν καθυστερήσει χωρίς την ύπαρξη των κατάλληλων κινήτρων, χρονοδιαγραμμάτων και προθεσμιών. Το γεγονός αυτό ώθησε την τουριστική ανάπτυξη της χώρας σε υψηλότερα επίπεδα, και βοήθησε στο να αποτελέσει πόλο έλξης τουριστών για πολλά χρόνια μετέπειτα και τοποθέτησε την Βαρκελώνη, και την Ισπανία γενικότερα σε υψηλή θέση ως τουριστικό προορισμό.

Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων επέτρεψε στην κυβέρνηση να ξοδέψει πόρους για μια συνολική αναδημιουργία και ανοικοδόμηση του κέντρου της πόλης και της γύρω περιοχής. Βέβαια, η εικόνα έπειτα θύμιζε μια πόλη φάντασμα με κενές εγκαταστάσεις στα περίχωρα της πρωτεύουσας.

Το Sydney εκμεταλλεύθηκε σε υψηλότερο βαθμό τα οφέλη και τις ευκαιρίες που μπορούσε να αποκομίσει από την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000. Η κίνηση του χρήματος και των θέσεων εργασίας αυξήθηκε τόσο, λίγο πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες, όσο και μετά το πέρας αυτών. Όσον αφορά τον τουρισμό και την αύξηση του δείκτη αυτού, το Sydney θα μπορούσε να επιτύχει ακόμα υψηλότερους αριθμούς αν δεν είχε την ατυχία να αντιμετωπίσει κάποιες ιστορικές συγκυρίες, όπως ο πόλεμος στο Ιράκ, η επιδημία SARS ή η τρομοκρατική επίθεση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου.

Εκτός από τα οικονομικά κέρδη υπάρχει και ένα ακόμα στοιχείο, που είναι αδύνατο να προβλεφθεί. Πώς να μετρηθεί κατά πόσο κερδοφόρα υπήρξε η διαφημιστική εκστρατεία στο Sydney, και στην Αυστραλία γενικότερα, την παραμονή και κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων; Το Sydney απέκτησε την εικόνα μιας νέας, δυναμικής, ανοικτής και σύγχρονης πόλης λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων. Έτσι, εκτός από τις τεράστιες δαπάνες που τα κέρδη που πραγματοποιούνται δεν μπορούν πάντα να τις καλύψουν, οι Ολυμπιακοί Αγώνες φέρνουν κάποια πλεονεκτήματα που είναι δύσκολα να τα εκτιμήσεις και να τα αποτιμήσεις με απλούς αριθμούς λογιστικής των επιχειρήσεων.

Το Λονδίνο, από την πλευρά του, είναι μια πόλη με εμπειρία στην διοργάνωση μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων. Το γεγονός αυτό θα αποτελέσει βασικό προτέρημα κατά την διοργάνωση των Αγώνων του 2012, μιας και οι πολλαπλασιαστικοί ρυθμοί ανάπτυξης και οι εξελίξεις που επιφέρουν οι Αγώνες αναμένεται να αποτελέσουν βάση για την βελτίωση των συνθηκών ζωής μεγάλων υποβαθμισμένων περιοχών στο

ανατολικό Λονδίνο, κυρίως. Σαφώς , και εδώ δεν λείπουν οι αμφιβολίες ως προς το ύψος του κόστους που αναμένεται, αλλά κάτι τέτοιο πιθανότατα να αποτελέσει μια μεγάλη μορφή επένδυσης για την πρωτεύουσα της Αγγλίας.

Κύριο συμπέρασμα της όλης ανάλυσης είναι ότι οι οικονομικές επιπτώσεις και ωφέλειες που επιφέρει η διοργάνωση μιας μεγάλης αθλητικής εκδήλωσης δεν περιορίζονται χρονικά μόνο στην περίοδο πριν και κατά την διάρκεια της διοργάνωσης, αλλά κυρίως και μετά το τέλος αυτής. Βασική μορφή και κύριο αποτέλεσμα μιας τέτοιας εκδήλωσης είναι ο αθλητικός τουρισμός, μια νέα αναδιώμενη αγορά και προϊόν, που δίνει το έδαφος για την ανάπτυξη της αντίστοιχης επιστήμης ανάλυσής της, και αν χρησιμοποιηθεί σωστά και κατάλληλα από την εκάστοτε χώρα, μπορεί να επιφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη, έμμεσα και άμεσα. Μπορούμε να συνοψίσουμε τις βασικότερες οικονομικές επιπτώσεις στον παρακάτω πίνακα.

Οικονομικές Επιπτώσεις	
1	Αθλητικός τουρισμός
2	Βελτίωση ποιότητας και επιπέδου ζωής
3	Ανάπτυξη και βελτίωση της ιδιωτικής επιχειρηματικότητας
4	Εισροή κεφαλαίου
5	Βελτίωση αθλητικών (και μη) εγκαταστάσεων
6	Προσέλκυση επενδύσεων (ξένων και μη)
7	Αύξηση θέσεων εργασίας
8	Αύξηση παραγωγικότητας

1.3 Οικολογικές και Χωρικές Επιπτώσεις

Όπως έγινε εμφανές από την ανάλυση που προηγήθηκε, οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτέλεσαν την αιτία ή την αφορμή για επιτάχυνση της οικονομικής δραστηριότητας και ανάπτυξης της περιοχής ή ακόμα και της χώρας ολόκληρης που έχει αναλάβει την διοργάνωση τους. Μια τέτοιου είδους εκδήλωση διεθνούς εμβέλειας απαιτεί προσεκτικό και εκτενή προγραμματισμό και σχεδιασμό, καθώς κάθε προχειρότητα ή αμέλεια μπορεί να προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις, με βασικό θύμα το ίδιο το περιβάλλον, αλλά και την ποιότητα ζωής σε περεταίρω ανάλυση, αλλάζοντας τον περιβάλλοντα χώρο και γενικότερα επηρεάζοντας τον χωροταξικό σχεδιασμό και διάταξη της πόλης, όχι απαραίτητα προς κάτι καλύτερο.

Το Sydney αποτέλεσε, σύμφωνα με την αξιολόγηση της Greenpeace, μια ιδανική και ελπιδοφόρα προσπάθεια καθώς και παράδειγμα προς μίμηση για την

πραγματοποίηση βιώσιμων, “πράσινων” Ολυμπιακών Αγώνων. Παρά το γεγονός ότι βαθμολογήθηκε με την βάση, εκεί που οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας είχαν 0,77, και παρά το γεγονός ότι πολλές ευκαιρίες για καλύτερα αποτελέσματα χάθηκαν, το Sydney εκμεταλλεύθηκε πολλές περιπτώσεις, προωθώντας την εικόνα της βιώσιμης, “πράσινης” Ολυμπιάδας, και επιτυγχάνοντας αρκετούς από τους στόχους και ακολουθώντας πολλές από τις οδηγίες της Greenpeace για μια καλύτερη, φιλικότερη, βιώσιμη διεθνούς εμβέλειας εκδήλωση.

Αντίθετα, το Πεκίνο, αν και έκανε αξιόλογες προσπάθειες για να φθάσει τα επιτρεπτά όρια στην εκπομπή αερίων βλαβερών για το φαινόμενο του θερμοκηπίου και την καταστροφή του όζοντος, λίγες μέρες πριν από την τελετή έναρξης στο Bird’s Nest, ένα πυκνό σύννεφο νέφους κάλυπτε τον ουρανό, προκαλώντας αμφιβολίες για την επιτυχία, και σε ποιο βαθμό, της οργάνωσης και διεκπεραίωσης βιώσιμων Ολυμπιακών Αγώνων.

Πολλές από τις προσπάθειες που έγιναν, ήταν σύμφωνες με τις οδηγίες που έχει εκδώσει η Greenpeace. Πάντως, τα αποτελέσματα και η τελική εικόνα δείχνουν ότι το Πεκίνο προσπάθησε και κινήθηκε προς της επίτευξη βιώσιμων Ολυμπιακών Αγώνων αλλά, μάλλον οι προσπάθειες που έκανε ήταν μάλλον καθυστερημένες και χωρίς τον κατάλληλο σχεδιασμό και την ανάλογη βάση. Υπήρχε η διάθεση για μια καλύτερη Ολυμπιάδα, αλλά δυστυχώς τελικά, επικράτησε η ιδέα της επιτυχούς κοινωνικής και οικονομικής εκδήλωσης, χωρίς να δοθεί σημασία σε οποιοδήποτε κόστος που μπορεί να επιφέρει αυτό στο περιβάλλον.

Σίγουρα, οι Αγώνες αυτοί θα κριθούν κατάλληλα, κυρίως από τις περιβαλλοντικές οργανώσεις (WWF, Greenpeace) όπως και από το ίδιο το UNEP, όπως έχει γίνει ήδη. Σημασία έχει το τελικό αποτέλεσμα να έχει θετική εικόνα, ώστε οι Αγώνες του Πεκίνου να αποτελέσουν με την σειρά τους ένα παράδειγμα προς μίμηση προς όλες τις επόμενες διοργανώτριες χώρες, ώστε να συμπεριλάβουν τον παράγοντα περιβάλλον σοβαρά στον γενικό σχεδιασμό τους. Σε περίπτωση που δεν συμβεί αυτό, έχει σημασία να μάθουμε από τα όποια λάθη έγιναν, ώστε να μην τα επαναλάβουμε στο μέλλον.

Το Λονδίνο, πρώτα απ’ όλα, θα προσπαθήσει να εφαρμόσει τα συμπεράσματα και θα προσπαθήσει να αποφύγει τα λάθη που έγιναν στους Αγώνες του Πεκίνου. Ήδη οι διακηρύξεις μιλούν για “πράσινη” Ολυμπιάδα, μια διοργάνωση που θα πραγματοποιηθεί με σεβασμό προς το περιβάλλον και τις ανάγκες που επιτάσσουν οι δύσκολοι καιροί που διανύουμε. Το Λονδίνο, ήδη έχει θέσει σε εφαρμογή πολλές

ιδέες για την πραγματοποίηση βιώσιμων Ολυμπιακών Αγώνων, σύμφωνα με τις οδηγίες της Greenpeace. Το μόνο που μένει είναι να περιμένουμε να δούμε το κατά πόσο οι υποσχέσεις αυτές θα βγουν αληθινές και τι συμπεράσματα θα λάβουμε από τους Αγώνες αυτούς.

Είναι αλήθεια πως οι Αγώνες της Αθήνας είναι οι Αγώνες των χαμένων ευκαιριών. Υπήρχε και ο χρόνος, και τα χρήματα, και η διαθέσιμη τεχνολογία και συχνά και οι διακηρύξεις από επίσημα πηγές για επιπλέον παρεμβάσεις σε τομείς όπως π.χ. η ανάδειξη και εφαρμογή νέων τεχνολογιών (στην ενέργεια, τη δόμηση, τη διαχείριση νερού, αποβλήτων, κ.λπ.), παρεμβάσεις που, πέραν των άμεσων περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων, θα δημιουργούσαν νέες αγορές, θα έφερναν τεχνογνωσία στη χώρα, θα αναδείκνυαν προοπτικές για ανάπτυξη νέων τομέων στην οικονομία, θα ενίσχυαν την πράσινη επιχειρηματικότητα και θα αποτελούσαν ένα θετικό παράδειγμα προς μίμηση. Στους τομείς αυτούς, οι επιδόσεις είναι δυστυχώς εξαιρετικά φτωχές.

Θα ήμασταν άδικοι αν ισχυριζόμασταν, όμως, πως όλες οι περιβαλλοντικές εξελίξεις που σχετίζονται με τους Ολυμπιακούς Αγώνες είναι αρνητικές. Προφανώς οι Αγώνες συνέβαλλαν και θετικά στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής σε πολλές περιπτώσεις. Κι αυτό γιατί λόγω των Αγώνων εκβιάστηκαν ή επιταχύνθηκαν αρκετά έργα ιδιαίτερας απαραίτητα για την πόλη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί π.χ. το τραμ. Χωρίς την πίεση των Ολυμπιακών Αγώνων και την απειλή των χρονοδιαγραμμάτων, ακόμη δεν θα υπήρχε ούτε καν η προκήρυξη του διαγωνισμού για την κατασκευή του.

Το ίδιο ισχύει για πολλά ακόμη έργα υποδομών στις μεταφορές. Και αποτελεί ασφαλώς θετική εξέλιξη η δέσμευση δισεκατομμυρίων ευρώ για την ανάπτυξη μέσω μαζικής μεταφοράς (μετρό, προαστιακός, τραμ, εκσυγχρονισμός τρόλεϊ και λεωφορείων) στην μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας. Η συμβολή των Ολυμπιακών Αγώνων στην ανάπτυξη αυτών των υποδομών είναι ότι έθεσαν αυστηρά χρονοδιαγράμματα για την υλοποίησή τους, πράγμα σχεδόν πρωτόγνωρο για τα ελληνικά δεδομένα.

Το ίδιο θετική είναι και η αισθητική αναβάθμιση πολλών περιοχών με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Αυτό ισχύει ακόμη και σε περιπτώσεις όπου η επιλογή χωροθέτησης κατακρίθηκε έντονα (π.χ. Φαληρικό Δέλτα).

Μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, είχαμε ακόμη κάποιες εξελίξεις που αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις όχι μόνο για τη χώρα μας αλλά και διεθνώς.

Χαρακτηριστική είναι π.χ. η περίπτωση κάποιων χορηγών των Αγώνων που σκοπεύουν να αποφύγουν τη χρήση επιβλαβών για το περιβάλλον ψυκτικών στις συσκευές που θα χρησιμοποιήσουν κατά τη διάρκεια των Αγώνων. Το θέμα αυτό προέκυψε ήδη από τους Ολυμπιακούς του Sydney όπου πολλοί χορηγοί, υπό την πίεση της Greenpeace, δεσμεύτηκαν να αλλάξουν τις τεχνικές ψύξης που χρησιμοποιούν και να στραφούν σε φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και τεχνολογίες ψύξης. Η αλλαγή αυτή αναμένεται να επιφέρει τα επόμενα χρόνια σαρωτικές αλλαγές στις ψυκτικές συσκευές που χρησιμοποιούνται κατά εκατομμύρια σε όλο τον κόσμο, συμβάλλοντας σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος.

Εν κατακλείδι, αν μένει κάτι από τη μέχρι τώρα αποτίμηση της περιβαλλοντικής διάστασης των Ολυμπιακών Αγώνων, αυτό είναι η πικρή γεύση των χαμένων ευκαιριών.

Μετά από την έρευνα που προηγήθηκε, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι οικολογικές και χωρικές επιπτώσεις των Ολυμπιακών Αγώνων, και γενικότερα των διεθνούς εμβέλειας εκδηλώσεων, μπορούν να έχουν πολλές και διάφορες μορφές ανά περίπτωση. Αυτό που τις διαφοροποιεί είναι ο τρόπος με τον οποίο οι οικοδέσποινες πόλεις εκμεταλλεύονται τις δυνατότητες που προσφέρονται και τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την λήψη αποφάσεων, αν γίνονται δηλαδή με γνώμονα το περιβάλλον και την προστασία αυτού ή όχι. Παρακάτω, ο πίνακας που ακολουθεί, περιέχει τις βασικότερες επιπτώσεις που επιφέρουν οι μεγάλες αθλητικές εκδηλώσεις, όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες, τόσο στην χωροταξική διάταξη της πόλης όσο και στο περιβάλλον σε γενικότερο βαθμό.

Οικολογικές και Χωρικές Επιπτώσεις	
1	Αύξηση του Οικολογικού Ίχνους
2	Πιθανή υποβάθμιση υδροβιότοπων
3	Δημιουργία νέων εγκαταστάσεων ως πόλων έλξης και ανάπτυξης (Μεταβολή του χωροταξικού σχεδιασμού)
4	Ανάπτυξη υποβαθμισμένων περιοχών
5	Βελτίωση της ποιότητας μεταφορών
6	Έμμεση προώθηση περιβαλλοντικά βιώσιμων τεχνικών παραγωγής
7	Στοχευμένη χρήση βιώσιμων υλικών στις κατασκευές (ξύλο) και αποφυγή βλαβερών υλικών (PVC)
8	Ανάπτυξη προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος
9	Προώθηση προγραμμάτων εξοικονόμησης ενέργειας και νερού

Γενικό συμπέρασμα όλων αυτών είναι ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες, καθώς και κάθε άλλου είδους μεγάλη αθλητική ή μη διοργάνωση έχει μια ιδιαίτερα ισχυρή δυναμικότητα, που αν χρησιμοποιηθεί κατάλληλα και στο έπακρο θα αποδώσει τα μέγιστα. Αυτό που χρειάζεται πάντα είναι ένας σωστός και συγκροτημένος σχεδιασμός, και βέβαια εφικτός και χωρίς ο στόχος της επιτυχημένης και κερδοφόρας διοργάνωσης να γίνεται με θύμα το περιβάλλον, αστικό ή φυσικό. Λύσεις υπάρχουν. Σαφώς και για πολλούς δεν ακούγονται και οι πλέον συμφέρουσες. Αλλά πρέπει όλοι να αντιληφθούμε ότι το μέλλον των παιδιών μας και ο πλανήτης αυτός είναι σημαντικότερα ζητήματα από το πρόσκαιρο κέρδος. Όλα τα θετικά που θα προκύψουν λόγω των Αγώνων είναι φυσικά καλοδεχούμενα. Όμως αυτά δεν αρκούν και δεν θα πρέπει να συμβιβάζόμαστε με τα συμβατικά και τα αυτονόητα. Θα πρέπει το περιβάλλον τελικά να αποτελέσει άνθος και μέσον της αναπτυξιακής προσπάθειας και όχι εμπόδιο αυτής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. WWF Ελλάς (2004), "Περιβαλλοντική Αξιολόγηση της Ολυμπιάδας του 2004", Έκθεση Ιούλιος 2004
2. Greenpeace Ελλάς (2002), "Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Sydney και η Αξιολόγησή τους", Έκθεση Οκτώβριος 2002
3. Greenpeace Ελλάς (2002), "Οι Περιβαλλοντικές Οδηγίες της Greenpeace για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα", Έκθεση Οκτώβριος 2002
4. Κόνσολας Ν. (1997), "Σύγχρονη Περιφερειακή Πολιτική" Εκδόσεις Παπαζήση
5. Αθήνα 2004 (2000), "Αρχές Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Οργανωτικής Επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων", Αθήνα 2004, Έκθεση Φεβρουάριος 2000
6. Ομιλία του Πρωθυπουργού Κ. Κώστα Καραμανλή Στην Εκδήλωση το 2004 του Υπουργείου Πολιτισμού για την Μεταολυμπιακή Χρήση Των Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων (7-12-2004), (www.primeminister.gr/)
7. UNEP (2007), "Beijing 2008 Olympic Games – An Environmental Review", Έκθεση 2007
8. Standeven, Joy & de Knop, Paul (1999), "Sport Tourism, Human Kinetics", Publisher Champaign, III
9. Kurtzmann, J., & Zauhar, J., (1995), "Research notes and reports : Annals of Tourism Research", Tourism Sport International Council

- 10.S. Gammon & T. Robinson (1997), "Sport and Tourism: A Conceptual Framework", Journal of Sport & Tourism, Volume 4, Issue 3
- 11.Holger Preuss & Johannes Gutenberg (2004), "Aspects of Olympic Games Tourism", Έκθεση 2004
- 12.Mathis Wackernagel & William Rees (1996), "Our Ecological Footprint - Reducing Human Impact On The Earth" New Society Publishers 1996
- 13.Tom Roper (2006), "Facing the Environmental Challenge", Global Urban Development, Volume 2 Issue 1 March 2006
- 14.Evangelia Kasimati (2003), "Economic Aspects and the Summer Olympics: A Review of the Related Research", International Journal Of Tourism Research 2003
- 15.Jill Haynes (2001), "Socio-economic Impact of the Sydney 2000 Olympic Games", National Sport Information Centre, Έκθεση 2001
- 16.Adam Blake (2005), "The Economic Impact of the London 2012 Olympics", Christel DeHaan Tourism and Travel Research Institute, Έκθεση 2005
- 17.Ferran Brunet i Cid (2002), "The economic impact of the Barcelona Olympic Games, 1986-2004", Κεφάλαιο του βιβλίου "Miquel de Moragas i Miquel Botella (2002): Barcelona: l'herència dels Jocs.1992-2002"
- 18.Kim, Jong-Gie i altres (1989), "Impact of the Seoul Olympic Games on National Development", Korea Development Institute, Έρευνα 1989

19. G. Tziralis, A. Tolis, I. Tatsiopoulos & K. Aravossis (2006), "Economic Aspects and Sustainability Impact of the Athens 2004 Olympic Games", Environmental Economics and Investment Assessment WIT Transactions on Ecology and the Environment, Vol 98, 2006, WIT Press
20. Levi Pace (2006), "Economic Impact of the 2002 Olympic Winter Games, Policy Brief: 25-07-2006", Centre for Public Policy & Administration, University of Utah
21. Greening the WSSD (2003), "Leaving a Greening Legacy: Guidelines to Event Greening", Έκθεση 2003

22. Διαδίκτυο

- <http://www.greenpeace.org/greece/>
- <http://www.wwf.gr/>
- <http://www.wwf.org.uk/>
- <http://www.olympicproperties.gr/>
- <http://www.olympicvillage.gr/>
- <http://www.unep.org/>
- <http://www.traveldailynews.gr/>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page
- <http://www.olympic.org/>
- <http://www.alpha.gr/page/>
- <http://www.economics.gr>
- <http://www.statistics.gr/>
- <http://www.epr.gr/>
- <http://www.inaep.org/>

- <http://www.sport-tourism.com/>
- <http://www.grecotel.com/>
- <http://www.enet.gr/>
- <http://www.primeminister.gr/>
- <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/>
- <http://www.mirror.co.uk/>
- <http://www.telegraph.co.uk/>
- <http://www.london2012.com/>
- <http://www.bioregional.com/>
- <http://www.emigranty.ru/>